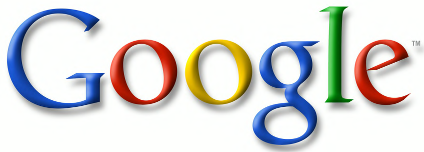

Anton Johansen

[illegible]

25.[illegible]

Mária Jahnsen

Ydale.

Et Vinterskrift.

Udgivet

af

P. Chr. Asbjørnsen.

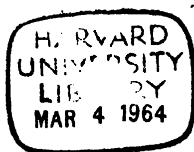
I.

Christiania.

Trykt paa Feilberg & Landmarks Forlag

hos Carl C. Werner & Comp.

1851.

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY
MAR 4 1964

Indhold:

Ydale.

Sif har en Søn, hans Navn er Ull,
fostret af Thor paa Klippetinde;
blomstrende Mark og solbar Muld
rørte hans Fødder ingensinde.
Thor har ladet den stærke Dreng
hvile paa Is i Marmorseng,
fare i Dyst mod barske Vinde.

Ull har bygget paa Jøkelfjeld
Borgen, hvis Glands er vidt at skue;
deiligt især ved Gry og Kveld
skinner dens Tag med Gyldenlue.

Mária Johnson

Ydale.

Et Vinterskrift.

Udgivet

af

P. Chr. Asbjørnsen.

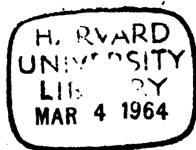
I.

Christiania.

Trykt paa Feilberg & Landmarks Forlag

hos Carl C. Werner & Comp.

1851.

H. RVARD
UNI SITY
LI Y
MAR 4 1964

Indhold:

Ydale.

Sif har en Søn, hans Navn er Ull,
fostret af Thor paa Klippetinde;
blomstrende Mark og solbar Muld
rørte hans Fødder ingensinde.
Thor har ladet den stærke Dreng
hvile paa Is i Marmorseng,
fare i Dyst mod barske Vinde.

Ull har bygget paa Jøkelfjeld
Borgen, hvis Glands er vidt at skue;
deiligt især ved Gry og Kveld
skinner dens Tag med Gyldenlue.

Ull, som dvæler om Somren der,
speider frit over Skyers Hær
Tidens Bane paa Himlens Bue.

Ser han da Aarets Dag gaae ned,
lader han Nordlysvarden brænde,
staaer ved dens Blus paa Ski afsted
der hvor ei Reen og Ulv kan rende,
skikker i hvinende Pileskud
vidt om Land sine Sendebud,
mylrende Skarer som Veien kjende.

Alle, der ei hans Vink forsmaae,
kalder den bolde Herre sammen.
Nu skal hans Hjem paa Vangen staae,
hvor han vil holde Jul med Gammen.
Alle, som Ull har kaldet did,
endse kun lidt den barske Tid,
smutte med Lyst i Reisehammen.

Ydale hedder dette Hjem,
fuldt af smykkede Gildehaller,
Arnen blusser i hver af dem,
Skinnet vidt over Sneen falder.
Altid nyt til den rige Gaard
Gjesters Tog over Tunet naaer,
Bjelden klinger og Svøben knalder.

Øde Vidder af Sne og Is
slutte tæt om de lyse Sale,
Vintrens Luft lader skiftevis
Stjerner tindre og Skyer dale;
men som Veir over Gaardens Tag
vexler og i det lune Lag
kvægende Skjemt med Alvorstale.

Alt i fjerneste Hedenold
hørtes derinde Sang og Sage,
der kom Runer paa Sverd og Skjold,
medens hvert Øre hang ved Brage.

Fredet stod over Asgaards Fald
Nordens tonende Vinterhal,
gav os Harpen af Guld tilbage.

Saa skal den og fra Aar til Aar
værne om Aandens nye Luer,
samle sit Folk, mens Mørket slaaer
Leir over Fjeld og frosne Tuer.
Ydales Navn kan da nok staae
skrevet som her paa Kamre smaa
mellem de større Gjestestuer.

J. S. Welhaven.

Billeder fra en Middelhavsreise med Korvetten Ørnen.

Af

P. Chr. Asbjørnsen.

Skibsliv og Orlogsgaster.

O'er the glad waters of the dark blue sea,
Our thoughts as boundless, and our souls as free,
Far as the breeze can bear, the billows foam,
Survey our empire, and behold our home!

Byron: The Corsair.

I.

Over Nordsøen og gjennem Kanalen.

Det som skinner
    Vester hist
Mellem Sky og Havsensvover,
    Det er England,
    Solbelyst,
Klipperne ved Dover.

Føl det friske
    Livsenspust
Alt fra Gammel-Englands Ege!
        Henr. Wergeland.

Om Morgenen den 18de Septbr. 1849 lettede Korvetten Ørnen Anker og gik for en frisk Kuling af Nordvest ud fra Fredriksværn. Luften var skyfuld; men Solen skinnede af og til paa de nøgne Klipper, som i den kolde, grelle Morgenbelysning ikke afgav noget hyggeligt Syn. Dog alt som Solen steg, seirede Nordenvinden over Skyerne, og alt som vi fjernede os fra Kysten, svandt det Uhyggelige og Ugjæstmilde, der karakteriserer den, idet den hylledes ind i Fjernhedens blaalige Slør. Vinden tiltog, det blæste en torebet Mærsseils Kuling, og Skibet foer, i en Afstand af to til tre Mile fra Kysten, frem med ni til ti Miles Fart

i Vagten. Et stort Antal Skibe havde benyttet den samme Leilighed til at løbe ud af Vestlandets Havne; den ene Flok af Hollændere, Hannoveranere, Danske og Norske indhentedes efter den anden, og alle kappedes om at hilse Orlogsmanden med vaiende Flag. Ud paa Eftermiddagen fik Luften Septemberdagens krystalklare Gjennemsigtighed: Lavlandet viste sig i denne som en sort Slagskygge, hvorover der opsteg mørke Aasrækker, blaanende Fjeldrader og dybt inde i Thelemarken og Sætersdalen rødlig violette Kupler og Kamme. Da det stirrende Øie havde udsondret Konturerne af disse Fjelde fra Luften, troede man at gjenkjende Gausta, Lifjeldene og flere Grupper og Knuder inde i Dalene og paa Hoifjeldssletten. I dette Øieblik, da vi stode i Begreb med at tage Afsked med Fædrelandets Fjelde, fremtryllede Aftensolen over dem denne fine farverige Duft, dette glindsende Aftenskjær, der synes at straale ud fra Skov og Fjeld, og kun at laane en svag Glands af den nedgaaende Sol. Vindene vare gangne til Hvile, Solen nærmede sig Horisonten som en Ildkugle og fyldte den halve Himmelhvælving med glødende Farver, der som glimrende Floder udgøde sig over og funklede og blinkede fra Underdønningens store, blanke Bølger, mellem hvilke Skibet slingrede

hen, medens Seilene sloge mod Master og Stænger. Sjælen hvilede drømmende i dette glimrende Afskedsbue, og tusind Minder stege som Alfer frem fra Elv og Sø og Dal og Fjelde med Duft og Klang af Naturens gribende Toner, af Folkets Digt og Melodi. — Nu ligger Landet derinde i Nattens Favn; det viser sig kun som en mørk Stribe mod Aftenhimlen, der mod Vesten glimrer i et mat Sølvskjær. Et koldt, isnende Pust kommer fra Land: det er Høstens Aande. Den farer ned fra Fjeldene og hvisker om Sne og Kulde og Vinter. Men lad den kun opspile sine Kjæver, lad den blæse og puste; dens Pust fylder vore Seil og skyder os frem mod Syden, hvor Vinteren er som en mild Sommer i Norden, hvor Skoven staaer i sin grønne Dragt med gyldne Frugter, naar Sneen alendyb dækker Nordens frosne Jord. — Fra den fjerne Kyst lyser endnu et Blink gjennem Mulm og Mørke; det er Oxø Fyr, men det synker dybere og dybere, snart er ogsaa det forsvundet i Natten, og alene Himmelens Stjerner blinke over os.

Om Natten løiede det mere af, og den følgende Dag rørte der sig neppe en Vind. Havet rullede i store blanke Bølger, mellem hvilke Skibet tumledes om som et Vrag og syntes hvert Øieblik at true

med at slænge Stænger og Rær overbord. Som en lysblaa Sky staaer Norges yderste Pynt endnu fjernt i det klare Sollys. Endelig synker ogsaa den og forsvinder under Synskredsen. Nu, da Fædrelandets Horisont er svunden, vender Blikket sig uvilkaarligt mod Hav og Himmel og dette Punkt i Rummet, Skibet, som med sin Besætning af halvandethundrede Mand for længere Tid skal blive en lille Verden for os. Det kunde her synes at være Stedet til at give en Skildring af dette Skib, der bærer os over Havet og til at mønstre dets Mandskab. Men under vor Fart vil der længere hen gives Leilighed til at lade enkelte typiske Personligheder optræde som Repræsentanter for de forskjellige Elementer, hvoraf det er sammensat, Matroser og Konstabler af sømilitære Korps samt Enroulerede fra Throndhjems Stift. Skibet er som oven anført en Korvette med aabent Batteri, armeret med sexten attenpundige Kanoner. Dets ydre Form er smuk. Men Galionen er der en Ulykke med; det er dens Bestemmelse at være et Symbol for Skibets Navn, og man venter at finde en Ørn i Stavnen. Næbbet og Kløerne har den af Ørnen, men forresten har den en udisputeerlig Lighed med en Gaas, der rækker Halsen ud og sidder i unævnelige Forretninger.

Alle Havets og Vindenes Guder være os milde og afvende dette slette Omen! De lade os ei vagge og jabbe i Gaasefart, men forunde os Ørnens Flugt!

De eneste levende Væsener, vi øine udenfor Skibet, ere enkelte Salper og en Deel store Meduser (Cyanea capillata), der, stødviis sammentrækkende og udvidende sine farvede Skaaler, sænke og hæve sig mod Bølgerne. Nogle Havmaager og en Tyvjo flyve snart fjernere, svæve snart nærmere omkring os. Af og til styrte de første ned i Vandet, og strax begynder Tyvjoen, den største Kommunist blandt Fuglene, at afjage Maagerne deres Bytte. Høit og ynkeligt hvinende ømme de svære Maager sig ved at give Slip derpaa, undertiden have de heller Intet, men den lille dristige Røver, som selv ikke har Evne til at dykke ned i Vandet, forfølger dem saa længe med Hug og Vingeslag, at de lade falde, hvad de have, og nu styrter Forfølgeren ned og griber det, inden det naaer Vandfladen.

Det briser op. Vinden tiltager stadigt og det gaaer hen over Nordsøen med feiende Fart: den ene Horisont synker efter den anden, og nye Himmelkugler hvælve sig i uendelig Gjentagelse over os; Seilere stige frem, nærme sig og forsvinde i duftige Omrids; Solstraalerne bade sig i Skyerne og

drive sit vexlende Spil med Havet, der snart „rynker sin bevægelige Hud“ i lysgrønne, med Blaat, med Sort, med Violet overskyggede Bølger, snart ligger udstrakt som et blinkende, gyngende Speil med alle Morgen- eller Aftenhimlens Farver.

Den fjerde Dags Morgen viste der sig mod den graalig overskyede Horisont flere Seilere, end der hidtil var seet; et Par Fiskere laae for Anker og rede Bølgerne af; høibordede Lodsskøiter og Fiskerbaade strøge os forbi paa længere Afstand. En liden Gulerle (Motacilla Boarula), som er meget almindelig paa de brittiske Øer, kom flagrende ombord og bragte os kviddrende en Hilsen fra Gammel-England. Ogsaa Havets lysgrønne Farve antydede, at vi nærmede os Land, og paa Toppen holdtes der skarp Udkig efter Galloper Fyrskib.

For om muligt at faae Lods igjennem Howden styrede man ned paa en af disse høibordede Skøiter, der for et Par Raaseil kom jagende op. Næstkommanderende tiltalte den gjennem Raaberen paa Engelsk. En gammel Mand i en guul Olietrøie reiste sig, brasede, som en af Matroserne udtrykte sig, Munden i Fiirkant, idet han satte Hænderne ved Siden af den, og udbrølede et Svar paa Fransk; men hans Ord henveiredes i Vinden, og i næste

Øieblik var Baaden langt agterud. Der faldt et Solglimt igjennem Skyerne. Nu raabtes der Land fra Toppen; man saa i sydlig Retning et Fyrtaarn. Taagen og Skyerne begyndte at lette; det høie Land ved Calais traadte frem paa samme Tid som Forelands hvide Klipper tonede i Horisonten paa den anden Side af Sundet; de stege som skinnende Mure og Borge frem over Havet mod den dybblaa Himmelgrund.

Vor Fart tiltager med den voxende Dagvind. Snart tegner Dover-Castle sig skarpt mod en hvidlig Sky, som stiger og splittes og driver hen over Himlen, der gjennemstraales af Solen, hvis Glands breder sig ud over Kystens Kridtbjerge og Taarnene og Veirmøllerne paa deres høie Rygge. Vi ere lige ud for Dover. Kastellet hilser det norske Flag. Inde ved Stranden farer et rygende Lokomotiv paa sin Bane og forsvinder i Aabningen af en Tunnel. En Lodsskøite med Deals Mærke holdt op mod os. Paa dens Dæk sad fem Mand, klædte i Skind eller Olieklæder fra Hoved til Fødder. Deres Ansigter vare veirbidte, og i deres Træk hvilede en Sikkerhed og Ro, der vidnede om den Leg, de vare vandte til at drive med Storm og Havets Farer. En af dem, en høi graaskjægget Mand, stod op, og med

et Sømandstag til sin Sydvest tiltalte han Chefen, der stod paa Hytten, og spurgte: „You want a pilot, Sir?"

Hvormeget hans Kammerater end vare interesserede i den følgende korte Forhandling, forandrede de dog ikke en Mine, men vedbleve at betragte Skibet med prøvende Blik. Paa Chefens benægtende Svar, satte Spørgeren sig atter ned; Skøiten skar op mod Vinden, og inden nogle Dieblik var dette lille Billede af Sølivet forsvundet, idet Fartøiet for sine tvende Raaseil fløi hen mellem de hundrede Seilere af alle Størrelser og Nationer, der seilende og krydsende omgave os. Byer og Flækker, Odder og Forbjerge, Fyr- og Vagttaarne stege frem og forsvandt under den flygtige Fart: Dover, Folkstone, Dungenæs, Hastings, Beachy-Head, St. Chatarines Point ere Navne, som hver Sømand kjender; disse og mange flere fulgte hverandre som Billeder i en Perspektivkasse. I blaalig Duft saae vi gjennem Kikkerterne ved Stranden og fjernere ind i Landet pragtfulde Kirker, Bygninger, Landgaarde, Villaer, Slotte, Haver og Parker. Paa bølgeformige Høider, hvor den bruunlige Høst tronede, stod Kornet ude i Egeskovenes Læ; hist gik Kvæget paa Stubben eller i skinnende Kløvermarker. Nu styrter atter Landet steilt ned mod Kysten og

viser paa sin Ryg nogle Veirmøller og Gaarde, medens længer mod Vest en Sandbanke løber langt ud i Havet med et kneisende Fyrtaarn paa sit yderste Næs. Ah! se der have vi en Landsmand; en Brig passerer lige agter for os; paa dens Speil staaer: „Christian August af Fredrikshald". Men det lader til, at han taber baade Næse og Mund over at see Hjemmets Flag under en Orlogsmands Gaffel; thi han glemmer at heise sit — nei, der kommer det endelig. Vi fjerne os mere og mere fra vor Landsmand og fra Kysten, dens Detailler svinde; Landskaberne hylles i Fjernhedens disige Fortoning, og gjennem dens Slør skimtes der kun af og til en Kontur af Landryggene.

Løverdagen den 22de peiledes Naalene og Kursen sattes for Quessant. Dagen endte med en deilig Aften og med en glimrende Solnedgang. Den hele vestlige Himmel var fuld af Glands og farverige Skyer, og al denne Pragt gjenstraalede mangfoldiggjort fra Havet, der i sin Uendelighed laa udstrakt saa klart og stille som et svagt gyngende, sommerblankt Fjordspeil. Over den sydlige Horisont hvilede mørke, tykke Skylag, som forøgede Speilingens Glands og Dybde. Da Mørket faldt paa, indtraadte mellem disse, over Frankrig hvilende, Skymasser en

stille Udladning af Elektricitet. Der hørtes ingen Torden, men blaae lodrette, hverandre krydsende Funker og Blus, glødende, vandrette Ildslanger opfyldte Luft og Hav med et skjærende Lys, som for et Oieblik klart lod os see hvert Toug af Skibets Takkelage, medens der i det næste omgav os et ægyptisk Mørke, hvori vi ikke kunde see vore egne Hænder. Dette Fænomen er ikke sjeldent her; det gjentog sig flere Aftener under Reisen gjennem Kanalen, og for et Par Aar siden har A. Munch givet en Skildring af lignende Nætter paa disse Høider.

Det storartede Skuespil, som Naturkræfterne opførte omkring os, vakte hos mig Tanken om den mere dulgte Virksomhed af Dybets mikrokosmiske Naturliv og om det glimrende Skue, som Havets organiske Skabninger yde Jagttageren i mørke Nætter. Dette maatte jeg vente her og under disse Omstændigheder at see i sin Glands. Denne Forventning slog heller ikke feil; thi da jeg gik forud paa Bakken og saa ud over Havet i Lynglimtenes mørke Mellemrum, som efterhaanden bleve længere, udsprang der, for hver Bølge, for hvert Skvulp, for hver Bevægelse af Skibet, Myriader Funker og Gnister, der med stærkere eller svagere Lysning og

Glimmer svævede hen, ofte med frie, Strømningerne modsatte, Bevægelser over Hav og Bølger, til de slukkedes ud og svandt for at give Plads for nye Myriader. Undertiden skjælvede større Skiver, Kugler eller spiral- og melonformige Legemer i disse Gnisters blaa eller grønagtige Fosforskjær. En Flok Delfiner, som snøftende kom og tumlede sig omkring Skibet, forøgede endnu mere det Usædvanlige og Glimrende i dette Skue; thi hver af dem var omgiven med et mat skinnende Gevandt, en Konus af Funker. Stundom svømmede de i Spand af fire til otte Stykker stille foran Stævnen, stundom sloge de Hjul og Kulbøtter, joge hverandre og tumlede sig i de mest vilde og overgivne Bugter og Krumspring, idet de opfyldte Havet med skinnende Ildhjul og Flammer; undertiden styrtede de ret ud som afskudte Raketter, og efterlode en blaatgnistrende Hale. — Jeg har ofte seet Moerilden i vore Fjorde og paa Havet ved Norges Kyst, men den har været mat i Sammenligning med det, jeg her iagttog i Kanalen og nogle af de følgende Aftener i Atlanterhavet. Det var som om Nordlyset havde sænket sig ned i Havet og fra Dybet opsendte skjælvende og flagrende Flammer af glindsende Spyd og Pile mod Overfladen. I de tropiske Regioner er Moerilden efter

Reisendes og Naturforskeres Skildringer endnu langt mere glimrende; den udvikler en næsten fabelagtig Pragt, idet hele Havet synes at bestaae af flammende Ildbølger. For den, der ikke kjender de Midler, hvormed Naturen frembringer disse glimrende Fænomener, eller for den, der aldrig har seet en brillant Morild, klinger dette næsten ligesaa eventyrligt som de arabiske Eventyrs Skildringer af Feeslottenes Fabelpragt.

Den berømte Naturforsker, Professor Ehrenberg i Berlin, udgav i 1835 et Skrift „om Havets Lysen", hvori han samlede, hvad der til den Tid var bekjendt om dette Naturfænomen. Af Indledningen til dette Skrift hidsættes følgende:

„Mange store Naturfænomener vise sig eensformig, kun mere eller mindre paaagtede, for alle Jordboere; andre ere mindre almindelige, og blive, skjønt de tiltrække sig udeelt Opmærksomhed hos Alle, hvem de berøre, dog fremmede og ubekjendte for et stort Antal Mennesker. Fortællingen om Vinterens faste, krystalartede Vand, om dens glimrende Rimefrost og Sne og om de grønne, skyggefulde Buske og Træer, om Engenes tætte skinnende Tæpper og Farvepragt i Sommertiden fremkalder hos os Europæere velkjendte, yndige, oplivende Bil-

leder, og selv den blotte Erindring og gemytlige Fortælling herom er nok til at hensætte os i den glade Stemning, der almindelig er en uvilkaarlig Anerkjendelse af Fortællingens Sandhed. Men af en saadan Fortælling forstaaer en Indvaaner af Mellemafrika ligesaalidt som en Blindfødt, naar man fortæller ham om det kosteligste Maleri. I Nubien fortalte jeg ofte Berberne og Nubierne for at more dem og sætte dem i Forundring, at Vandet i vore Floder om Vinteren blev fast, at det forhærdedes til en Masse, som lignede deres Steensalt eller en i hine Egne forekommende bladet Gips, at det atter opløstes om Sommeren, og strømmende kraftigt som Nilen, vandede Agre og Enge. For det meste hørte de venligt til med Opmærksomhed og Forundring. Paa deres Miner saa jeg, at de havde forstaaet Ordenes Mening; men det lod sig sjelden udbringe, at deres Venlighed havde været uden Mistro til Meddelelsens Sandhed. Undertiden udtalte deres Følelser sig endnu tydeligere, idet de fortalte meget overdrevne Ting fra sit eget Land, for i godmodig Spøg at betale mig med samme Mynt.

I de fleste Søreiser findes der et Kapitel om Havets Lysen, men den, som ikke med egne Dine har seet dette Naturfænomen, kan vanskelig

forestille sig hvilket overordentlig stærkt Indtryk, det undertiden gjør; han kan let blive fristet til at holde Fortællingen for et Eventyr, for en Skuffelse eller for overdreven, saaledes at han ikke føler sig tiltalt deraf og opfordret til at grunde synderlig over Fænomenets forskjellige Forklaringer, hvis Sandsynlighed eller Usandsynlighed i dette Tilfælde bliver temmelig ligegyldig.

Ganske anderledes forholder det sig med den, der farer over det vide Hav. Den Glæde, Moerilden vækker, er neppe anderledes end den som En, der aldrig har seet Stjernehimlen, vilde føle, naar han i en mørk Nat pludselig saa den i dens hele Storhed. Det døde frygtelige Element bliver ved Moerilden til et belivet Felt, og medens den uendelige Stjerneverden hvælver sig over, bærer Fantasien den Seilende ned i det bundløse Dyb, hvoraf denne Ild daglig dykker op, og hvori den atter synes at forsvinde. Funkernes Spruden i Smedier og Hammerværker, vore Fyrværkeriers Brillantild, hvormed de Søfarende sammenligne dette Fænomen, give Øiet lignende Indtryk. Men hvad ere disse Funker i Sammenligning med Havets Fyrværkeri? Dette Fænomen gjør et saameget dybere Indtryk, jo mere vedvarende det er, og jo mere man efterhaanden overtyder sig

om, at hvert af hine i Sekundet vexlende Lyspunkter betegner et eiendommeligt, organisk Væsen, der bevæger sig frit og vilkaarligt.

Der har været strevet meget om Havets Lysen. Som nogle af de vigtigste Aarsager har man anført: Havvandets Isolation, Elektricitet i Havet, brændbare, af Dybet opstigende Gase og Lygtemænd, Isdannelse, Speilglands af glatte og hvide, levende og livløse Legemer i Søvandet og af Søvandet selv samt Lysudvikling, fremsbragt af mangehaande døde Organismer, ved Dannelsen af Fosforgas. Alle disse ere efter Ehrenberg mindre sandsynlige, og der gives kun en fuldkommen sikkert udredet Aarsag til Moerilden, de levende Organismer i Havet. Man har naturligviis begyndt med at iagttage de større lysende Dyr, Fiske og Meduser, og først efterhaanden har man opdaget de mindre og talrigere. Antallet har imidlertid forøget sig saaledes, at man nu kjender noget over 100 Arter af Sødyr, der udvikle Lys. Man har nok hørt tale om Tusinder eller talløse Arter, men med fuldkommen Sikkerhed er kun det ovenanførte Antal iagttaget. Om det end tidligere havde nogen Vanskelighed at forklare Moerildens Frembringelse ved levende Væsener, saa have de mangfoldigste nyere Iagttagelser i alle Zoners Have

lært os at kjende en uendelig Rigdom af lysudviklende Liv, der ikke alene synes tilstrækkeligt til at forklare Bølgekammenes eller Bølgeryggenes ofte iagttagne funklende Lys, men ogsaa Blinkningen af store Strækninger, ja den tilsyneladende Opflammen af hele Syndskredsen paa Oceanet. Med Hensyn til den store Mængde af Individer og deres Forhold til de forskjellige Former, saa synes det overalt efter Reisende, der have befaret alle Have, at Moerildens Hovedmasse ikke udgaaer fra de større, men fra de mindre Lysdyr. Store Meduser eller Marnæter, hvis Sænketraade maaltes 15 Fod, og hvis Skive havde et Gjennemsnidt af 1—2 Fod, danne efter Ehrenberg kun enkelte lysende Punkter. Ildvaltserne (Pyrozoma), findes undertiden i stor Mængde, men synes ikke at være saa overordentlig talrige. Derimod har man ofte fundet smaa Krebsdyr og Salper i Millionviis. Den Dyrform, der spiller den vigtigste Rolle ved Havets Lysen, er uden Tvivl en liden Meduse (Noctiluca scintillans). Hertil kan man uden Betænkning henføre de forskjellige Beretninger om lysende Fiskeleg og Meduseæg, hvis sande Natur aldrig er bleven skarpt undersøgt og som undertiden aldeles utvivlsomt hører derhen. Ja, det er endogsaa sandsynligt, at disse Smaalegemer,

seede fra et Skib, have givet Havet et slimet Udseende, og ere blevne anseede for Sliim, naar de, som undertiden er Tilfældet, have dannet en Masse eller Skorpe over større Partier af Havfladen. Størrelse, Form og Farve passe ved Beretninger om Sliimkugler i Havet ved ualmindelig Lysudvikling fuldkommen paa Noctiluca eller Mammaria scintillans.

Den periodiske Forekomst af utallige Masser af Lysdyr ved Overfladen og dette Fænomens Samtidighed med Tordenveir har megen Lighed med mange andre Fænomener i Dyrverdenen. Froskunger udbrede sig under Uveir i stor Mangfoldighed over Landet; Fiskene lege og sværme i Mængde ved Overfladen; Snemarkene krybe undertiden samtidig i uoverseelige Skarer ud af sine Tilholdssteder paa Sneen, og under Tordenveir krybe meget ofte Sommerfuglene i meget stort Antal samtidig ud af sine Pupper."

De følgende Aftener ligetil vi nærmede os Kap Finisterre viste Fænomenet sig fremdeles meget glimrende, og Havet var om Dagen opfyldt af en Masse Individer af forskjellige Dyrformer. Med lignende Styrke viste Moerilden sig i Tangers og Gibraltars Havne mod Slutningen af October; men mere glim-

rende viste den sig dog nogle Aftener ved Midten af November under stadigt Tordenveir mellem Sicilien og Morea, og senere mellem Kap Matapan og Øen Milo. Mellem de østlige Øer i Archipelagus og ved Lilleasiens Kyst var Moerilden svagere. Den 19de December under den afrikanske Kyst viste Lysfænomenerne sig endnu mere glimrende end vi nogensinde havde seet dem. Veiret var stormende med heftige Byger, og Havet og Bølgerne oversaaede med Myriader af lysende Punkter, gnistrende Flammer og phosforescerende Skiver, Kugler og større Legemer, af hvilke enkelte vare glødende røde; undertiden foer der viftende Flammer henover større Partier, og Bølgekammene glimtede og funklede med et hvidligt Lys. Medens jeg her paa Malta i Begyndelsen af Februar afskriver disse Optegnelser fra Reisen, viser Moerilden sig om Aftenen med megen Styrke i la Valettes Havn; hvert Aareslag er en gnistrende Flamme, og Kjølvandet efter Baadene danne en lang lysende Stribe.

II.

En Søndag paa Atlanterhavet.

Med svag, men gunstig Vind, for fulde Seil,
Gled paa Atlanterhavets Speil
Fregatten Ørnen henad Bølgeskummet.
Mens brusende dens Kjøl i Søen skar,
Og Luften Seilene som Vinger bar,
Den svæver majestætisk gjennem Rummet.
Det var om Natten. Havet dæmred tyst;
De lette Bølger slumred paa dets Bryst,
Og Seilet fyldtes svagt af Luftens Aande.

H. Hertz.

Den 23de September.

Havet er saa smukt, saa søndagsstille; det begynder allerede at antage den intense blaa Farve, der karakteriserer Atlanterhavets Dyb, og hvorpaa Øiet hviler med saa meget Behag. Saa dyb som den nordiske Vinternats Stjernehvælving, er den ligesaa oplivende som Foraarsdagens Asur. Havet er saa stille, saa svagt bevæget, at Nøddeskaller gjerne kunde seile paa dets Speil. Kun af og til høiner det sig, mindende om Atlanterhavets Bølgegang, i større Masser, og mellem disse blanke Vandhøider hæver Korvetten sig majestætisk og synker atter neiende ned med slaa-

ende Seil. Det er ogsaa søndagsligt ombord i Skibet. Alt er blankt skuret og pudset: Dækket skinner hvidt; Tougværket er sirlig opkveilet, og naar Solen kaster en sparsom Straale gjennem den tykke Luft, speiler den sig i Kanonernes glindsende sorte, blankt polerede Dobbeltrække og i de tarvelige Metalsirater paa Rat, Spil og Fangbjælker. Efter Mønstringen lyder Klokken. Søndagsklædt, i sin raske eensartede Dragt, samles Mandskabet agter ved Spillet. Officererne tage Sæde. Psalmesangen lyder høitidelig ud over det stille Hav. Der holdes Gebet.

Efterat man havde drukket Kirkesupen i Chefens Kahyt, var der Middagsgilde i Messen, hvortil foruden Chef og Passager, nogle Underofficerer vare inviterede. Vi ville ikke her trætte vore Læsere med nogen Skildring af de Ædende, eller Maden; men kun berette, at den gode gamle Skik med gjensidige og faste Skaaler og Toaster, som: Alt hvad kjært er, Messeforstanderen, Chefen, Ørnens Officerer, hjemmeværende Hustruer, Børn og Tjenestepiger o. s. v. o. s. v. konserverede sig. Det Hele lignede hundrede andre Gilder og have meget tilfælles med den Leg, som Børn kalde at lege Fremmede.

Efter Middagsluren, Kaffeen og Cigarren samledes man atter paa Dækket, hvor Skibets Musikkorps, der ind-

skrænker sig til Violin, Klarinet og Tromme, mellem de agterste Kanoner om Bagbord, begyndte at spille op for Mandskabet. Doktoren og en livsglad Lieutenant foregik de Øvrige ved sit Exempel og svingede sig i en Vals rundt om Spillet og Kappen, gjennem de trange Stræder mellem disse samt Kahyttens og Messens Skewlighter, og dem fulgte i bundtet Rad Styrmænd, Hovmester, Underofficerer, Messe- og Kahytstjener, og eftersom de havde drukket Extradrammen, der uddeeltes ved Læ Faldreb, enkelte Par af de faste Matroser og keitede Lærlinge. Nogle af de første, ranke elastiske Sømandsfigurer, svingede sig frit og let og med en Sikkerhed, der vidnede om, at hver Muskel lystrede deres Villie. Et Par slingrede afsted som langbenede Edderkoppe i Søgang. Under en af Officerernes høirøstede og kraftigt indgribende Veiledning øvede et Parti af hjuul- og gaasebenede Lærlinge sig med liden Fremgang i Tyrolervals. En liden vilter En stritter imod af alle Kræfter og vil ikke. Han seer ud som en Dværg i en Kjæmpes Klædemon, og det synes som om den store blaa Uldskjorte, der i vide Folder hænger om hans Overkrop, gjør ham undseelig eller lader ham føle sig „som Heelbefaren", sige Kammeraterne. Men han maa lystre den Stærkeres Villie og slæbes med,

enten han vil eller ei. Et Par Andre gaae paa Hænderne, slaae Hjul, bide sig i Tæerne o. s. v. Dansen gaaer fremdeles paa Tilje; nye Par træde op. Nogle danse stive og strunke som om de havde slugt et Stegespid, atter Andre slingre om med krogede Been, Bugt paa Ryggen, med smægtende Blik, Hovedet paa Skakke og paa Brystet ømt sammenslyngede Hænder.

Nogle franske Luggere, saakaldte chasses marées, tremastede Raaseilere, der ere noksom bekjendte i alle Smuglerhistorier, kom slingrende forbi os. De hilsede vort Flag ved at heise Trikoloren og angave ved sine voldsomme Bevægelser Underdønningens stærke Tiltagen. Ogsaa Korvetten tog Deel i disse Bevægelser og slyngede undertiden ved sine Overhalinger Halvdelen af det dansende Selskab, der desuden af og til i de trange Passager strandede paa Ringboltenes Skjær, ned mellem Kanonerne i Læ. Den Munterhed, dette fremkaldte, bortjagede snart det komisk sentimentale Element af Dansen, og i Valdershvælven, en af Springdansmotiver komponeret eiendommelig Nationaldans, fandt Matrosnaturen sig først i sit rette Element. De tvende ovenomtalte Matroser, der saa raskt og sikkert optraadte i Valsen, bevægede sig med sand Virtuositet fast

stirligt, men ikke altfor anstændigt til Valdershvælvens Springdanstakt omkring Spillet, og fremkaldte hos sine Kammerater et Bifaldssmiil og en beundrende Mumlen.

Imidlertid havde Sergeanten og et Par andre Underofficierer været i Virksomhed med hos Baadsmand, Kanoneer og Skibets Civilister at laane sammen forskjellige Rekvisiter. En af dem gik hen og hviskede med Spillemændene, der standsede midt i Dansen, stemmede sine Instrumenter om og begyndte at spille op en høitidelig Menuet, hvorunder Mandskabet flokkede sig forventningsfuldt ved Faldrebstrappen og i Storrøstet; ja selv de saakaldte Underjordiske, Dagvagt, Huulgast, Smørstikker og Koksmath kom op fra Banjerne, i Dagens Lys, for at være Tilskuer ved Komedien. Der var nemlig Løier i Anmarsch; en burlesk, komisk Repræsentation, Barbeerdansen, skulde gives. Frem af Storlugen kom fire latterligt udstafferede, malede og udmalede Personager. En meget høi Gentlemann med Pibe i Munden, Spadseerstok i Haanden og en Vagtkavai over Skuldrene samt med nogne, rødt og blaat bemalede Ankler og Lægge var Hovedpersonen. Da han kastede Kappen til sin Mammeluk, kom der tilsyne en Brakfnude omgiven af et Par uhyre Fadermordere.

Glindsende Oliefarve, Zinober, Berlinerblaat og Kjønrøg gav dette Ansigt et meget stupid og forsnapset Udtryk, der stod i en latterlig Modsætning til den Lystighed og Indfuulhed, som spillede i Personens smaa dybtliggende Grisseøine, og til den Gentilesse og Donranudiske Gravitet, han søgte at lægge i sin hele Optrædelse. Buxerne lod det til at hans Herlighed havde glemt hjemme; thi om Underdelen af hans Legeme hang kun Levningerne af et Par Fordums Underbeenklæder. Han var overmaade artig, hilste Tilskuerne nedladende under sin gravitetiske Optræden samt lorgnerede de paa Hytten og Styrbords Kommandobrædt forsamlede Officerer gjennem en Kanonlaasbøile med en Løvemine og Løvelader, der vilde have gjort ligesaamegen Lykke hos et Søndagspublikum paa Hovedstadens Theater som blandt Matroserne her. Men vor Skuespiller er ogsaa en udmærket Personlighed; jeg vil ikke længer dvæle ved den paatagne dumtrosskyldige Mine eller ved hans sokratiske Ansigt, der har paafaldende Lighed med en braksnudet Leermugge fra Ægypten, men i Korthed berette, at han er, hvad man almindelig kalder „en fæl Fant." Hans Kammerater fortælle, at han i Christiania har ageret Sprade og gjort „svær Vind med Seeglas og Glashandsker baade paa Kaffeer og Dansesale."

Da han nu skulde ud med Korvetten, var han saa syg og gudnaadslig. Kammeraterne meente, det kun var for at blive hjemme hos „Kanallia", (saa kalde de sine Koner), og, om jeg mindes ret, opgav Doktoren den samme Sygdomsaarsag. Næstkommanderende sagde ham imidlertid i al Venskabelighed: „om du var saa daarlig, at jeg maatte lade dig heise over, Christen, saa skulde du endda være med; jeg kan ikke undvære dig. Hvad skulde vi have til Opmuntring for de øvrige Mandskaber, om vi ikke havde dig?" Da Doktoren senere spurgte til hans Befindende, svarede han, at han havde et saadant ulykkelig godt Humør, at han ikke duede til at være rigtig syg; men han var ikke rar, der han gik og stod. Dog vi glemme næsten Skuespillet over Skuespilleren. I Hælene paa den ovenfor skildrede Gentlemann fulgte Barberen og hans Madamme. Den første var iført en hvid Busseronne samt Pelsværkshue. Om Arme og Fødder havde han en Besætning af den Sort Pelsværk, som man ombord anvender til Kanonviskere. I et paa Kryds over Bryst og Ryg gaaende Skjærf, bar han en stor Kokkeøxe og paa Brystet et Speil som Olafsorden i bredt trefarvet Baand. Uagtet ogsaa denne Person var stærkt sminket med Zinober, havde han dog et mere menneskeligt

Udvortes end hiin Don Ranudo. Madammen var derimod et langt, gaasebenet Uhyre, med umaadelig Pukkel, sure Dine, hængende Underlæbe og et i det Hele yderst plebeiisk Udseende.

Da disse Personer havde figureret og hilset Tilskuerne hver paa sin karakteristiske Maade, tog Pantominen eller Baletten sin Begyndelse. Herren stryger sig om Hagen og ønsker at barberes. Barberen beklager under løierlige Grimacer, at han ikke har varmt Vand og spørger om han vil tage til Takke med at barberes paa samme Maade, som han pleier at barbere sine simple Kunder, nemlig ved at spytte dem i Ansigtet og gnide Sæbe paa. Da Herren afslaaer dette, fremsættes der som Sæbekop en Pos med sort Oliefarve. Madammen vil afhjælpe Vandmangelen; men over hendes uopdragne Lader i den fremmede Herres Nærværelse, bibringer Manden hende Slag over Pukkelen med en Haandspag, der synes tilstrækkelige til at fælde en Stud, men det anfægter hende ikke det mindste; under Mennuet-, Feir-, og Riel-pas opfanger hun dem som Slag af den fineste Vaand. Barberen indsæber sin Kunde med en umaadelig Kost over det halve Ansigt med sort Oliefarve, og under den derpaa følgende voldsomme Ragning giver han ham et Snidt i Struben, saa

han styrter ned paa Dækket og spræller med sine sviklede Been som et halvdødt Faar. Barberen beføler hans Puls, løfter hans stive Arme, Been og halve Krop i Veiret; men Kunden synes at være og blive død. Tilsidst indpuster han ham atter Livets Aande ad utrolige Veie, hvilket fremkalder en homerisk Latter blandt Matroserne. Restitueret, frisk som en Fisk, springer han op, efterat konvulsiviske, taktmæssige Vibrationer have antydet det tilbagevendende Liv, og hele Selskabet udvikler sin levende Glæde under en voldsom Kiel. De mageløse Slæng og Trimulanter med Fødderne, som disse Balctdansere nu præsterede, overgik al Forventning og vakte almindeligt Bifald og Latter. Deres Fødder gik i egentlig Forstand som hvirvelslaaende Trommestikker, og undertiden lode de med stor komisk Effekt hele Kroppen deeltage i den heftige Bevægelse. Under nærgaaende Omhedsyttringer mod Madam Barberers endte denne Pantomine eller Matrosballet, og Selskabet trak sig tilbage til Storlugen med megen Gravitet og under Affskedskomplimenter til Spektatores.

Ud paa Aftenen, efterat Køjerne vare pebne ned og Vagten opsat, kom jeg igjen paa Dækket. Vinden luftede svagt men fyldte Seilene og førte Korvetten frem med en fire Miils Fart i Vagten.

Maanen stod lavt over Horisonten, i første Kvarteer, oplyste med magisk Glands eventyrligt formede Skyer, og kastede mellem dem et dæmrende guulagtigt Skjær fjernt hen over Havet; men den gik snart ned og nu tegnedes Korvettens Stænger og Seil skarpt mod den stjerneklare Himmel og mod den blanke Stribe, Maanen havde efterladt. Forud fra Bakken lyder bekjendte og hjemlige Toner, Kongens Kvarteer har Vagt og korter sig Tiden ved Sang og Viser. Enkelte gaae fiirstemmigt, andre unisont. Man skulde næsten troe, at Skandinavismen ogsaa har smittet Matroserne; thi de synge om hverandre norske, svenske og danske Sange: „Boer jeg paa det høie Fjeld" — „Så lunka vi så småningom" — „Ur vägen, ur vägen för gamla Smitens bår — „Der er et yndigt Land, det staaer med brede Bøge o. s. v.

Men nu lader det til, at Piben faaer anden Lyd. Matrosviserne begynde: raske folkelige Melodier, der ofte minde om Kjæmpeviserne; burleskt kvikke Texter; kun Skade at Spasen og Indholdet ofte er saa grovkornet, at de ikke lade sig gjengive paa Prent. Men hør, der lyder dog en, som lader sig meddele!

„Hører I Matroser, forud paa Bakken,
Nu vil vi ha' os en Sømandssang!

Hvor vil I hen med jer' Eventyr og Snakken,
Det gjør kun Vagten ledig og lang.
:|: Der har du min Lærke, og spil op paa den,
Tag dig en Hivert, og syng saa, min Ven! :|:

Ankeret var lettet og huget var Katten;
Baadsmandens Nattergal flog saa galant.
For Klyver og Mersseil svaiede Fregatten.
„Sæt Underseil, Bram= og Mersseil Kant!"
:|: Saa halte vi Buglinen og Dækket gjorde klart,
Saa løb hun for Loggen en ti Miles Fart. :|:

Hun vasker Gallionen ret lystig for Bougen.
Se, hvor hun krænger med det Læ Batterie!
Hele Tønder Vand paa Kanonerne spule.
„Konstabler, i Borde sæt Portene i!
:|: Hal stive i Barduner og alle vore Stag,
Jeg mærker hun giver os Dravasker i Dag." :|:

Nu frisker hun op, og haardere det blæser.
„Klar ved de Bram= og Mersefald!"
Borgerskabet alt slaaer Rynker paa Næsen,
Soldaten han beder: „Gud bevare os vel!"
:|: Men derimod Matrosen, den ellevilde Gast,
Han leer, ta'r en Skraa, trykker Hatten bedre fast. :|:

Se, nu har vi Bygen. „Lad løbe ret hændig.
Klar til at entre! reve, reve kvikt!
„Bramstængerne til Dækket!" Hun slingrer overhændig:
„Hurra paa Toppen, lad gaae til Geligt!

:|: Hal ud i Rebtailler, og hal ud i Læ!
Marinere, til Mersefald! I strække vel de?“ :|:

Nu gjør hun det for grovt, men hun maa sig vel give.
Se, hvor hun blæser en rygende Storm.
Madammen hun spuler, saa den Onde skulde rive!
Se bare, hvilken en gammel Rakkermær.
:|: Saa brak hun over Skansen, slog i vort Agterspeil.
„Ned der med Roret, giv op i Underseil!“ :|:

Det blæser en Orkan. „Staa vel ud ved Pomperne!“
„En Seiler til Luvvard“. „Viis Flag i Sjau!
Lad løbe paa Randen!“ Ja der fløi Stumperne.
Nu maae vi ligge for Takkel og for Toug.
:|: „Forvalter herop med din Brændeviinspøs!“
En Kradser paa Lampen, han bliver os for bøs. :|:

Se, hvilken en Djævel! „Staa klar for Overhaling.“
Den tog væk Greierne, som stod paa vort Dæk.
Den knækked' os Stangen i Storestængesalting.
Skibmanden raaber: „vi er sprungen læk!“
:|: "Til Pumperne Gutter, kap Godset fra Top!
En Tømmermand i Lasten, for Lækken et Stop“. :|:

Saa kom der en Brækstø os tvært over Bougen;
Den lagde os paa Siden saa død som en Sild.
Den fyldte os Kulen og Banjerne fraoven.
„Kap Masterne, kap!“ lød en Stemme saa vild.
:|: Kaptainen hug selv paa det forreste Spænd Vant,
Og alle tre Masterne, saa kapped vi galant. :|:

Hun retter sig paa Kjølen, hun retter sig i Skuddet.
Tømmermanden melder: „vi have 7 Fod Vand".
Officierernes Raabert gjennem Stormen, der tuder,
Tordner som i Ekko: „i Braadt og Brand!"
:|: Da blegnede Kaptainen, og Pompen lod vi staae.
„Nu stolte Matroser til Herren maae gaae." :|:

Ei Rædsel vi saae i den kjække Herres Mine.
Da bad Matrosen: „Se til os her!"
Han tænkte paa Hjemmet og Vennerne sine,
Paa Kjærester og Koner, alle og enhver.
:|: „Farvel Kammerater!" hinanden vi bød.
„Vi skylde jo alle vor Herre en Død". —

Men Løgn blev det da; thi Han var deroppe,
Og idetsamme gik Orkanen tilkøis.
Vi svævede frit paa Bølgernes Toppe.
„Hurra mine Rollinger! Hurra my Boys!"
:|: Saa hugged vi os fast, naar Skibet laa heelt om,
Og tørskoede gik vi, da Ebbetiden kom. :|:

Men da vi Alle stod reddede paa Landet, —
Solen den skinner saa varm og saa mild, —
Om jeg ikke græd, skal jeg være forbandet!
Med Glæde jeg tog en Soldat i min Arm.
:|: Men alt idetsamme peb Baadsmanden til Grog,
Da var jeg den Gamle, du kjender mig nok. :|:

Blandt de mange Viser de sang, udmærkede den følgende sig ved en vis, næsten bellmannsk Livlighed og Anskuelighed.

Mel. Jeg sku' au ha Lyst til aa gifta mig, sa'n.

Har du Lyst som jeg min kjære Hans, sa'n,
Skal vi gaae til Svinetorp i Dans, sa'n?
Der skal Targje spella
Paa den rare Fæla:
Fire Skilling give vi til Mands, sa'n!
„Ja Gu nok, sa'n!
Lad os det, sa'n!
Alletider blier det lidt Kommers sa'n."

Naar vi kommer der i Stua ind, sa'n,
Skal vi gjør' os fulde som et Sviin, sa'n!
Vi skal lee og snise,
Synge denne Vise.
„Lad saa Gutten gaae efter Brændeviin, sa'n!"
„Ja det var Gut, sa'n!
Du sku' bli Fut, sa'n!
Altid finder du nu Saadant ut, sa'n."

„Godkveld i Stuen her aa glædlig Juul, sa'n,
Det er nok Mange her, som løber fuul, sa'n!"
„Ja her er mange vakre,
Mange smaa aa smækkre,
Her er ei saa vakker, ei saa god, sa'n!"
„Haa heter ho, sa'n?"
„Mari Mo, sa'n!
Ho er næsten lisaa tyk som To, sa'n."

Eftersom jeg nu kan høre ret, sa'n,
Saa er Laget Ds aa Snyte sæt, sa'n.

Se paa Spellemanden
Hvor han tramper Takten!
Hør paa Tøsen, hvor hun klamper let, sa'n!
Ja det er ei, saen,
Som er grei, saen.
Hu er inte lang men bygtig tyk aa brei, sa'n.

Det var som Fanden, atte Kvinten rauk, sa'n,
Fela laat aa goel mest som en Gauk, sa'n.
Det var ei at undre,
At saa svær ei Dundre
Dat paa Enden, da den laat og strauk, sa'n.
Huttetu, sa'n!
For ei Su, sa'n!
Akkerat ho ligger som ei Ku sa'n!

„Det var din Skyld det, min kjære Knut, saen,
Jenta dat ikold aa laa der som en Stut, sa'n."
„Saa tag i Skjørtet Kari!
Løft op Hue, Mari!
La' os bare see aa faae a ut sa'n!"
Ja Gu, ja sa'n,
Nu gaaer det bra', sa'n,
Kanske kommer a sig lidt ista, sa'n.

„Kjere Spellemand, spel mig op en Riel, sa'n;
Her er Rum til Flere, om de vil, sa'n.
Tag den Hampedænga,
Som staaer der ved Senga,

Tag saa anden hver et af hvem du vil sa'n.
Spel du kun, sa'n,
Jeg dandser rundt, sa'n,
Du speller saa fordømt lat, din Hund, sa'n!."

„Kjære Spellemand giv mig Ost aa Brød, sa'n!
Jeg var saa tørst, jeg maatte maule Snø, sa'n.
Det smager godt, sa'n!
Veed du hot, sa'n?"
„Ned i Holken med det, Tørt aa Vaadt, sa'n!"
„Drei a rundt, sa'n!
Gik a sund, sa'n?"
„Skjørte revna reint i Bund aa Grund sa'n."

Nu maa jeg ut til Mo'r aa faae lidt Vand, sa'n,
„Skal vi lægge hoppes til en Dram, sa'n."
„Er du saa ved Penge?"
„Læg saa ud saa længe!
Lad saa Gutten gaae saa fort han kan, sa'n.
Godkveld Peer sa'n!
Er du her, sa'n?
Er du ut aa gaa'r i slig t et Vær, sa'n?"

Nu er alt Gutten kommen tilbars, sa'n
Det var Fanden til Gut, du var vel Kar, sa'n.
„Fik du Brændeviin
Du vesle Gutten min?"
„Hvad heter du min Gut?" „Jeg heter Lars, sa'n."
„Hau hau, sa'n!
Det var Sjau, sa'n!
Der har du fire Skilling for du flau, sa'n."

Lidt Kaffe burde vi vel ogsaa ha', sa'n!
Aa traktere Jenterne med ista, sa'n.
Sæt dig ned paa Bænken!"
„Jeg staaer her ved Skjænken,
Seer paa Jenterne, imens jeg puster ud, sa'n."
„Ja du var Sug, sa'n!
Som drak i Smug, sa'n!
Det er vel Jente det, som rigger snug, sa'n!"

Nu er Kaffekjedlen alt i Sving, sa'n;
Kaffekverna gaaer omkring, sa'n.
„Er nu Kaffen fæli?"
„Tag ind Floden Eli,
Tag saa Kopperne aa sæt dem ind, sa'n!"
„Hurra hurra, sa'n!
Nu gaaer det bra, sa'n!
Naar vi har drukket skal vi til at gaae, sa'n."

„Lad mig snakke med dig lite Gran, sa'n.
Du vil vel som Andre ha' en Mand, sa'n?
Du er ei vakker Jente
Gaa saa ei og vente!
Mari, vil du have mig til Mand, sa'n?
Ja det var bra, sa'n,
Du svarte ja, sa'n,
Jeg har ei Honningkake, du skal ha, sa'n."

„Vil du spille Femkort? hei da Gut, sa'n!
Sæt ei Jente op! jeg spiller ut, sa'n."
„Mari Mo er grei
Ho kan staae for ei,

Det er Jente, som kan gjøre Vei, sa'n.
Jeg maatte le, sa'n
Af Christen Smed, sa'n!
Ho slængte hannem, saa han dat i Knæ, sa'n!"

„Det var som Fanden, at jeg tabte den, sa'n
Saa gaaer vi over til Hundredeogen, sa'n.
Er det Dut i Leiken?"
„Gid saa Fanden steiken!"
„Fik du ingen Ting for Bixen din, sa'n?"
„Har du en, sa'n,
Saa kom igjen, sa'n!
Har du Spàr til Bunds, saa ryg og rend, sa'n!"

Nu sku' vi tænke paa at skeie ut, sa'n
Kaffen smager mig som Briskelud sa'n.
„God Nat, Anders Svendsen!"
„Tak for mig Peer Jensen!„
„Det var da vakkert Vær med Sne og Slud, sa'n."
„God Nat, god Nat, sa'n!"
„Det er glat, sa'n,
Fanden hente det, hvor stygt jeg dat, sa'n!"

Da denne Vise var til Ende begyndte de, til Melodien af Webers „sidste Tanke", følgende:

Jeg har kjendt en Pige,
Ung og smuk tillige,
Neppe fjorten Aar, da sidst vi saaes;
Med saa ømt et Hjerte,
At hun skreg af Smerte
For hver Gang, hun ribbede en Gaas.

Men sig Lykken vendte,
Hør nu hvad der hendte!
Med en Kok hun kom i Ægtestand.
Fire Uger efter,
Hun af alle Kræfter,
Plukked Haaret af sin egen Mand.

„Nei," udbrød En af den syngende Klynge, en Ølbas, der næsten syntes at være forskrækket over sin egen Stemmes og Tales Raahed, „nei hvad er dette for noget Hærk I sidder og synger; nu vil vi Fanden kløive mig ha' en ordentlig en, en Matrosvise! Stem op du Christen, skal jeg synge Bassen," henvendte han sig til Gentlemanden fra Barbeerdansen.

„Jeg skulde nok synge", svarede denne, „om jeg ikke var saa daarlig i Tonehuset mit; jeg er ræd, at Tonerne komme til at sidde fast i den svarte Oliemalingen, som Søren Jabbus klinte mig med baade udvortes og indvortes i Gabet, da han ragede mig i Eftermiddag."

„Hvilket Væv! syng væk!" vedblev Bassen, og derpaa begyndte de en af disse humoristiske Matrosviser, der sjelden undlade at vække Latter; men denne er saa kolosal extravagant i sine Betegnelser, at kun et

eneste Vers lader sig høre. Melodien er bekjendt over hele Landet.

„Det var engang jeg kom til Lands,
Da var jeg kommen paa en Chance;
Der kom tre Herrer til Staden,
O lel!
Den fornemste var Soldaten.
Du forstaaer mig?
O, vel!"

Efter denne begyndte de at synge:

„Juliane hun vaagned' ved Midnatstid,
Og skulde til at læse sine Bønner,"

til en Melodi, der skjønt af nyere Oprindelse, har nogen Lighed med enkelte af Kjæmpevisernes.

Men de „ellevilde Gaster" havde sjunget sig varme og lagde ikke Vind paa at moderere sine Stemmer efter de forandrede Luftforhold; — det var nemlig blikstille, Vinden var løiet af, dens Suus i Tougværket, samt Bruusningen af Skibets Fart gjennem Bølgerne var ophørt, — og Sangen klang høit og lydt i den stille Aften. Agter fra Hytten lød en befalende Røst, som paa en besynderlig Maade forfalskede og gjorde de fleste Vokaler tykke og brede, idet den forøvrigt med pedantisk Tydelighed søgte at udtale hvert Bogstav:

„Jeg vil ikke have slige Viser; hvis I synge saaledes, skal I faae paa Rygstykkerne. Nu veed I det!"

Lystigheden havde pludselig en Ende; der gik en Utilfredshedens Mumlen fra Mund til Mund, svag men lydelig nok, til at høres af den, der stod midt iblandt dem.

„Au, det svider alt i Ryggen min", mumlede en af Sangerne, idet han skuttede sig; „men Herre Gud hvor det kløer i Fingertoppene!" tilføiede han med en udtryksfuld Gestus.

„Det var rene Ord for Pengene," sagde en Anden.

„Vil han sætte Laas for Kjæften paa os? Inte skal vi have Lov at snakke høit paa Banjerne! Inte skal vi synge Viserne vore paa Bakken! Det har aldrig været forbudet før; men her ombord skal det altid være en Krøl paa Griserumpen!" mumlede en Malkontent.

„Ja Gu traf du det, sa Manden, da Bikjen bed'n i Træbenet," udbrød en Anden „for er den der ikke før, saa sætter du den der. Aa jamen syntes jeg du havde en saadan liden Krøl selv for et Aar siden, da du foer paa fire Been med Grisen og var Plyndregreve ombord i Fregatten."

„Cheferne selv," vedblev Malkontenten, efter at have brummet Noget om Hvalper og Gneldrebikjer, som vare kastede bag en Søpledynge, dunkle Allusioner, der bragte Latteren over paa hans Side, og Modstanderen til Taushed — „Cheferne selv," vedblev han, „har staaet midt iblandt os og sagt, det var brav Gutter, om vi sang slige Viser, at Børsterne reiste sig, men denne — —!"

„Jeg fuler mig paa (undres), om han ikke tænker at blive Admiral, han," tog en pibende Stemme Ordet. Hele Klyngen begyndte at lee ligesaameget over Piberen, som over hans Forundring.

„Hvilket Tøv!" sagde Olbassen, en af Personerne der figurerede saa udmærket i Valdersvælven, „kan han tænke at blive Admiral, som trækker Benene saaledes efter sig. Hør hvor han slaaer Slæbsko agter paa Hytten!"

„Behøver han Been for at blive Admiral da, Torsken?" spurgte Malkontenten impertinent og lagde til med Salt: „vi Matroser, vi maae have Arme og Been og Hovedet paa det rette Sted og Hjertelag til; men naar han bare kan grine, skjelde og smelde, og har et Mæle som Burriken i Noas Ark, kan det være det samme baade med Hovedet og Benene

for en Officier." Derpaa fulgte en undertrykt bifaldende Latter.

„Jeg troer vi synge en Psalmestub; kanske Faer Bibel liker det bedre!" sagde Gentlemanden fra Barbeerdansen.

„Jeg giver Fanden hvad han liker," udbrød den Malkontente; „men brøl væk, har du Lyst; Mælet har du, det kan Ingen nægte."

Proponenten begyndte, til Melodien af General Bertrams Afskedssang, snøvlende og brægende men med dæmpet Stemme at synge: „Ak, vidste du, som gaaer i Syndens Lænker," men blev strax afbrudt ved Latter og Hyssen.

„Tys Gut," sagde Ølbassen, „du er jo reent galen i Tonehuset dit; det er ikke den Melodonten. Aldrig i mit Liv har jeg hørt Nogen synge Psalmer paa General Bertram før!"

Forskjellige Stemmer løde mellem hverandre: „Nei lad os synge den, lad os synge den: Hvo vil med til Himmerig?"

„Inte vil jeg," faldt Proponenten af Psalmesangen ind; „men spørg Faer Bibel, kanskee han tør slaae Følge med dig."

„Aa nei ikke den men den: I Dag er Naadens Tid," faldt en grov paatagen Kvindestemme ind, der

lod til at tilhøre Mad. Barbeers. „Ja i Helvede er det kanske," sagde den Malkontente, „du hørte det for lidt siden, da han vilde kløe „Rogstokkerne" dine, fordi at — — —"

„Juliane hun vaagned' ved Midnatstid
Og skulde til at læse sine Bønner,"

faldt en pibende Røst nynnende ind.

„Ja saa lader os synge: „Kom skab os nye, Helligaand," vedblev Proponenten med Ihærdighed.

„Ja," sagde Malkontenten, „den bør I synge, for Faer Bibel saa nok gjerne, vi blev omskabte til Bjørne eller andre umælende Krøter, som kunde gaae til Veirs og beslaae og gjøre los og siden sidde i en Krog som Orekubber."

Tilsidst tog Olbassen til Orde: „Aa kan I tænke saa galt som at synge Psalmer uden Gebetbog? Er der kanske Nogen af Jer, som kan en Psalme uden til Bogen?"

„Ja vist kan vi," svarede Nogle; Andre loe. „Da I gik for Præsten, ja, da kunde i kanskee, men F — hente mig kan I nu! Det skulde da være den: „Af dybeste Nød vi raabe maae!" for naar det kniber, kryber Matrosen til Korset og raaber paa Vorherre; ellers skal jeg inte troe, han skriger Ørene

ud paa ham. Men nu synge vi den; den tænker jeg kommer til at passe for os:

„Hvorpaa Stormen den tiltog saaledes, at vi
For klosreva Mersseil og Stagfok laae bi.
Galeasen tre Søstrer hu kantra,
Og Alle, som var i a, di drukna."

III.

Den spanske Sø.

„What do you think of the weather, pilot?“ said the capitain. „I think we shall have a change of wind, and dirty weather before twelve hours are over our heads,“ replied I. — „Well,“ said he, „that's my opinion; there is a cloud rising in the south west; and, look, there are some Mother Carey's chickens dipping in the water astern.“

Marryat.

Den Dag som kommer er smukkere end den som gik. Luften er saa luun og mild som paa en sommervarm Junidag, og mere gjennemsigtig og klar end i Norges September. Blot at aande i denne Luft er en oplivende Nydelse. Vi vandre frem og tilbage paa Dækket, vi staae stille paa Bak eller Hytte, svælge i det kvægende Luft- og Solbad og stirre paa de sommerlette Skyer, som svæve under Himlens foraarsblaae Silketelt. Og hvilken Pragt udvikler der sig ikke i Havets og Himlens Farver ved Solnedgang. Hav og Himmel ere fulde af Lys og Reflexer, der lade alle Farver og Nuancer smelte varmt og harmonisk sammen. En saadan Klarhed og Varme i Lufttonen kjende vi ikke hjemme.

Ligesaa klart og gjennemsigtigt er Havet; det fortjener med Rette Navn af et „Lufthav." Da vi kom ud af Kanalen, viste det sig mørkeblaat med violette Skygger; nu har det, endog naar Himlen er graa og overskyet, en dyb, varm Indigofarve, som selv synes at meddele sig til Fiske, Delfiner og andre submarine Gjenstande. Hvorfra kommer denne Farve? Digterne fortælle, at det er den sydlige Himmels Speilbillede, som den forelskede Bølge har fanget og fastholdt. Det er mere smukt end sandt. Havets Dybde og Saltholdighed samt Saltenes eiendommelige Blandingsforhold have uden tvivl den væsentligste Indflydelse paa Farven, og dette maatte kunne paavises ved chemisk Analyse.

Siden vi forlod Kanalen, har Havet været opfyldt med en stor Mængde Individer af forskjellige Dyrarter, der tiltoge i Antal alt som vi nærmede os Kap Finisterre: Salper, Meduser og straalende Beroer glede os forbi; Salpekjæder, brede, ofte i Spiral sammenvredne, halv gjennemsigtige Baand, et Par Venusbælter, og flere Bidevindsseilere (Physalea pelagica) med en glimrende ametystblaa Kam dreve omkring os. Store Strækninger af Havet vare opfyldte med en bruunlig plettet Akalef, der staaer i Nærheden af Pelagia phosphorea. En Deel Exemplarer af denne opfan-

gedes med vore ufuldkomne Redskaber. I Mørket fosforescerede hele dette Dyr ved Berørelse, eller naar Vandglasset rystedes, med et stærkt blaat eller blaagrønt Lys. Et lidet Krebsdyr, en Caprella, sad som Snyltegjæst paa dette Dyr, men løste sig fra det, tumlede sig om i Glasset med meget livlige Bevægelser og lod sig atter synke til Bunds. Flokke af Delfiner kom, sprang høit op over Havets Flade, tumlede og boltrede sig om i vilde Kast eller gik spandviis som Heste foran Bougen af Skibet. Matroserne rystede paa Hovedet og spaaede Uveir. Forud paa Bakken er der et Par Klyvergaster fra Throndhjems Stift. De see ud som Bjørne med nogle menneskelige Færdigheder; deres Tale er ogsaa en Slags Brummen, og Ingen af dem bruger tre Ord, hvor han kan slippe ud med to. Sædvanlig kommer en af dem om Morgenen, for at melde Næstkommanderende, om Alt er i Orden, og at der ingen Skamfiling har fundet Sted paa Bougsprydet. Denne Mælding affatter han sædvanlig kort og syndigt saaledes, idet han med den ene Lab griber op til Skothuen: „Inga Filing paa Spruite." — Den ene af disse hug Harpunen i en vilter Delfin, der udstødende et Støn eller Brøl, foer voldsomt ud med Linen. Dette lod til at være en saare interessant

Begivenhed; thi hele Mandskabet ligetil de Underjordiske, Dagvagt, Huulgast, Smørstikker og Koksmath, kom pludselig for Dagens Lys og vare i et Nu forsamlede paa Bak og i Røst. Paa Banjerne fandtes der neppe en levende Sjæl undtagen Grødkjedelen, som blev staaende alene og puttre. Men i sin Iver for at faae Byttet paa det Tørre, halede en halv Snees Baksgaster med vældige Tag ind paa Linen, hvorved Delfinen, stønnende under heftige Slag med Halen, bragtes ind til Siden; men da de lettede den op over Vandet, slap Harpunen Taget, og Kolossen deisede plumpende ned. Dens Kammerater fulgte nysgjerrige efter og tumlede sig omkring den Fangne. Jeg stod som Tilskuer i Falrebet, og da en af dem paa en femten Skridt stak Snuden op, gav jeg den et Skud med Rendekugler, hvorpaa den udsendte en blodblandet Vandstraale, der farvede Vandet omkring den, samt blev liggende paa Siden og pladske, uden at kunne komme under. Men inden Jollen kunde sættes ud, vare begge sjunkne.

Mod Aftenen stilnede det mere og mere af; den berygtede spanske Sø laa blank som et Speil, gjenstraalende i Solnedgangens glimrende Farvepragt, og hævede sig kun af og til ganske langsomt, som om den dybt trak Aande.

Tirsdag vedvarede det samme Veir endnu herligere, endnu mere blaat og gjennemsigtigt. Havet var saa stille som om vi seilede paa en Indsø: ingen Bevægelse sporedes; men høiere op gik en Luftstrøm, der fyldte Korvettens Seil, som alle stode i Træk, og den skjød frem med 5 à 6 Miles Fart.

Den følgende Dag begyndte det at kule op; Havet reiste sig; det sænkede og hævede sig i lange Bølger. Skibet gjorde ti Miles Fart. Stormsvalerne eller Havhestene viste sig og fulgte os i Kjølvandet med sin svævende, spøgelseagtige Flugt. Op og ned hævede de sig, eftersom Bølgerne sank eller hævedes. Undertiden saa det ud, som om de paa sine udspændte Vinger hvilede paa og bares af Bølgerne; men jeg overtydedes snart om, at dette var et Sandsebedrag. En svag hvid Stribe eller Vandstraale foran Næbbet viste, at de fiskede, hvilket yderligere bestyrkedes derved, at der paa Havfladen i disse Dage fandtes en Mængde smaa Krebsdyr. Snart hævede Stormfuglene sig atter op over Bølgerne og beskrev en Bue tilbage mod Vinden, for igjen at begynde sin lette, svævende og dykkende Dans over Bølgerne. Matroserne spaaede Storm og vare ikke vel til Mode ved at see disse Fugle saa idelig forfølge Skibet. Jeg hørte aldrig, de kaldte dem andet end „de svarte

Djævlene". Endnu mindre syntes de om, at vi agter hang en Angel ud, for om muligt at fange nogle; ja endogsaa enkelte af Officiererne deelte denne Overtro. Matroserne troe nemlig lige saa godt som de gamle Ægypter paa Sjælevandringen, og det er en udbredt Overtro, at Stormfuglene eller Moder Carey's Kyllinger, som Englænderne kalde dem, engang have været Sømænd, der ere forulykkede paa Havet. De vedblive at nære et venligt Sindelag mod sine Kammerater, der færdes paa Voverne, og nærme sig Skibene for at varsle om truende Storme og Orkaner. Dræbes en af dem, enten forsætlig eller uforsætlig, fra et Skib, skal inden kort Tid en Mand fra dette træde i den Dræbtes Sted. Kapt. Marryat har i sin Roman, Poor Jack, Cap. 41, fortræffelig fortalt nogle Sagn om Stormfuglene og denne Sømandstro.

Det varede ikke længe, før den varslede Storm indfandt sig. Den Omstændighed, at en Mand under denne var nær ved at falde ud fra Merset, men blev greben og holdt tilbage af en anden, bestyrkede naturligviis Matroserne i deres Tro paa Delfinernes og Stormfuglenes Hævn. Veiret var haardt og stormende i et Par Dage, men Fredag Morgen brød Stormen løs i al sin Styrke og Vildhed. Det var en Umulighed at lændse; man antog, at de uhyre

Søer strax vilde opfylde Skibets store Kule. Det blev derfor dreiet til Vinden. — Bramrææerne vare alt strøgne for et Par Dage siden; den sidste Nat vare Lugerne skalkede, og alle Seil indpillede og beslagne, saa at Skibet kun laa for Gaffelseilene, ja en Par Timer endog kun for Stormmesanen, og drev i nordostlig Retning fra Høiden af Kap Finisterre ind i den spanske Sø. Vidt og bredt stod Havet i et Skum og pidskedes af de rasende Vinde til Røg. Det var neppe muligt at se et Rifleskud vidt, ja ovenfor Bastingagen var det fast en Umulighed at holde Øinene aabne. Hver Gang Skibet satte Bakken under, hævede sig over den et grønt Bølgebjerg, sprøitede der høit i Veiret en hvid Vandsky, som i Øieblikket fordeeltes til det fineste Skum, og Vandstøvet slog skjærende i Ansigtet. Det hylede i Tougværket, det susede og brusede omkring Skibet stærkere end i det vildeste Fossefald.

Havet var storartet og gribende; de uendelig lange Bølger væltede sig lysgrønlige med skumhvide Toppe og drivende Raak, i bogstavelig Forstand høie som Taarne og Bjerge, eller rettere, de væltede og hævede sig op som høie Plateauer, gjennemfurede af mindre Høininger, for at styrte ned i Dybder, hvor Korvetten laa som i et Bækken, omgiven af Vand-

høider og Flader, der skraanede ned i steile Styrtninger og svagere Skraaplaner lige fra Horisonten. Skibet hævedes og sank, stødte Bak og Spryd under, tumledes og oversprøitedes af Bølger og Skumskyer der stundom syntes at true med at begrave det. Det krængede og slingrede saa voldsomt for og mellem Søerne, at Bastingagen i Læ laa under, og Søen styrtede ind over Finkenættet som en Fos. Hele Dækket var under Vand. En Kvarteermester, som stod indenbords i Læ Faldrebstrappe, var formelig indsluttet i en Kuppel af den Vandmasse, der styrtede ind over Finkenætet og gjennem Kanonportene. Ved denne første voldsomme Duvning blev Korvetten et Øieblik liggende over; det saa næsten ud, som den betænkte sig paa at reise sig.

Der malte sig i dette Moment Tvivl og Frygt paa mangt et Aasyn: En blev bleg og kjendelig lang i Ansigtet; en Anden rystede betænkelig paa Hovedet; en Tredie var i Tankerne hos sine Kjære, — derom vidnede Smilet paa Læben; hos Andre laa roligt Alvor paa Panden. Men Korvetten reiste sig langsomt, bøiede og nikkede med sine Bramstænger, saa det maatte befrygtes, de skulde komme ned paa Dækket. Nu havde den bestaaet sin Prøve. De lange Ansigter trak sig tilbage i sine dagligdagse Folder;

ja paa et og andet maatte vel endogsaa de værdige Folder og Embedsminen for et Øieblik vige for Smiil og Latter over de komiske Scener, der pludselig udviklede sig.

En Officier, som ved Overhalingen var kastet hovedkulds ud af sin Køie, kom farende op af Kappen, halv nøgen, med strittende Haar, stivt Ansigt samt søvndrukne Øine og skreg, da han saa hele Dækket under Vand, som en Rasende: „Ud med Kanonportene for Satan og hede Helvede!" — Forvalteren, der sad oppe til Luvvard i en af Agterkanonernes faste Tailler og tørrede Søvandet af sine Briller, styrtede ved den næste Overhaling midt ud paa Dækket, mellem Chefens og Næstkommanderendes Been og gjorde en komisk ynkelig Figur i det vaade Element, som han deelte med en Lærling, der med en Oliekappe over Skuldrene kom agterover, gaaende som man kan tænke sig en Flyndre svømme, men kantrende ved Kahyttens Skewlight, begyndte at dele sig mellem at kave i Luften og svømme i den Syndflod, der atter strømmede ind igjennem de Læ Kanonporte.

Matroserne vare alvorligt stemte denne Dag; da et Par begyndte at fløite paa Banjerne, lød det fra alle Kanter: „Ingen Plistring her!"

„F— tordne Jer, hold Kjæft; vi behøve ikke

mere af ham, end vi have!“ knurrede og gjøede Baadsmanden, der en Stund sad i sin Lugardør forud som en vred Vandhund. — Da Stormen havde varet henved tre Timer, begyndte det at slide i de graae, tætte Skyer, der jagede over den eensfarvede, tunge Hvælving. Luften hang snart fuld af sønderrevne Skygardiner, gjennem hvilke den blaae Himmel skimtedes, og Solen af og til spredte et Glimt over det vilde oprørte Element. Dette virkede livsaligt og trøstende efter den triste Morgen; men det viste os ogsaa Vandbjergene i deres kolossale Udstrækning, og Håvet i hele dets imponerende Storhed.

Stormen varede kun i fire Timer. Siden har Korvetten krydset sig frem til paa Høiden af Oporto under Regn og foranderlige Vinde. Nu blæser det igjen en stiv Kuling; det regner stærkt og Skibet arbeider voldsomt mod Søen. Men Luften er mild; vi sidde her for aabne Døre, og i de sidste maaneklare Nætter have vi vandret og siddet paa Dækket til ud paa Hundevagten i Sommerklædning. Natten er saa luun og klar og mild. — Nordens maaneklare Nat er mat mod denne Sydens Halvdag; hist ruger jo Mørket sortblaat i Zenit, og Himmelteltet hviler tungt og mørkt over Jorden ved Maanens

folde Lys. Lunas Ny som Elskendes Guddom og Fortroelige er traditionelt i Norden, det er laant fra Syden, indført som Grækenlands Guder i Rom; det er fremmede Fjære, en Pynt, som Nordens Sentimentalitet har taget paa Borg fra sydligere Himmelstrøg, hvor Lunas Glands gjennemtindrer en straalende Ætherhvælving med duunbløde Skyer. — Her staaer Maanen høit paa den gjennemsigtig klare uendelig dybe Himmel, hvorover fine Skyer drage i rige Foldekast som flagrende Floersgardiner. Den gjennemskinner det lysblaae, lette Himmeltelt selv i Zenit og kaster sin magiske Glands gjennem Luft og over Bølger. Man stirrer ud i denne Straalehvælving, i dette milde Skjær, man indaander den lune Natteluft, man hviler drømmende i Nuet; det kvægende Luftbad er som Foraarets balsamiske Duft i Norden.

IV.

Paa en Hundevagt.[1]

I Rio Janeiro, ja där kan man lefva,
Där går man costumerad som Adam og Eva.
Rio-Rio-Rio-Rio-Rio-Janeiro.

Silfver ur bergen, det kan man taga gratis,
Guldet växer där i åkren som potatis.

Jag har negerinnor, den äldste heter Marta,
Men ta mej sju tusan, de äro alle svarta.
Rio-Rio-Rio-Rio-Rio-Janeiro.

Svensk Vaudeville.

Paa Høiden af Lissabon.

Vi skrive i Dag den 4de Oktober. Hjemme lægge de vist i Kakkelovnen, ja Natteranglere drikke vel endog i disse maaneklare Nætter varm Punsch, for at holde sig Kulden fra Livet. Paa disse Høider, mellem Oporto og Lissabon, generede kun Fugtigheden; thi Natteduggen falder stærk, men denne have vi ret godt holdt os fra Livet ved en løst omkastet Makintosh eller Guttapercha, ved vor naturlige

[1]) Tidsrummet fra Midnat til Kl. 4 om Morgenen.

indre Varme og — en Flaske bayersk Øl, som Messeforstanderen undertiden af særdeles Gunst og Naade har tilstaaet os i Hytten ved sex Glas[1] paa første Vagt. Men i Nat gjorde han Hundevagt og sover alt med Skabnøglen under sin Hovedpude eller paa et andet sikkert Sted.

Med disse ikke meget høitidelige Maaneskinsbetragtninger gik Hyttens øvrige Beboere og Forfatteren usædvanlig tidlig tilkøis. Men ud paa Natten ved Hundevagtens Begyndelse vaagnede jeg ved høirøstet Snak og Demonstration, angaaende Bestik og Kours mellem første Styrmand og sjette Kommanderende, den Officier, som skulde have Hundevagt. Det var stille en liden Stund; men min Lugardør stod aaben, og da jeg atter skulde slumre ind, blev jeg uforsætlig Vidne til en, som mig syntes, overmaade komisk Samtale, der førtes af de tvende vagthavende Officierer, ude i Hytten. — Der taltes først i almindelige men ordrige og emfatiske Udtryk om Koner og Kjærester, om vinterlig Klar-Obskur i Ovnskrogen, om Thevand og Thevandsmaskiner og meget Andet, som sorterer under den huuslige Lyksaligheds Kategori. Men midt i denne Thevandspassiar siger,

[1]) Kl. 11 om Aftenen.

uden nogensomhelst ydre Foranledning, Kvarteerchefen, der var gift: „Hør veed De hvad, min Ven, jeg har nu fanget en Guldidee! Veed de hvad de skal kjøbe til deres Kjæreste, naar de kommer til Gibraltar?" — — — —

Den anden Officier paa Vagten, et ungt Blod, der havde Ord for at være hemmelig forlovet, havde netop indtaget et mageligt Sæde paa Kanten af Seilkøiens Luge, udenfor mit Lugar, saaledes at jeg saa hans halve Ansigt oplyst af Lampen, der stod paa et Bord ved Hyttens Agterskudder. Han studsede og satte en forundret halv lattermild spørgende Mine op ved dette saa umotiveret fremsatte Spørgsmaal.

„De skal saagu kjøbe Snørliv til deres Kjæreste!" sagde Kvarteerchefen med et Eftertryk, der syntes at godtgjøre hans inderlige Overbevisning om Forslagets Fortrinlighed.

„Nei, F— flette mig, om jeg gjør!" udbrød den hemmeligt Forlovede, med fortørnet Røst. „Min Kjæreste har saa god Figur, at hun ikke trænger til Harnisk."

„Nu, et godt Ord igjen min Ven," vedblev Kvarteerchefen, smidskende i Skjægget over at han havde aflokket Vedkommende en uforbeholden Tilstaaelse — „vil de ikke kjøbe Snørliv, saa kan de jo kjøbe —"

Her gik Talen og Forhandlingen over til saadanne Detailler af det kvindelige Toilette, som kun Ægtemænd have Lov til at vide Beskeed om.

Derpaa drak de en Dram, for at styrke sig til Hundevagten: en Hixten efter Aanden, et langtrukket Hm, et Smadsk med Tungen, et „Bitter Pinedød, min Faer, den gjorde godt lige ned i min lille Taa!" antydede dette.

Da de havde taget en Bid at bide til, begyndte den Forlovede, uden yderligere Intimation, men paa hoie Kothurner at deklamere følgende Vers:

„Der var en Tid, da du i Skjønheds Fylde,
Den fagreste blandt tusind Kvinder stod,
Du hørte dig i Suk og Sange hylde!
Du saa Tilbederskarer for din Fod!

Der var en Tid, da Afrodites Bælte
Du bar saavel som Sønnens Piil,
Da klippehaarde Hjerter maatte smelte
Som Sne for Sol ved dine Smiil!"

Her stoppede han og syntes at betænke sig paa hvad der fulgte efter; men over den foregaaende komiske Snak, denne pathetiske Deklamation og de besynderlige Ansigter Kvarteerchefen, der sad paa en Feldtstol, med Ansigtet vendt mod mig, belyst af

det rødlige Lampeskin, — skar til den, brød jeg ud i Latter.

„F— flette mig er ikke Purseren[1] vaagen!"

„Gud døde ham!" raabte de i Munden paa hverandre, idet de begge styrtede ind i mit Lugar. „Ligger han her og mærker Ord? hvad?" skreg Kvarteerchefen. „Vil han strax staae op, min Faer, og gjøre os Selskab paa Hundevagten, eller jeg sender Bud efter Kvarteermesteren, at han skal komme og kløe hans Rygstykker med fem Kvart Reglementeret!" vedblev han hvæsende og støiende. Uagtet det næsten var kulmørkt i Lugaret, syntes jeg dog, at kunde see hans løierlige Grimaser og Ansigtsfordreielser.

Jeg fulgte Opfordringen, stod op og slog mig til dette lystige Selskab; thi uagtet mit gode Sovehjerte, følte jeg, at det var forbi med Søvnen for det Første, og desuden vidste jeg, at en deilig Nat hvilede over Havet. — Vi gik ud paa Dækket. —

Maanen skinnede paa de fulde Seil, som klædte Masterne til Top; dens Lys glimtede paa og kastedes tilbage fra Batteriets Kanoner om Bagbord, det tindrede i de blanke Laashylstre og lod see flere Grupper af Matroser og Underofficierer, der deels

---

[1]) Forvalteren.

havde slanget sig mellem Kanonerne forud og midtskibs, deels sadde paa Raperterne, deels stode og lænede sig til Kanonerne eller dreve om paa Dækket foran Stormasten. Der taltes Mangt og mangelunde iblandt dem.

Ogsaa vi gik og drev og snakkede en Stund paa Skandsen; men jeg blev snart kjed af dette og gik forud til Folkene. Mellem Kanonerne Nr. 2 og 3 om Bagbord[1] er en Gruppe; vi ville lytte til dens Forhandlinger. En Mand sidder opreist i Mersefaldsbaillen og taler til eller fortæller for en Flok af Liggende og Siddende. Det er en Topsgast, Kort Jørgen, som fortæller tydske Røverhistorier, gamle Ridderbøger og Storm Wangs Fortællinger. Han er en af de saakaldte Dannede ombord, en fast Matros med Skolemestertale. Der er noget besynderlig Modsigende i denne Mands Udseende og Opførsel: hans temmelig hvasse Blik skuler frem under en blond, lige afklippet Lug; de stærkt sammenpressede Læber, de skarpe Træk og hele Formen af hans lyse Ansigt bærer det bestemte Udtryk af Villiekraft og Trods; men hans Stemme og Fortællingsmaade kan undertiden være blød og barnlig,

[1]) Til Venstre, naar Ansigtet vender mod Forstavnen.

og medens han ombord i andre Skibe har havt Ord for at være en af de vildeste og trodsigste Gaster, er han her en af de ordentligste og skikkeligste Folk. Men han kom rigtignok ombord i Jærn og fik Syvogtyve for Spillet, da Komandoen var heist. Om dette har forbedret ham, eller senere mild og venlig Behandling har virket forsonende paa hans Gemyt, skal jeg lade være uafgjort; dog er nok det sidste rimeligst. Naar han ikke er i Merset, hvor han som Topsgast har hjemme, korter han næsten altid om Natten Vagten for en eller anden Gruppe af Dronningens Kvarteer, hvortil han hører, ved fra Perm til Perm at fortælle de Bøger, han har læst. I sin ypperlige Hukommelse har han ikke alene opbevaret det Stofartede og Traaden eller Gangen i Historierne, men som oftest ogsaa Detailerne af disse Bøger. Skorter det undertiden et eller andet Sted, sætter han til af egen Fabrik, og disse Tilsætninger, der gjerne falde noget i det Drøie, vinde i Almindelighed Tilhørernes udeelte Bifald. At fortælle uafbrudt, gjennem Vagtens fire Timer, generer ham ikke i mindste Maade; ja han skal endog have en Fortælling, som gaaer igjennem fire Vagter. Foredraget, hvori han meddeler disse Fortællinger, er stivt og keitet; han bestræber sig for at tale som en Bog, men hvert Øieblik glipper selv

Skinnet af Kultur; Raaheden stikker igjennem, og han overfører paa de forskuskede Romaner og Noveller, der udgjøre Gjenstanden for hans Meddelelser, sine Matrosforestillinger og Sømandsudtryk. Under denne Fremstilling forskrues det Pathetiske; det Platte bliver kraft, og det Tynde fortyndes endnu yderligere. Der er en saadan Parodieren og Travesteren af den forcerede Høihed og Sentimentalitet, at alle slette Forfattere vist lettere vilde kureres for sine Synder ved at høre Topsgasten vende Vrangen ud paa deres jammerlige Aandsprodukter, end ved al mulig Kritik; thi alle Lyder og slette Sider springe mangfoldiggjorte og forstørrede frem under hans utrættelige Foredrag. Fortæller han derimod et Eventyr eller en mundtlig Overleverelse, er han en ganske anden Mand; han magter sit Stof: Personer og Begivenheder træde klart frem, og det djærve Matrossprog lader Humor og Ironi livligt gjennemtrænge den kraftige Fremstilling. Dette er hans Modersmaal; Skriftsproget er ham ligesom Skoleholderen paa Landet en fremmed Tunge.

Paa den anden Side om Styrbord[1] er en liden samtalende Gruppe samlet om en af Kanonerne.

---

[1]) Til Høire, naar Ansigtet vendes mod Forstavnen.

Maanen skinner Baadsmanden i hans huulkjævede Ansigt, som begrændses af et Par stridhaarede, tætte, skarpt afskaarne Bakkenbarter. Dets Udtryk har megen Lighed med en forsulten Dogs, en Lighed, der fremtræder endnu stærkere, naar han oplader sin Røst; thi ifølge Embeds Medfør og naturlige Anlæg har han vant sig til at knurre og gjøe som en Bandhund paa Matroserne, og dette Uvæsen er gjennem Tiden bleven ham til en anden Natur. Han taler altid i korte afbrudte Sætninger, som ligne Hundeglæfs, og knurrer, selv naar Talen er om de almindeligste Gjenstande, der ei synes at være egnede til at tirre ham.

Kanoneren sidder paa Raperten nede i Skyggen; vi kunne derfor ikke ret see hans skarpe Lineamenter. Men det er en Mand med iltert Blod, et Par ustadigt blinkende Øine og megen, ja overordentlig Aktivitet i Tjenesten; under Kanonexercitie er han aldeles opfyldt og besjælet af Embedsiver. Alt naar han siger: „Kast los! hent Godset!" er hans Ansigt, hans stive krogede Arme, hans sprigende Fingre, ja hans hele Krop Kommando. Han søger at udtrykke sin Agtelse for Tjenesten og at meddele Konstablerne sin Iver for den ved følgende Fynd-

sprog: „Ikke noget Prat eller nogen Slags Ting under Exercitien, siger jeg!"

Under Hugning og Øvelser med Haandvaaben gaaer det mindre voldsomt og ivrigt til, end under denne evindelige, Folk og Officierer lige trættende og kjedende, hele Skibet med bedøvende Larm opfyldende Kanonexercitie, som — Gud bevar's! — uden Anvendelse af Krudt, er en af Chefens Kjæphheste, — og der bliver da af og til Tid og Leilighed for Kanoneren til at meddele en og anden nyttig Leveregel f. Ex.: „Naar Dere gaaer bortover Dækket, og møder en Officier, skal Dere glane'n stivt i Aua og forrésten see ende i Være."

Paa den anden Side af Kanonen staaer den vagthavende Kadet med sin brede Ryg, belyst af Maaneskinnet. Det er en lang En med et hørgult, børstet Hoved paa Skuldrene, og Frakkekraven slaaet op til under Ørene. Han har en egen Takt for at insinuere sig hos Folkene, og faae dem til at fortælle og udtale sig med Uforbeholdenhed, noget som de ogsaa have mærket; thi de sige om ham: „Det er vel gamal Gut! Maanen er gamal, men jagu er han gamlare!"

Sergeanten er der ogsaa. Uagtet han aldeles Intet har at gjøre oppe paa denne Tid, er han ikke tilkøis endnu; lænet til Bastingagen, skjuler han sin høie Skik-

kelse i Skyggen og lytter opmærksomt til hvad der forhandles, formodentlig i Haab om, at ogsaa han skal komme til at slippe Knevren løs; thi at snakke og fortælle er hans Lyst. Men da han i Egenskab af Skibssergeant fører skarpt Opsyn og streng Kustos paa Banjerne, staaer han fordetmeste paa en spændt Fod med de øvrige Underofficierer, medens han finder det under sin Værdighed at indlade sig med Mandskabet formedelst noget andet Medium end Tampen. I sit Forhold til Mandskabet er han i lignende Tilfælde som en karakteerløs og aandssvag Chef til sine Officierer; for at konservere sin Værdighed og Anseelse maa han nemlig overholde et Isoleringssystem, der ofte tungt lader ham føle, at Mennesket ikke er skabt til at være alene.

„Det er ikke saa godt," siger Sergeanten i den Anledning, „det er ikke saa godt at være jævngod med Alle og drikke Venskab med Peer og Paal for den, som maa gaae med en Tamp i hver Lomme og være Politi — Skibssergeant og Bikje, det kommer ud paa Eet; han skal gjøe paa Alle og glæfse efter Nogle — Seer de her!" siger han, idet han trækker en fem Kvarteers reglementeret Tamp eller en saakaldet „Svedske" op af den høire Buxelomme. „Seer De her!" Samme Maneuvre og samme Indhold paa

venstre Side. „F— klinke mig skal jeg gribe feile!" tilføier han med et meget sigende Nik med Hovedet og med det besynderligt spørgende fortroelige Blik og Udtryk, som hans Oine og Ansigt antager, naar han taler med Eftertryk, og det er sjelden, at Sergeantens Tale er uden klækkeligt Eftertryk.

Disse Personer, Forvalteren samt et Par faste og enrollerede Matroser lytte alle til de Fortællinger en liden undersætsig Nordlænding opvarter med. Denne Mand har et rødmusset Ansigt, hvis Træk næsten synes at antyde en blandet norsk-lappisk Herkomst. En Slags Bastardnatur aabenbarer sig ogsaa i hans Sprog og Tale, som er en Blanding af Throndhjemsk og Nordlandsk, dog er det første fremherskende. Selv siger han, at han har tilbragt sin meste Tid i Finmarken, forøvrigt har han faret om paa Fiskeri og til Koffardies., I Vaares (1849) blev han udskreven med de Enrollerede fra Throndhjem. Nu er han i Begreb med at fortælle om en Vinter, han skal have tilbragt paa Spidsbergen, hvorhen han kom med en Hvalrosfanger fra Vardø. Han fortæller med en Jævnhed og Simpelhed, der meddeler hans simple Fortælling et ikke ringe Præg af Troværdighed.

Paa Forvalterens Opfordring og Løfte om en Dram, begyndte han Historien forfra igjen.

„Det var i 1837, tolv Aar siden ved Olsok, jeg var med en Slup — det var han Brodtkorbs fra Vaarøia. — Vi skull' til Spidsbergen at stikk' Fangst. Vi hadd' stukken en Deel, vel it' saa lidt heller for da vi kom did var det spagt Veir; men siden stod han med vestlig Vind og Isdrev. Vi hadd' mang' Gang ondt for at klar' for os, og vi kom længer og længer østover. Tilsidst var vi under Rundøia, udenfor Høirocks."

„Høirocks; Høirocks? hvor er det?" udbrød Baadsmanden, med en noget svagere Knurren end sædvanlig. „Jeg har været i Finmarken jeg og; men de Rocks har jeg hverken seet eller spurgt." Dette er noget Usædvanligt; thi hvor er det vel vor Baadsmand ikke er kjendt eller hvor han ikke har været? Om de fleste Lande siger han: „er ikke jeg kjendt der? maa ikke jeg vide Besked om det, jeg som har vært der?" I Middelhavet, siger han, at han er ligesaa godt kjendt som i Fantefjerdingen i Staværn.

„Det er øster for Spidsbergen," svarede Finmarkingen eller Throndèren, hvad han nu var.

„Nu, jasaa, det er øster paa. Hm nu, det er over mod Russen?" brummede Baadsmanden.

„Ja, det er øster for Spidsbergen ligeover for Nova Zemblia," svarede Fortælleren og fortsatte: „Der blev jeg sendt i Land selv Fjerde med tre Glunta[1] — det var to Selvfosterkarle[2] og en Fin. Vi skulle hente Vand, og i Baaden hadd' vi med os Vandtønder. Øxer og Landser hadd' vi til at stik Rosmaal,[3] og Finnen hadd' lidt Krudt paa en Flaske og en skarve Finriſle, om det skulde være Von at træffe Kobb eller Kvitbiørn. Det var Klarveir og Solskin, saa vi hadd' it' andet paa end en Seildugs-bux', en Uldskjort' og en Skarvetrøi' og et Par Hekklinger[4] paa Fødderne. Til Nistemad hadd' vi nogle Levser og et Par Spegeboger. Men da vi var kommen os i Land, saa trak han op øster fra — vi hadd' it' fundet Olla[5] endda — og Nordosten kom fykand' ind under Land med Snefog og Havskodd'[6] og Sjøraak[7] og satt' Isen ind fra Kvit-Sjøen, saa at der it' var andet at see end Driviis hvor En vendt' sig hen. Sluppen, den maatt' gjør' Segl og bær' af, og berga sig saa godt den kund'. Isen skrued' langt op i Land, og det var et Guds

---

1) Gutter, Karle. 2) Løse og ledige Karle. 3) Hvalros. 4) Et Slags Skoe af ugarvet Kosskind, i Hallingdal og Bergens Stift, Fætaskoe. 5) Kilden. 6) Havtaage. 7) Søbrev.

Veir i mange Dage, saa vi næsten it' kund' berga os paa sligt et ubergeligt Sted, om der it' hadd' vær't to Rushuus der.

„Ja hvad kunde det hjælpe?" spurgte med Iver Kanoneren, der som vi have anført var en liden ilter Mand med et spidst Ansigt, dannet af en spids Næse, en spids Hage, og som Spids paa Spidsen et Bukkeskjæg. — „Hjælpe sig? ja en kan hjælpe sig noget hvert Sted, det kan vi se her ombord, hvor vi er' stuet som Sild og damper som i en Badstue; men hvordan I kunde bjerge Jer der Vintertider, det skjønner ikke jeg," sagde en af de faste Matroser, den samme der havde viist sig saa malkontent ved Forbudet mod Sang paa Bakken.

„Det fik bli' som det kund' det," svarede Fortælleren og fortsatte. „Der var en stor Stue og en liden med en Bagerovn i, og det var vor Lykk'. Den lille var it' saa stor som Halvdelen under Bakken der; den var saa vi maatt' smyg' ind i den, og til Gulv var der it' andet end bare Jorden; men saa hug vi ned den store Stuen, den Russen hadd' havt at vær' i; Stokkerne tog vi til at ligg' paa, for vi hadd' it' andre Plag, end de vi hadd' paa os, og saa hadd' vi den til at brænd'."

„Aa I havde Varme?" sagde Sergeanten. „Det

gik endda an; for F— klinke mig var det vel inte saa koldt at Flisen sprat og saa det bragede i Skind-fælden, saa langt Nord da?"

„Ja det var iblandt saa koldt og saa ondt Veir med Drev og Frost, at vi it' tord' ud i mange Dage. Men Finnen han havde lidt Krudt paa Kobberflasken sin; det slog han Ild med paa Fængpanden, og siden brændt' Ilden saalænge der var en Stok igjen af den store Russestuen. Siden fandt vi nogle Ræk-vedstokke i Fjæren, saa vi it' var vanhjulpne. Men saalæng' det brændt', maatt' En pass' Varmen baade Dag og Nat. Ja, vi gjord' ordentlig Vagt, saa En vaagede og de Øvrige sov, men imellem vaa-gede vi Alle hele Natten; vi maatt' pass', at it' Kvitbjørnen eller Isbjørnen som de kalde den, brød Taget op og kom ned og aad os. Naar vi sov, maatt' vi ligg' med Landserne ved Siden, for at være færdig' til at tage imod den.

Solen saag vi it' fra fjorten Dage efter Vin-ternat til Ugen efter Fasten, men Maanen skint' saa klar som den klareste Dag, og iblandt brændt' det Nordlys over hele Himlen."

„Men hvad salte F— havde I at leve af? Der voxer vel ingen Ting i saadant et Land?" spurgte Kanoneren.

„Du kan vel for F— vide, der voxer ikke andet end Sne og Is om Vintren!" faldt Sergeanten ind.

„Aa nei, der voxer ingen Ting; vi grov nok nede i Fjæren og fandt nogle Tarelægger og Sligt, som ikke var ædendes, og saa leved' vi som vi kund' ogsaa" vedblev Fortælleren, idet han tog sig en ny Skraa og forvarede den gamle omhyggeligt i Trøielommen. „Vi stak nogle Rosmaal, men Isen lagde til saa langt ud, at vi it' vaaged' os saa langt, for den holder sig bare i Iskanten, og saa maatt' vi tær' paa det vi hadd'. I Adventen led det til Slut med det, og det var saa ondt Veir, at vi it' kund' kom' ud. Om Julkvelden sad vi rigtig og hadd' stegt de sidste Been og Knoker i Asken — der var it' stort paa dem, skal jeg troe — saa hørte vi det rev og ruskede i Taget, og Kvitbjørnen stak Snuden ned igjennem; han kjendt' Veiret af Stegen."

„Det var F— klinke mig Julebesøg!" udbrød Sergeanten, skuttede sig og gned vel fornøiet sine Hænder.

„Julebesøg? jeg vilde F— tordne mig heller see Fanden i Stuen min, for han kan da manes bort!" brummede Baadsmanden.

„Men hvordan klaret I Jer?" spurgte Kano-

neren spændt, stak sin spidse Næse frem og søgte at tilegne sig et mageligere Sæde. Herved kom han til at dunke Baadsmanden en Smule i Nakken, hvilket denne tog ilde op og begyndte at brumme over.

„Nei Baadsmand, nu faaer De da være rolig, saa vi kan komme til Ende med dette Garn," sagde Kadetten utaalmodig.

„Rolig? det behøver jeg ikke, for jeg er en alvorlig partisk Mand," svarede Baadsmanden paa sin sædvanlige mugne, gjøende Viis, og meente formodentlig med disse Ord, at han ikke pleiede at deeltage i noget Spektakel. „Men Kanoneren," tilføiede han, „har et mordisk upartisk Gemyt, og naar han vil være blandt Folk og lægge Næsen imellem, skulde han først slaae Knob[1] paa dette lange Snydeskaftet sit. Kanske En da kunde være fri for at blive pirket i Nakken og kløet bag Ørene af det, kanske. Har I hørt om Troldet, som havde en Næse, var sju Alen lang? — Det var nok af Slægten din det?"

Den Latter, der betog os formedelst Baadsmandens Yttringer om Kanonerens Slægtskabsforhold og „mordisk upartiske Gemyt" — hvormed han formodentlig meente, at han var en slem Mand at komme

[1]) Knude.

tilrette med — rev de Øvrige, Kanoneren selv indbefattet, med, og mod Sædvane tog han ikke Stikpillerne ilde op, men under Latter klukkede han gjentagne Gange: „Har I hørt noget? — har I hørt noget før?" — —

„Hold nu op da!" sagde Sergeanten, der kun stødviis havde deeltaget i Lystigheden. „Jeg mener du har faaet Knisegrød, da du skaffede tilkvelds. Kikner Du utur? Nu synes jeg F— klinke mig, det kan være nok. Hold op, saa vi kan faae fat i Tampen paa denne Ende! — Hvorledes klared' I Jer for Bamsen?" henvendte han sig til Fortælleren.

„Da vi fik see den kvite Labben," svarede denne, „vart vi ildt med.[1] Men vi tog Landsen og tørned' ud, og da vi kom op til den, reist'n sig paa Bagbenene og stod imod os to Gang' saa svær som den sværeste Karl. Saa drap vi den."

„Hvorledes, dræbte I den?" spurgte Kanoneren, høiligen forundret; det lod næsten som om han troede, at der til at dræbe en Isbjørn idetmindste udfordredes en attenpundig Kanon. „Hvad havde I at skyde med?"

„Aa Finnen, han hadd' en Skarvebørsſ', men

[1]) Blev vi ilde tilmode.

han hadd' it' mere Krudt. Kvitbjørnen stak vi med Landsen."

„Det var som salte F—!" sagde Kanoneren noget vantro. „Gaaer det an at stikke sligt Ubæst med Landse, det er vel som en Entrepik, sligt et Spjut?"

Kort Jørgen, som netop var i Begreb med at entre op paa Bastingagen, fandt sig kaldet til at meddele nogen Oplysning om Landsen fra sin Læsning i de gamle Krøniker om Keiser Karl Magnus og Ridder Vigolais med Guldhjulet. „Landsen," sagde han, „var et svært farligt Vaaben i gamle Dage, da Ridderne foer til Turnering og for at friste Lykken. Det staaer om den i Bøgerne, men de havde andre Navn paa den den Tid, for imellem kalde de den Spær og imellem Glavind og imellem Landse. Det staaer om Ridder Burmand, staaer det, at han var svær til at handtere den; han svingede den mest ligesaa let som Sergeanten svinger fem Kvart Reglementeret. Men han, denne Burmand havde faret til Orlogs alle sine Dage, og han havde 30,000 Mænd, og hans Mænd skulde altid slaaes; havde de ikke Andre at slaaes med skulde de lægge ombord i hverandre, staaer det. Hans Mad skulde blandes med Blod, staaer det, han havde Øine som en Kat, og var han her ombord var han ligere et Trold

end et Menneske. Denne fagre og brabelige Ridder Burmand havde et Sværd, som han havde faaet til Foræring af Kong Nabokudanæsar af Babylonien; og det var et Blad paa det, som var to Favne langt, staaer det. Saa satte han sig paa sin Hest, som hedte Ridfort og red til Verdens Ende, og Hesten galloperede ligesaa hurtigt tilvands som tillands. Der mødte han nogle Grever eller Prindser, som kom af Jagt med Høg og Hunde, staaer det. Saa var det en af dem, hvis Navn var John Bør som lagde for Bougen af Burmand og stak ham igjennem Laaret med sit Glavind eller Landse, men Burmand var saa tung i Kjølen, at han ikke fik ham ned paa Dækket; og Landsen røg af som en Kaalstilk. Men saa bougede Burmand John Bør og hivede ham tilveirs med Landsen, høit over Takkelagen, saa han dumpede ned i Dækket igjen og fik knækket hver Boldt og Knæ i sit Skrog; der var ikke en heel Splint i ham." — „Men saa er der en Bog om en Ridder, ja, naar jeg nu kunde komme paa det; han havde et Guldhjul. Vige Lei hedte han, og det var en meget tappere Ridder, som overvandt og slog og underlagde sig adskillige forskjellige Kjæmper, staaer det, og friede ud af Fangenskab og Trolddom baade Jomfruer og Prindsesser, endda han bare var en liden —

— Pjaak. Men det sværeste som han gjorde, var den Heltegjærning, som den Tid var vel saa svært som at entre et Linieskib tilsøes, det var at han dræbte den gruelige Orm Fætan med sit Sværd eller en Landse, staaer det, og det gik saaledes til, for den Bogen har jeg læst saa vel i, at Hr. Vige Lei red med et frit Mod gjennem Landet, — for han var en Landridder denne, han var ikke til Orlogs som Burmand — og kom om Aftenen paa en deilig grøn Plads, hvorpaa sad en Frue, som klagede sig meget, og efter deres Skik, staaer det, havde hun Haaret hængende omkring Hovedet — men den Skikken har de her tillands ogsaa, at Haaret hænger omkring Hovedet, ikke andet jeg veed — og hun havde sønderrevet sine Klæder og anstillede sig meget bedrøvet med Ord og Fagter. Da den skjønne og deilige Helt kom paa Laaringen af hende, saa sagde han det: „Frue, værer ikke saa bedrøvet, sagde han; men siger mig eders Modgang, sagde han, er det muligt jeg kan hjælpe Eder, skal jeg gjerne gjøre det, sagde han, og det bandte han paa."

„O min Gud, hvad skal jeg sige!" sagde Fruen „Gud hjælpe mig arme Frue," sagde hun, „at jeg af denne min Sorg og Klage ikke kan døe, og min Allerkjæreste dog er længesiden omkommen. Vee mig,

at jeg skulde leve denne ulykkelige Dag," sagde hun og græd og bar sig ilde da, skjønner I? Men saa sagde hun det, „vi vare udredne," sagde hun, „forat forlyste os paa denne grønne Mark, og tænkte, at vi her vare meget sikkre og frie," sagde hun; „men da kom den gruelige Orm Fætan og hentede med Magt min Allerkjæreste med to andre skjønne Riddere, o vee mig i min store Nød, at han ikke ogsaa entrede mig og tog mig paa Slæbetoug med min Kjæreste!"

„Lader fare Eders Klage Frue," sagde Vige Lei, „og viser mig Stedet," sagde han, „hvor han bugserede dem hen; jeg tør endnu finde dem i Live," sagde han. Men saa sagde hun: „Ak nei Hr. Ridder," sagde hun, „jeg beder I lader det være; thi jeg bliver slet intet derved trøstet, men min Sorrig vil deraf forøges, staaer det, at I skal tilsætte Eders unge Liv," sagde hun. Saa tog han til at præke da, og sagde det: „Hav bedre Fortrøstning til Gud Frue," sagde han, „det tør hende, han lader mig gjøre en god Ende paa det; thi jeg er hidkommen for Eventyr og Slagsmaal, jeg, og om Gud vil skal jeg nok give Lindormen Grundstød, eller ogsaa skal jeg ridderligen selv gaae til Bunds," sagde han, hvorpaa han tog Afsked med Fruen, satte sin Hjelm paa Hovedet og red sin Vei, staaer det. Han red ikke langt,

førend han hørte det knagede og bragede som Træerne skulde brydes ned i Marken, og en Suus og Bruus som i en klosrebet Mersseils Kuling. Men han lugtede Lunten og red efter denne frygtelige Lyd, og strax kom han paa Ormens Fodspor. Da han fik see den, staaer det, forundrede han sig over, at Vorherre kunde tillade saadant et Dyr at leve paa Jorden, saa fæl var den. Den var saa ufikkelig og saa grum, staaer det, at han mest ikke taalte at see paa den: Hovedet var stort og ufikkeligt og besat med store sorte Haar og Knebelsbarter og Skjæg, som en Tryntyrk; en Kam havde den ogsaa som en Hanekam, men den var større; dens Næb var henad nogle Alen langt, staaer det, og saa skarpt som et nyslebet Sværd. Tænderne vare som paa et Vildsviin, men meget længere og større; Øinene vare røde og grumme at see, staaer det. Kroppen var temmelig baade stor og lang, graa for Bougen og guul paa Laaringen, og fra Hovedet til Rumpen var den overdraget med store og skarpe Skjæl som en Krokodil, staaer det. Fødderne vare store som paa en Grif, staaer det, og den var laadne som en Bjørn med store ufikkede Finner. Halsen var kroget og saa haard som Horn, og med faa Ord at sige, staaer det, saa var det et forfærdelig ufikkeligt og meget

stadeligt Kreatur, hvis Lige aldrig var seet hverken før eller siden, og havde og frataget mange Mennesker og Dyr deres Liv og Helbred, staaer det. Men da Ridderen rigtig havde beseet Skabelonen paa dette grumme Udyr, saa syntes han det kunde være paa Tide at pibe til Gebet og skrige paa Vorherre: „Herre du almægtige Gud, sagde han, hjælp mig, at jeg maa overvinde dette forfærdelige Dyr," sagde han, „som visselig er din og alle levende Kreaturers Fiende," staaer det. Derpaa rendte den uforfærdede Ridder ombord i det forfærdelige Udyr, som slog sin Spæl tre Gange om ham, staaer det, men Ridderen stak sit Spær eller Landse ind i ham ligeop til Hænderne. Og da Ormen kjendte sligt et Slag, skreg den, saa det godt kunde høres gjennem en Orkan, og det var saadan forfærdelig Lyd, at Dale og Fjelde ruggede paa sig, som de skulde falde over hverandre. Men saa slap den Rumpetaget og vendte Næbbet mod den uforfærdede Helt, staaer det, og anstillede sig saa gruelig som han strax skulde have opsluget ham, saa at Vige Lei havde nok at bestille for at klare sig, staaer det. Han maatte gjøre Vout Skib ret som det var og gaae bag Skjær og Træer, men saa stak han frem iblandt, og gav ham store Slag, saa Gnisterne fløi om ham; men Ormen gjorde sig

haard, og hans gode Sværd kunde ingen Skade gjøre den. Da han mærkede det, tog han den klos og tog Landsen som sad fast i Ormen, og stak den igjennem Bougen, at den fik sin Død af det, og dat død til Marken. Saa der kan En see," afbrød Kort Jørgen, idet han apterede den exempelviis fremsatte Fortælling paa Samtalens Thema, „at det nok gaaer an at dræbe Hvidbjørn med Landse, naar de kunde fælde Kjæmper og Lindorme med den i gamle Dage. Men før Lindormen faldt til Marken," begyndte han atter, „slog han med sin Rumpe Ridderen langt — — — —."

Det slog tre Glas.[1]

„Vil Du see at komme op i Merset Du," afbrød Baadsmanden ham, kjendelig kjed af hans Fortælling og Demonstration, „ellers skal jeg give dig paa det, Du snøvler om!" brummede han med en udtrykfuld Gestus.

Med denne Tak for sine velvillig og uopfordret meddeelte Oplysninger om Landsens Brug og Riddernes Bedrifter i gamle Dage, entrede Kort Jørgen tilveiers for at afløse en af sine Kammerater paa Toppen.

Imidlertid skreg Vagten paa Bakken, samt i Fore-Mers og Store-Mers: „Alt vel!"

[1]) Halv to.

Men i Krydsmers var det stille. „Krydsmers?" lød det agter fra Skandsen, spørgende, opvækkende, irriterende og befalende tilbage. Intet Svar. Kryds-Mers var i den syvende Himmel, de Sovendes.

„Kryds-Mers! hvad gjør I? hører I? hvad gjør I deroppe for S—? sover I?"

„O, hoi!" svarede det uoverlagt oppe fra Luften med en søvndrukken Stemme.

„Ja, jeg skal D— partere mig læse Krigsartiklerne for Jer og kløe Jeres Rygstykker! I Syvsovere deroppe, veed I ikke, I skal raabe, Alt vel, naar det slaaer Glas?" tordnede Sjette Kommanderende, den samme gifte Officier, der raadede til at gjøre Indkjøb af Snørliv o. s. v. i Gibraltar.

„Alt vel!" vræledes i Kryds-Mers!

„Hvad, er det nu Tid at raabe? Der er snart rundet et halvt Glas, hvad? Herned med sig Lurendreier, herned! hvad? Jeg skal D— partere mig lære ham at lade være at raabe, naar det ikke slaaer! Nu, kan han komme ned? O du store Gud, som skabte de pommerske Bjælker og de norske Dompapper, er det ham, Lurendreier!"—udbrød Officieren, da Synderen som en Skygge mod Himlen saaes at kravle ned ad Mesanvantet. Han modtog taus sin Lusing under Officierens fortsatte Skjænden, samt fik Ordre til at sidde

paa Stængesalingen et Par Glas og lige Stjerner for at holde sig vaagen; i Sandhed, ikke nogen misundelsesværdig Situation!

Under dette erindrede ogsaa vor nordlandske Fortæller, som Kort Jørgen havde taget Luven fra, at han skulde have Vagt forud paa Bakken. En Anden blev imidlertid beordret til at overtage hans Vagt, og han kunde atter efter Opfordring fortsætte sin afbrudte Historie.

„Ja, rigtig, ja! Det gaaer an det, da," begyndte han, idet han, uden at agte paa Afbrydelserne, optog den gamle Traad, „det gaaer an at dræbe den med Landse. Ja Død, gjør det det, da. Hadd' jeg saasandt Pengene for al' dem jeg har stukken! — Aaret efter var jeg med paa samme Øen, da stak vi tolv paa en liden Stund; de havde lagt sig i Ring og laag og sov i Solbakken. Men det var en Fin, som en af dem slog af Laarbenet paa. Den er slem at kom' til; derfor maa En føre Landsspidsen langs Sneen og snarstik' den op i Brystet paa den, ellers er den Karl for at bryt' baade Landsskaft' og Arm. Det holdt ikke meer for Kvitbjørn det, naar han tæk i, end om Dokker sat' en Seitrøe[1] til Mast i

[1]) Fiskestang til at fiske Sei med.

en Nordfarjagt. Ja Dod, gjør den det, ja! Den brød af Skaftet for en af os, den vi drap om Juulkvelden, men Finnen og jeg og Ole Andersa Peer,[1] traf'n i Brystet saa'n laag der."

„Klinke mig, maatte ikke det være en Haardhans at gaae paa med Spjud," sagde Sergeanten, idet han traadte heelt ud i Maaneskinnet, der viste os hans blasse Ansigt og strunke Figur, høi og ret, og med en Holdning som om han havde slugt et Gevær med Bajonet paa. „Men I fik vel lidt Skamfiling paa Indsiden af Knæerne, da I skulde lægge ombord i ham? hvad?"

„Aa, det var it' saa frit vi skalv, men vi maatt' hold' Øren' stiv', enten maatt' han lad' Livét eller ogsaa vi," vedblev Fortælleren i den samme jævne rolige Tone, hvori han havde holdt sin hele Fortælling. „Vi aad'n til Julemad," tilføiede han, „og vel var det, vi fik den, for det blev saa koldt, efter Juul, med Tykke og Havskodd', at vi it' kom ud i lang Tid, og saa ødt var det; der var it' en Fugl at see, uden Ismaasen langt udover Isen. Vi holdt os inde og turd' netop stikk' Næsen ud."

„Da skulde Du have været der," sagde Baads-

[1]) Ole Andersens Søn Peer.

manden og puffede Kanoneren i Siden, saa kunde Du have stikket Næsen din paa Hvalfiskfangst."

Tilhørerne loe over dette Udfald mod Kanonerens lange spidse Næse, men det lod ikke til at falde i dennes Smag; thi han klippede hurtigt med Øinene, kastede spodsk paa Nakken og sagde med Foragt: „skulde I hørt sligt Væv!"

„Det blev reent daarligt med Klæder for os, og vi hadd' mest it' Skoe paa Benene, men de Fillerne vi hadd' maatt' vi lappe med raat Skind. Vi blev fuld' af Utøi," fortsatte Fortælleren. „Finnen var skjødesløs med sig selv; han laa i Reenskindsmudden paa bare Jordgulvet og sov støt. Saa fik han Ekt[1] og Skjørbug; Benene trak sig op under'n, og Tandgalen faldt ud af Munden paa'n. Tilsidst gik han for det,[2] og vi lagde ham ned i en stor Steenrøs ved nogle Russekors.

Siden turd' vi it' sov saa meget; vi var ræd', det skull' gaae samme Vei med os. Men naar det var Sjøvær,[3] var vi altid ude og stak Fangst.

Da Solen tog til at stikk', og Isen drev af, kom det digert af Rosmaal og tykt af al Slags Sø-

[1]) Gigt. [2]) Døde. [3]) Veir til at færdes ude og paa Søen.

fugl i Fjæren. Æsteggen[1] holdt Laat og Leg og sloges, og Fjæren fog af den; men naar Ækongen[2] kast' sig imellem dem paa Legen, blev det stilt, for han skilt' Trætten og tugtet' Karlen.

Efter St. Hans Helgen var det tit Klarveir, og Solen var op' baade Nat og Dag. Saa fik vi see en Slup for Anker. Vi gik derhen og vinked' og skreg fra Fjæren til han sat' en Baad i Land. Det var en Dansk, som hadd' været paa Kobbfangst paa Grønland, og han kom hid for at stikk' Rosmaal. Men vi var fæl; den ene Larve[3] slog den anden, og Ansigterne kund' vi mest it' see for Skjæg. Det var it' at undres, at han it' vild' tag' os ombord; vi saae værr' ud end Farker.[4] Men saa gav han os en halv Beskøit hver og sa', vi maatt' it' ædt' meget i Førsten; han trud' vi var forsulten, og det saae vi vel ud til. Da vi sa' vi var it' sulten og fortalt', korles[5] vi hadd' levd', tog han til at graat' som et Barn, og det var en stor, svær Mand.

Vi var der ombord en Maaned, før vi fik Sigt' paa nogen Nordmand. Da vi kom til Vaarøia hadd'

---

[1]) Hanædderfuglen, [2]) Hannen af Pragtæddergaasen, (Sommateria spectabilis). [3]) Fille. [4]) Fanter, Tatere. [5]) Hvorledes.

dem gjort Auktion paa Sagerne vore, for de trud' aldrig, at vi skull' være i Live eller komm' igjen. Men for to Aar siden var jeg paa Rundøia igjen; da gjord' vi det grovt saa godt; vi stak tre hundrede Rosmaal paa en Formiddag, og jeg saa til Finnen; Kvitbjørnen hadd' it' faaet Veir af'n; han laa lig' heel, med Mudd og Reenskindsvaater paa, som da han blev lagt ned."

Her endte Hvalrosfangeren sin Fortælling. Men en af Thrønderne vakte nogen Mistro til hans Historie, der for den Kyndige syntes at lide af nogle Uovereensstemmelser, idet han sagde, at denne Fortælling var ligesaa sand som den om den store Skude, der blev siddende i Kanalen, og ikke kunde komme af, førend de fik smurt baade Engeland og Frankrig med Grønsæbe og Mastefedt, og ombord i hvilken den Komanderende altid var paa Hesteryggen for at kunne fare om paa Dækket, hvor der var Byer i Mers og Salinger, Vertshuse i alle Blokke, hvor de behøvede ti Aar for at gjøre Seil los, og hvor Matroserne kom ned som gamle Gubber med graat Haar, naar de havde været tilveirs for at rebe.

„Huf, det grøsser i Kroppen paa mig!" sagde Kanoneren, og reiste sig op fra Raperten for at gispe og rette paa sig.

„Jagu, havde du faaet kjende anden Dans, havde du været paa Spidsbergen!" sagde Sergeanten, „her er det jo som en Sommernat. Men F— klinke mig var det herskabs der!" vedblev han, uden Hensyn til de mod Fortællingens Paalidelighed gjorte Indvendinger, med den Talemaade, han almindelig anvender for hvad der synes ham godt, fortrinligt og fornemt. „Nei da levede vi anderledes vi da Baadsmand," henvendte han sig til denne, der nu stod og gloede og green mod Maanen, „den Tid vi var i Brasilien med Gamleørnen. Der havde vi det herskabs: Landlov og Steg hver Dag, Frugt, saameget En vilde tage, og en liden Blyhat ovenpaa.

„Var De med paa den Tour, De Baadsmand?" spurgte Kadetten, som meget vel vidste Beskeed.

„Ja det var jeg. Jeg var med Gamleørnen paa Brasilieturen. Veed ikke De det?" brummede Baadsmanden, der skjønt han aldrig var meget meddeelsom, dog gjerne fortalte Et og Andet fra denne Reise.

„Jo, naar jeg ret betænker mig, har jeg nok hørt det før," svarede hiin med en paatagen dum troskyldig Mine. „Men sig mig engang, hvorledes Veir havde de i Atlanterhavet paa den Brasiliereise?" spurgte han videre med Argelist, da han meget vel

kjendte Baadsmandens uklare Forestillingsmaader i geographisk Henseende.

„Atlanterhavet? hvilket Atlanterhav?" spurgte Baadsmanden knurrende. „En kommer inte Atlanterhavet til Brasilien. Nei da!"

„Jasaa? hvorledes seilede De da til Brasilien?" spurgte Kadetten atter med den troskyldigste Mine, men med nogle Vibrationer i Stemmen, der antydede, at han havde vanskeligt for at undertrykke Latteren.

„Hvorledes vi seilede? Vi seilede først den spanske Søen og siden seilede vi Pasaten," svarede Baadsmanden belærende og med et Ansigt, der udtrykte Forbauselse over at han, som snart skulde blive Officier, ikke var bedre underrettet. „Kom ikke til Atlanterhavet da ikke," brummede han bagefter til Bekræftelse.

Kanoneren, der endnu lod til at være med begge Been og alle sine Tanker paa Spidsbergen, sagde, at det syntes ham, at selv den blotte Erindring om et saadant Vinterophold, maatte vække Gru og Gysen. Vi foreholdt ham Indholdet af det bekjendte: dulce est meminisse o. s. v. Nu talte han om det Uforsvarlige i, at der ikke var sørget for bedre Huse og Oplag af Provisioner, samt om det Umenneskelige i, at man ikke engang sendte en Slup ud

til det Sted, hvor man vidste Menneskene vare efterladte.

„Aa den kaster for lidet af sig den Spidsberg-Farten til at de skulde gjøre slige Ophævelser for nogle Vegtrøier," sagde Sergeanten bitter, „og saa kom det an paa om de kunde finde igjen det Sted, hvor de havde seilet dem agterud, for det er Navigatører! det er vel Gutter til at seile, disse — Spidsbergfarerne! Jeg skal da troe, jeg hørte hvad det var for Karle, da jeg var Baadsmand med Dampbaaden der Nord!" vedblev Sergeanten, som altid med Forkjærlighed mindedes sit Dampskibsliv, hvorfra han havde mangfoldige Historier om egne og andres Elskovseventyr, samt ved hans eiendommelige Opfatning yderst komiske Skildringer snart af det nordlandske Folk, snart af Probenreutere og Studenter, snart af Turister og rustificerede Embedsmænd. „Det er ikke Skippere, som staae for Seiladsen; nei! Imellem tage de en gammel afdanket Matros, og imellem ikke det engang, men slig en Fin eller Kvæn, og sætte ombord til at være Skipper. De skjønne sig ikke mere paa Seilads og Bestik end Ungerne[1] her ombord; for F— klinke mig, kan de Stregerne paa Kompasset engang, og

[1]) Matroslærlingerne.

endda mindre skjønne de at beregne Strøm og Afdrift og Middagshøide og — derfor gaaer det ogsaa som det gaaer: iblandt kommer de frem, men oftest kommer de inte frem — de kommer tilbage der, de gik ud fra og siger, de finder ikke Spidsbergen, siger de. Og iblandt blive de reent borte, saa En aldrig hverken faaer hørt eller spurgt dem mere."

„Det var da kogte F—!" udbrød Baadsmanden, „finder de det ikke?"

„Nei, de finder det inte. Hvordan skulde de finde det, Slige?" tog Sergeanten igjen til Orde; „det er jo Officierer i Marinen som inte har kunnet finde Holland. Og Du, Du fandt jo inte Atlanterhavet da Du foer til Brasilien? Ja, naar det er staaende Vind lige i Enden paa dem, saa finde de Spidsbergen, og F— takke dem for det! — Men kommer det Skodde paa dem, naar de er' kommen ud, saa skal I jagu ha' Tak! Springer Vinden, saa er de færdige. F— klinke mig, finder de Spidsbergen den Gangen! de er' kommen af Kosen," endte han jønende og med Latter.

„Det er nok sandt, som Sergeanten siger" tog en af Throndere, der havde nærmet sig som Tilhører, til Orde. Det var en ung slank Fyr med et inderlig godt, aabent Ansigt og som flere af hans udskrevne Kammerater en rask Matros, ubekjendt med

de faste Folks Lurendreierier og Kneb, og altid rede til at hænge i og bruge Armstaal, hvor det udkræves. „Den Spidsbergsfarten lønner sig oft' saa daarlig, at dem it' kan hyr' Folk, som dug'. Jeg har it' været paa Spidsbergen, men jeg har en Morbroder, som har været i den Farten, og han kom saa reent i Afdrift en Gang, at'n maatt' reise hjem igjen uden at han hadd' seet Spidsbergen. De hadd' Magsveir og Graae,[1] da de foer ut, men saa kom Nørkskodden paa dem og de segla i sju Dage, som de hverken saag Sol eller Maane. Den ottende Dag begyndt' det at lett' lidt, og gjennem Taagen skimted' de Land med høie spidse Fjeld — det var vel Taagen, som leted' det op. Da de kom nærmere saa de Rosmaalen diger inde i Fjæren. De gjorde Stellingen[2] og Fangstgreierne istand, satt' ud Baadene og vilde i Land og til at stikk'. Men ret som de holdt paa at sætt' af, kom en Jagt seglend' tæt forbi dem. Skipperen preiede den.

„Kan Dok sei os, kor vi er paa Kant paa Spidsbergen?" raabt' han.

„Aa i Helvede er Dok, og it' paa Spidsbergen!" sa' dem ombord i Jagten.

---

[1]) Smult, netop kruset Vand. [2]) Redskaberne.

„Dok kan da sei os for vi er!" sa'e Spidsbergfareren.

„Dok er nok kommen ut af Kosen," sa' dem ombord i Jagten; „for nu er Dok paa Throndhjemsleden."

„Men vi seer jo Rosmaalen ligger tyk inde i Fjæren," sa' Skipperen, „nu vil' vi sætte af og gjøre klar til at stikk'."

„Da flytt' vel Fanden Dokker," sa' dem ombord i Jagten, „om Dok stekker Udgangsværen[1] til han Holtermann paa Tarva!"

„Men hør nu Sergeant!" sagde Forvalteren, der havde indtaget Kanonerens Plads oppe i Kanontaillerne, „De talte for om, at De levede saa herligt i Brasilien, lad os nu høre lidt om det, efter al denne Elendighed, Sne, Kulde, Hvalrosfangst og Misviisning fra Spidsbergen og Atlanterhavet."

„Ja, ja, fortæl os det!" raabte Kadetten, som aldrig var mere fornøiet, end naar Sergeanten aabnede sin komiske Tales Sluser. Og Sergeanten var ikke den Mand, der lod sig nøde længe.

„Det var, klinke mig, netop det jeg vilde, det var det," svarede han, idet han støttede sig mod

---

[1]) Udgangsvæderne, Udgangsfaarene.

Bastingagen, „men saa kom Baadsmanden for Bougen af mig med den spanske Søen og Pasaten; ja, han var med han ogsaa, men han havde ikke Landlov den Dag, jeg vil fortælle om."

„Kom jeg for Bougen af Dig? Aa, ryg til Bunds, baade Du og Pasaten!" brummede Baadsmanden vred; det lod til, at han begyndte at mærke, at der stak Noget under alle disse Allusioner. Men Sergeanten hørte ikke paa det Øre og begyndte:

„Naar vi havde Landlov den Tid vi var i Rio, saa var det ikke som ombord i denne Skude; vi havde ikke Landlov fra Klokken 12 til Middags, og heller inte fra Kaffetid til Eftasverd. Nei, da vi laa i Rio, havde vi ordentlig Landlov, et heelt Eetmaal, fra to Glas paa Formiddagsvagten til to Glas paa første Vagt.[1] Men der havde vi vel Moro! vi gik i Land og drev hele Dagen, og da jeg kom hjem havde jeg ikke tilgode en eneste Skilling. Og saa varmt som det var! Kors for røde Fanden! ja, det er midt under Solen der. Vi gik i Land i hvide Buxer, hvid Skjorte, Straahat og bare Been i Pampuserne. Men Benene hovnede op i den hede Sanden, saa tog vi af Pampuserne og stak dem

[1]) Fra Kl. 9 om Morgenen til 9 Aften.

indenfor Skjorten og gik barbenede. Det er en ganske peen By, — svær By, seer De, men ingen Verdsens Ting at faae kjøbt, — uden denne unge Rummen og Kaffe, deilig Kaffe, reen Mokka, og saa maatte vi jo hive ud nogle Penge; unge var vi, — vi havde ikke mere end een Sjæl og een Skjorte den Tid. Ja, vi ranglede om i Solstegen en Stund; saa maatte vi ind at have lidt at lædske os paa. Vi gik ind paa en fiffig Kaffe, paa en af disse Herskabskaffeerne; — for I maa ikke troe, at jeg gaaer ind paa Hjørneskubbersteder — ordentlig vil jeg ha' det, og realt skal det være, om det saa skal koste nogle Skillinger. — Her forlangte vi Kaffe til os allesammen; det var nu mig og Gullik, Baadsmandsmathen — Du var inte med du Baadsmand — og nogle andre af Gutterne. Saa kom de med Kaffe kan I vide; det var paa herskabs, med Sølvkande og Sølvsukkerdaase og Postelins Kopper, guldforgyldte paa Sølvbrædt. Kaffen den var saa svart og seig som Tjære, og saa vilde disse svarte Svinene, disse Negerdillerinkerne[1] ikke give os Fløde i heller. Det var vel Kaffe! F— klinke mig, blev jeg ikke ganske antereret i Kroppen af den. Ja, vi maatte

[1]) Tjenerne.

da betale den, skal jeg troe? Den Kaffeskvætten kostede tolv Skilling norsk; det var en heel Helvedes Braate af disse Kopekerne."

„Jagu, det var svinedyrt Alt det, En skulde ha'," brummede Baadsmanden.

„Aa F— klinke mig var Rummen dyr!" tog Sergeanten ilsomt til Orde; „det kostede ikke stort at faae en Blyhat, og Frugt var der saa fuldt af, at naar vi var i Land og vadskede, saa tog vi med os hele Tøndesække af Apelsiner og Pommerantser, og vi brød ned Sukkerrør og Kallebasser, saadanne nogle store — det lugtede Kamfer af Marven; det er vel dem de gjør Kamfer af kan jeg tænke — men det var ikke En, som sagde Noget om det. Naar En saa paa dem, gliste de bare i Kjæften, nikkede med Hovedet og sagde: „Jes, Massa, jes." Vi strøg afsted med dem, vi, tog ud Marven og havde dem til Viinflasker."

„Gik de ombord igjen, da de havde drukket Kaffe, Sergeant?" spurgte Kadetten, øiensynlig kjed af Digressionen.

„Ombord igjen? Neigu, vi gik ikke ombord igjen. Hvad F— skulde jeg ombord? Æde Ærter og salt Flæsk? Nei, det var jeg saa kjed af, at jeg syntes det lugtede, for naar En skal tære paa det

Samme Maaned efter Maaned, saa bli'er en kjed af det, skal jeg sige, om det saa var Sagosuppe og Gaasesteg hver Dag, for det er herskabs, og det er den bedste Mad jeg veed, og endda saa er jeg lei af det nu, bare fordi jeg har kjendt Lugten af al den Gaasestegen, de har havt i Messen og i Kahytten. Nei gu, vi gik ikke ombord. Vi gik en Stund og rangglede om i Byen og saae paa disse sorte Djævlene. De havde vel Kysseredskab! Aa Gud bevare Jer vel! Mulen paa dem stod ud som paa en Abekat eller som paa en af disse engelske Doggerne, — og saadan smal Hals som de havde — Hovedet sad paa dem som en 60 Pds. Bomme paa en Mærlspiger. F— klinke mig, vilde jeg være Moer til dem, for aldrig det! Jeg har ofte fulet mig paa, hvorledes ordentlige Unger kan komme til Verden, for Hovedet paa slig en Gabetrost det kan da vel være saa stort som en Attenpunds Kanonkugle — og saa slige storsnudede Djævle da! — det skulde vel Fanden være Moer til dem! Jà, jeg har hørt det, at der skal være to Been, som holde i hverandre ligesom to Baadshager, og naar de glippe, saa kommer Mennesket nyfødt til Verden, og saa kan jeg tænke det gaaer til, eftersom den Maaden, som jeg kom til Verden paa. Det kan jeg! For da Moer min gik med mig, fik hun braa-

ondt, og han Faer fløi som han var brændt ned og skulde hente Jordemoderen. I kjende nok hende, Moer Martens? — Men bedst som han fløi, dat han og slog Skinnelæggen sin saa stygt, at han blev liggende i Gaden en lang Stund; da han kom paa Benene igjen, maatte han hinke og dilte Resten af Veien. Inden han kom derned og fik banket op Kjærringen, og hun fik kastet paa sig en Stak og nogle Klæder — for det var om Natten dette — saa tog det Tid ud, kan I tænke. Da de kom hjem, laa Niels Vestmand ved Sengebenene. Her var F— klinke mig Gut, som greiede op i Sagen selv her. Ja, Moer Martens har mange Gange fortalt mig det siden— jeg husker det ikke selv — Gud bevares, nei! men hun boer bare et Par Døre fra mig, og naar jeg staaer i Døren min og taer mig en Kveldspibe — det er nu altid herskabs hjemme — saa fortæller hun, hvorledes det gik til, at jeg kom til Verden."

„Men jeg er nok kommen fra det jeg skulde sagt?" udbrød Sergeanten paa sin sædvanlige spørgende Maade, da han var kommen tilende med denne Episode med dens mærkelige Theori og Relationen om Sergeantens endnu mærkeligere Introduktion paa Verdens Skueplads.

„Ja vist, det pleier ellers ikke være Deres Vane at komme fra det, De vil sige," faldt Kadetten ind.

„Ja, hvad var det jeg skalde sagt som godt var og ingen Løgn?" fortsatte Sergeanten, og lod som han ikke mærkede Finten. „Vi kunde ikke gaae længe paa den Kaffedraaben," vedblev han, „derfor strøg vi ind i et Hotel, et sissigt Hotel, vi kom forbi. Det var ganske peent der. De viste os ind i et deiligt Værelse, svært deiligt; det var reent herskabs. Der var Malmorborde rundt omkring, og midt i Stuen var et Vandspring med grønne Træer og Blomster omkring, afdeelt ligesom en Have; alle Væggene var af Speilglas, og hvorledes jeg vendte Agterenden, saa jeg mig midt i Fjæset. Og der sad baade Præster og Profeter og Munker og Kapitainer og andre Herskabskarle med Spadseerstokke, med fine Bonjourer, lodne Hatte og Handsker paa. Vi satte os ogsaa ned ved et af disse Malmorbordene og forlangte en god Middag. Men I maa ikke troe, at vi satte os midt i Stuen; vi satte os i det ene Hjørnet, og de bare Benene gjemte vi under Bordet. Men vi fik F— klinke mig Middag! God Opvartning var det; der var sorte Dillerinker nok. De fløi med en Serviet under Armen og skiftede Tallerkener, som om de havde Betaling for det. Ja, Gud bevares, det havde

de vel ogsaa! Vi kunde ikke slippe Knivene nedpaa, førend de tog Tallerkenen bort for Næsen paa os. Vi fik Lammesteg med Potetes og Gulerødder og Greier — saadan som det skal være. Saa kom der Noget, som de kaldte Karry, det brændte saa fordømt i Kjæften, akkurat som det var Ildmørje vi tyggede paa. Siden var det vel alt i alt en fem sex Retter, Mad og Fisk og endda Frugt, Rosiner og Apelsiner og Annanasser og Bannanasser, eller hvad de kalde dem; de saae ud som Agurker og smagte mest som møre Pærer. Men kan I gjætte hvad den sidste Retten var? — — — Det var F— klinke mig Træpinde, som de kom ind med i et komisk[1] Ølglas. Vi sad og stubbede paa hverandre og fulede os paa hvad det skulde være for Slags Ret, men saa gliste en af disse sorte Dillerinkerne og tog til at prikke Tænderne sine, saa lugtede vi Lunten. Ja, Gud bevares, nydelig Viin drak vi, det faaer jeg ikke glemme, og Kaffe og Cigarer fik vi ogsaa. Saa sad vi og tænkte: her bliver at betale. Men vi havde Lommerne fulde, for en spansk Pjaster holder 650 af disse Kopekerne, og jeg troer, vi stod og talte Penge en halv Time, før vi bleve færdige; hvad den Ene havde for lidet skjød

[1]) Formodentlig konisk.

den Anden til. Den Middagen kostede os 3 Mk. 16 ß norsk; men saa er det, naar En vil være Herskabskarl, faaer En ikke see paa Skillingen. Dermed servede vi afsted, og de glante fælt paa os, de fiffige Fanterne, som sad der. Men vi gav dem brændt Horn! Vi havde ikke Noget at takke for; jeg skal da troe, vi havde betalt for os? Saa gik vi ind et Sted og fik os nogle Glas ny Rum, og da vi kom ombord, havde vi en passe Blyhat, ikke for tung heller. Præsist kom vi ombord; vi var F— klinke mig ikke Sviin!"

V.

En Løverdagsaften i Messen.

En Deel Digt og ni og halvfemsindstyve Dele Sandhed.
Gammelt Skuespil.

Det var en Løverdag. Om Aftenen vare vi samlede i Messen. Vi havde en Forkjærlighed for den sidste Aften i Ugen, og kunde godt lide den engelske saakaldte Saturday-night. Vi vare opromte, vi drak Punsch og sang.
Forfatteren til en Hverdagshistorie.

Paa Høiden af Kap Vincent, 6te Oktober.

Siden vi forlod Kanalen havde vi i Dag for første Gang det oplivende Syn af Land. Det laa indhyllet i Taage og Dissighed, men antog efterhaanden en kjendeligere Form. Ved Middagstider peiledes Monte=Chiqve, en langstrakt, affondret Bjergmasse, ved Portugals Sydkyst, hvis høieste Punkt, Sjerra de Foja er 3800 Fod. Under den lette Brise, der neppe fyldte Seilene, satte Strømmen Skibet ud paa Eftermiddagen nærmere ind under Land, og de Solglimt, der af og til oplyste enkelte Partier af den portugisiske Kyst lode os nu se Huse, Landsbyer,

Skove og Marker inde mellem graarøde Bjerge, som paa lange Strækninger styrtede steile ned mod Havet i en Form, der mindede om Englands Klipper hist og her ved Kanalen. Hist inde ved en Bugt ryger det som af en stor Skovbrand. Fjernt mod Syd lader et Straalefald Klosteret og Fyrtaarnet paa Kap Vincents langt udløbende Odde, som Skibet sagte glider henimod, for en Stund træde klart frem. Medens vi fortabte i Skuet af Landjorden, gjennem Kikkerterne speidede efter Huse og Byer og Bjerge og Taarne, var et Uveir trukket op over det stille blaa Hav paa den vestlige Horizont; tykke og tætte Sky=Bjerge af dyb sortblaa Farve taarnede sig fra Synskredsen op imod Zenit. Den nedgaaende Sol stod i en Glime mellem Havet og det sydlige Parti af disse Skymasser, kantede dem med glimrende Guld=bræmmer, farvede de nærmeste med gyldent Karmin og glødende Lakfarve, gav hele denne truende Sky=masse en varmere Tone og kastede, i et flygtigt Moment, en Flod af Straaler og funklende Farver hen over Havspeilet. Effekten af denne glimrende Solnedgang forhøiedes ved Kontrasten mod, eller om jeg saa maa sige, ved Speilingen fra det mellem Nord og Vest liggende Segment af Himmelhvælvin=gen, der alt syntes at fremstille Nattens Fænomener.

I Purpurlyset, som dvælede i hiin lille Glime, svævede der i dette Dieblik frem en af disse i alle Søromaner saa tit beskrevne Skonnerter, med usædvanlig høi Rig, svære Seil og et lavt Skrog. Hos os talte man allerede om at bjerge Bramseil og tage et Par Reb i Mersseilene, men Skonnerten lod til at have et nøiere Kjendskab til disse Høiders Meteorologie; thi uagtet den syntes at svæve frem af selve Uveirsskyen, gik den med Læseil og hver Klud tilsat. Nu indtraf Vagtskiftet: Platfoden afløste Eftermiddagsvagten. Den tiltrædende Officier, Fjerde-Komanderende, kom geskjeftig op, som det lod, en Smule søvniggrætten efter den „stive Eftermiddagsstræk," og gik agter over. Det var en middelaldrende Mand af et jovialt Udseende, men med det Anstrøg af Brumbassevæsen, hvilket man undertiden finder hos Toldbetjente, Postofficianter, Dampskibschefer og andre Personer, der i længere Tid glæde sig ved en uforandret skjendende og brummende Stilling i Staten, og som man ofte naar man ikke kjender Vedkommende — undertiden ogsaa naar man kjender dem — er tilbøielig til at antage for Tegn paa en Smule Raahed.

„Saa til H—!" udbrød han, „slog det otte Glas nu? Det var da F—! Nu min kjære Rap," hen-

vendte han sig til den Afløste, men svarede selv, efter et flygtigt Udblik fra Komandobrædtet, uden at oppebie noget Svar, og uden at lægge synderligt Mærke til Dennes Rapport om Seilene, Seilføringen o. s. v. „Ja jeg kan troe det! See nu hvor hun trækker op med Byger og Opstoppere!"

Den Afløste, en yngre Officier, der var paa Kvarteer med Trediekomanderende, og som nu havde fungeret for ham, tog til Huen, og ønskede, idet han steg ned gjennem Kappen, „god Vagt".

„Jaha, Tak skal De ha." „Ingen Aarsag." „Jeg tænker nok at det bliver vakkert! hvad? Har De noget bayersk Øl derinde i Hytten? Det var da F—; den Rap drikker Alting op, og la'r der aldrig blive Noget igjen til voxne Folk og Authoriteter. Styrmand ligger de Kours? Pas vel paa Roret! Har de Vareroerpinden i og en Mand ved Taillerne?"

„Hun ligger og driver som en Fedtskoe," mumlede Styrmanden mellem Tænderne. „Skal en ligge med Vareroerpind og Tailler i Stillen nu?" vedblev han paa samme Viis. „Jagu er det Gutter, som forstaaer sig paa Seilads! Inte en Tjømlingskipper, som sætter af Bestikket med Fingrene, ligger saaledes paa Søen, som vi."

Heldigviis hørte den Vagthavende, der paa sin Side vedblev at brumme og beklage sig over Embedets Byrder, ikke denne Styrmandens Monolog.

„Saa til H—," udbrød han nemlig, er det nu ham igjen, den Torsk, som har Vagt! Nei, det er for haardt dette, at Folk som os gaaer her og gjør Vagt. Baadsmandsmath! sæt Skildvagter ved Bramfald og en Mand ved Bramskjøde! — Agtergaster agter ud! — I skal holde Jer agter mellem Kanonerne, saa I kan være ved Haanden, og gaae to af Jer til Luv Mersebras."

Uveiret brød løs. De mørke Skyer bleve mere eensfarvet graalige; deres bestemte Omrids vaskedes ud, og de udvidede sig til alle Kanter. Der var ogsaa lidt Vind i Bygen; thi Skonnerten skjød et Øieblik frem med rask Fart, men i det næste var den forsvunden bag graae Regnstriber, der som tunge, vaade Slør og Tapeter vaiede gjennem Luften. Nu sendte Bygen nogle stærkere Vindpust, trak nærmere hen imod os og formørkede ved sin tætte, eensfarvede Masse Hav og Himmel. Det susede af den i Afstand nedstrømmende Regn som af en fjern Fos; vi syntes at kunne skjelne dens Strømme og Striber; en mørk Linie dannede dens Begrændsning paa Havets blyagtigt

glindsende Flade; men kun faa Draaber naaede os med den stødviis tiltagende Vind.

„Saa? nu, kunde jeg ikke troe det!" udbrød den vagthavende Officier, da han fornam disse Pust. „Klos til Vinden der! Lad løbe Bramseil! Stik op Bram Skjøder! — Kvarteermester! er der to Udkikkere forud og en ved hvert Faldreb? — Det var som F—! hvad? der har vi hende, Død og Pine! Nu kommer hun med Trommer og Piber!" udbrød han, da Blæsten stødviis tiltog med Skumringen af den hældende Dag, der pludselig faldt stærkere paa formedelst det tætte Regn og Skydække. Det var da F—! Klar ved Mersefald! — Lad løbe Mersseil! Pib alle Mand op! Et Reb ind! — nei to Reb ind! Mersseilsgaster entre op!" — lød Komandoen gjennem Raaberten. Hele Mandskabet styrtede op igjennem Lugerne. I Storlugen sad Massen formelig fast, og man hørte hvorledes Sergeanten bearbeidede de Sidste med sine tvende Tampe, med Tilsagn om, at han F— klinke sig skulde friske deres Kjød.

„Jag de forbandede Grise forud!" vedblev den Vagthavende i samme Aandedræt. „Store Mers? hvad er det for Snøvl deroppe? Vil I see at hale ud til Luvart, eller jeg skal lette Jer."

Der varskoedes fra Topperne: „Klar til at heise

Mersseil!" „Indaf Raaen der! Heis Mersseil!" lød Komandoen igjen.

Baadsmandspiberne hvinede og Matroserne trampede i taktmæssige Trit halende henover Dækket med Enden af Mersefaldene, medens den Befalende med høiere Røst end sædvanlig udbrød: „Nu? ligger Du der endnu, Du Lurendreier. F— danse dig, hug Kløerne fast og kom ind af Raaen! Aa, saa jag da de Grise forud! Dyrvogter! Dyrvogter! og saa prai paa Plyndregrev — paa Dyrvogteren! Tag dine Dyr og gaae ad Helvede til! Ja, man har sin Hyre med de Karle! hvad? — Sei, din Spottegjøg paa Toppen der, vil Du overhale den Luv-Rebtaille! — Nu Styrmand, hvad gjør hun? hun løber sku en god Fart; jeg troer hun løber fortere end Vinden!" sagde han med Ironi og saa tilveirs; thi Bygen var næsten forbi, Seilene daskede slappe mod Master og Stænger, det var atter stille, Havet laa som et Speil, og kun Strømmen satte Skibet sagte sydover mod det blussende Fyr paa Kap Vincent. Skonnerten skimtedes nærmere i den fine Regndunst, og gjennem denne saa den med sin høie Reisning og sine svære Seil ud som et Spøgelse eller en Skygge af et Skib.

„Seiler paa Luv-Boug!" meldtes der.

„Det var da F—!" udbrød atter den Vagtha-

vende! „Op med Roret! Klar med Laterne der forud! At man ikke kan være fri for at møde Seilere, naar Orlogsmænd er i Farvandet! Frikvarteret kan gaae ned." — „Frikvarteret kan gaae ned!" gjentog et Par Underofficierer. — „Det var da et Snøvl paa de Laterner! Ordonants — bring mig min Kikkert! Styrmand pas De paa her agter, mens jeg gaaer forud, og Kvarteermester, De staaer ved Faldrebet. Hvad? han staaer jo lige ned paa os. Skulde det være en der vilde tale med os? Kanoneer, klar med en Kanon! Vi skal Død og Pine vise ham, vi er' Authoriteter! — Nei, aa hvad? Prai paa Tambouren der; sex Glas!"

Ordonantsen foer forud og slog sex Glas, og Tamburen slog til Kanonerne. Alle Mand samledes ved Trommeslagene til den sædvanlige Aftenmønstring forfra og fra Banjerne, medens Officiererne, der netop havde sat sig tilbords i Messen, kom farende op gjennem Kappen. — Kanonkomandørerne mønstrede stille sine Vicekomandører, Konstabler, Kanonbarere, Ladere, Haandtlangere og Krudthentere til Styrbords Kanoner; bag hver Kanon stod en Krudthenter og oplyste Scenen med sin Laterne. Om Bagbord mønstredes Matroserne eller Folkene til Seilenes Regjering af Baadsmandsmather og Kvarteermestere,

idet hver opraabtes ved Navn. Da Topsgasterne, som have sit Tilhold i Mersene, hvor de holde fuldt Skomagerværksted, og hvorfra de undertiden expedere Støvler ned til de lavere Regioner paa en Maade der er langt hurtigere og bekvemmere end den, der anvendes af deres Kolleger til Lands, men som dog har den Ulempe ved sig, at den undertiden skaffer uskyldige Uvedkommende Buler og Ligtorne i Hovedet —, da disse Sko-, Støvle- og Ligtornefabrikanter i det Høie ogsaa høre til Matroserne, blev Mønstringen om Bagbord, naar de opraabtes, temmelig høirøstet. Da disse Baadsmandsmather, Kvarteermestere og Kanonkomandører havde afgivet de vedbørlige Raporter, om at Ingen havde brukket Halsen, eller var gaaet overbord, kort om at Alt var i Orden — til sine Pelotonchefer; da disse havde frembragt Meldning til sine Divisionschefer, disse til Batterichefen, og denne igjen til Næstkomanderende, paatog denne sig sin Høitidsmine og begav sig derpaa ned til Chefen, som sad i Kahytten og bredede sig midt i den ene af sine fire Sofaer, for værdigen at modtage denne ligesaa interessante som vigtige Dagsmeldning. Da den naadigen var modtaget, og Ordre given til at slaae fra Kanonerne igjen, begav Næstkomanderende sig atter

op paa Dækket og meddelte, med nogle Slæng paa Arme og Been, som syntes at antyde at han havde fuldendt sit Dagværk og følte sig lettet for en Byrde, denne til Batterichefen. Paa hans Komando: „Fra Kanonerne!" ordnede Kanonbesætningerne sig under Pauserne mellem de følgende Trommeslag eller Tempo, i tvende, og Matroserne sig i et Geled, gjorde omkring og marscherede taktmæssig under Kontramarsch og derpaa følgende Hvirvel først agterover mod Hytten og derfra foran Masten, hvor de med samt sine Laterner forsvandt gjennem Lugerne eller indhylledes i Mørket og gik til sine Poster.

„Kunde jeg ikke troe det?" sagde den Vagthavende, idet han gjennem Mørket stirrede henad mod det Himmelstrøg, hvor Skonnerten skulde være — „kunde jeg ikke troe det? hvad? Han dreier sku til igjen. Ja, nu har han faaet vide hvem vi er for Rogen. Han holder ikke af Kalveskindet. En Sørøver, mine Herrer, en Sørøver paa Luv Boug! Jo, jeg kjendte ham paa Snidtet af hans Klyver."

Denne Meddelelse blev modtagen med almindelig Latter af de øvrige Officierer, der vare i Færd med at begive sig ned til det forstyrrede Aftensmaaltid.

„Jaha, lee I Spottegjøge, I Kik-in-der-Welter!"

udbrød han med komisk Alvor. „I forstaaer Jer ikke paa Sørøvere, og tænke ikke paa andet end Madfadet: hvad? — Giver han noget Extra i Aften, vor Mik-Mak, hvad? noget Opsnurret? — Men jeg, jeg forstaaer mig paa det. Jeg har jaget en saadan Karl ad H— til i det adriatiske Hav, blot ved at fløite ham et Stykke. — Hvad?"

„Saa kan De jo ogsaa fløite denne et Stykke og lade Køierne pibe ned," svaredes der under Latter nede fra Trappen.

„Vel, — Kvarteermester, pib Køierne ned! — Eller skal vi kanske lade spille op med alle Instrumenter, fra Kanonerens og Baadsmandens til Kvarteermesterens? hvad? En sublim Ide!" raabte han ned gjennem Kappen efter Næstkomanderende.

„As you like, Sir, that's no my bussines," svarede denne fra Messegangen.

Der blev pebet ganske forskrækkeligt paa Skandsen, og over det halve Dæk var det Tummel med at tage Køierne ned. I Messen raslede Gafler og Knive, lød høirøstet Tale og Lystighed. Og naar Skibet engang iblandt satte eller krængede stærkere for de lange svulmende Bølger, der, antydende en forbigangen Storm ude i Atlanterhavet, satte ind fra Vesten, dansede Tallerkener og Glasse, Proviant- og

Inventariesorter ned i Læ. En enkelt Gang hendte det vel ogsaa, at En eller Anden af Personalet, der ikke sad godt forstøttet, havde Spændtag mod Bordfodderne, eller holdt sit Tyngdepunct ballancerende under en passende Vinkel mod Bevægelsens Axe, med samt sin Stol, til Fare for sine Naboer, under Forbandelser over Havguden og Nereiderne, men under hele det øvrige Selskabs Latter, deisede ned blandt det øvrige Løsøre. Knirkende og knagende akkompagnerede Skudderne, under saadanne Omstændigheder, Samtalen og Støien og Munterheden næsten bedøvende med sine hæse, skurrende Trærøster.

„Skudderne ville smøres — det er Saturday-night — de forlange Punsch!" sagde Forvalteren.

„Det var en Hædersmands Tale lige ud af mit inderste Hjerte," udbrød Sjettekomanderende, idet han vel fornøiet gned sine Hænder og som sædvanlig skar Ansigter. „Det skulde gjøre godt at blive smurt indvortes til Hundevagten. Hvad siger Du, Du Gavtyv, du Messetyran?" henvendte han sig til Femtekomanderende, som var Messeforstander, idet han tillige rystede ham en Smule.

Alle som Een istemte med høi Røst Begjæringen. — Kun Næstkomanderende, der havde været ude i sit Lugar efter den store Hoitidspibe, yttrede

med Sagtmodighed og en næsten amorøs Mine, at det nok skulde være godt at faae et Glas Punsch.

Messeforstanderen, som altid, med større eller mindre Held, gjorde sig Umage for at fremstille den personificerede Egoisme og Opposition, som altid gjorde Indvendinger, for siden at gjøre desto større Indrømmelser, trak Rynker i Panden, satte Næsen i Veiret med en vigtig Mine og sagde, at da han skulde have første Vagt, og saaledes ikke kunde nyde synderlig godt af de gode Gaver, uden vi af og til vilde lange ham et Glas op gjennem Skewlightet, en Gunst han forresten gjerne renoncerede paa, da han som Messeforstander havde Tjeneren under sin udelukkende Komando, burde han egentlig ikke tilstaae nogen Punsch.

„Hvor vil De hen? det er jo Løverdagaften!" „Det er reglementeret!" „Troer Du, Du er over Lov og Aftale!" „Vi afsætte ham øieblikkelig!" lød det fra alle Kanter af Bordet.

„Tænk paa Messeudbyttet, før I afsætte ham, mine Herrer!" sagde Trediekomanderende, en stille rolig Mand, der sjelden var af mange Ord, men som havde en afgjort Passion for at sidde og læse, eller for at rangle oppe paa Dækket om Natten. — „Og desuden", føiede han til, „har Du Lyst til at

glæde Messen ved dit behagelige Selskab, er der Intet i Veien for at jeg tager Vagten for dig, jeg er saa oppe alligevel.“ „Enfin, det gaaer jeg ind paa, og da skal Punschen naadigst vorde Jer forundt,“ sagde Messeforstanderen, idet hans Rynker udglattedes og den Indignation, hvormed han havde anhørt Ramaskriget, gik over i den forrige vigtige, nu med Nedladenhed blandede, Mine. Han foretog tillige de forberedende Skridt, idet han, hældende sig bagover Stolryggen, aabnede Døren og raabte ud i Messegangen. „Johan er der varmt Vand?“ Da dette Spørgsmaal fra Stegerset besvaredes bekræftende, beordredes Messetjeneren, bemeldte Johan, til at skaffe Rekvisiterne frem og rydde af Bordet, paa et Kouvert nær for den Vagthavende. Duften af Rum og Citroner bidrog til at fylde Messen, der desuden var vadsket og pudset til Søndagen, med Festlighed. Ved Lampens og Lysenes Skin saa det ret koseligt ud i dette Rum, som var vort Dagligværelse, vort Spiseværelse, vor Salon. Ved Dagens Lys er det mindre hyggeligt, for ikke at sige uhyggeligt, men enten dette ligger i selve Rummets Forhold, i Anordningen af det tarvelige Moblement, i den fuldkomne Mangel paa al Forsiring, eller i de eensartede Farver hvormed det er udstyret, eller i

alt dette tilhobe, kan jeg ikke afgjøre. Messen danner en langagtig Firkant af tolv til fjorten Fods Bredde, ni til ti Fods Længde og en Høide af sex Fod under Dækkets Bjælkenæt. Om Styrbord er den ved Skudder og tvende Døre, der forsynede med Forhæng for det meste staae aabne, adskilt fra Tredie- og Femtekomanderendes Lugarer. Om Bagbord grændser den til Messegangen, som tilsteder Passage mellem Banjerne, Messen, Kahytten, Stegerserne samt kommunicerer med Skandsen gjennem Kahytstrappen og Kappen. Paa Bagbordsiden af denne Gang ligge foruden Stegerserne Næstkomanderendes og Sjettekomanderendes Lugarer, med Døre ligeoverfor de tilsvarende Døre i Messens Skudder paa denne Side. Da disse Lugardøre, for at tilveiebringe en større Kjølighed og livligere Luftvexel i de smaa Rum, almindelig staae aabne og kun ere forsynede med Forhæng, tilstede de Muligheden af det Experiment, som Sjettekomanderende udførte under Stormen i den spanske Sø, ved en voldsom Overhaling at fare paa Hovedet ud af Køien gjennem Lugardøren, Messegangen og midt ind i eller tværs igjennem Messen. Indenfor de agterste Skudder mod Kahytten ere Skabe, og gjennem Gulvets Luger Nedgang til Krudtkjelder, Messekjelder og

Agterlast. Som allerede ovenfor antydet, skal man ikke med Rette kunne fremsætte den Beskyldning, at her er ødslet Stads og Forsiring paa dette Rum. Man kan vel neppe engang paa det anvende „simpelt men smagfuldt," som Baadsmanden sagde om Kortsplids. Gulvet er guult; de høvlede Vægge ere malede med en Farve, der skal forestille poleret Birketræ; Bjælkenættet og Taget er hvidmalet. Møblementet bestaaer af en fast Kistebænk, staaende i en Indsænkning forud mellem tvende Skabe, af hvilke det ene er en masseret Udgang til Banjerne. Foran denne Sofa staaer et stort Oretræes Bord, skruet fast til Dækket; et mindre staaer ved Væggen om Bagbord mellem begge de Døre, der føre ud til Messegangen. Ligeoverfor dette om Styrbord staaer en Vandfiltrermaskine. Nogle Rørstole, som i haardt Veir tøires fast til Bordene ved Seilgarn, en argantisk Lampe, hængende midt under Skewlightet, et Par Slingrebrædter med Karaffer og Glasse og en over Sofaen anbragt Akvarel i forgyldt Ramme, fremstillende den engelske Fregat Warspit i en løsrebet Mersseilskuling, se, det er det øvrige Løsøre. Rummet oplyses ved Dagen fra oven gjennem det med sædvanlige Messingrister forsynede Skewlight, som nu

for at tilveiebringe Træk og Luftvexel er stillet paa Sceptre.

Det slog otte Glas. Trediekomanderende havde allerede begivet sig op paa Dækket for efter Løfte at overtage Vagten for Messeforstanderen.

Man hører den afløste Fjerdekomanderende tale oppe i Trappen. „Nu Gudskelov, at denne Vagt er slut," siger han; „det har rigtignok været en hed Sjau, kan Du troe. Men nu skal man ogsaa nasse sig, naar man kommer ned."

Hans Ansigt straalede som en Solsky, da han traadte ind i Messen og fornam Punschens lislige Duft.

„God Aften, mine Herrer, god Aften!" sagde han. „Jo, det kan I troe, der har været Arbeide paa denne Vagt!"

Næstkomanderende og samtlige Skibsofficierer brøde ud i Latter; thi uagtet den inderlige Overbeviisning, der laa i Betoningen af dette Udsagn, vidste man meget vel, at der ikke havde været Andet at udrette, end hvad hans Gesk̄jæftighed og Stundesløshed havde sat i Verk.

„Ja, I kan le, I Kik-in-der-Welter, som ikke forstaaer Jer paa at gjøre Vagt," sagde han halvvred og vendte sig til Messeforstanderen. „God

Aften, min kjære Mik-Mak!" (det var hans Sædvane aldrig at nævne Messekammeraterne ved deres kristelige Navn). „De har vel noget Opsnurret? Hvad? sa' de Noget? — Lapskaus og stegte Gaaselabber? Ja, man skal rigtignok nasse sig!" vedblev han, som det lod saare vel fornøiet, idet han satte sig ned og skjænkede en lang Dram Akvavit. „Alt hvad kjært er, mine Herrer! Alt hvad kjært er! Ah, ah!"

Han arbeidede en Stund taus og kraftig, som han pleiede at udtrykke sig, „paa det indre Mennesskes Opreisning," og henkastede kun nu og da et af disse Indfald, der blot ved hans Berørelse blive komiske, i den almindelige Underholdning, som gaaer sin skjæve Gang henover Chefens Foranstaltninger, dreier sig om Misforholdet mellem Antallet af Lærlinge og Voxne, der især paa Dronningens Kvarteer angives at være saa stort, at hele Flokken ikke er istand til at heise Krydsseilet, om Skibets slette Seilads og daarlige Apteringer, kort sagt om Mers og Dreiereb, som man siger. Men pludselig farer Fjerdekomanderende op fra Madfadet som stukket af en Hveps. „Saa til Helvede!" udbryder han. „Nei, det er for haardt dette, at Folk, som har gjort Vagt, skal faae en saadan Opstopper paa sin Appetit. Johan! kald mig paa Søren Hovmester. —

— „Hør veed du hvad Søren," sagde han, da denne indfandt sig, med en Forbittrelse og et Alvor, der gjorde det vanskeligt for Tilhørerne at undertrykke Latteren, „hør veed Du hvad! Haar i Maden i Land, og Skidt i Maden ombord, det er i sin Orden; men kommer Du mig med Haar i Maden ombord, skal Du, min Salighed, have 3 Gange Syvogtyve paa Pukkelen! Skrub af!"

Efter denne Hjertesudgydelse slutter han sig til det øvrige Selskab. Tobakspiberne og Cigarrerne tændes og Røgen stiger i tætte Skyer op mod Skewlightet. Samtalen bliver mere animeret, og Fjerdekomanderende, der har tømt det første og med Velbehag nipper til det andet Glas af den „delikate Punsch," erklærer uopfordret, at man i et saadant Ungkarlslag har det saa forbandet gemytligt og komfortabelt, at man, naar man kom hjem igjen, burde degradere sine Koner og lade Børnene springe over Klingen.

„Men," siger En, under en Pause i Samtalen, „hvordan blev det med Sørøveren?"

„Hvad behager? — Jo, han fik rigtignok bak Seil, da han hørte hvem vi var for Rogen. Authoriteter med Trommer og Piber — det har sku Respekt! hvad? Han sakkede agterud. Ja, det var et svært Stykke Arbeide. Men Tambouren bankede

ogsaa saa ubarmhjertig taktløst paa Kalveskindet, at Hjertet maatte gjøre Bout Skib i Livet paa En og drive ham ad H— til. Hvad? Jeg skal tro jeg kjender de Karle. Jo Tak, megen Ære! Skaal Skaal!" svarede han paa Næstkomanderendes „your health, Sir!" og lagde til med et Smæk med Tungen: „en forbandet delikat Punsch! hvad? — Saadan," vedblev han, „kom der en for Bougen af os i Adriaterhavet i 1847 paa Touren med Nordstjernen, en skabbet Hund, en Spottegjøg af en Græker eller Pirat — ikke saadan en nydelig Vildand som denne hersens Skonnert, men et Svinetrug af en Brig med Polakrig. Og der vrimlede af Grækere eller Tryntyrk med rød Fez og Skjørter paa — I kjender dem, disse Buxedjævle med arabiske Faarehaler, hvad? — Det er min Salighed en Habit at gaae tilveirs med i en klosrebet Mersseilskuling! Ja, ja, de maa tage tre Reb i Buxerne, før de entre op. Nu, de skreg og støiede reverenter talt som en Tyrk i en tom — Tønde, og vinkede og skraalede noget Helvedes Tøi, som ingen kristen Sjæl kunde forstaae. „Se saa," siger jeg, „hvad er dette for noget Snøvl?" Saa knalder der et Par Geværskud ombord i ham. Nei dette er for haardt, siger jeg, at en saadan Kik-in-der-Welt skal slaae Knips for

Galionen af en Orlogsmand. Jeg skal, Pine Død, lære ham, at der er Authoriteter i Farvandet. Jeg praier agterud paa Hytten Kanoneer, Baadsmand, Underkanoneer, Underkanoneersmath, Baadsmandsmath og Kvarteermestere — og lader dem give en Koncert paa Piberne. Det kunde have vækket de Døde paa Havsens Bund. Hvad for Noget? Bak Seil fik han, ad H— til med ham, da han forstod hvad vi var for Nogen. Nei, vi var min Salighed inte at spøie med!"

„Men hvorfor tog De ham ikke? hvorfor skjød De ham ikke i Sænk?" spurgte Doktoren.

„Pfui, det var ogsaa Én at spilde Hans Majestæts Krudt paa!" svarede Fortælleren idet han udsendte en umaadelig Røgsky.

„Nei, da gjorde vi det meget bedre," sagde Messeforstanderen, „da jeg var Batterichef paa Brasilietoget med Gamle Ørnen."

„Ja, var Du med, skal jeg give min Hals paa, I gjorde det bedre," siger Fjerdekomanderende. „Havde Du været med, da Vorherre havde Verden paa Stabelen, havde Du min Salighed nok halet ham Tampen tot — hvad? Da var der kommen en anden Gang i Spillet. Men hvad gjorde Du ved

Sørøveren? Hundsede Du ham som Dine Passagerer i Nordlandene?"

Det sidste Spørgsmaal var paa en Maade det samme som at træde Messeforstanderen paa hans Liigtorne.

„Sikke noget Brøvl!" — foer han op, idet han bestræbte sig for at sætte en overlegen Mine op, og med virkelig eller paatagen Indignation saa ned paa Spotteren, som med det blideste Ansigt nippede til sit Glas og omgav sig med Røghvirvler, — „Sikke noget Brøvl!" — foer han op men fortsatte lidt høitidelig, og dog noget roligere, end Begyndelsen lod formode: „Uagtet man baade i Aviser og paa andre Steder har beskyldt mig for hvad Du der siger og mere til, ja, anseet mig for en yderst storsnudet Person — „Det troe vi gjerne!" lød det —, saa var jeg dog den Dampskibschef, som man i Nordlandene bedst — — —"

„Ak, Gud hjælpe, skal vi nu til Nordlandene?" „Lad os dog blive hvor vi ere!" — „Heller blandt Sørøvere og Marokkanere end i Nordlandene!" — løde flere Stemmer. „Faaer han os op under Polarcirkelen, komme vi, min Salighed, ikke hid igjen paa denne Vagt," tilføiede Fjerdekomanderende. „Historien, Historien om Sørøveren!" raabte En —

„Om Sørøveren, som de drev, da de var Batterichef paa Brasilietogtet?“ sagde en Anden.

Messeforstanderen slog tusind Rynker i Panden, om Mund og Øine og bestræbte sig for at antage en endnu bistrere Mine end den han havde, naar han, efter en stormfuld Hundevagt, led af Knib i Maven.

„Hør veed I hvad? I er nogle — noksagt, Allesammen!“ udbrød han. „Synes I, der idetmindste prætendere at være civilicerede Mennesker, at dette er en sømmelig Opførsel i en Officiersmesse? hvad?“ „Han blier sku høitidelig!“ sagde Fjerdekomanderende, der, generende den Talende ved sine Røgskyer, nær havde bragt ham fra Koncepterne formedelst den derved frembragte Hoste.

„Hm, hm, synes I,“ foer han fort under idelig Hosten og Harken, „at, hm, dette er en passelig Maade at fare frem mod Jeres, hm, hm, hm, Messeforstander, paa?“ I vil leve høit og have stort Messeudbytte? hvad? Har jeg ikke opfyldt — det var da ogsaa F— til Tobaksdamp! Sei der paa Dækket! Tag Skewlightet af, heelt af! — Eders Begjæringer. Har I ikke faaet Punsch i Aften? hvad?“ „Jo, bevares, men det er da reglementeret baade for Onsdags og Løverdagsaften.“ — „En Saturdaynight til Orlogs uden Punsch? hvad er det for

Noget?" sagde Næstkomanderende. „Det er Æg uden Salt, Brøvl uden Witz, Øl uden Malt, Snøvl uden Spids," faldt Fjerde ind; thi han havde det undertiden med at rime.

„Enfin, har I noget at klage paa mig som Messeforstander, saa nedlægger jeg Diktaturet. I mindes Betingelserne? — Intet Snøvl!"

Der lød en dump Mumlen, i hvilken man kun kunde skjelne enkelte Udraab, Ord og Sætninger, som: „For lidet bayersk Øl!" — „For mange selvstyrtede Høns! — „For lange nordlandske Historier!"

„Ak, kan Nogen høre for Meget om Nordlandene," udbrød Her Rap, en af de unge Sekondlieutenanter, der hidtil havde siddet taus, hensjunken i Tankefuldhed og stille Henrykkelse ved sit Glas og sin Pibe — „Ak, kan Nogen høre formeget om Nordlandene!" sagde han, som havde Ord for at være forelsket til langt opover begge Øren i en nordlandsk Skjønhed — med smeltende Ømhed i Stemmen, med amorøst tilspidset Mund, mysende Øine og Smilehuller i Kinderne, kort med den Forelskedes Henrykkelse, og med Sentimentaliteten saaledes udpræget i alle Miner, at det bragte hele Selskabet, — Batterichefen fra Brasilietogtet, som netop stod i Begreb med at begynde en Tordentale over Verdens og

Messekammeraternes Utaknemmelighed og Uskjønsomhed, iberegnet, til at bryde ud i en skraldende Latter.

„Maae vi saa være saa frie at bede om Røverhistorien?" sagde Næstkomanderende, da denne Storm havde lagt sig.

„Ensin da!" svarede Messeforstanderen, formildet ved Latterens forsonende Guddom. „I burde egentlig ikke have den, og til Straf for Jeres Uforskammethed burde I tære Saltmad syv Dage i Rad."

„Pfui, i Morgen ere vi i Gibraltar eller Marokko!" — „Spanske Skinker!" — „Marrokanske Høns!" — „Engelsk Beef og Porter!" — „Duftende Meloner, tetuanske Apelsiner, gyldne Druer!" — „Spansk Viin og spanske Piger!" — „I Spanien 1003!" — „Kjølige Druer, kjølige Druer!" o. s. v. — summede det omkring hans Øren i Udraab og Sang.

Men Messeforstanderen beholdt sin rolige Mine. „Det kommer I sku til at holde Jer selv," sagde han, idet han strøg sig under Næsen og løftede Øinbrynene i Veiret. „Ensin!" vedblev han, „jeg er et forsonligt Gemyt. Jeg tilgiver Eder, siden det er Saturdaynight. Det gik saaledes til med Sørøveren: Det var paa Høiden af Lissabon, i Dødveir med lidt Kuling om Natten, at en Skonnert holdt ned paa os og laverede omkring os. Den anden Nat kom den igjen

og laverede paa samme Viis. De Vagthavende fortalte, det var en Skonnert med svær Reisning, sort, lav paa Vandet, kort sagt, en fordægtig Person. Den tredie Nat skulde jeg have Hundevagt. Saa siger jeg, ensin, siger jeg, kommer han luskende og laverende paa min Vagt, skal han F— partere mig faae Andet at vide." — „Ja Du er nu altid Fanden til Karl! Du er Moers egen Gut, Du!" afbrød Sjettekomanderende Fortælleren, idet han kjælende tog ham om Halsen og kryſtede ham.

„Jo," vedblev Messeforstanderen, og rystede skjændende Klæggen af sig, „han indfandt sig rigtignok ved to Glas. Mørkt var det som i Tømmermandens Hellegat. Han laverede og luskede som om han vilde lægge ombord i os, men ikke rigtig turde vove det. Jeg holdt til Vinden; han holdt efter. Jeg lod holde af; han holdt ogsaa af. Jeg viste ham en Laterne; han viste ingen igjen. Saa praiede jeg ombord i ham, at han skulde seile sin Sø. Han svarede ikke et Muk, men holdt samme Kurs. „Ensin, min Fa'r," siger jeg til Kanoneren: „klar med en Kanon der forud og send Speilet lige ombord i ham. Fyr!" — De gav ham det lige paa Dækket; men da fik Knægten bak Seil og det vrimlede frem med Laterner og Folk, saa det var klart,

at derombord var alle Mands Tørn. Hele Dækket var fuldt med Eet.“ Her standsede Fortælleren.

„Var det det Hele?“ spurgte Doktoren.

„Ja vist! Hvad skulde der være mere?“ svarede Messeforstanderen. „Men siden hørte vi i Gibraltar, at en saadan Skonnert, omtrent paa samme Høider, noget senere var tagen og opbragt af en engelsk Brig. Kapitain og Mandskab vare de mest durkdrevne Røvere og Kjæltringer; de havde begaaet aldeles uhørte Ting og Forbrydelser, og havde store Kostbarheder ombord, men de bleve hængte hver Kjæft!“

„Nu troede jeg, at Historien først skulde begynde,“ vedblev Doktoren. „Men hvorfor tog De den ikke og bragte den op? De havde vist flere Kanoner og større Mandskab end den engelske Brig? — og Priispengene kunde vel været ligesaa gode for Dem som for Engelskmændene?“

„Nei, stop lidt, min kjære Doktor!“ sagde Messeforstanderen. „De er rigtignok gruelig krigersk i Aften; men De indbilder dem da vel ikke for Alvor, at man uden videre kan angribe hvilkensomhelst Nations Flag, uden at man har Instrux derom?“

„Jo, det troer jeg! En Sørøver er fredløs hvor han træffes. Han hører ikke til nogen Nation. Hans Flag vil man oftest finde er falskt. Ikke andet

end jeg har hørt, saa har man overalt gjort kort Proces med den Sort Folk, som det jo maa være en Fortjeneste for enhver at rense Havet for. Man hænger dem jo uden Lov og Dom under Raanokken."

„Nei, nei, min Ven," sagde Sjettekomanderende med megen Overlegenhed og en saadan Vigtighed, som om han alene vidste Besked om denne Sag. „Det gaaer ikke saa fort efter Wienerkongressen af 1815. Jeg antager at denne er en Deel af Folkeretten;" — „Det var F— til Antagelse!" mumlede Fjerdekomanderende, — „men Thiers Revolutionshistorie," fortsatte Siette, „antager jeg, har ophævet denne og siger, at den Stærkeste har Folkeretten paa sin Side, og følgelig antager jeg, at De nok indseer, min konsekvente Ven fra Hedemarken, at England og Frankrige, der ere de stærkeste Sømagter i Europa, har forbeholdt sig som en udelukkende Ret at opbringe Sørøvere og Slavehandlere. Nei, det gaaer slet ikke saa fort at opbringe Sørøvere, min Ven!"

Man lo af dette Vrøvl, men Taleren stod rimeligviis i den Formening, at man lo, fordi han, som han pleiede udtrykke sig, „kjørte Doktoren til Vinden."

„Fort? Nei, det gaaer vist alt for sagte; thi om vi kom sammen med en Sørøver, har jeg en

grundet Formodning om, at den tog os?" svarede Doktoren og stoppede sig en ny Pibe.

Det var atter en udkastet Stridshandske. Der udviklede sig nu tvende Disputer. Den ene, der dreiede sig om den sidste, af Doktoren fremsatte Formodning, blev temmelig snart ved Stemmeflerhed afgjort derhen, at man maatte antage det for meget rimeligt, at en forvoven Sørøver uden synderlig Vanskelighed vilde kunne tage Korvetten ved en natlig Overrumpling. Den anden var ligesaa haardnakket som langvarig og kjedsommelig. Den udspandt sig i det Uendelige af Dissentsen om et norsk Orlogsskib, uden særegen Instrux, kunde opbringe eller blot visitere et fremmed Skib, som det antog for, eller med Sikkerhed vidste var en Sørøver. Et Parti forsvarede dette; et Andet benægtede enhver Ret til en saadan Fremgangsmaade undtagen hos Stormagterne. Et tredie, der formodentlig havde en dunkel Erindring om Traktaten af 6te November 1824 mellem Storbrittanien og Sverrig og Norge, angaaende Slavehandelens Afskaffelse, var af den Formening, man kunde opbringe baade Sørøvere og Slavehandlere, men kun efter meddeelt Instrux og Offentliggjørelse af de Skibes Navne, der udsendtes i saadanne Øiemed.

Det vilde danne et komisk Tableau, om man

anskueligt kunde fremstille de Disputerende, med deres skiftende Minespil, ophidsede Ansigter og ivrige Geberder; om man klart kunde fremstille, hvorledes de snart tale roligt, sindigt, belærende, snart med vigtig Overlegenhed, snart fare op, tabe sig i Brøvl og hente Skingrunde ned af Luften; hvorledes nogle, kjørte i Ring og fordrevne fra Punkt til Punkt, erklære, at hvad de have sagt aldrig har været deres Mening, at de dog selv bedst maae kunne fortolke sine egne Ord, at om de have sagt det, have de ikke meent det, og endelig bragte til Fortvivlelse ved Doktorens Rolighed, Spot og Dialektik, der med Engletaalmodighed forfølger hver skjæv Anskuelse Skridt for Skridt, Tomme for Tomme, enten erklære sig for det Modsatte af hvad de gik ud fra, eller trumfe i Bordet, blive høirøstede, skraalende og slaae sig vrede. Men man maatte paa een Gang være Maler og Stenograf for værdigen at kunne udføre dette. Under selve Disputen handledes ogsaa om Diskussionsmaaden. Doktoren yttrede sig freidigt og med Uforbeholdenhed herom, og hans forskjellige under Aftenens Konflikter fremsatte Anker, der tillige omhandlede Søkadetakademiet, dets Institutioner, Lærere og Skikke, hvilke han, under en foregaaende Ansættelse paa et andet Orlogsskib, havde havt nærmere Anledning

til at indhente Underretning om og lære at kjende, gik samlede omtrent ud paa Følgende. Han havde hørt mangehaande Disputer, men en saadan Diskussionsmaade som den, der fandt Sted hos os, troede han alene var forbeholdt visse politiske og publicistiske Notabiliteter. Næstkomanderende havde kort i Forveien fortalt ham en Anekdote fra Søkadetinstitutet: En Kadet kom hen til Læreren i Modersmaalet og spurgte: „Hvad er Logik Hr. B—?" „Logik! Logik, din Torsk! det er ikke saadan som naar Du eller jeg snakker, men det er saadan som en Storthingsmand snakker paa Thinget," var Svaret.

Definitionen, troede han, passede ikke ilde paa en og anden af de Prøver, som her gaves; de stode under det sletteste Storthingssnak. Forøvrigt gaves der ogsaa Prøver paa flere af de smukke og klædelige Egenskaber vore Søofficierer stode i Udraab for over alt Landet. Dog, det var ingenlunde at undres over, at det var saaledes. Paa et saadant ubetydeligt Sted som Fredriksværn, hvor der ikke gaves nogen Rivning eller Konflikt med den øvrige civilicerede Verden, vare Gutterne i sin Dannelses- og Udviklingsperiode, der bestemte Aandsretningen for Livets følgende Tider, næsten udelukkende indskrænkede til Omgang med Matroser og nogle Kapitainers

og Komandørers mere eller mindre hovne, bornerede, indskrænkede eller naragtige Familer, som de tidlig lærte at ridikulere eller foragte. Saasnart de have gjennemgaaet sit Kursus og faaet sit Officierspatent, fjernedes de fleste fra Stedet; der var følgelig Mangel paa unge Herrer, tjenlige til opvartende Kavalerer og tilkommende Ægtemænd for en Overflødighed af unge og mindre unge, giftelystne Damer. Man lagde i Tide Beslag paa de unge, nydelige Kadetter, og disse spillede ofte opvartende Kavalerer, Forlovede og Grandseigneurer, før de kunde binde sine egne Buxer. Herved søgte de vel ogsaa Erstatning for det uhørte Tyrani, de Ældre ved dette Institut lige til Dato havde vidst at haandhæve over de Yngre. Naar man hørte omtale den Opfindsomhed og Raffinerthed i Korrektionsmidler, disse Drenge bragte i Anvendelse mod sine yngre Kammerater for de ubetydeligste Forseelser, ja vel endog uden nogen ydre Foranledning, skulde man troe sig hensat i en fjern barbarisk Tidsalder. Kom hertil at Institutet har havt Lærere, hvis Uvidenhed dikterede dem Definitioner, som den ovenfor anførte og lignende Latterligheder, og at Overbestyrelsen havde gaaet saa aldeles i Barndommen, eller og var saa blottet for al mulig Menneskekundskab, at den, som

Sagnet gik, lod sig indbilde, at Kadetterne havde forspiist sig paa tyk Mælk, naar de kom ombord, overvældede af Bachi Gaver, — saa priisgiven for Distraktioner, at den formanede Kadetterne til ei at springe over Uniformen i fuldt Plankeværk, hundrede lignende Historier ei omtalte, — saa hengiven til Forsnakkelser, at den til Examen havde gjort det Spørgsmaal, hvoraf bestaaer Sygekost? — og derpaa selv svaret, af Bouillonkager, trekantede Hatte og Skraatobak: da fik man et besynderligt Billede af vore Søkrigeres Opdragere og Opdragelse. Sammenfattede man alle disse Data i een Sum, maatte man undres over, at den norske Marine talte saa mange brave og udmærkede Mænd som den har. Det meste af dette mødte naturligviis Modsigelser og Ophævelser, undertiden endog Modstand i Masse. Men Doktoren var ikke den Mand, der lod sig rokke ved Skraal. Han demonstrerede, beviste ved refererede Fakta og Relationer af Officierer, hvis Ord og Sandfærdighed Ingen drog i Tvivl, og saaledes maatte man i alt Væsentligt indrømme, at Demonstrationen var adæqvat, en Indrømmelse, der havde saa meget mere Vægt, som et Par af de Tilstedeværende havde været Lærere ved Institutet.

Ved en længere Pause eller et Hvilepunkt i

Noget?" sagde Næstkomanderende. „Det er Æg uden Salt, Brøvl uden Witz, Øl uden Malt, Snøvl uden Spids," faldt Fjerde ind; thi han havde det undertiden med at rime.

„Enfin, har I noget at klage paa mig som Messeforstander, saa nedlægger jeg Diktaturet. I mindes Betingelserne? — Intet Snøvl!"

Der løb en dump Mumlen, i hvilken man kun kunde skjelne enkelte Udraab, Ord og Sætninger, som: „For lidet bayérsk Øl!" — „For mange selvstyrtede Høns! — „For lange nordlandske Historier!"

„Ak, kan Nogen høre for Meget om Nordlandene," udbrød Her Rap, en af de unge Sekondlieutenanter, der hidtil havde siddet taus, hensjunken i Tankefuldhed og stille Henrykkelse ved sit Glas og sin Pibe — „Ak, kan Nogen høre formeget om Nordlandene!" sagde han, som havde Ord for at være forelsket til langt opover begge Øren i en nordlandsk Skjønhed — med smeltende Ømhed i Stemmen, med amorøst tilspidset Mund, mysende Øine og Smilehuller i Kinderne, kort med den Forelskedes Henrykkelse, og med Sentimentaliteten saaledes udpræget i alle Miner, at det bragte hele Selskabet, — Batterichefen fra Brasilietogtet, som netop stod i Begreb med at begynde en Tordentale over Verdens og

Messekammeraternes Utaknemmelighed og Uskjønsomhed, iberegnet, til at bryde ud i en skraldende Latter.

„Maae vi saa være saa frie at bede om Røverhistorien?" sagde Næstkomanderende, da denne Storm havde lagt sig.

„Ensin da!" svarede Messeforstanderen, formildet ved Latterens forsonende Guddom. „I burde egentlig ikke have den, og til Straf for Jeres Uforskammethed burde I fære Saltmad syv Dage i Rad."

„Pfui, i Morgen ere vi i Gibraltar eller Marokko!" — „Spanske Skinker!" — „Marrokanske Høns!" — „Engelsk Beef og Porter!" — „Duftende Meloner, tetuanske Apelsiner, gyldne Druer!" — „Spansk Viin og spanske Piger!" — „I Spanien 1003!" — „Kjølige Druer, kjølige Druer!" o. s. v. — summede det omkring hans Øren i Udraab og Sang.

Men Messeforstanderen beholdt sin rolige Mine. „Det kommer I sku til at holde Jer selv," sagde han, idet han strøg sig under Næsen og løftede Øinbrynene i Veiret. „Ensin!" vedblev han, „jeg er et forsonligt Gemyt. Jeg tilgiver Eder, siden det er Saturdaynight. Det gik saaledes til med Sørøveren: Det var paa Høiden af Lissabon, i Dødveir med lidt Kuling om Natten, at en Skonnert holdt ned paa os og laverede omkring os. Den anden Nat kom den igjen

og laverede paa samme Viis. De Vagthavende fortalte, det var en Skonnert med svær Reisning, sort, lav paa Vandet, kort sagt, en fordægtig Person. Den tredie Nat skulde jeg have Hundevagt. Saa siger jeg, ensin, siger jeg, kommer han luskende og laverende paa min Vagt, skal han F— partere mig faae Andet at vide." — „Ja Du er nu altid Fanden til Karl! Du er Moers egen Gut, Du!" afbrød Sjettekomanderende Fortælleren, idet han kjælende tog ham om Halsen og krystede ham.

„Jo," vedblev Messeforstanderen, og rystede skjændende Klæggen af sig, „han indfandt sig rigtignok ved to Glas. Mørkt var det som i Tømmermandens Hellegat. Han laverede og luskede som om han vilde lægge ombord i os, men ikke rigtig turde vove det. Jeg holdt til Vinden; han holdt efter. Jeg lod holde af; han holdt ogsaa af. Jeg viste ham en Laterne; han viste ingen igjen. Saa praiede jeg ombord i ham, at han skulde seile sin Sø. Han svarede ikke et Muk, men holdt samme Kurs. „Ensin, min Fa'r," siger jeg til Kanoneren: „klar med en Kanon der forud og send Speilet lige ombord i ham. Fyr!" — De gav ham det lige paa Dækket; men da fik Knægten bak Seil og det vrimlede frem med Laterner og Folk, saa det var klart,

at derombord var alle Mands Tørn. Hele Dækket var fuldt med Eet." Her standsede Fortælleren.

„Var det det Hele?" spurgte Doktoren.

„Ja vist! Hvad skulde der være mere?" svarede Messeforstanderen. „Men siden hørte vi i Gibraltar, at en saadan Skonnert, omtrent paa samme Høider, noget senere var tagen og opbragt af en engelsk Brig. Kapitain og Mandskab vare de mest durkdrevne Røvere og Kjæltringer; de havde begaaet aldeles uhørte Ting og Forbrydelser, og havde store Kostbarheder ombord, men de bleve hængte hver Kjæft!"

„Nu troede jeg, at Historien først skulde begynde," vedblev Doktoren. „Men hvorfor tog De den ikke og bragte den op? De havde vist flere Kanoner og større Mandskab end den engelske Brig? — og Priispengene kunde vel været ligesaa gode for Dem som for Engelskmændene?"

„Nei, stop lidt, min kjære Doktor!" sagde Messeforstanderen. „De er rigtignok gruelig krigersk i Aften; men De indbilder dem da vel ikke for Alvor, at man uden videre kan angribe hvilkensomhelst Nations Flag, uden at man har Instrux derom?"

„Jo, det troer jeg! En Sørøver er fredløs hvor han træffes. Han hører ikke til nogen Nation. Hans Flag vil man oftest finde er falskt. Ikke andet

end jeg har hørt, saa har man overalt gjort kort Proces med den Sort Folk, som det jo maa være en Fortjeneste for enhver at rense Havet for. Man hænger dem jo uden Lov og Dom under Raanokken."

„Nei, nei, min Ven," sagde Sjettekomanderende med megen Overlegenhed og en saadan Vigtighed, som om han alene vidste Besked om denne Sag. „Det gaaer ikke saa fort efter Wienerkongressen af 1815. Jeg antager at denne er en Deel af Folkeretten;" — „Det var F— til Antagelse!" mumlede Fjerdekomanderende, — „men Thiers Revolutionshistorie," fortsatte Siette, „antager jeg, har ophævet denne og siger, at den Stærkeste har Folkeretten paa sin Side, og følgelig antager jeg, at De nok indseer, min konsekvente Ven fra Hedemarken, at England og Frankrige, der ere de stærkeste Sømagter i Europa, har forbeholdt sig som en udelukkende Ret at opbringe Sørøvere og Slavehandlere. Nei, det gaaer slet ikke saa fort at opbringe Sørøvere, min Ven!"

Man lo af dette Brøvl, men Taleren stod rimeligviis i den Formening, at man lo, fordi han, som han pleiede udtrykke sig, „kjørte Doktoren til Vinden."

„Fort? Nei, det gaaer vist alt for sagte; thi om vi kom sammen med en Sørøver, har jeg en

grundet Formodning om, at den tog os?" svarede Doktoren og stoppede sig en ny Pibe.

Det var atter en udkastet Stridshandske. Der udviklede sig nu tvende Disputer. Den ene, der dreiede sig om den sidste, af Doktoren fremsatte Formodning, blev temmelig snart ved Stemmeflerhed afgjort derhen, at man maatte antage det for meget rimeligt, at en forvoven Sørøver uden synderlig Vanskelighed vilde kunne tage Korvetten ved en natlig Overrumpling. Den anden var ligesaa haardnakket som langvarig og kjedsommelig. Den udspandt sig i det Uendelige af Dissentsen om et norsk Orlogsskib, uden særegen Instrux, kunde opbringe eller blot visitere et fremmed Skib, som det antog for, eller med Sikkerhed vidste var en Sørøver. Et Parti forsvarede dette; et Andet benægtede enhver Ret til en saadan Fremgangsmaade undtagen hos Stormagterne. Et tredie, der formodentlig havde en dunkel Erindring om Traktaten af 6te November 1824 mellem Storbrittanien og Sverrig og Norge, angaaende Slavehandelens Afskaffelse, var af den Formening, man kunde opbringe baade Sørøvere og Slavehandlere, men kun efter meddeelt Instrux og Offentliggjørelse af de Skibes Navne, der udsendtes i saadanne Øiemed.

Det vilde danne et komisk Tableau, om man

anskueligt kunde fremstille de Disputerende, med deres skiftende Minespil, ophidsede Ansigter og ivrige Gebærder; om man klart kunde fremstille, hvorledes de snart tale roligt, sindigt, belærende, snart med vigtig Overlegenhed, snart fare op, tabe sig i Brøvl og hente Skingrunde ned af Luften; hvorledes nogle, kjørte i Ring og fordrevne fra Punkt til Punkt, erklære, at hvad de have sagt aldrig har været deres Mening, at de dog selv bedst maae kunne fortolke sine egne Ord, at om de have sagt det, have de ikke meent det, og endelig bragte til Fortvivlelse ved Doktorens Rolighed, Spot og Dialektik, der med Engletaalmodighed forfølger hver skjæv Anskuelse Skridt for Skridt, Tomme for Tomme, enten erklære sig for det Modsatte af hvad de gik ud fra, eller trumfe i Bordet, blive høirøstede, skraalende og slaae sig vrede. Men man maatte paa een Gang være Maler og Stenograf for værdigen at kunne udføre dette. Under selve Disputen handledes ogsaa om Diskussionsmaaden. Doktoren yttrede sig freidigt og med Uforbeholdenhed herom, og hans forskjellige under Aftenens Konflikter fremsatte Anker, der tillige omhandlede Søkadetakademiet, dets Institutioner, Lærere og Skikke, hvilke han, under en foregaaende Ansættelse paa et andet Orlogsskib, havde havt nærmere Anledning

til at indhente Underretning om og lære at kjende, gik samlede omtrent ud paa Følgende. Han havde hørt mangehaande Disputer, men en saadan Diskussionsmaade som den, der fandt Sted hos os, troede han alene var forbeholdt visse politiske og publicistiske Notabiliteter. Næstkomanderende havde kort i Forveien fortalt ham en Anekdote fra Søkadetinstitutet: En Kadet kom hen til Læreren i Modersmaalet og spurgte: „Hvad er Logik Hr. B—?" „Logik! Logik, din Torsk! det er ikke saadan som naar Du eller jeg snakker, men det er saadan som en Storthingsmand snakker paa Thinget," var Svaret.

Definitionen, troede han, passede ikke ilde paa en og anden af de Prøver, som her gaves; de stode under det sletteste Storthingssnak. Forøvrigt gaves der ogsaa Prøver paa flere af de smukke og klædelige Egenskaber vore Søofficierer stode i Udraab for over alt Landet. Dog, det var ingenlunde at undres over, at det var saaledes. Paa et saadant ubetydeligt Sted som Fredriksværn, hvor der ikke gaves nogen Rivning eller Konflikt med den øvrige civiliserede Verden, vare Gutterne i sin Dannelses- og Udviklingsperiode, der bestemte Aandsretningen for Livets følgende Tider, næsten udelukkende indskrænkede til Omgang med Matroser og nogle Kapitainers

vakte usædvanlig megen Munterhed og Latter, vedligeholdt vor lystige Stemning og holdt os, mod Sædvane, samlede til syv Glas[1] paa første Vagt.

---

[1]) Kl. 11½ om Natten.

VI.

„Klart Skib til Bataille!"

Der er Mudder paa Dækket. Musikanterne spille.
. . . .
. . . .
Vi er nu midt i Bataillen skal de mærke.

H. Hertz. Perspektivkassen.

Den 7de Oktober.

Atter en Søndag med Stille og Graaveir. Havet ligger som en Kviksølvhorisont fjernt og nær; men stirrer man ned i det ved Skibets Sider, har det sin dybe Indigofarve. Med al sin Ro og Stilhed hæver og sænker det sig af og til som et Klæde, der løftes af Vinden. Strømmen sætter os ind; Bramseil og Bovenbramseil trække en Smule, men Merseilene hænge døde og Underseilene ere opgivne. Hist henne, bag os i Vest, ligger endnu Kap Vincent med sit Kloster og Taarn, men Monte-Chiqve og Linierne af Portugals fjerne Bjerge tabe sig i Morgentaagen. Hele Flokke af Seilere bedække Havet; hiin Skonnert, som man i Gaar fandt saa fordægtig, vil man i det

Fjerne see, staaende ned mod Afrika. Flokke af Delfiner opfylde Havet og tumle sig omkring os med viltre, overgivne Spring. Det synes at være Arten leucopleurus. Af og til skyder en Lods (Naucrates ductor), en makrelartet Fisk, frem som en skinnende Metalstribe ved Siderne af Skibet for at opfange de Levninger der kastes overbord. Et heelt Selskab af disse Fiske holde til under Skibet og følge det under dets Fart. — Store Fugle flyve i det Fjerne med raske Vingeslag, skyde derpaa ned mod Havet i en Bue og svæve i lange Strækninger paa udspændte Vinger lavt hen over Fladen. Det er en rask Styrtedykker og udmærket Flyver. Vi have alt, da vi foer ud af Kanalen, samt før og efter Stormen i den spanske Sø, iagttaget disse Fugle og deres høist eiendommelige Flugt. Men vi have ikke været dem saa nær, at det har været muligt at bestemme til hvilken Slægt og Art de høre. Nu kommer der en Lærling løbende fra Bakken med Underretning fra Sergeanten om, at der „ligger en stor And og sover klos foran Bougen." Inden Forvalteren fik ladet sin Søfuglebøsse, hvori ved denne Leilighed Forladningen blev siddende fast nede i Løbet, ei at tale om andre Omstændigheder som at Skibsnissen havde skjult Knaldopæsken bag Koien, Ophold

med Mældning til Chef og vagthavende Officier (hvormed det forøvrigt ikke var saa nøie, da Tilladelse engang for alle var meddelt), om at der nu skulde skydes, var Fuglen udenfor almindeligt Skudhold og et Par Streger agtenfor tværs. Skuddet blev desuagtet affyret, og i et Øieblik var den store Fugl overstænket af det for Hagel- og Rendekugle-sørpen opsprøitende Vand; i det næste slog den med Vingerne, men formaaede ikke at hæve sig op fra Vandfladen. Den var vingeskudt. Chefens Tilladelse blev indhentet til at sætte Jollen ud, og et andet Skud dræbte Fuglen, der lod sig drive paa Havet, og laa saa rolig, at man gjerne kunde have slaaet den ihjel med en Aare.

Det var et ungt Exemplar af Havsulen eller Havsuluen ɔ: Havsvalen, som den kaldes i det høie Norden. Den forekommer i stor Mængde paa de Skjær og Holme, som ligge adspredte omkring Island, Skotland, Orkenøerne, Færøerne og Grønland, og skal i Nordishavet forekomme lige op til Kamtschatka. Rimeligviis hækker den ogsaa paa lignende Lokaliteter ved Nordamerikas Kyster; thi efter Latham findes den ved Newfoundland og drager i Vintertiden heelt ned til Carolina. Man har ikke fundet den hækkende ved Norges Kyster, hvor den fornem-

melig forekommer i Vintertiden og under Sildefiskeriet. I Bohuuslehn, hvor den efter Nilsson kaldes Sillebas eller Bergshammer, indfinder den sig en Maanedstid før Juul og bliver der til Slutningen af Marts. Først viser den sig ved de yderste Skjær og Holme, men da den altid følger Silden, trænger den ogsaa ind i Fjordene med denne. Det samme er, efter mundtlige Meddelelser, under Sildefiskeriet Tilfældet ved vore Kyster. Ved Frankrigs og Spaniens Kyster og ind i Middelhavet synes især de unge Fugle at indfinde sig mod Høsten og Vinteren og forfølge der under idelig Fisken og Styrten ned fra Luften Sardellestimerne. De unge Fugle have Hovedet og Halsen graabrune, bestrøede med smaa trekantede Pletter; Ryggen er ogsaa graabruun med mere spredte og noget større hvide Flækker. Alle de underste Dele af Kroppen ere lysere, med smaa, brune Pletter, medens Vinger og Hale ere sortagtige. Den voxne Fugl, som omtrent bliver saa stor som en Gaas, er meget forskjellig fra de Unge. Vingefjærene af første Orden samt de nærmeste Dækfjære og Smaavinger ere sorte, medens hele den øvrige Fjærklædning er skinnende hvid med et stærkt Anstrøg af Okkerguult paa Hoved og Nakke.

Havsulens Flugt er meget rask og skjøn; deraf

har den ogsaa faaet sit Navn. Undertiden kredser den om i Luften som Storkene; ofte flyver den lavt, styrter sig i Buer ned mod Havet og svæver paa udspændte Vinger langs henad Vandfladen; undertiden flyver den høit, styrter med Pilens Fart ned i Vandet og dykker til et Dyb af flere Favne. Denne Eiendommelighed benytte Indbyggerne paa de Øer, i hvis Nærhed den klækker, sig af for at fange de unge Fugle, som de anvende til Vinterføde. De udlægge nemlig en Fisk paa Brædder, som de lade flyde paa Havet. Høit oppe fra Luften styrter Havsulen ned paa denne Fisk med saadan Fart, at den ved sit spidse, kileformige Næb bliver siddende fast i Brædtet og døer.

Naar Havsulen sidder paa Skjærene skal den indtage en temmelig opreist Stilling ligesom Skarven og støtter sig som denne paa sine stærke og elastiske Halefjær.

Det hænder ikke sjelden, at denne Fugl driver død til Kysterne. Efter Pallas skal dette især være Tilfældet efter Storm. Faber tilskriver det en egen smitsom Sygdom. I 1834 fandtes en saadan død Havsule drivende i Fjorden, en Milsvei fra Christiania. Det er dog derfor ikke sagt, at denne var død paa Sotteseng; paa Grund af det Raseri hvormed alt Levende beskydes i vore hjemlige Egne,

er det rimeligere at den var død efter en eller anden Alkeskyttes eller Søndagsjægers Hagel. Det er imidlertid ikke alene i Vintertiden, at Havsulen nærmer sig vore Kyster. I Sommeren 1844 traf Lektor Rasch den i Mængde paa Harbroen, hvor den syntes at indfinde sig fra sine Klækkesteder paa de skotske Øer.

Havsulen hække i Kolonier og lægger et Rede af Tang paa Klipperne, hvori den kun lægger et blaahvidt eller smudsig guult Æg. Ungen mades af begge de Gamle, der i Struben bringe den rigelig Føde. Naar et Menneske nærmer sig Redet istemme baade Gamle og Unge et svagt og monotont orrrrr, men røre sig ei af Stedet. Med Hænderne kan man da tage saa mange man vil.

Om Formiddagen holdtes Gebet. Der ringedes trende Gange. Mandskab og Officierer samledes om Spillet. Flaget heistes og Gudstjenesten begyndte med Affyngelsen af et Par Vers af en Psalme under Akkompagnement af Skibets blæsende Instrumenter. Forvalteren oplæste for Spillet en Bøn og et Stykke af en af Wallins Prækener. Men da Forelæseren, formodentlig paa Grund af hans svage Stemme, ikke havde meget tilovers for Prækevæsenet, og han fra flere af Officiererne havde faaet Anmodninger om at gjøre Pinen kort og tage alle Reb ind, var

de Gudsord man fik ofte stumpede og udrevne af sine Konsekventser; det var ikke meget meer end Indledning, Bøn og Konklusion; Betragtningerne, Beviisførelsen blev udeladt, eller ikkun antydet. Hvor meget Smukt og Gribende der end kunde være i, hvad der blev oplæst, var det dog hverken Halvt eller Heelt, og man behøvede ikke megen Skarpsindighed eller Menneskekundskab for at see, at Mandskabet hverken forstod eller følte sig synderlig opbygget ved det Oplæste. — Derpaa blev atter sjunget et Par Vers, hvorpaa hver for sig læste Fadervor. Da reiste Chefen sig, slog ud med sin Hat og raabte: „Gud bevare Kongen og Fædrenelandet!" Officierer og Mandskab gjentoge det, og halvandet hundrede Mennesker ønskede med eet Raab: „Gud bevare Kongen og Fædrenelandet!"

Det er smukt og i sin Orden, at Fædrenelandet og Landsfaderen erindres efter Gudstjenesten i Land som paa Havet. Men naar man nu vil bringe en tjenstvillig engelsk Postkapitain, en hædret fransk Admiral eller en alderstegen og agtværdig norsk Generalkonsul et Hoch fra Reilet, idet han gaaer fra Borde, eller idet man skilles fra ham, og Chef og Officierer da foran hvert Hurra fra Reilet udraabe, og efter Bestemmelserne ikke skulle udraabe

andet, end: „Gud bevare Kongen!“ — da klinger dette forældet som en Levning fra de danske Erkemonarker, de høisalige Christianers og Fredrikers loiale Tider. For dem, dette Hoch gjælder, maa det, om de ikke kunne betragte det for hvad det er, en borneret Latterlighed fra gammel Tid, lyde som Spot og Ironi, og mellem Hurraerne synes mig, de maae indbilde sig at høre Taler og Udraab som de følgende:

„Gud bevare vor Konge! Hurra!“

„Du raske, djærve Engelskmand, Du har samlet gloende Kul paa vort Hoved. Den franske Dampfregat, der laa paa samme Rhed som Du, hilste vi med fransk Flag paa Top under Kanonernes Torden, men Dig offrede vi ei et Skud Krudt. Uagtet enhver maatte see og ikke kunde andet end see, at Du var en Orlogsmand, var det dog formeget forlangt, at vi skulde lukke vore Øine saa vidt op, at vi kunde see det, og om vi end havde en Anelse om det, lod vi det nu falde os ind, at Du ikke havde Kanoner, og da vi saaledes ikke vidste om Du kunde tage Hatten af for os, lode vi vor blive siddende. Du blev fornærmet, du klagede; der blev Brøvl, men Du tog vor Undskyldning for god og erklærede selv, undskyldende og altfor velvillig, at Du ikke kunde besvaret vor Salut med dine tvende Bombekanoner og fire Karronader. Du blev vor

Ven. Du indbød vore Naturforskere ombord til Dig og førte Dem paa den tvestavnede Janus over til Afrikas Herligheder, og som en Ven rakte Du os dine mægtige Jernarme med 300 Hestes Kraft, da vi forhadte af alle Vinde laae børfaste i Havn. — Du drog os hjælpsom over til Afrikas Kyst og milde Vinde. Du kan og Du vil ikke tage nogen Løn. Et Hurra til Tak burde være! Men Du maa føle dig hædret og rigeligen lønnet, naar vi raabe: „Gud bevare Kongen! Hurra! Hurra!"

„Gud bevare Kongen!"

„Du er en mægtig Nations Udsending, Du gamle, ranke Admiral! Tusinde Kanoner staae under din Kommando, Du graahærdede Hædersmand! Du har truet Porten og Rusland; Du har holdt de mægtige Økonger i Schach; Du har bragt Skræk i det vilde italienske Blod. Men hvad er Frankrig med al sin Galskab og Du med alle dine Kanoner, med dine graae Haar og med dit mandige Væsen? Et Fnug i Solstraalen mod vore nordiske Riger og Lande og deres Beherskere. Derfor raabe vi: „Gud bevare Kongen! Hurra! Hurra!"

„Gud bevare Kongen!"

„Du er en ærværdig Scheich, Du gamle Generalkonsul. Du har været Alis og Ibrahims Ven og Raagiver. Nitti Aars Viisdom og Erfaringer,

modnede under Ægyptens Sol og rige, mangfoldigt vexlende Liv, har udpræget sig i dit fine Smiil og noble Ansigt. Fyrstelige Hæderstegn pryde dit Bryst; Erindringer om Kongers Venskab prange i dit Palads, hvor Du har modtaget os som Sønner, hjemkomne fra fjerne Lande. Men nu har Du hædret vort Skib ved din Nærværelse; Du har dvælet i vor Sultans Skyggge. Som norsk Undersaat paa norsk Grund har Du drukket hans Skaal under det Flag, der daglig vaier over dit Pallads. Ham til Priis og Dig til Ære: „Gud bevare Kongen! Hurra! Hurra!"

Forøvrigt skeete der i Dagens Løb ikke nogen anden Afbrydelse i den vanlige Eensformighed, end at samtlige Skibsofficierer, Kadetter, Baadsmand, Kanoneer, Overstyrmand og Underproviantskriver, et Selskab af fjorten Mennesker, vare til Gjæst og spiste Middag i Kahytten, hvor man med den mest udmærkede Artighed og Venlighed blev opfordret til at tage til sig af Mad og Viin. Man drak de almindelige Skaaler og holdt smaa Taler; og da man paa Grund af Kahyttens Indretning spiste ved tvende Borde, drak Hovedsognet, hvor Chefen præsiderede, Annexet til, og dette, hvis Præses Doktoren var, gjorde Kontravisit hos Ho-

vedsøgnet; man drak private Glas og hviskede hverandre Smaadjævle i Ørene, og det gik nok saa muntert til. Da man, hyldende Sydens Skik, havde nydt sin Siesta, drak man Kaffe og røgede Cigarrer i Hytten, der undertiden benyttedes til Røgeværelse og Konversationssalon.

Ovenover Hytten var der strakt et Solseil til Beskyttelse mod det afrikanske Solskin; thi det var nu igjen det klareste og deiligste Veir. Korvetten gik for alle Seil og gjorde en rask Fart henover det solbelyste, blaa Hav mellem Flokke af fremmede Seilere. Medens Professoren og et Parti under Solseilet var ivrig beskjæftiget med at flaae og udstoppe den om Formiddagen skudte Fugl, medens Andre vare Tilskuere, gjorde Bemærkninger over „dette Svineri" og foresloge, at den skulde omdøbes fra Sula Bassana til Sula Columbus, fordi den var skudt udenfor Palos, hvorfra Verdensopdageren drog ud, spillede Musikken op, og Mandskabet dansede, saa det var en Lyst.

Om Aftenen var der atter Røverhistorier paa Bane i Messen, og jeg gik kjed af dette tidlig op paa Dækket og satte mig i Faldrebet. Der var liden Bevægelse i Luften, men høi og dyb hvælvede Himmelkuglen sig over os med en Uendelighed af blankt og stille skinnende Stjerner; de lyste stærkt

gjennem Aftenens Mørke og speilede sig og blinkede i Bølgerne omkap med Moerildens Glimt, med Havets Stjerneskud. Selv lige ned i Horisonten sees de klare og stille i det tørre, gjennemsigtige Luftmedium, de tindre ei med det ustadige Lys som i Norden, men de have forandret Plads. Polarstjernen staaer ikke længere ved Zenit, den har sænket sig ned over det fjerne Nord, og Karlsvognen ruller sine Hjul kun faa Grader over Horisonten. Men hist henne stiger en Lyskolonne fra Maanen, der endnu er skjult bag Bølgerne, op i den klare Luft og kaster et Sølvskjær over lette Skyer. „Nattevindene,“ siger den unge Molbech[1] ved en lignende Anledning, „ere lune og lunkne, og Duggen lægger sig som en fiin, forfriskende Støvregn, som en kjølig Aande henover Skibet.“ Heri har han den største Ret. Men naar han farer fort som følger: „I en saadan Nat begriber jeg, at Sagn om Havfruer og Sirener kunne danne sig, yndige, halv gjennemsigtige som Fouqvés Fortælling om Undine; thi Havet og Himlen ere som en Harpe der er stemt, og sagte Toner skjælve gjennem Luften, hørlige for Sjælen, ikke for Øret“ — da fristes man virkelig, hvor sand Bemærk-

---

[1]) En Maaned i Spanien. Nogle Reisebilleder af Chr. K. F. Molbech. Kbhvn. 1848.

ningen forøvrigt kan være, til at spørge sig selv, om ikke denne Sjæleklang er et Kors, som Hr. Molbech trækker med sig omkring i Verden. Thi dette lyriske Udbrud fra Atlanterhavet minder stærkt om den Klang, der lød op fra de „halv gjennemsigtige Undiner," hvormed han befolkede de Feepaladser, han, en anden Aladdin, i sin Tid opførte i den sorte Kulp under Riukand.

Da jeg længe havde siddet hensjunken i det uendelig tiltrækkende og opløftende Skue af Havet og Nathimlen, kom Trediekomanderende og satte sig hen til mig. Vi talte om Havet, om dets forsonende Magt over Menneskets Sind, om den stille, høitidsfulde Fred der sænker sig i Sjælen, saaledes at Døgnets og Lidenskabernes Røster gaae til Ro, naar man omtumles paa dette eensformige og dog bestandigt vexlende, nye Billeder oprullende Element. Under denne Samtale kom ogsaa Farerne paa Havet paa Bane, og han fortalte mig om et Skibbrud, han havde oplevet med alle dets Rædsler. Han var paa Hjemveien til Norge fra en Reise til England eller Frankrige med en Brig, som han førte. Det var seenhøstes med tykt Veir og Taage. I otte Dage havde han ikke nogen Observation. En Løverdagseftermiddag gik de ombord i Briggen, efter Bestikket, i den glade Forventning, at de skulde faae Jomfrulands

Fyr i Sigte. En yngre Broder af Skibsføreren var med som Passageer; det var hans Geburtsdag, og hans barnlige Glæde og Munterhed kjendte ingen Grændser: han pyntede Skibshunden med Hue og Frakke, gav Katten Valnøddeskaller paa Fødderne, og morede sig utroeligt over dens keitede Skridt og Klampen, der, som han sagde, lød som Trinene af en Heelbefaren med Søstøvler paa. Men Glæden fik en bradt Ende. Oppe var det trist og kulmørkt; intet Fyr viste sig for de speidende og stirrende Øine, men pludselig syntes Kapitainen ret forud at øine Noget, mørkere end Nattens Mørke, omglimtet af Moerilden. Førend han endnu veed om han har seet Noget, eller om det kun er en Braadsø, støder Skibet med et voldsomt Drøn paa Klippen. Vraget hugger snart Masterne fra sig. Folkene forlange at gaae i Baaden. Kapitainen indrømmer dem det, men siger dem, at de lettere vilde frelse sig ved at blive ombord og søge sin Redning paa et af de større Stykker, hvori Vraget ufeilbarlig vil sønderbrydes. De sætte imidlertid Baaden ud, indskibe sig i den og forsvinde i Mulm og Mørke. Han saa dem aldrig mere. Da Vraget endelig knustes, kom Kapitainen og Tømmermanden, den eneste der var bleven ombord af Mandskabet, op paa Mersekurven og et

Stykke af Masten, hvorfra de senere bjergede sig paa Ruffet, men optoges den følgende Dag, efterat have udstaaet meget af Væde og Kulde, af nogle svenske Fiskere. De vare strandede i den svenske Skjærgaard. Det var den første Reise Fortælleren havde ført dette Skib over Havet; en nær Paarørende var Rheder. Han følte sig derfor dobbelt forpligtet til at opbyde Alt for at bjerge hvad der kunde bjerges af det, som drev iland, og blev i lang Tid Nat og Dag liggende ude paa den øde Kyst, hvor han ikke alene havde at kjæmpe med Sindslidelser, Kulde, Fugtighed og alle Savn, men i de mørke Nætter ogsaa med rovlystne Strandboere.

Fra det Sted, hvor vi sad i Faldrebstrappen, overskuede vi hele Skandsen samt Dækket paa Styrbordsiden af Barkassen og Rundholdterne. Det var usædvanlig stille og roligt. Matroserne sad i Grupper forud og paa Kobryggen, talte sagte og nynnede saa smaat. Gjennem Messens Skewlight steg en Lysstrøm op, der udbredte sig over et Parti af Storseilet og i et svagere mere dæmrende Lys lod os see Ordonantsen eller Skildvagten ved Kappen eller Nedgangen til Kahytstrappen, lænende sig mageligt til Spillet. Agter saa man ikke andre levende Væsener end Skildvagten paa Hytten og Manden ved Rattet, begge ube-

vægelige som Statuer, samt Styrmanden, der, trippende frem og tilbage med korte Slag mellem Rathuset og Bastingagen i Læ, viste sig som en sort Skygge hvergang han gik forbi Hyttens aabne Dør, hvorfra et stærkt Lys faldt ud paa Dækket. Derinde belyste Laternen klart paa Agterskuddet en Krands af Pistoler, symmetrisk ordnede om en langagtig trefarvet Kokarde, og dens Lys glimrede i de omkring alle Skudder opstillede Geværers blanke Løb og Bajonetter. Sædvanlig pleier Hytten om Aftenen at være en Samlingsplads for Kadetter, Styrmænd og Proviantskriver, ei at tale om Beboerne af de til Hytten stødende Lugarer; men nu var den tom og øde. Gulvet var malet; Ingen maatte sætte sin Fod der. Fire Lærlinge, som i Morges overtraadte Befalingen, bleve forud lagte over Kanonerne og risede af Sergeanten, saa at de, efter hans Sigende, vare saa røde som kogte Hummer, og saa at Sopelimspindene laa paa Enden af dem som Kaneelbark paa en Julegrød.

Under den sidste Deel af vor Samtale og Trediekomanderendes Fortælling blev dog Stilheden for en Deel afbrudt. Chefen kom op, og efter ham de tvende yngste Officierer. Medens den første, efter et Blik paa Kompasset og et Spørgsmaal til Styrmanden om Logning og Fart, steg op paa Hytten,

hvor han alene begyndte at drive meget ivrig frem og tilbage, gave Dhrr. Rap og Ro sig til at drive paa Skandsen under allehaande Spøg og Ganterier. Ro, der var en fredelskende Person og saa adstadig som en gammel Mand, var i Besiddelse af overlegne Kræfter, hvorved det var ham en let Sag at tugte „Ertekrogen" og „Erteſtikken" Rap, der ligesaa livlig, overgiven og fniselysten som hiin var stø og alvorlig, aldrig kunde lade ham være i Fred, men stedse maatte tirre ham paa alle optænkelige Maader. Hvor gode Venner disse To end i Grunden vare, vankede der naturligviis, naar det blev Ro for broget, djærve Puf og intet mindre end læmpelig Tugt, som under Suk og Klage tilveiebragte en nødtvungen Stilstand. Men neppe undsluppen af Klemmen, begyndte Rap atter den gamle Tirren og den gamle Leg. Gik det ham saa altfor slemt, raabte han: „Hys, seer Du ikke Chefen? han har Dig i Kikkerten!"

I et af de fredeligere Mellemrum, da de begge spadserede roligt ved hinandens Side, siger Lieutnant Ro: „mig synes, han seer saa høitidelig ud i Aften. Jeg gad dog vidst, om han ikke tænker paa noget Extra?"

„Tænker? jo, han burde tænke paa at sende Dig paa Stængesalingen eller sætte Dig under Krigs-

ret," begyndte Lieut. Rap, men udbrød, da Kammeraten ublidt tog ham i Armen og førte ham forover, i et dæmpet „au! — fordi du — klemmer mig — au! — paa Hans Majestæts Skands. Au, nei da! jeg tager jo ikke din Gudindes Navn forfængelig nu! Men han skulde vel aldrig," fortsatte han, da han var sluppen fri, og de atter spadserede agterover, „han skulde vel aldrig tænke paa at slaae klart Skib i Nat, hvad? vi ere just nu paa Høiderne af Kap Trafalgar!"

„Jo, seer Du, det var netop min Mening," svarede No, der lod til at ængstes en Smule for at faae sin natlige Rolighed spoleret. Derpaa mumlede han deklamerende hen for sig nogle Vers, der formodentlig, da hans Medvandrer og Modstander nævnte Kap Trafalgar, ved Ideassociationen, dykkede op i hans Erindring.

„Nelson han gaaer paa Dækket og bander,
Nu har jeg fægtet saa mangen god Dag;
Nu har jeg vundet over tusind Slag,
Har heiset i Ægypterføen mit Flag,
Har seilet i den indiske Sø, i den spanske;
Men aldrig har jeg truffet Folk — —"

Her vare de ved Siden af Ordonantsen, som i dette Øieblik faldt paa Næsen og nær havde slaaet

Deklamator omkuld. Lærlingens hvilende, statueagtige Stilling havde nemlig antydet Overgangen til den søde Slummer, hvoraf han neppe vaagnede, førend han laa flad paa Dækket.

Begge de Spadserende loe høit. — „Vel sigtet, men slet truffet min Ven; en anden Gang gjør Du det bedre!" sagde Rap fnisende. „Han mente at tage Dig i Hjertekulen," henvendte han sig til Ro, som med et venskabeligt Spark og Løfte om en Lusing søgte at bringe den Faldne paa Fode igjen.

„Ja, hvad han mente eller ikke mente, saa vil jeg, for at ikke noget lignende skal hænde mig, nu gaae tilkøis," sagde Ro.

„Jeg kan tænke Du er søvnig; Du har det altid haardt, men bi nu lidt!" udbrød Rap drillende.

„Natterangel og Dagvagt! — en af dem kan være nok. Bliver jeg længere oppe riskerer jeg at sove ind, falde over Dig og slaae dig istykker, og det vilde være evig Skade for et saadant ungt, elskværdigt Blod. Og de nordlandske Damer — de kom da til at anlægge Sorg!" sagde Ro i samme Tone. „Er det derfor Du vil gaae tilkøis? hvor ædelmodigt! God Nat, sov sødt og drøm om — din Gudinde!" raabte Rap efter hiin, der allerede var paa Veien til Hytten. Men nu vendte han om. Forfølgelsen be-

gyndte atter; det gik forover. Under nogle med Fnisen og Smaajammer samt Bønner og Løfter om Forbedring, — som, „Aa Gud velsigne, kværk mig ikke saa — Du kvæler — au, jeg skal aldrig," — blandede Lyd nede mellem Kanonerne forud, sagde Ro: „ja, nu kan Du have det saa godt! Enten Du piber eller Du giver gode Ord, skal jeg klemme Dig tvekroget. Seer Du Maanen, hvordan den fortoner i Horisonten? saadan — som en krum Agurk skal Du komme til at see ud!"

Endelig sluttedes der Fred og Forlig med gjensidige Løfter om at Vaabenstilstanden skulde vare Natten over, og Kjæmperne begave sig til sine Lugarer. Mod Trediekomanderendes Raad fulgte jeg Exemplet og gik tilkøis. Men Freden var ikke af lang Varighed; thi Røverhistorierne dykkede atter op: „Sørøverskonnerten" laa os tværs for Bougen i den fordeelagtigste Stilling for en Entring, fri og sikker for vore Kanoner, indtil Bougportene vare bestykkede; dens Entredrægge vare fasthuggede, og en Flok af vilde, skjæggede Mænd entrede ind over vort Spryd, som var trængt ind mellem Skonnertens Master, og styrtede frem over Bakken med blinkende Huggerter og Pistoler. Mig syntes jeg saa vor Tambour staae i den bare Skjorte og slaae klart Skib, medens Serge-

anten paa Banjerne bearbeidede Efternølerne med sine Tampe og opmuntrede dem med hyppige „F— klinke mig!“ Der var en Støi og Tummel uden Maade. Jeg vaagnede, ikke enig med mig selv, om det var Drøm eller Virkelighed; thi Trommeslagene understøttede Illusionen. En lang Hvirvel med enkelte Slag, der signaliserede, „klart Skib til Bataille,“ lød fremdeles i mine Øren, og Tummelen vedvarede ligeledes. Min Nabo i Sidelugaret, Hr. No, var meget urolig; han svoer, larmede og lod til at være ivrig beskjæftiget med at komme i Klæderne og iføre sig Sabel, — om jeg ikke mindes feil, var dette et Tegn paa hans Værdighed som Chefens Adjudant. — Jeg var paaklædt i en Fart, og da jeg mødte min Nabo, svarede han paa mit Spørgsmaal, om hvad der var paa Færde, temmelig mut og brøsig, at vi skulde fornøie os med at have klart Skib ved Midnatstider.

Det var mørkt ude paa Dækket; thi Maanen stod aldeles skjult bag tykke Skybjerge; men bag disse tætte Masser faldt stundom Straaletapeter ned paa Havet, der da glimrede svagt i Fjernhed. Undertiden glimtede ogsaa Maanen frem mellem de besynderligt dannede Skybjerges næsten fatamorganiske Taarne og Kasteller, og lod os for et Øieblik klarere

end ved Laternernes Skin see hvad der foregik. Der herskede en mageløs Travlhed, en mangfoldig Virksomhed: medens den halve Deel af Mandskabet, Kongens Kvarteer, som havde været nede, nu var i Færd med at stuve Køierne i Finkenættet, var den anden paa Dækket værende Halvdeel, Dronningens Kvarteer, gaaet iværk med Skibets Klargjøring til Bataille; Kanonerne gjordes klare, Godset hentedes; Laterner vare ophængte paa Banjerne; der langedes Krudt og Skarpt med de befalede Forsigtighedsreglers Jagttagelse. Folkene ved Seilenes Regjering optoge Raakjættinger; der lagdes Kjættinger paa Ankerne, Klydsstoppere paa Ankerkjættingerne; Entredrægge optoges og heistes op under Raanokkerne; Baadsmandens Gods eftersaaes og gjordes klart; Tømmermændene gjorde sine Forberedelser med Hensyn til Pumper, Sprøiter, Trappers Nedtagelse o. s. v.; Seilmageren satte sig i Seilkøien og havde formodentlig sine Sysager i Orden; Doktoren tronede midt i Sofaen i Messen, der skulde tjene til Lazaret, og var meget ærgerlig fordi han, formedelst den aabne Krudtkjælder, ikke kunde ryge en Cigarre. Desuden foretoges en Mængde andre Forberedelser, som det her vilde være til lidet Gavn at nævne, da

de ikke uden udførlig Beskrivelse kunne fattes af dem, der ei ere fortrolige med den nautiske Teknik.

Det varede ikke saa længe, inden det første Skud knaldede mod den imaginære Fiende, som da Bataillen begyndte, antoges at være nogle Streger foranfor tværs. Batterichefens og Kanonerens Komandoord løde gjennem Kampens Larm, og Skuddene gjorde en glimrende Virkning i Nattens Mulm og Mørke. Glimtet fra Kanonerne, Ildsøilen, som tabte sig i en uhyre Kvast af tindrende Funker, oplyste ikke alene alle Gjenstande med sit røde, blændende Lys, men forvandlede pludselig Alt til Glands og Ild; efter disse Glimt syntes ogsaa Mørket at blive tættere, tykkere og sortere. Drønene dundrede vidt hen, og da der som bekjendt ikke skal være saa langt fra Herkules's Støtter til Elysium, frydedes vist de hedengangne Admiralers Skygger, som fordum kjæmpede paa disse Høider; maaske indfandt de sig endog paa Kamppladsen ved de festlige Drøn og den høitidelige Anledning. Skibet maatte det under enhver Omstændighed glæde dem at see.

Under Kanonaden avancerede vi forbi Fienden, og Fienden agterover forbi os, saaledes at vi havde ham midtskibs, en Streg agtenfor tværs, to Streger agtenfor tværs o. s. v. Der doublere-

des, komanderedes Hurtigskydning, o. s. v. Omsider kom Fienden, da der ombord hos os under hele Affairen ikke blev rørt ved et Seil, men vi ved den svage Kuling holdt det gaaende fordevind med Merseil, Bramseil og Bovenbramseil tilsatte, saa langt agterlig, at Skydningen maatte ophøre, hvilket tilkjendegaves ved Trommesignalet, Tappenstreg. Hvis det Hele skulde være Andet end en Øvelse for Officiererne i at ordne og exercere sine Mandskaber, og for Mandskabet i at finde sig tilrette paa sine Pladse, maatte man antage, at den imaginære Fiende var en udmærket Hurtigseiler, der først havde seilet os rundt og nu havde den Artighed at give Anledning til at afslaae en Entring. Thi der lød et Trompetsignal, hvorpaa første Entreskifte hentede sine Vaaben i Hytten og Gallerigangen. Første Division opstillede sig forud under Næstkomanderendes Befaling, anden Division paa Hytten under Befaling af Hr. Kap. Forstærknings-Mandskab entrede op i Mersene, og Laderne ved alle Kanoner forsynede sig med Entrepiker. Ved det andet Trompetsignal samledes Mandskabet af begge til andet Entreskifte hørende Divisioner under Vaaben paa sin Samlingsplads, Skandsen, under Befaling af Femte- og Sjettekomanderende. Til videre Kamp eller Entring kom det imidlertid ikke, af

den i dette Tilfælde meget vigtige Grund, at man ikke havde nogen Fiende at entre ombord i eller at afslaae. Der blev atter komanderet til Kanonerne, hvorpaa Entregasterne, efter at have afleveret sine Vaaben paa de Steder, hvor de tog eller modtog dem, gik tilbage til sine Kanoner, indtil der blev komanderet „fra Kanonerne,“ hvormed Affairen var tilende.

Som Einherierne samledes i Valhal, saa kom Anførerne og samtlige Skibsofficierer, med Undtagelse af den Vagthavende, efter Bataillen sammen i Messen og fortalte, medens der røgedes en Pibe eller en Cigarre, om de mangehaande latterlige Scener, som udfoldedes, da der saa pludselig blev slaaet Alarm, og om de komiske Begivenheder, der udviklede sig under selve Manøvren. — Forvalteren var en af de første som kom tilorde, efter at han havde faaet Skrub af Doktoren, fordi han havde ladet ham sidde alene og ikke indfundet sig i Lazarettet, hvor han skulde være som Assistent. Men istedet for at begive sig til denne sin Plads, fortalte han, havde han siddet oppe paa Hytten, hvor Professoren ogsaa gik og drev, og moret sig ved Kanonernes Glimt og Tummelen i Skibet. Da der blæstes til Entring havde han gjennem Hyttens Skewlight iagttaget de Entregaster, som skulde hente Vaaben der-

inde. Paa deres Ansigter kunde man klarligen see, at de mindedes det Traktemente, de fire Lærlinge, som om Morgenen havde efterladt Spor af sine vanhellige Fødder paa Hyttens nymalede Gulv, havde faaet af Sergeanten; men nu var der komanderet „til Entring;“ Vaaben skulde de have, og denne Brydning mellem Frygt og Pligt afspeilede sig paa en saa komisk Maade i Folkenes Ansigter og i deres lange, snigende, forsigtige, katteagtige Skridt, at Jagttageren, uden tilbørligt Hensyn til Øieblikkets alvorlige Betydning og Chefens Nærværelse paa den anden Side af Bommen, brød ud i en stille Latter. Uagtet ogsaa Professoren lod til at være fuld af indvortes Lystighed over den hele for Civilisterne temmelig latterlige Begivenhed med dens Fataliteter samt over Folkenes komiske Fysiognomier og Fagter, havde han lettere for at beherske sit Ydre og klemme Latteren inde, samt gav derhos Forvalteren, som sad i Lyset fra det omtalte Skewlight paa Hytten, nogle Dunk i Ryggen for at minde ham om hvor han var og opmuntre ham til en lignende Selvfornægtelse. Denne venskabelige Paamindelse havde imidlertid den modsatte Virkning og gjorde kun det Gale værre, saa meget mere som der paa samme Tid udfoldede sig en ny Scene, hvori Hr. Rap, som mønstrede sine

Entregaster om Styrbord paa Hytten, spilte Hovedrollen. Uagtet han gjorde mange Udfarter og udviklede megen Geskjæftighed, var han ikke istand til at faae sin Division komplet. Der manglede ham to Mand, hvilke Professoren og Forvalteren havde faaet et Nys om, at Messeforstanderen voldeligen havde bemægtiget sig. Som noget af det mest komiske, udhævede Forvalteren imidlertid Entregasternes foreløbige Mønstring, ved hvilken de ikke svarede med det sædvanlige „Hoi" eller „Ohoi," naar deres Navne paaraabtes, men ved at nævne de Vaaben, som de skulde føre. Det var latterligt at høre de forskjellige dybe eller hæse eller skrattende eller pibende Stemmer i forskjellige Afændringer af throndhjemsk og østlandsk Dialekt, med en større eller mindre Grad af Alvor og Prompthed paa denne Maade at svare til Opraab som følger:

„Johan Elshaug?"	„Gevær!"
„David Brath?"	„Huggert og Pistol!"
„Andreas Hartun?"	„Entrebile!"
„Ole Andersen Slattheim?"	„Entrebile!"
„Otto Bjertnæs?"	„Huggert og Pistol!"
„Morten Rosenlund?"	„Gevær!"
„Ole Rabe?"	„Entrepik!"
„Peder Knudsen Raavig?"	„Entrepik!"

Da Manøvren var endt, sagde han til, yttrede Chefen for de Tilstedeværende paa Hytten sin Tilfredshed med det Hele, der var gaaet ret godt til at være den første Gang. „Rigtignok" sagde han „vidste ikke Enhver saa strax at finde sin Plads, og især var der lidt Forvirring med Entregasterne."

„Ja hvad det angaaer, da var jeg heller ikke paa min Plads," sagde Forvalteren, „men det morede mig meget at see disse Historier, og jeg haaber at Hr. Capitainen undskyld — "

„Tal ikke om det, min kjære Forvalter, men næste Gang vi har klart Skib, ønsker jeg, at enhver Ting skal være paa sin Plads," svarede denne venligt men med stærkt Eftertryk paa ønsker jeg.

Denne „Snude" vakte megen Fornøielse i Messen, og man lo og morede sig især over at Forvalteren var bleven henført til Inventariesorterne eller Tingenes Kategori.

Dernæst fortalte Batterichefen en Historie om Kanonerens mageløse Iver i Tjenesten, der under Manøvren næsten var paa Veie til at bryde ud i Bersærkergang. I Begyndelsen af Bataillen savnede han sin Fængrørtaske og begyndte med utrolig Iver at lede efter den overalt, hvor den kunde

tænkes at være og ikke være. I Arkeliet, under hver Kanon, oppe i Barkassen og nede i Krudtkjelderen, — ja et Par Konstabler paastode endog, at han havde været oppe i Merset, — kort han søgte og lyste efter den forkomne Taske paa de urimeligste Steder, indtil han omsider antræffer den i Hænderne paa en bomstærk Baadsmandsmath, som havde fundet den paa et Sted, hvor Kanoneren rimeligviis selv havde lagt den efter sig. Kanoneren driver denne uden videre af alle Kræfter paa Øret, og hvis Baadsmandsmathen ikke havde været ligesaa sindig som han var stærk, havde der udentvivl reist sig en Borgerkrig midt i Bataillen, i hvilken Kanoneren utvivlsomt var kommen til at trække det korteste Straa.

Næstkomanderende førte Overbefalingen forud paa Bakken, hvor Baadsmanden ogsaa havde sin Post. Da disse Herrer under Kanonaden Intet havde at bestille, kom de i en Samtale om Stjerner og Himmellegemer, som den Første nu meddeelte Indholdet af. Efter at Næstkomanderende i Samtalens Løb havde nævnt Aldebaran, Arkturus, Sirius, Vega, Svanen og nogle andre Stjerner og Stjernebilleder og deres Betydning for nautiske Observationer, efterat de havde talt om Polarstiernens og den store Bjørns forandrede Stilling lavere ned mod Hori-

sonten end hjemme i Norden, siger Baadsmanden, der var i et usædvanligt godt Humeur, brummende og smaaleende, i Begyndelsen noget forsigtig, men senere aldeles naiv og uforbeholden: „Ja, lærde Folk de finde nu paa saa mange Ting. Saaledes sige de, at naar der kommer bort en Stjerne hjemme for os, saa reiser denne Professor Hansen[1] her ned til Middelhavet og tager den igjen. Det er artigt med det; — det kan nok være. Men det, at de sætte Navne paa Stjernerne og kalde dem baade det Ene og det Andet, det maa da være bare Tøv; for hvem kan vide hvad de hedde? Der har jo Ingen været der, oppe paa dem?"

[1]) Formodentlig meente han Hansteen.

Fra Island.

Af

Th. Kjerulf.

Fra Island.

1.

„Det er ikke at undre," — saaledes siger Olaus Olavius i sin „oeconomiske Reise," Indledning, under „almindelige Betragtninger" — „at Island haver havt den umilde Skjæbne at blive et Maal for adskillige Skribenters Dadlen, saavel i Hensigt til dets naturlige som politiske Forfatning; thi de, som meest have udladt sig med saadant, have ikke havt nogen grundig Kundskab om Landets Omstændigheder, mindre beflittet sig paa den fornødne Forsigtighed i at dømme om nogen af Delene, i Overeenstemmelse med Tingenes Natur. Borgemester Anderson, ikke at nævne flere, er endnu i frisk Erindring."

Ihvorvel mange med mig ikke have Æren af Borgemester Andersons Bekjendtskab eller friske Erindring, kunne vi dog istemme dette Klagemaal, ja ret som en almindelig Betragtning. Hvem har ikke havt Noget at klage i Anledning af en eller anden

Hjerteudgydelse over disse nordlige Lande, eller, uanseet om de have været til det Gode eller Onde, idetmindste forundret sig over, hvor den Fremmede, forsynet med tre Gloser foran en Skydsskaffers Physiognomi, seer sig istand til i al Hast at faae et Indblik i Sæder, Skikke og Nationalkarakteer? De Istemmende ville vel derfor selv være forsigtige, naar de tale om umilde Lande, og ikke udkaste Domme som almeen Mynt, men præge dem med sit Mærke som Skuepenge, der gjælde for Leiligheden. Hvad disse Blade angaaer, om de mod Formodning skulde finde en Vei over Havet, ville mine islandske Venner, der i denne Sag ere en Smule nøieregnende, forhaabentligen ikke faae Anledning til at klage med Olaus Olavius. Men hvis de fra anden Kant skulde stødes ved den Overlegenhed, som saa gjerne vil reise sig fra Standpunktet nogle Breddegrader sydligere, da vil jeg bede dem atter betænke hvad den værdige Mand videre anfører til Trøst: „Men endnu mindre er det at undre," siger han, „at dette Land, som Naturen har anviist sit Sted ligesom i en Afkrog under en til Syne mindre godgjørende eller kildrende Himmel-Egn, er blevet udsat for deslige Fordomme, da andre meget fordeelagtigere beliggende Lande have maattet fristet det samme." Han

anfører nu Ægypten, Italien, Thracien. „Da Araberne kom til Thessalien," siger han, „funde de strax noget at klage over, endogsaa det, at man ikke saae Huuse og Træer kaste deres Skygge imod Sønden. Ja det behagelige og af Skaberen saa velsignede Danmark er heller ikke sluppet frie for adskillige Ildesindedes Dadle-Syge, saa at von Justi selv end ikke har undseet sig at sige, at Dannemark var, som det var kommet af Guds og Naturens Hænder!"

I Sandhed en Beskyldning — men der nu, anvendt paa Island, saa har Sprogbrugen forandret sig, vilde være saameget mere smigrende, som de Reisende stadigt have villet finde Sceneriet der for de Macbeth'ske Hexe. Det kunde heller ikke være vanskeligt at udpege saadanne Steder, men Islænderne kunne atter trøste sig; det bliver i alle Tilfælde shakspearske Scener, store og mægtige. Naar undtages disse og enkelte hexenhafte Dage, hvor Solen ganske forsvinder bag de lavt omtrækkende løse Skyer, under Havets larmende Bryden mod den nære Kyst og Søsvalernes Skrigen, eller Heiloens Klynk og Sumpfuglenes Skratten paa Hederne, oplever den Reisende forresten paa Island ingen Eventyr med Mord og Dolk, Gespenster og andre Unheimlichheder. Selv i Kirkerne kan han ikke gjøre Regning paa noget

Interessant i den Genre, han kan meget rolig strække sig for Alteret og sove; det er kun Vinden, som pusler i Krogene, tuder gjennem Sprækkerne, rører sagte ved den store Klokke over Døren, eller bringer Jordskuffen og Døbefadet, som undertiden hænge søsterligt sammen dernede, i en svingende Bevægelse mod hverandre. Ingen Bersærk kommer anstigende og standser hans ensomme Karavane, men den standses desuagtet ideligt; Hestene, der skride i Række efter hverandre, sammenbundne, Hoved til Hale, slide Touget over og blive da staaende paa Pletten, til man bemærker det og raader Bod paa Tingen.

Paa Island maae Omstændighederne, Veirliget, Sindsstemningen for den Reisende meer end nogetsteds variere Indtrykket. Situationer, hvorom man har læst lange Beskrivelser, kunne staae i ganske andre Former end man ventede, og det samme Sted, seet to Gange, er sig selv sjelden ligt. Det er ogsaa naturligt. Landet er øde og nøgent. Man maa selv fylde det. Men hvorfra skal man tage det Bederkvægelige i al den Ensomhed, bestandig alene med sig selv? Falder man ind paa traurige Tanker, da vil den monotone Natur opmuntre dem, skrive dem alle op paa eet Bræt og tilspigre det. Det Billede derfor, som den Enkelte kommer til at beholde i Erin-

dringen fra dette eller hiint Sted, bliver undertiden kun en tvungen Pendant til hvad Andre have medbragt derfra. Er han ikke forsaavidt i sin fulde Ret, om han i afskyeligt Veir, hundsk tilredet og i en casus dubius, med et eneste sort Strøg stryger den Egn over, hvorfra den Anden tog en allerkjæreste Stemning, lutter Rosenrødt i Rødt, fordi medens han sad fast til Livet i bundløs Myr, laa denne mageligt i sit Telt og havde gjennem den aabne Indgang netop saamegen Udsigt over de sollyse Heder, den blanke bugtede Aa og de blaae Fjelde, som tilstrækkeligt var til en fredelig Idylle?

2.

Men har De da aldeles Intet oplevet paa Island?

Nu ja, hvad vilde De vel, jeg skulde opleve der! svarede Kapteinen, da jeg en Dag paa Opreisen gjorde ham dette Spørgsmaal. Det er et koldt Farvand til Island om Foraaret, man maa holde sig iaande ved Historier. Kapteinen var fuld af dem, og gik strax lige løs paa den, der faldt ham ind, men rigtignok ogsaa lige rask til at slippe den halvveis for at være midt inde i en anden. Dertil

havde han en plastisk Fremstillingsmaade, Alt maatte scenisk gjengives; men den kan ikke gjengives.

Napoleon, raabte han ind i Styrmandslukafet, Styrmanden vil have fat i dig, min Gut. — Den lille fregnede Kahytyoung, som svarede til dette store Navn, stak et søvnigt Hoved ud af Køien, strax efter viste sig et Par Been i blaae Underklæder, og nu foer han i Buxerne, hjælpende sig med den ene Haand, medens han gned Søvnen af Øinene med den anden.

Mangen en vakker Dag har jeg oplevet der, vedblev Kapteinen, og mangen en løierlig Sø deromkring. Ellers ikke videre. Det har nu i alle de Aar, jeg har faret derpaa, været min Hensigt at see Geysir, men det bliver aldrig af. Naar vi komme til Havnefjord losse vi, og om Søndagen rider jeg til Reykjavik og besøger gode Venner. Der er nu Faktoren, han har selv faret. Ja havde ikke han været, saa seilede ikke vi To sammen i Spanske-Søen nu. Dengang jeg var med gamle Fatter under Spitsbergen efter Hval og Robber, da var Faktoren ogsaa med, han var Styrmand og jeg Youngman. Der var Hvalros der dengang, nu have de flyttet mere østover. Det er løierligt at see dem klatre op paa Isstykkerne, hvor de ligge og sove og lade sig

drive. De tage Fart i Vandet, springe til og hugge sig fast i Isvæggen med Hugtænderne, saa trække de Kroppen efter, klemme sig fast med Forlabberne, kan jeg sige, mener jeg, rette Overkroppen ud igjen og hugge paanyt høiere oppe. Saaledes krybe de op, deroppe ville de være for at kunne sove i Ro, de ligge med Hovedet udover Randen, og Hugtænderne hænge ned. Ja De seer paa mig, De kan troe, de see alvorlige ud.

Kapteinen havde givet dette plastisk, og nu, da han var kommen op og laa med Hovedet udover Randen, stød han Cigarren hen i Mundvigen og rettede den straat nedad; det var en af Hugtænderne.

Naar de ligge paa Isstykkerne, ere de ikke gode at komme til, Skud bider sjelden paa dem, og gjør man Allarm — plump, saa lade de sig falde i Vandet. Men naar de ligge paa flad Is eller krybe paa Land, da er det en anden Sag. Den Dag, jeg taler om, havde vi luret paa et halv Snees Stykker, som vare krøbne op i en lille Kløft og laae der og solede sig. Da de saae os, vilde de ned samme Vei; men det gik ikke hurtigt, Kløften var temmelig lang, og der var ikke Plads for mere end 2 eller 3 af Gangen vedsiden af hverandre. Det gik akkurat som om De vil avancere paa Armene, holde Brystet og

Hovedet iveiret og slæbe Benene efter. Vi stillede os paa Siden nede ved Stranden og stak dem med Landser, alt eftersom de kom os forbi. Nogle fik vi, nogle slap i Vandet. Man maa kun passe sig for, at de gjøre Front og kunne komme til at hugge. En saadan Hvalros er værre end den lede Satan, de kunne hugge gjennem Bunden af en Baad, eller snappe en voxen Mand væk som en Klud. Vi havde en gammel Mand en Dag, som ikke vilde høre paa os Andre, men først tog Ungerne og saa de Gamle. Da blive de rasende og ville hævne sig. Ungerne vare ganske bløde at stryge over, og der var ikke Ondt i dem. Han havde faaet dem op i Baaden, men en af de Gamle tog Mærke af ham, og sprang op og tog ham mellem Hugtænderne og Bringen og stak tilbunds med ham. Da de kom op igjen, laa han der endnu ved Brystet; det var en deilig Barnepige. Men til al Lykke slap hun ham, formodentlig for at kunne hugge ham, og vi fiskede ham op igjen. Han foer siden paa Island, og jeg har mange Aar efter redet i Følge med ham fra Havnefjord til Reykjavik.

Det er den bedste Vei paa Island, flad og saa bred, at man fast kunde kjøre — naar De vel er kommen over Hraunet ved Havnefjord. Ja De faaer

nu selv see, men det raader jeg Dem til, slaa ikke Følge med Kjøbmændene, for de ride. Mangengang har det gaaet afsted, naar vi vare drukne lidt paa Peltsen, saaledes at Ingen af os egentlig sandsede, før han sad i Reykjavik. Ja De faaer nu see. Om Søndagen ride de ud i Flokke. De møder et Snees Mennesker paa smaabitte Heste, Skridt for Skridt gaaer det, Intet kan see saa ærværdigt ud. Men saa sprænge de afsted medeet, værre end om Fanden var dem lige i Hælene, som Vilde, over Stok og Steen, havde jeg nær sagt — men Stok er der nu ikke, der findes ikke Træ. Men saadan det seer ud, de sidde ikke som andre Folk de paa Island, men svinge ud med Benene og bruge dem som to Pidske. Altid daske de Hesten paa Siderne, jo galere det stryger væk, desto længere slænge de Benene ud.

Men hvordan var det saa med Hvalrosserne i Kløften? spurgte jeg, efterat dette ikke mindre sceniske Ridt var udført.

Jo, seer De, Historien er snart fortalt. Jeg var ung og gal dengang, og ikke meget forsigtig. Da de nu kom os forbi, og vi kunde saa mageligt bruge vore Landser, snublede jeg i min Iver og trillede om lige under Bringen for en af dem. Den reiste sig iveiret og skulde netop hugge til, men saa

slog Faktoren Landsen imellem. Derved fik jeg Tid at reise mig og blev ikke spiddet. Det var det Hele. Men skulle vi ikke saa gaae op og kige ud?

Det var et blankt Veir. Søen gik mørkegrøn med glatte Bølger, og Himmelen hvælvede sig ganske hvidlig derover. Dækket var nyligt spulet, Alt hvad trække kunde tilsat. Forud stod Styrmanden og holdt Napoleon ved Øret, examinerende ham i Vanter og Boliner. Naar Napoleon ikke kunde svare, stød han Skulderen op paa Forhaand for at døde paa den lille Lusing, han vidste ikke udeblev. Alt gik forresten ganske stille til; saaledes skeer en Extra-Formiddagslection.

Se hvor de pile afsted sagde Kapteinen og pegede paa nogle Marsvin, som længe havde fulgt Skibet, idet de stød rundt omkring det. Nu skal jeg fortælle Dem. Ved Grindavik har jeg forsøgt mig i at harpunere slige Niser. Ellers er det Skik at drive dem sammen med mange Baade, saa de komme ind i en lille Vig. Nu skrige alle Mand og gjøre en forfærdelig Allarm, de blive da gale i Hovedet og løbe lige paa Land. Der kan man saa gaae hen og slaae dem for Skallen som Stude. Det er igrunden Synd at slagte saa flinke Dyr, men det er ogsaa for besværligt at koste Harpun

paa dem. Jeg vilde fortælle, at jeg var ude ved Grindavik en Dag med Jollen og havde to Islændere til at roe. En gammel Harpun og et Stykke Line havde jeg med for Løiers Skyld. Det kunde ikke skade, tænkte jeg, og jeg havde ogsaa en lille Tanke om at vise Islænderne, hvorledes man kunde fange Niser paa en mere gentil Maade. Saa kommer der trækkende tre Stykker, vi efter. Islænderne roede hvad de kunde, jeg stod foran og havde Hagen færdig. Tre svære Karle, saa dukkede de op og viste skarpe Rygge og snøftede, saa vare de igjen under, glindsende sorte, akkurat som engelske Sviin. Og vi efter dem, det gik ganske muntert, men ikke fuldt saa muntert som siden, da vi havde faaet Tag i den ene af dem. Jeg traf ham ret duligt, Jernet sad som det var groet ud af ham. I Haanden havde jeg blot en Kniv — en skikkelig lang Kniv, saadan de bruge til at skjære dem op med, naar de have slaaet dem for Skallen paa Land. Og saa var det min Mening, at Islænderne skulde hjælpe mig at hale ham op, at jeg kunde komme ham paa Livet. Men det var Løier. Linen var ganske kort, saa han laa lige under Stavnen, og saa skød han væk i rasende Fart, Baaden stod ganske tilveirs forud. Jeg stod og fægtede med Kniven, men havde ikke

Magt til at hale ham op alene — og det nyttede ikke, jeg skreg til Islænderne, de sad og klemte sig fast baade med Arme og Been, som de skulde ride paa Bramraaen og ikke sad rigeligt hver paa sin Tofte, blot fordi vi havde faaet Extraskyds. Jeg halede Alt hvad jeg kunde med den ene Haand og stak ham, hvor jeg kunde komme til, med den anden. Saa gik det lang Tid, lige ud fra Land, og han sprellede og slog om sig som en Besat. Tilsidst, just som jeg vilde passe mit Snit og holdt Kniven rede, saa daskede han mig en Planke ind og rykkede Linen over. Harpunen blev siddende, men væk var han. Og nu da Baaden igjen sad lige paa Vandet og ikke stak op med Snuden som før, styrtede Søen ind af Breschen, han havde skudt, før han løb sin Vei som en Kujon. Ja, jeg stoppede med min Kjole, satte mig selv ovenpaa, Islænderne tog igjen til Aarerne og roede iadefter — og saa var den Historie ude. Til Aften blæser hun op igjen.

3.

For en ensom Reisende, naar han er blot og bar Skuelysten, maa en længere Omslakken ved Hekla være Intet mindre end lystig. I den følelige Stil-

hed, oftest i mørkt Veir med fugtige vidt omtrækkende Skyer, uden at kunne meddele sig til Nogen, ene med hvad han har af sørgelige Tanker paa den øde Skueplads, maa han vel stundom føle sig sælsomt tilmode. Men de fleste Skuelystne, som have været der, lod sig vistnok nøie med vel udrustede og vel førte en vakker Dag at bestige Heklas Top — de fik ikke Tid eller Anledning til paa lange ensomme Dagsvandringer at aflure Naturen noget Ord af dens hemmelighedsfulde Væsen, de gik derfor skudfrie af dens smittende Traurighed. Og for den, hvem dette Sceneri ikke er saa fremmed, men der færdes her i bestemtere Øiemed og ligesom indenfor Coulisserne, for ham vil Effecten maaskee tabe Noget af sit Rystende, skjønt Billedet sikkert Intet af sin Klarhed; hans Opmærksomhed er maaskee formeget henvendt paa Maskineriet, han har ikke den Stemning, som tilhører et ganske naivt Standpunkt, det Monotone lægger sig ikke saa tungt paa hans Sind, det er ham maaskee ikke, som maatte han nødvendigt synge høit lig et angstfuldt Barn i Mørket for at forjage den trykkende Følelse og høre Lyd af en Stemme i den almindelige Død, men han har sin Glæde og sin Sorg, mangen en Ærgrelse, stor

eller lille, naar han kommer hjem med Trætħed og lidet Udbytte, og ikke megen Hvile.

Den Reisende er ideligt udsat for Skuffelser paa Island, han veed, at han engang for alle maa skrabe al Kunst og al Overflødighed tilside og tage Landet nøgent som det er, men han kan dog aldrig ret overtale sig dertil. I Frastand antage de underlige Former bedrageriske Skikkelser; det er som Naturen forud har villet erstatte hvad Menneskehænder ikke kunde skaffe tilveie; han seer Fæstningsværker med Taarne og i Vinkler fremspringende Volde, vel tildannede uhyre Pyramider, kolossale Statuer, Ruiner af et Slot ved Randen af en Afgrund med Muur og Trapper og alskens Architektonik, gjennembrudte Sluseværker tværsover opefter en Elv — det er Altsammen Klipper. Han seer en vidtstrakt By med dens Tage og Kirker, omgivet af pløiede Agre, for Enden af en stor Slette — det er Udkanten af en Lavastrøm. Og saa paa den anden Side, naar han har arbeidet sig gjennem denne Lavastrøm i lutter Krumninger, efter alle Compassets Streger, op og ned og til Siderne, over skarpe Slakkeskorper, og han befinder sig foran en bundløs Myrstrækning, hvor den hidtil kummerlige Vei ganske forsvinder, og Føreren peger paa nogle Tuer hist

og her med et: Der kommer han! — er det Vei? Og atter om Aftenen, naar han kommer til en Jorddynge med syv eller otte spidse enkeltstaaende Trætag, Alt ligeligt overdækket med syregrønt Græs — der skal han ind, der boe Folk, der skal koges og tilstelles, der skal han sove.

Naar man kommer ridende over det store Sletteland, der strækker sig fra Heklas Fod sydvestligt lige ned til Havet, og stedse nærmere har Hekla og dets Formure af Kjædestykker for Øiet, en silde Midsommeraften, under lav Solstand, antager denne Baggrund ofte de meest skuffende Farver. Modsætningen mellem ældre og yngre Lavaer, faste Tuffe og løse Asker, alle tegnende sig langtfra paa Fjeldet, alle med sine Lokalfarver, men fremmede ved Afstanden og Aftenskyggerne, gjør, at man troer, at have den rigeste Mangfoldighed af Vegetation for sig. Man drømmer om frugtbare græsrige Enge, om Pinier og Plataner i dunkle Masser, opgaaende fast til det Øverste af Bjerget. Den nye Lava, der sort som Nat ligger ikke ulig et kæmpemæssigt Vandfald, stivnet i Farten, nedover Bjerget ved Næfrholt, bliver til en mægtig Skov, hvor der maa være Skygge og Vederkvægelighed; længer hen bliver Alt blaat, og derbag kan man ane Alt hvad man vil.

Naar Store Klosi er passeret, kommer man derbos ind i Birkekrattet omkring Bredderne af Rangà, frodige duftende smaabladede Buske, der groe frem af Lavamarken; her er det ret lunt, det lette dæmrende Skjær giver Løvet et fremmedartet mørkere Udseende, man henflytter sig til Vesuv eller Ætna, om man ikke har været der, og tænker saa smaat paa Viinhaver og Myrthelunde — Hesten snubler, man rykker den i Tømmen, Blikket falder derved paa en uformelig Vot, hvori Næven skjuler sig, man løfter Armen, tung af mange Uldtrøier, man lader Pidsken glide nedover Benet, der er i Vorharnisk for Vind og Veir — Trylleriet er forsvundet, og man er tre Gange atter paa Island.

For Enden af Slettelandet, med fjern Udsigt til Havlinien og lige under det steile Bjølfell, Heklas yderste Formuur, ligger Baien Hàls. Den er ikke af de allerbedste — dog just heller ingen Jordhule, som man har kaldt de islandske Boliger. Hvert Værelse er et Huus for sig med særskilt Spidstag og til særskilt Brug; der er Badstuen eller Sove- Spise- og Dagligværelset, et lille Rum til en Vævstol, Ildhuset eller Kjøkkenet, og Buret til Mad og Klæder. Alle disse Rum staae i Forbindelse ved trange Gange, udløbende i Hovedgangen, der fører

til Døren. Indentil er Mørke, paa lidt nær. Mellemrummene mellem Husene eller Værelserne ere opfyldte til Tagets Begyndelse med Torv og Jord. Saaledes bliver det Hele ialfald en opbygget, ikke en indgravet Jordhule. Det kan være renligt og ret hyggeligt i en saadan Vai, men ogsaa smudsigt og stinkende. Naar en Reisende for Blæst og Uveir ikke vedholdende vil ligge i sit Telt, og han ikke taaler Badstuens Atmosphære, saa maa han tye til Buret eller „Skjemmen.“ Sædvanligviis er der Jordgulv og fugtigt; han maa derfor krybe op under Taget paa et lille Loft med Gulv som et Sprinkelværk; der ligge Oplag af Tørfisk, Uld og Støv; men der er Ro og luftigt. Paa Háls var der for hver Ende af Burets Tag et lille Vindue, det vil sige et firkantet aabent Hul, saaledes at Vinden ret havde Spillerum langskibs. Men disse Vinduer tilbyde andre Fordele, de skaffe etslags dæmrende Lys, hvori man til Nød kan læse og skrive, liggende i Bjørnefellen — eller hvad anden Bekvemmelighed man har med sig; thi til at sidde er der knap Leilighed.

Fra et saadant Natteleie kan man tage ud om Morgenen, ride et Stykke paa Veien saalangt gjørligt, og siden, om man intet Andet har at varetage,

drikke saamegen øde Natur i sig, som man lyster. Thi der er Overflødighed. Paa de store Askemarker, ofte ligesom steensatte med utallige smaae Lavabrokker, dybt indpidskede i Jordbunden, i de snævre Daldyb med Rækker af gulbrune Tufkjæder paa Siderne, mellem de knudrede Lavaer med de phantastiske Former ofte som Menneskeskikkelser — overalt Død og Stilhed. Snart overskuer man fra en Høide Ødelæggelsen, snart er man i en Kraterkjedel midt i den. Hist og her synes en grøn Plet at sørge mellem de farlige Naboskab.

Over Bjølfell, sydvestligt under det egentlige Heklas Fod, mellem den gamle Krater Raudøldur og den nyeste Lavamark, aabner sig en hæsligskjøn Scene. Tilhøire Raudøldurs mægtige Kegle, udentil overstrøet med glindsende Aske, indentil i et sprukket Gab, hvorfra nu forlængst mosgroede Lavastrømme have væltet ud, struttende med ildrøde Slakker, tilvenstre ligger et pidsket sortladent Hav af ny Lava, stivt og ubevægeligt, her voxer intet Straa, ingen krybende Lavart. Grunden, som man gaaer paa, er dyb kornig mørk Sand, hvori man synker ned for hvert Skridt, her pustet op i en Række af smaae Kegler, her skudt tilside af Lavastrimler, der ligge opvæltede som efter en Ploug. Men foran kneiser stolt og

truende det takkede hvide Hekla som en kronet Ødelæggelsens Majestæt over de Slagne og Sønderknuste.

Til denne Scene hører et Veir, snart stille med Solglimt, snart hvinende med Blæst og Hagl. Nu tier det, de tunge graae Skyslør dele sig, man seer sig om og forundres over Lyden af sine egne Fodtrin i det knitrende Gruus — nu hyler det atter, Alt ligger i dampende Taage, og Haglskuren kommer lydeligt pidskende. Man møder intet Levende, nogle store Ravne undtagen, som skrigende kredse om den ensomme Vandrer, fulde af Arrighed over at være opskrækkede,[1] og det spirende Liv, man seer hist og her, de vantrevne Kviste af en bleg Vidieart, der kummerlige og enkelte krybe henad den glindsende Askebund, vidne ligesom mod sin Tilværelse om Livets Umulighed.

Til et eget intimt Forhold rykker man ind paa Naturen ved at færdes i dens Ensomhed. Man

[1]) Disse Ravne ere fordømte Aander ifølge Sagnet. Olassen fortæller, at Almuen anseer Hekla for de Fordømtes Pinested, og om at „underlige sorte Fugle, af Skabning som Ravne, med hvasse Jærn-Næbbe, skulde opholde sig her, og tage meget ubehagelig mod alle dem, som fordristede sig at komme der op."

føler sig hjemlig i den, taler til den, deler med den, saaledes at man undertiden ikke ret veed at skille mellem Mit og Dit. Selskab og Meddelelse trænger man nu engang til, skjønt man læser vistnok hist og her om et brændende Ensomhedens Sværmeri. Kan man ikke tale til Mennesker, saa taler man til Dyr; mangle Dyr, saa kaster man sig over Planter og Steen og vil klemme Ordene ud af dem, converserer med Fjeldlinier, Uveir og Vegetationsmangel. Men et saadant Sceneri som ved Hekla er ikke usædvanligt paa Island, atter og atter møder det samme Øde, den samme sørgelige Stilhed. Denne Himmel, saa behængt, saa graa og kold, har man dog vænnet sig til, og der er paa sin Maade lunt under den. Hist dukker et Fjeld op, hilsende som en gammel Bekjendt — de sælsomme Former overraske ikke mere, de stirre ikke mere saa fremmede paa den Reisende, han behøver ikke at præsenteres først, han kan uden videre tale til dem.

Men maa ikke dette Klangløse, Øde, Udbrændte besnære ham og tilsidst fange ham i usigelig Traurighed? Vil det ikke skrige til ham, fylde hans Sind, brænde det med bitre Tanker? Vil han ikke tænke sig saaledes ind i den golde Ørk, at han ikke slipper ud igjen? Her er Intet at haabe og Undergang ivente

— her er det langt fra Livet og fra Alle, som tale og som tie. Men vil ikke det Stumme fortælle ham om det Forstummede og om det, der skal blive klangløst, og om den Tid, der haabede, der fuld af brændende Ungdommelighed troede at kunne fylde ethvert Øde af sin Rigdom, styrte hver Hindring med sit Overmod? Thi Alt dette, der ligger stivt og rugende mørkt omkring, har ogsaa engang været fnysende og glødende og bevægeligt — til Gavnløshed. Og hvorover skal det næste Gang styrte sig? Se Alt er Død før, der er Intet at ødelægge mere.

Endnu fuld af halvudkastede Phantasier kommer man langt paa Kvelden ned til Häls og skal nu atter krybe op under Loftet til den ikke meget glimrende Virkelighed. Da vanker Spørgsmaal: Hvor har du været? Har du faret langt? Har du mange Steen med dig? — Men Jon, som er en fornuftig Mand, der tænker paa det Reelle — og virkelig seer han heller ikke meget ud som en Indbildning, i Uldtrøie med Ditto Underbeenklæder og Strømper udenpaa, med tykt uredt Haar, stærke Kindbeen, den tæt byggede Krop, de langsomme Lader, den vraltende Gang, som minder om en Bjørns, og en vis tam Vildhed, en Godmodighed liggende over det hele Ensemble, — Jon spørger: Har du seet Sauder

nogetsteds? Det er nemlig en stadig Sorg, at et eller andet Faar — dumt og reiselystent — driver af fra Flokken og forvilder sig mellem Lavamarkerne i en Afkrog, hvor Ræven da sædvanligviis faaer Tag i det, om det ikke itide bliver hentet tilbage. Og da Ensomheden er saa stor, at Mødet med en Sauð bliver en Begivenhed, kunde jeg en og anden Gang give Jon Anvisning paa hans omstreifende Gods, skjønt det paagrundaf mit ringe Ordforraad var en heel Opgave at beskrive ham Lokaliteten. Engang havde jeg seet et halv opædt Lam, Benene endnu blodige efter frisk Gjerning; der blev da nævnt flere Navne — savnede Sauder, der blev opstillet forskjellige Gisninger, hvorvidt det kunde være den eller den, og hvorledes Angjeldende kunde være kommet saa langt bort, en Deliberation, hvori hele Familien, Smaae og Store, tog Deel; en halvvoxen Pige, hvis Forretning det var at gjette, stod derunder med Taarer i Øinene og blussende af Forbitrelse.

En af de følgende Dage, da det saa ud til godt Veir, vækkede jeg Jon ved Solgry, lod Føreren hente tre Heste, og vi red afsted til Besøg paa Heklas Top. Den øverste Halvvei maatte vi gaae — over steilt opstablede Slakker, Askekegler og Sne. Hekla er ellers sammenligningsviis et mageligt Fjeld

at bestige, skjønt Jon meente det Modsatte. Man kan lære ganske anderledes styrtefærdige Stigninger at kjende paa Island. Fra Heklas spaltede Top med dens haarde Sne og de fem rygende nyeste Kratergab et Stykke under er en viid Udsigt over Sletten og Havet og de lange Jøkeltog i det Indre af Landet. Om de nærmeste af Østerjøklerne hang mørke Skyer, som, efterat vi havde kunnet see os omkring en halv Times Tid, kom trækkende under os, og ved Nedstigningen fyldte Alt med Taage, indtil vi atter kom under dem halvveis nede, hvor vi havde ladet Hestene staaende.

4.

Foràt indløse dette „styrtefærdige Stigninger“ maa jeg dog omtale en saadan. I Myrasyssel, naar Hvità og Nordrà er passeret, møder det kneisende Baula, et Fjeld, der blot ved Form og Omgivelser er interessant, uanseet hvad det har af Tiltrækkende for en Skodbare, som Islænderne sige. Det er allerede af andre Reisende bemærket, hvorledes man ved Talen om Island undertiden næsten maa undsee sig over sine egne Udtryk, som om de vare dragne efter Haaret og ikke paatrængte sig En af sig selv.

14

Naturen er dog her ofte saa sælsom, og de Billeder, som ikke nok kunne betegne den, falde Enhver saa lige i Hænderne, at man, medens Læseren maaskee tvivlende henskyder det Fremstillede under stilistiske Overdrev, tvertimod kommer tilkort mod den barokke Virkelighed.

Baula er en kolossal trekantet Pyramide, skinnende langtfra, guulrød paa sort Basis. Den staaer isoleret paa sit Fodstykke, et lille Plateau, der opstiger henved 800 Fod over Nordrás Leie, men rager endnu dobbelt saa høit over dette. Pyramidens Dimensioner er saaledes noget gigantiske, og at opbygge den var intet Trælleværk. Kun i den ene Kant hænger den sammen med en lille Kjæde, der ogsaa ovenpaa Plateauet løber ud i en Halvkreds, indeni hvilken Keglen litla Baula staaer halv frit; men Baula skuer ned paa Alt dette. Fodstykket er adskilt fra de tilstødende Fjeldmasser ved snævre Daldyb kun med Rum for Elve, der suge Næring af Sneen paa den halvkredsformige Kjædes Nordside; hist og her er det ogsaa gjennemskaaret af mindre Slukter, i hvis Bund Bække styrte sig trinviis ned i Cascader; Strømmen gaaer her blaagrøn over den ligesom huggede Rende, rivende i de korte Stykker mellem hvert Vandfald, og Kanalens Vægge synes klodset opmurede af plumpe.

Lag. Lige i Syd for Baulas Spidse ved Dalr aabner Nordrás Hoveddal sig videre Rum, Aaen flyder stille i flere Arme, der omslutte flad Græsbund, hvor Stien vrider sig mellem de mange smaae Tuer; her rider Kirkefolket lystigt trampende frem og tilbage om Søxhagen til Hvammr. Længer nede i Dalen midt paa Slettelandet ligge to smaae zirlige Vulkaner, hver med sit Offer af Lava. Men Geldingafells fremspringende Muur skjule dem fra Dalr; først naar man har bøiet om denne, faaer man Øie paa deres glatte askegraae Kegler.

Naar det er klart Veir, danner Alt dette et imponerende Skue; men er det Uveir, omhyller det Baula, og man aner ei den mægtige Pyramide paasat Plateauet, som da ene synes at bære Skyer. I de første otte Dage af Juli 1850, da jeg opholdt mig deromkring, var der meest Storm med skarp Nordenvind. Isen brød just op paa Nordlandet, og den pleier at sende et Afskedsveir til Erindring. Baula er ogsaa berygtet for Storme. Vinden hvirvler rundt om det spidst opragende Fjeld, og det lyder undertiden som Brøl af en Ko — hvad Navnet skal betegne.

Plateauet har nogle Birkeriis og Ener sparsomt fordeelte mellem Græs og Urter, meest hvide, men

nærmest Pyramiden er det oversaaet med dens skarpe Fragmenter. Forsynet med en jernbeslaaet Stok fra Dyrastaðir kan man slippe heel fra Foretagendet at klatre op under Toppen. De tre Fjerdeparter af Høiden skjules af lutter skrøbeligt opstablede Fragmenter, løse, kantede Søilestykker eller skarpe Steen, liggende over hinanden som Kortblad. Først høit oppe er det faste søilede Fjeld, men selv her oprevet og truende med at styrte. Søilerne hænge ofte skraat udover som Tagbjælker under et Loft. Steilheden er ængstelig, og der har gaaet Skred næsten fra det Øverste og heelt ned. Det er af disse Fjeld, hvorom man undertiden drømmer, og hvorfra man falder ned isøvne, men som man sjelden seer. Naar nu en støiende Vind feier rundt omkring Fjeldet, og friske Skred ligge lige under, maa man uvilkaarligt holde sig fast for ikke i bogstavelig Forstand at blæse ned af Fjeldet. I et drivende Veir, der kun viser nogle Pletter hist og her nedenunder, eller skjuler Alt i et bølgende Graat, maa man undertiden standse for at besinde sig; thi jo høiere man naaer, desto mere indsnævrer sig Fjeldets rumlige Forhold, og man befinder sig omsider som alene paa et Skjær i Havet, uden egentlig at vide, hverken hvor man er, eller hvorledes man kom der.

Jon paa Dyrastaðir, hvor jeg havde mit Kvarteer, saa lidt forundret paa mig, da jeg en Eftermiddag kom hjem, efterat han havde seet mig tage op i Fjeldet om Morgenen. „Nu, vil du ikke have mig længer?“ spurgte jeg. „Se, se jo,“ svarede han, „men fast tænkte jeg, han var blæst ned, han blev saa længe borte.“ Han spurgte nu, om vi havde slige Fjeld i Norge. Jeg kunde med reen Samvittighed benægte det. Dermed syntes han tilfreds. Jeg fortalte ham ikke om hvad vi have af halsbrækkende Situationer. Ved Vøringfossen i Eidfjord ved det blaanende Svælgs Rand, hvor man endnu kan krybe et Stykke ned, hvis man er i sin dumdristigste Ungdom, er heller ingen Stilling for Svindelhed, men man føler sig dog sikker med det grundfaste Fjeld vedsiden; paa Baula derimod — for Sammenlignings Skyld — hvor man vistnok ikke skal fristes til et Spring, fordi det gaaer skraat ned og ikke vertikalt, er Situationen vel saa sælsom og Fodfæstet skrøbeligere.

Ud paa Kvelden, da jeg sad sammenrullet i Ildhuset for at varme mig ved Ilden og tillige holde et Øie med de noget usædvanlige Methoder af Spises Tilberedning, kom Norge atter paa Tale. — Har I Skov i Norge? spurgte Thorbjørg. — Jeg beskrev

Tømmeret, hvorledes det voxede. — End Lam og Tørfisk? — Jo. — Voxer Korn i Norge? — Ja, jeg fortalte, baade til hele og halve Gryn, Bankebyg og fiint Meel; men jeg vogtede mig vel for at sige, at vi ikke havde nok. Hun saa nu med store Øine til den alvorlige Jon; Norge syntes at stige flere Procent. — Voxer Kaffe i Norge? spurgte hun saa i en afgjørende Tone. — Nei. — Da nikkede de tilfredse til hinanden. Norge havde dog hverken Baula eller Kaffe; Island var og blev et herligt Land.

5.

Men har De ogsaa saa yndige Dale i Norge? spurgte en Islænder, og det for fuldt Alvor. Var det tilgiveligt, om en Nordmand ikke vel kunde tage det for Alvor? Og dog have vi ikke saa yndige Dale, ikke saaledes yndige. Det Yndige ligger her i Ro og Fred mellem sørgeligt Øde, i det beskedne Billede, som smiler, man veed ikke hvorfor, og som er istandbragt med saa faae Midler. Spørgsmaalet, Tvivlen, opkastedes af en Nordlænder, som havde hjemme i Vatnsdalen. Og saa stille var en Dag der, at man næsten kunde tvivle, saa reen Himmelen, saa mild og lun, saa blødt laa den snævre Dal

opefter med den bugtede Aa mellem de skarpryggede Fjelde, saa blid og fordringsløs, ikke prangende med Fossefald eller susende Hængeløv, ikke kneisende op mod Siderne med en vildt forgroet Ur, men flad som strøget og saa grøn! Det giver Hvile for Dinene, naar de have seet sig trætte paa Steen og atter Steen, man dvæler ved det Grønne og kalder Pletten yndig af lutter Taknemmelighedsfølelse.

Her laa den ene beskedne Bolig efter den anden med sine Vægge af Torv og frodigt Græs paa alle Tage. Der var ogsaa mere Tømmerværk, Gaardene større og ikke saa sammenpakkede til en Dynge, men ofte Vaaningshusene zirligt for sig, med et Tjenerskab af Stalde og Udliggere i ærbødig Afstand rundt omkring, Tunene federe, fulde af gule Blommer, Indhegningerne synligere, et Spor af Velstand bemærkeligt.

Disse mange hvide Punkter, som bevæge sig længer borte, ere lutter hornede Faar eller melkefarvede langmankede Heste. Og paa denne lille Holme i det stille Vand holde de vilde Svaner til, Ungerne vralte mellem Sivene, og de to Gamle seile høitideligt frem og tilbage; her kan Ingen røre deres Rede, thi disse Vande ere bundløs Myr forneden; men der er heller ikke Nogen, som tænker paa at forstyrre

dem, Mennesker og Dyr leve i Fred med hinanden; mangengang kan man fast træde paa en Rype, der ruger over Æg og ikke holder det nødigt at flygte to Skridt tilside. Nu lyde de trampende Hovslag over Sletten, en Nabo kommer i hurtigt Ridt til denne Bai, hvorfra den tynde Røg hvirvler iveiret, Folkene gaae ham venlige imøde, og han falder dem om Halsen og kysser dem En for En, som ellers naar Slægt og Venner sees efter langt Fravær. Hans Hest vil imidlertid løbe paa Tunet for at gjøre sig tilgode, men strax styrte fire fem spidssnudede hvide Hunde til, oplærte til at forhindre enhver Indskriden paa de hellige Enemærker. Thi Tunet er helligt. Forsigtigt maa det omgaaes, man maa følge Stien. Hvor blev der ellers Foder for den lange Vinter!

Vatnsdalen er ogsaa fortrinsviis mellem Nordlandets Dale bekjendt for Skjønhed. Fra den trange Dal med græsrig Bund naaer Udsigten mod Nord til de brune Flader ved Thingeyrar; her møder Havet, opstigende i Horizonten som det sidste Grændseskjæl. Paa begge Sider ligge Vatnsdalsfjalls og Viðidalsfjalls hvasse Rygge, dette mere fladstrøget med jævnt affaldende Gruussider, hiint ofte kneisende og vildt forrevet. Fra Dalbunden trodse da iveiret de sorte Vægge, som ere afdeelte i skjønne Soiler,

tæt staaende ved hinanden til en sluttet Masse. Ved Foden ligge de nedrasede mægtige Sætstykker, ligesom tilhuggede til Sexkant. Eller en Sideslukt aabner en vild Forvirring. Det er som Kjæmpehænder have væltet om mellem de mægtigt opmurede Lag og bragt Byggedelene aflave. Flomme, Skred og stadigt rindende Vand have dernæst bearbeidet det Sønderbrudte; papirstynde fremspringende Coulisser staae igjen, Knivsægge og udludende Horn, der true med at falde; derimellem det allerede Nedstyrtede løst opstablet.

Mod Syd derimod stiger Dalen jævnt opad og indsnævres omsider til en dyb Kløft, alene med Rum for Elven. Her maa Øiet løftes lidt, da ligge de store Heder, som indtage Fjeldstrækningen indenfor, i een Linie. Men for Enden af Dalen komme mægtige Banker af Rullestene, Gruus og Sand. Herfra stiger det opad, og nu komme Hederne, overstrøede med lignende Bedækninger. Naar det blæser med sydlig Storm rives det fine askeagtige Sand op og føres med Vinden udover Dalen som en tæt brunlig Røg. Disse Storme, der undertiden ere ret egentlig vulkanske og medbringe frisk Aske, kunne være pludselige, hede og orkanlignende.

Det er da ret sælsomt at sidde i Ly oppe under

en af de ommeldte Fjeldkløfter og have Dalen nedenunder, hvor Stormen har frit Strøg. Luften er lummervarm, her end mere trykkende i Stillet, fordi den mellem Kløfterne og i Dybene støder an og presses. Over Dalen ligger da en smudsigfarvet Taage, som det synes, ganske stille, medens man dog hører Vinden jage forbi Klippehjørnerne. Stiger man saa ned og gaaer mod Stormen, fyldes Næse, Mund og Øine af det omkringflyvende Støv. Saaledes var Veiret Eftermiddagen den 23de Juli, om Natten fulgte nogle svage Jordstød. Hekla faaer gjerne Skylden baade for disse og for Støvet eller Asken.

Den gunstige Læser vil bemærke, man bliver ikke trakteret med blot Ynde i denne Dal. Dog er den ingen Vestfjorddal, ingen Bergensfjord. For at udføre Sammenligningen maatte man rykke hele Island op til vore Sæterregioner, men alle Linier, det hele Skulpturarbeide hos os, hvor Birken slipper, er anderledes. Malerierne tilhøre vidt forskjellige Skoler, men blandt de islandske er der ogsaa Mestre.

6.

Der er en Dal paa Nordlandet, som fra gammel Tid hedder Trollebotne, jeg veed ikke, om fordi

det altid har været dens Særkjende at huse Trolde. Veien derhen langs Gaungusskardså maa rides Fod for Fod og er kun en meget nødtørftig Sti midt paa den steile Skrente, der gaaer ned til Elvebunden. De løst sammenkittede Stene give kun skrøbeligt Fæste, hvert nyt Regnskyl bevirker ny Nedrasning, som ofte kun med Vanskelighed kan omgaaes, og Skraaningen nærmer sig hist og her betænkeligt til det Vertikale.

Det begyndte at trække op til Regn mod Heldningen af Dagen, vi kom omsider ned i en lille hæslig Dalkjedel, Baien laa der, det var vort bestemte Nattekvarteer. Vi raabte. Der var Ingen, som svarede, uden nogle smaae arrige Hunde. Endelig kom hun da — Troldet. Saa uredt og uvederkvægeligt et Syn havde jeg endnu ikke havt. Hun viste sig i Døren — en sort Skikkelse paa sort Grund, bagved hende i Gangen var Alt Mørke. En skidden Ting, en nøgen Unge, stod hos, holdende hende ved Skjørtet. Jeg siger nøgen, thi en kort Klud af en Uldtrøie kan dog ligesaalidt som et Marquesas-Perlehalsbaand regnes for Klædning.

Nu aabnedes en Underhandling. Manden var ikke hjemme, han var i Kjøbstaden, ingen Anden vidste Besked om Trollebotne, der gik ikke Vei der-

hen, næste Dag blev det Uveir. Vi maatte forresten blive, om vi lystede, men Hestene var der ikke Raad for, meente hun, og Teltet ingen Plads til; der var nu det kostbare Tun, som skulde fordærves, og Skaden kunde ikke opveies med al Verdens Guld. Jeg saa ingen af de sædvanlige Antydninger til Indhegning, og spurgte derfor, hvor langt hun regnede Tunet; vi kunde jo leire os udenfor. Hun rakte Armen ud og slog en Kreds rundt om sig: Det var Tun Altsammen. Alt hvad jeg saa, hele Gryden. Efter megen Deliberation blev det dog saa, at Islænderen fik Lov at ride hen med Hestene til en grøn Plet, der skulde være at finde en halv Miils Vei borte. Teltet blev under Protest fra hendes Side opslaaet tilstrækkeligt langt fra Baiens Atmosphære.

Islænderen og jeg førte hver sin Leveviis. Han holdt til i Baierne og spiste paa Islandsk, jeg holdt til i Kirker eller Telt og kunde ikke spise alt Islandsk. Imedens han sørgede for Hestene, maatte jeg sørge for mig selv. Kjærringen skulde skaffe mig Kaffe. Hun kom med noget brunligt Smuds i en stinkende Skindpose. Det var ikke tænkeligt at drikke dette tillavet, naar man engang havde seet det. Jeg tyede til mit Nødforraad, og hun maatte, arrig ved Afslaget, sætte sig til at male min Kaffe. Snart

fandt hun dette Arbeide for svært, hun maatte ikke, sagde hun, hun havde Saameget at gjøre.

Men saa kunde jeg male selv, takket være den lille gule Blikkværn, som Frue Pfeiffer efterlod sig i Reykjavik. Og der maa den være endnu; thi det er denne Kværns Skjæbne at sælges ved den ene Reisendes Auktion og atter at kjøbes af den næste. Hvor de smaae Aarsager kunne have store Følger. Paa Island hørte jeg, man syntes Frue Pfeiffer havde revet Alt saa skrækkeligt ned; Bogen er ogsaa maaskee vel gnaven. Den arme Frue, hun har, som naturligt var, maattet udstaae meget; men hvor vilde hun ogsaa hen! Især naar jeg husker den lille Kværns Fortrædeligheder, hvor langsomt den malede, hvorledes Haandtaget regelmæssigt faldt af, hvorledes Kornet fast syntes grovere, jo længer det led, kan jeg nok forestille mig en enlig hjælpeløs Wienerindes Kvaler, der reiser for at holde Dagbog, og hver Aften, naar hun har malet sig træt, absolut maa skrive. Hvor ærgerligt maa ikke Pennen undertiden løbe afsted!

Nu maatte jeg dog see, hvad dette Alt var, hun havde at gjøre. Jeg krøb ind i Ildhuset; der stod hun med en Tugtens Riiskvist i Haanden og saa til, at en anden Unge, lidt større og mere paa-

klædt end den først omtalte, skrabede fem halv røgede, halv raadnede Svartfugl. Et Øie iagttog dette Arbeide, det andet fulgte mine Bevægelser. Er dette Alt, tænkte jeg; da maatte hun i Sandhed faae Noget at gjøre, om hun vilde tage fat med at skrabe sig selv. For dog at indlede en fredelig Conversation, spurgte jeg, saa selskabeligt stemt som muligt, hvad hun kaldte dette Slags Fugl. Fugl! raabte hun og viste Tænder. Fremdeles Krigsfod. Jeg fik Kaffen i al Hast kogt, reddede den lykkeligt fra àl Neddyppen af gruelige Fingre, og nu skulde jeg have det mageligt i mit Telt. Umuligt. Til andre Tider havde der været ret lunt; jeg havde stillet Bagagen rundt omkring for at lukke Trækken ude, lagt en Presenning midti, Skindsækken ovenpaa, puttet mig selv i den, og vilde nu tænde en Pibe. Fyrtøiet vilde ikke give Ild. Jeg maatte altsaa sove. Men nu begyndte en Række af smaa Ubehageligheder. Da jeg skulde lukke Øinene, blev jeg vækket af en hæs Kvækken udenfor; Kjærringen havde sendt en af Ungerne op for mig til Uleilighed at flytte en skindmager Hoppe nærmere Teltet; derunder tiltalte hun nu Dyret i deres fælleds Sprog. Jeg vendte mig taalmodig paa den anden Side; men nu faldt Blikkværnen mig i Tankerne, jeg kunde ikke faae Fred

for dens langsomme knusende Lyd, og jeg maatte forestille mig, hvor megen Grund til Ærgrelse den arme Frue Pfeiffer maatte have. Omsider faldt jeg isøvn, men nu gik alt paa Tydsk. — — Ich fing trotz dem an Kaffee auf Spiritus zu kochen; nachdem ich mein frugales Abendmahl verzehrt hatte, nahm ich mein Tagebuch zur Hand und fing an zu schreiben. — — Eine grosse Leidenschaft der Isländer ist das Trinken — eine zweite ist das Tabakschnupfen — — und ich sage nur: man denke sich von Unreinlichkeiten so viel die kräftigste Fantasie zu erfinden vermag — — nebenbei besitzen sie auch eine grosse Trägheit — — überhaupt haben sie keinen Gefühl des Schicklichen. — — Putz sieht man sehr wenig — unwillkührlich fielen mir die poetischen Schilderungen der Dichter ein von den goldgelockten Engelsköpfchen — ja die Haare sieht man hier wohl auf solche Weise tragen — was aber die schönen Gesichtchen betrifft — — —

Her vækkedes jeg ved Noget, som gik sagte over mig, og saa et Ansigt — ikke et guldlokket Englehoveds, men en graa Kats med gloende Öine. Fast maatte jeg vaagen istemme nogle af de mange Klagemaal. Katten maatte være hexet ind under Teltet; jeg havde sperret Indgangen og efterseet Alt;

nu anrettede den et Nederlag i min huslige Orden, inden jeg fik den jaget ud. Atter en Stund fik jeg Ro, og det begyndte atter paa Tydsk: Hier blutete mir schon am fünften Tage die Lippen, und im Gesichte bekam ich Schuppen — doch, nun stand ich da, vor einem Hauptziele meiner Reise; ich sah es — ich stand auf dem Hekla, und suchte vor Allem den Krater auf der schneelosen Spitze, und — fand ihn nicht — — was mir sehr arg sein musste — — leider sehe ich immer Alles viel prosaicher als andere Reisende — — aber es ist merkwürdig, wie manche Leute Alles nachreden — nirgends eine Oeffnung, Riß, eingedrückte Wand oder sonst irgend ein Anzeichen eines Kraters!

Her blev det korte Mellemrum afbrudt af Trampen og Hujen rundt omkring udenfor; der blev jaget en Flok Sauder frem og tilbage. At sove mere var umuligt; jeg saa ud, Taagen kom vaad dryssende ned af Fjeldet, Alt var skummelt, deroppe regnede det, nogen Udfart i Natten var heller ikke at tænke paa. Situationen blev virkelig komisk ærgerlig. I passende Mellemrum, naar just Øinene atter vilde falde til, blev der stedse Spektakel, enten kom Kjærringen selv ud, skrigende, at der var Nogen paa

Tunet, eller der kom Køer, som stangede til Teltet, eller den graae Hoppe knæggede udenfor.

Da det nu blev Morgen, og jeg var tilstrækkelig plaget, kom hun med en Kop Kaffe og et Stykke bidt Sukker og bød mig hoverende, som hun vilde sige: har jeg faaet dig myg nu — og kan du lave Sligt med din gule Blikkværn? Og som for at vise den ædle Drik i al sin Herlighed heldte hun Noget ud paa Skaalen og holdt op for mig. Der svømmede Uldtotter og islandsk Brændsel ovenpaa, og gjennem den skorpeagtige overklæbende Materie kunde jeg kun ane, at Skaalen engang havde været hvid med brunladne Tegninger.

Hvad er det Manden siger, raabte hun, da hun forstod min Vægring, vil han ikke drikke her? Og Vandet, som altid stod hende i Munden, blev til Skum. I stille Raseri saa hun om sig, for at finde Noget at lade det gaae ud over. Hvad feiler Haanden hans, spurgte hun min Følgemand pegende paa mig, er han skabbet?

Fuld af Forfærdelse ved Tanken turde jeg næsten ikke see selv. Alt er tænkeligt, og en eneste Nat paa et saadant Sted — uagtet Telt — — Tilfældigviis havde to Knapper trykket sig af paa min Haand, der stod et tydeligt Vildsvinehoved der.

Trøstet mumlede jeg, at hun var et arrigt Trold, hvad hun desværre ikke forstod, kastede nogle Penge hen til hende, og red bort i Taagen, medens hun stod med opspilede Øine, forundret over den uventede Gave. Men dette Anstød af Erkjendtlighed varede rimeligviis ikke længe; hun maa være falden tilbage i Arrighed og have hexet alskens Modgang ivei efter os. Vi kunde ikke see ti Skridt foran os, ideligt mistede vi de svage Spor af Vei, som vi skulde styre efter. Etsteds, hvor Noget tiltrak sig min Opmærksomhed og jeg efter Sædvane steg af Hesten, kastende den Tommen over Hovedet, for som ellers altid siden at finde den ubevægelig paa samme Sted, havde den faaet det Indfald at løbe sin Vei. Føreren, der red foran med Bagagen og i en sørgelig Messetone foredrog Stumper af gamle Sagaer, mærkede ikke, at den Brune fulgte med uden Herre. Jeg skreg, men fik intet Svar uden et skrattende Ekko fra de nære Fjeldsider i det Virvar af snevre Dale, hvor vi drog frem. Jeg maatte da finde Vei selv efter Spor og Gisninger, vadende over Bække, der vare opsvulmede efter Regn. I den stive Dragt og med Støvlerne fulde af Vand blev denne Gang tung. Endelig efter en Times Forløb var Islænderen bleven færdig med Sagaen, Helten var for-

modentlig ihjelslaaet eller indebrændt, Mandddraberen fredløs, Alt i Orden, og han havde faaet Tid til at see sig om — han kom nu i Galop tilbage med den løse Hest. Længer ud paa Dagen, da vi gjorde Holdt og jeg benyttede Tiden til en klatrende Excursion, gled jeg ned over en Styrtning og slog mig tilblods. Dette var ikke nok. Mod Aften var atter Alt forhexet. Nattekvarteret trak sig stedse længere tilbage, endnu en Myr, endnu en Skrente var altid at passere og vi lige nær. Trætte og forhungrede fore vi tilsidst vild i en Myr. En af Bagageheстene styrtede i til Bringen og væltede sig dernæst med Velbehag heelt rundt. Kløvet var sprunget. Staaende til Knæerne paa den gyngende Bund maatte vi med Tougender og Reserveremme binde Alt paa igjen. Saaledes er et ubehageligt islandsk Døgn.

7.

Klagen over det Monotone maa dog ikke forstaaes saaledes, at ingen Afvexling er at vente i Naturen paa Island foruden den, som Storm, Sol eller Graaveir forskaffe. Det Monotone taler gjennem det Nøgne, det Forladte, Farvernes Eensformighed, Reisemaadens Besværligheder, idelig de samme, ogsaa

for en Deel gjennem Personligheden, man har at træffes med. Afvexling er der, men kun ringe i de store Linier. Landskabet bliver derfor sig selv, naar man først har seet det under to eller tre Grundformer.

Hvor forskjellig fra Heklas mørke Omgivelser er ikke en Times Solskin i Nærheden af Kalmanstunga, naar man har draget over de store Heder fra Nordlandet, har ligget ved Arnarvatn og hørt Svanerne synge i den stille Nat, seet Surtshellir, hvilt ved Kalmanstunga under Eyriksjøklens kolde Naboskab, og nu rider gjennem Krattet i den lave Dal langs Norðlingafljot og Hvitá. Hvert Blad er, som det skal, heelt, friskt og fiintakket, Stammerne blanke og glatte. Mellem Birkebuskene stikke de brændende Soley frem, næsten ligesaa høie, saa det seer ud, som om hine bar gule Blomster; mere blye skjule de blegrøde Geranier sig i Skyggen under, hvor der altid er frodig Græsbund med hele Tuer af bredbladede Alchemiller. Den friske Skov sprætter op af gammel Lava, der i et ligeformigt Graat ligger over Dalbunden med sine størknede og atter sprukne Bølger, ofte dog overklædt med hvidligt Mos, hvorover Hestene da skride med lydløse Trin, medens man før lyttede til klingende Hovslag. Paa venstre

Haand er Dalsiden glattet og tilklappet, og det friske Smaakrat, der endnu klatviis fortsætter et Stykke opefter paa den anden Side af den rivende Nordlingafljot, stikker skarpt af mod det røde, brandgule eller violette Gruus. Hvor man længer oppe seer fast Fjeld, skrige de samme Farver og Former som Sukkertoppe og Tagrygge, men vender man sig tilhøire, møde atter de gamle sorte Rækker i jævne trættende Linier.

Eller naar man rider ved Skagafjorden langs Tindastolens gigantiske Mure, fra det gjæstmilde Fagranæs, fulgt af sin utrættelige Vært. Der er her kun lidet Rum levnet mellem det ortrodsende Fjeld og Havet, denne Strimmel er stykkeviis Engbund med en Bai eller et Fiskerleie sparsomt hist og her. Stien slynger sig ofte høit paa Randen ved Brændingen; dernede bryde Bølgerne sig larmende, men overdøves af tusinde Søfugles Skrig. Kun under Næsset staaer Søen rolig, dyb grøn i Skyggen; der seile Vildænderne stille, paa Stranden sidde Skarer af Svartfugl, gyngende paa Bølgerne Lunder med røde Papegøienæb, her flyve Maager, Tærner og Teister, hist opløftes et mangestemmet Skrig fra en heel Klynge, som ligger ordnet i Halvkreds paa Vandet. Og klatrer man ned ved Glerhallervik,

glitre de sorte Vægge i Solskinnet af blinkende hvide Krystaller, man gaaer paa den smalle Strandbred mellem halvt igjenstaaende Støtter og Portaler, Levninger af Stormens Bygværk, og et Stykke ude, før Himmel og Hav flyde sammen, kneiser den lodret opstikkende Drangey.

Det samme Hav har man blaat og mægtigt under sig fra Høiden af Tindastolen i den fuldkomne øde Lydløshed, Skyerne forneden synes da derpaa som enkelte Seilere, der krydse hid og did, og hvis det er klart mod Nordvest, kan man forfølge den udtungede Kyst med de mellemgaaende Fjorde til en blaa Streg, Cap Nord, som engang gjaldt for Islands nordligste Punkt.

Det gjæstmilde Fragranæs! Rørende er den islandske Gjæstfrihed. Den møder den Fremmede i Døren, leder ham ind i det bedste Rum, som staaer ledigt til ham, trækker hans Støvler af, vadsker hans Strømper, tørrer hans Klæder, beslaaer hans Heste, koger til ham, dækker op for ham, staaer bag hans Stol, vaager over hans Ro, og følger ham endnu et Par Mile af Gaarde som Veiviser. Manden røger Fredspiber med ham og staaer ham bi med Raad og Daad, Konen opvarter paa gammel Viis, og i den korte Tid, hun har tilovers mellem de tre

Middage daglig af Fisk, Supper, oplagt Melk og Faarekjød i alle Variationer og de tilhørende tre eller fire Præsenteringer af Kaffe og The, fritter hun ham venligt ud om hans Hjem og hans Reise, spørger ham deeltagende, om det ikke tykkes ham uskjemteligt at fare saa ensom i Vei, kalder ham Frænde, og seer derunder i al Stilhed efter, om ikke hans Klædedragt skulde tiltrænge Naal og Traad. Conversationen gaaer ikke ret flydende, men saa velmeent. Konen taler Islandsk, Manden kan ogsaa et fremmedklingende Dansk, fuldt af gamle gode Ord, men ogsaa med visse poetiske Licentser, saasom altid Verbum Blive for Verbum Være, den om Personer og han om Ting, og undertiden Adverbier for Adjectiver eller omvendt. Eet kunne de Begge ikke ret forstaae, det er, hvorfor den Reisende har Hastværk og ikke kan give Tid at hvile sig rigtigt ud, især naar de høre, at han sjelden havde Anledning eller Villie til at tye til Gjæstfriheden.

Kvinderne paa Island, der fremfor Mændene have en national Dragt, gaae stedse i Sort. Man kunde ogsaa stundom falde paa, at der var Sorg. Sjelden eller aldrig skal man møde støiende Lystighed. Hvilke Fornøielser kjende disse Folk? Have de Skuespil, Dands, Sang eller Lege? Landet ligger

udenfor Forlystelsen, her er en evig Kamp for at leve. Men Omsorgen for det Nødvendige, der her kunde være tung, og som saa ofte trykker Andre, synes at være temmelig let. Man seer alvorlige, oftest tilfredse Folk, og, selv om det skulde skrive sig fra en Smule Ligegyldighed, maa man glædes ved at see dem tilfredse midt imellem Glemsel og Savn. Om Vinteren læse de gamle Sagaer, til de kunne dem udenad, om Sommeren ride de. Det er Adspredelsen. Mangen en heelstøbt Karl med et klogtigt, opfindsomt Hoved gaaer her paa sin Gaard, uvirksom, men sorgløs i de urgamle simple Sysler. Mangen en fiin Frøken vogter Faar barbenet og med udslaaet Haar, og vilde dog forsvare en anden Plads. Man maa overhovedet undertiden studse over det ædle Blod, der tydeligt arter sig hos enkelte Individer, deres naturlige Anstand, den ranke Væxt, den aabne Frihed i Omgængelse — hvor dybt end Alt dette hos Andre er nedtrykket under Uvidenhed og Fattigdom. Thi endog den Mangel paa Reenlighed, som paa enkelte Steder er saa paafaldende, er ofte Uvidenhed. Hvor saae de det blanke Exempel?

Vore Damer ville vel ikke goutere dette „fine Frøken." Men her er sandfærdigt fine Frøkener,

som nedstamme, saa lige det lader sig gjøre, fra de frisindede og mægtige første Udvandrere, og gjennem dem fra de gamle Kongehuse. Alt er der hvad man maa have, hvad der ikke kan tillyves, den ægte Oprindelighed, et adeligt Indre i et ædelt Ydre.

Jeg stødte en Søndagmorgen paa Kirkefolk, der skulde til Saurbær ved Esja, vi blev i Følge en Miils Vei. Mellem dem var der en saadan Frøken, om hvis Stamtavle jeg desværre glemte at spørge, det var Skade, men den kunde til Nød læses udenpaa hende. Hun sad saa kjæk og fri paa Stolsadlen, let og fiint bygget som hun var, paa en staalgraa zirlig Hest, der dandsede under hende, i sin tætsluttende sorte Dragt — Trøie og Skjørt — med gule paabundne Skoe af usværtet Skind, blaae Strømper og Vanter og en lille Svøbe i Haanden. Hun havde et udaddeligt skaaret Ansigt og Øine saa smægtende blaae, som Nogen kan forlange under et Par tegnede Bryn og lange Øienhaar, og den lille sorte Hue med den tykke blaae Kvast sad en Smule koket paa det brune glat opbundne Haar. Broderen red ved Siden, det var det samme Ansigt, men Alt stolt og kraftigt, hvad der hos hende var blødt og frygtsomt. Vi gav os i Snak med hverandre og blev ret gode Venner. Jeg maatte fortælle dem om Norge,

de vilde vide saameget om de gamle Frænder. Til Gjengjæld gjorde jeg dem mine Spørgsmaal. Jeg kunde udbrede mig over, hvor let hun forstod mig; ofte oversatte hun mine uheldigt anbragte islandske Gloser eller mit øvrige Norske for Broderen, naar han ikke strax begreb mig; jeg kunde tale om den klingende vederkvægelige Stemme, om disse kloge spørgende Øine, der kunde opfatte ved at see, om denne Skyhed for den Fremmede, halv naiv Frygt, halv god Tone.

Før vi skiltes, udvexlede vi Navne. De hed Bjarne og Thordis, han var nogleogtredive, hun tyve Aar. Tilsidst red vi et Stykke omkap, som for at prøve hverandre. Hun nærmede sig derpaa Broderen og hvidskede ham Noget i Øret. Han spurgte efter en Pause: Er du gift? — Nei, svarede jeg og vendte mig hurtigt mod hende, men hun saa til den anden Side. End du? spurgte jeg. Hun rystede paa Hovedet. — Det var tydeligt, at vi alle Tre efter disse Note-Udvexlinger, der ligesom saamange andre ikke ledede til Noget, dog vare mere tilfredse med hverandre. Vi red derpaa endnu engang omkap og saa hver til vor Side, hvor Veien deelte sig.

Et Gjensyn.

En Fortælling.

Et Gjensyn.

Sind Sie Maria? fragt' ich voll
Entsetzen,
Und steinern und metalles
Scholl eine Stimm': So nennen mich
die Leute.

Heine.

Det var endnu tidlig Morgen i Hr. M.s Arbeidsværelse. Hr. M. sad saa fordybet over sin Pult, at han ikke mærkede sin Tjener, forinden denne stod lige ved hans Bord for at mælde, at den Kone, der to Gange før forgjæves havde søgt ham, nu atter stod udenfor med indstændig Begjæring om at faae ham i Tale. Et Vink og den Anmeldte traadte ind. Det var en middelaldrende Kone med et Ansigt, af hvilket kummerfuld Huuslighed havde udslettet ethvert Ungdommens og Mildhedens Spor for at indgrave Lidelsens og Bitterhedens Mærker istedet. Hun var iført en gammel sort Fløielshat, en brun Kaabe af et forældet Snit, kantet med slidte Frynd-

ser og endelig en Krave, hvori hver Fold fortalte om Nød og Trang. Hvo har ikke haft Anledning til at see en af disse traurige Skikkelser indenfor sin Dør?

Hun lod ikke den, hun søgte, længe i Tvivl om sit Ærinde. Med den Indledning, at hun vel ikke hàvde den Ære at kjende Hans Høivelbaarenhed, men at hun dog saavel paa Grund af hans Ry for Velgjørenhed som paa Grund af hans formaaende Embedsstilling vovede at henvende sig til ham om Hjælp, tog hun et sammenlagt Papir ud af et Bomuldstørklæde og præsenterede ham det.

M. kastede et flygtigt Blik paa Papiret, det var en Liste, paa hvilken en Deel gavmilde Mennesker havde skrevet deres Navne. Han var bleven staaende foran hende, og hørte venlig og taalmodig til, medens hun med qvindelig Vidtløftighed opramsede for ham den gamle velbekjendte Elendighedshistorie. Ak, hvilken Vidtløftighed kan tilfulde skildre en saadan Livstragedie, saa mangfoldig og indholdsrig i sin Eensformighed, saa poesiløs og triviel i sin Jammersfylde. Født af „en god Familie" . . . gift med en Mand, der var ligesaa brutal som letsindig, og som derhos manglede baade Evne og Villie til at ernære hende og den voxende

Børneflok . . . Enke uden Enkepension, efterladt i en af Landets afsides Kyststæder, hvor hendes Mand i de sidste Aar som Opsynsmand for en Skibsbygger havde haft et kummerligt Livsophold... dette var Grundtrækkene i den Skildring, hun udkastede af sit Liv.

Nu var hun taget ind til Christiania i Haab om at finde Hjelp hos en der bosat Broder, men ogsaa han var død, og hans Enke trængende som hun.

„I hvilken Stilling var Deres Mand, før han modtog hiin Opsynsbetjening?" spurgte M. deeltagende.

„Ak i slet ingen. Nu og da erhvervede han lidt ved Skriveri paa et Embedscontor. Det var bittre Aar; jeg syede Nat og Dag, men det forslaaer lidet til at underholde en Mand og fem Børn med."

„Men hvor kunde da De, der som De siger var af god Familie, indlade Dem paa at ægte en Mand, der Intet var og Intet vilde være?"

„Ak Deres Høivelbaarenhed! Et Ungdoms Feiltrin . . ."

„Saa, saa," afbrød M. hende, og undveg et uanfægtet Blik af et Par hvasse, blaae Øine, der for længesiden havde tabt ethvert Udtryk af Zarthed og Blu.

„De var" — tilføiede han „en Datter af ....?"

„Afdøde Foged Lemvig i Østerdalen."

„Hvordan! Foged Lemvig — Foged Lemvig, der kom i Kassemangel?"

„Ak ja, det var min ulykkelige Fader . . ."

„Virkelig! o virkelig! saa . . hm . ." sagde M. med forandret Stemme — „sæt Dem ned, jeg beder Dem! vær saa god!"

Hun tog neiende Plads paa en Stol, som han med et noget keitet Galanteri tilbød hende. Selv satte han sig eller meget mere kastede han sig, overvældet af en indre Bevægelse, ned paa Sofaen, medens hans Haand foer over den høie, skaldede Pande som for at bortjage en trykkende Erindring. De opskudte Briller vare igjen gledne ned over Øinene, og mod sin Villie fixerede han den ligeoverfor ham siddende Qvinde. Ak det er hende, sagde han ved sig selv, det er hende — min Ungdoms Drøm. Det er hende, gjentog han, medens han tabt i den smertelige Beskuen Intet hørte af hendes Talestrøm. Han betragtede disse haarde Træk, disse spidse Omrids, denne mørke, galdeagtige Rødme, hvormed daglig Harme og en sjelløs, forbittret Kamp med Existencen langsomt indætser Huden, denne Mund, Sjælens ubedragelige Speil, der nu fremtraadte i sin

hele afskrækkende Simpelhed..., hvor godt havde ikke et Par smilende, ungdommelige Læber fordum vidst at skjule den...! kun de tykke Lokker af en smuk Askefarve og de mørke Øienhaar havde overlevet Ødelæggelsen, og stak nu næsten ubehageligt af mod de Omgivelser, hvori de befandt sig.

„Deres Fader," tog han med Anstrængelse tilorde, „har jeg kjendt i mine yngre Dage. Han havde da Anledning til at vise mig nogle Tjenester. Det er mig kjært, at Skjæbnen tillader mig at gjøre Gjengjæld mod hans Datter. Giv mig Deres Adresse, og senest paa Søndag skal De høre fra mig... Fat Mod gode Kone!" vedblev han og reiste sig, „Noget skal jeg med Guds Hjælp kunne udrette for Dem. Stol paa en Mands bedste Villie, der var Deres ... Deres Faders Ven."

„O, er det muligt! saamegen Godhed!... Gud lønne og velsigne Deres Høivelbaarenhed derfor!" Hun greb hans Haand, som om hun vilde kysse den; han foer forskrækket tilbage.

„Det er godt, det er godt. Altsaa senest paa Søndag... Denne Dør, maa jeg bede... Adieu, Adieu... Tag Dem iagt for Trappen." Og han fulgte hende med Øinene, indtil hun forsvandt.

Denne Dags Aften vandrede M. tankefuld op

og ned i sit Værelse. En ualmindelig Bevægelse stod malet i hans markerede Træk. Hvilket Møde! sagde han for sig selv. For første Gang efter saa mange Aars Forløb erindres jeg om en Tildragelse, der næsten var svunden mig af Minde. Og paa hvilken Maade...! Hun kjendte mig ikke, nei Gud skee Lov! I den Afkrog, hvori hun har henslæbt sin elendige Tilværelse, har hun ganske tabt mit Spor. Hun anede ikke, at den, hun anraabte om en Almisse, var den Forskudte, og hun skal aldrig ane det. Jeg vil være hende et mildt Forsyn, uden at hun skal rødme derover... Hvor levende drages mine Tanker tilbage til hiin Aftens Begivenheder!

Han aabnede sin Pult og fremdrog af en tillaaset Skuffe en gammel Portefeuille i Skindbind. Den indeholdt hvad en Students Portefeuille almindeligviis vil indeholde: Brevskaber, Dagbogsblade, Reisenotitser, poetiske Forsøg, Skizzer, Tegninger o. s. v. Han fandt snart det Hefte, han søgte, og fordybede sig i dets Læsning.

Vi ville læse det med ham.

28de Decbr. 1822.

Idag er det netop Aarsdagen siden det passerede. Jeg vil nu nedskrive Historien, og der-

med skal den være endt og afsluttet for evige Tider.

Fjerde Juledag holdtes det store Bal hos Lensmanden paa Kleppen. I to Aar havde der været Tale derom i Bygden. Naar først den nye Sal var bleven indredet, hedte det, skulde det gaae for sig. Da Salen var færdig, udsattes det til Juul, da Julen kom, blev det henskudt til Lensmandens Geburtsdag. Man gjettede, for at udfinde Grunden til disse Skuffelser; men lad Grunden have været hvilken den vil: fjerde Juledag blev det store Bal hos Lensmanden virkelig afholdt.

Vi droge i flere Vendinger derhen. Først Fogden og Smaagutterne, derpaa Jomfru Borre og Frederikke; og i sidste Vending skulde endelig den gamle Contoirbetjent Hr. Svendsen og jeg afsted. Dette havde jeg dennegang udtrykkelig forlangt. Ellers skulde jeg altid sendes først i Ilden; men paa den Maade fik jeg neppe Tid til at klæde mig paa, ikke at tale om den dødelig kjedsommelige Time, jeg maatte udholde paa Aastedet, inden de Andre kom efter. Det er ikke af liden Vigtighed at have Tid til at knytte sit Halstørklæde med Betænksomhed og til at lægge den sidste børstende Haand paa sine Skoe og sin sorte Kjole. Endelig var jeg færdig, og jeg maatte

selv tilstaae, at jeg var upaaklagelig. Med denne dobbelt behagelige Følelse kastede jeg mig i Slæden; nu turde jeg igjen uforstyrret overlade mig til mine Drømmerier. Under Bjældeklangen, der taktmæssig accompagnerede mine Tanker, gik det rask ud i den dæmrende Aften. Det var en af disse Vinterdage, hvor Himlen ligger saa lavt over Jorden, som om den med sær Inderlighed vilde tage den i Favn. Luften var luun og caresserende; enhver Lyd klang mat og dæmpet; Træerne syntes at slumre ubevægelige under det tykke bløde Sneedække; en vinterlig Siesta hvilede over Jorden. Jeg tilbagekaldte mig i Erindringen hvad jeg havde oplevet siden Frederikkes Hjemkomst fra Byen forrige Vinter, hvor hun havde været for at lære Musik og Skræddersøm; hvorledes jeg havde kjæmpet mod Fortryllelsen, og længe troet mig sikker, indtil jeg mærkede, at hun despotisk beherskede mine Tanker Nat og Dag.

Min tause Monolog lød omtrent saaledes:

„Ved hvilket sælsomt Spil er den Tilstaaelse, jeg ofte var i Begreb med at gjøre hende, hver Gang bleven afbrudt! Snart kom en af hendes smaa Brødre trampende ind og bad om Forklaring paa et Sted i Lectien; snart kom Jomfru Borre, den fatale Jomfru Borre. Man skulde troe, hun havde det paa

Veiret, hver Gang der er Noget hun kan forpurre. Altid plumpede Noget parodierende ind i den lykkelige Stemning. Undertiden var det dog ogsaa Frederikkes egen Overgivenhed, der var Skyld deri. En Gang før Juul vare vi alene i Dagligstuen, alle de Andre vake bortreiste. Det brændte i Kakkelovnen; i den zittrende Flamme traadte hendes Skikkelse, medens hun sad paa Sofaen, kun halvt frem, som i Hautrelief. Skumringen og Eensomheden gav Samtalen uvilkaarligt et farligt Præg; Frederikke var alvorlig, næsten fortrolig. Jeg reiste mig fra min Plads for at gaae hen til hende, da brød hun ud i en høi Latter, og bad mig endelig at gaae over Gulvet endnu engang, da min Skygge paa Væggen var saa „aldeles kostelig." Øieblikket var spildt. Disse hurtige Overgange fra Alvor til Lystighed ere eiendommelige hos hende, man kan aldrig være ganske sikker paa nogen Stemning, og hun vender de Andres ganske efter sin egen. Det er ikke Mangel paa Gemyt, det er Caprice, ungdommeligt Overmod. Naar hun bliver ældre, og Livets Alvor har brudt dette Overmod, vil hun maaskee blive elskværdigere, men ikke fortrylle mig mere end nu, da hun saa ofte saarer mig. Hun mangler ikke

Sjel men Dannelse, det vil sige den Dannelse, som Livet giver."

„Men den fatale Jomfru Borre! ved at drage igjennem denne Skov erindres jeg om en af hendes Streger. Denne Skov har altid havt noget særeget Tillokkende for mig. Da jeg i Høst kjørte herigjennem med Frederikke, spurgte jeg hende, om hun ikke fandt, at Reisen gjennem en saadan Skov, paa en egen Maade vakte og sysselsatte Phantasien. Hun sagde: nei det havde hun ikke mærket. Jeg mener, blev jeg ved, at de uregelmæssige Trægrupper, som Udhugning, Tiden eller Stormen hist og her har dannet i den tætte Masse, undertiden sælsomt belives og individualiseres, og at de nu og da antage de eventyrligste Formationer, idet man farer dem forbi. See f. Ex. de to unge, ranke Træer, der bøie sig mod hinanden oppe paa Skrænten! Kan man undgaae at tænke paa et Stevnemøde mellem et kjærligt Par? Og hist til Høire den gamle knudrede Gran, der ligger udstrakt under Mosdækket, er det ikke en døende Familiefader omgiven af sin sørgende Børneflok? See kun hvor forskjellig Charakteren afpræger sig i de store og de smaa Træer, see den brede Matronegestalt her i Forgrunden og den slanke, jomfruelige Skikkelse ved Siden af, som

fortvivlet hæver sine Arme mod Himlen. Frederikke fandt det høist besynderligt, at jeg kunde see alt dette i nogle krogede, nedblæste Grantræer, og forsikkrede, at hun herefter vilde forsøge paa at udfinde noget lignende. Nogle Dage efter sad jeg ved det aabne Vindue og læste, da jeg hørte Jomfru Borre og Frederikkes Stemmer udenfor i Haven. Bag det nedrullede Gardin kunde jeg see, at de vare beskjæftigede med at ophænge Vadsk paa den grønne Vold foran Trappen. Medeet siger Jomfru Borre med en dyb, paataget Stemme (hun kan let efterabe enhver Røst), synes De ikke, Jomfru Lemvig, at Synet af en saadan Gruppe paa en egen Maade vækker Fantesien? See her denne lange Række af Fatters Uldstrømper; finder De ikke, at de sælsomt belives og induvialiseres, naar man længe seer paa dem? ja at de tilsidst antage de eventyrligste Reformationer? Jo sandelig, sagde Frederikke leende, man kan ikke undgaae at tænke paa den store Armee... Og denne Nathue der, vedblev Jomfru Borre, er det ikke livagtig Kongen, der commanderer den mod Fienden..., Keiseren mener De vel, berigtigede Frederikke. Naa, skal det endelig være en Keiser... Men hvad mener da Jomfruen om denne slanke jomfruelige Skikkelse? Hvordan har

den forvildet sig ind i Armeen? Fra mit Skjul saa jeg, at hun havde stukket en blaarudet Nattrøie samt en Natkappe paa en Ertestang, og at hun holdt dette Skabilken i Veiret; og nu loe de begge som om de vilde briste. Et stærkt Vindpust bevægede Gardinet, bag hvilket jeg stod, Latteren ophørte pludselig, og de sloge igjen ind i den naturlige Tone."

„O, vil man nogensinde haabe at vinde den Elskede, da maa man først være sikker paa hendes Veninde. Men Jomfru Borre er min Fiende og søger at afvende Frederikkes Sind fra mig. Dog er hun ikke en freidig og aabenbar Fiende; thi da vilde jeg frygte hende langt mindre. Men denne usynlige Paavirkning, der røber sig i tusinde skjulte, tilsyneladende uskyldige Udfald, som kun staaer en Qvinde til Raadighed, og som en Mand ikke har noget Vaaben imod, svækker mit Mod; den ligner disse snigende Gifter, der langsomt, men sikkert dræbe. Jeg begriber ikke den Forandring, der er foregaaet med hende; thi i Førstningen efter min Ankomst her til Huset viiste hun sig venlig og forekommende ved enhver Leilighed; men siden Frederikke er kommen hjem, er hun ganske anderledes. Dog, hendes Rænker skal ikke lykkes hende. Ved mere end eet Tegn, blot synlige for mig, har Frederikke givet mig at forstaae,

at jeg ikke er hende ligegyldig. Nu maa det komme til en Forklaring, nu eller aldrig... Jeg holder Uvisheden ikke længer ud; nu eller aldrig... Det skal briste eller bære. Ikke derhjemme i Dagliglivets Tvang kunde det skee, men i Baltummelen, i Menneskevrimlens Eensomhed; der er netop Stedet for tvende Hjerter til at udtale sig for hinanden. Nu eller aldrig! Nu eller aldrig klinger det ogsaa i Bjælderne uden Ophør."

Saaledes omtrent var Gangen i mine Betragtninger, da jeg fik Gaarden i Sigte. Det skinnede langt ud over Jorderne fra de mange oplyste Vinduer, som fra et fortryllet Slot. Som en forvoven Ridder i Eventyret stævnede ogsaa jeg med Sværd og Skjold hen for at erobre Seirens Priis, endnu uvidende om hvad for Drager og Rædseler der kunde være at bekjæmpe. Mit Mod sank betydeligt, og jeg blev mere og mere beklemt, jo nærmere jeg kom Gaarden; dog min Beslutning stod fast. Nu eller aldrig. I Aften skal det afgjøres.

Paa Gaardspladsen var der Hurlumhei af kommende og reisende Slæder, af Damer der stege ud, og af Kudske, der skulde trakteres. Den hele Scene tilligemed Udhusene, Havestakittet, Hundehuset, ligetil det gamle Rognetræ med den store Skjærerede, traadte malerisk

frem i det stærke Lysskjær fra Vinduerne. Hvad mon det gamle patriarkalske Par Skjærer, der i saa mange Aar havde huset rolig og uforstyrret i benævnte Rede, hvad mon de tænkte om disse Optøier hos deres Grande? Jeg syntes jeg saa dem lette sig op af Reden og misbilligende ryste paa de graanende Hoveder.

Jeg traadte ind i Forstuen. Ved Hjælp af to Lygter, der vare anbragte ved hver Side af Døren, fik jeg i Hast mit Tøi afkastet (jeg mærkede at jeg var en af de Sidste) og gik igjennem et lille Værelse, indtil jeg standsede paa Tærskelen af et større. Dette var ganske opfyldt af Damer. Neppe fik et Par drøie landlige Terner Plads til at byde nogle uhyre Brætter med Theevand og Bakkelse om mellem Gjæsterne. Mit Øie fandt snart den, det søgte. O Himmel, hvor hun var deilig! Man saa det først ret, naar hun sad mellem alle de Andre. En lyserød, klar Kjole omgav hende som en rosenrød Sky, hendes eneste Prydelse bestod i en stor, hvid Rose paa Haaret. Jeg vil ikke bruge det ligesaa forslidte som usande Udtryk, at den falmede og syntes graa mod hendes Hud. Den lod slet ikke til at skamme sig paa sin Plads; men det er vist, at hendes Huds friske Hvidhed og Rosens mattere Bleghed gjensidig hævede hinanden paa den vidunderligste Maade. Der skulde

en Dristighed til som Jomfru Borres for at sætte sig netop ved hendes Side. Jomfru Borre har den ubeskrivelige Teint, der ligner Lungemos, det er en Blanding af Bruunrødt, Graat og Grønligt. Hendes Haar af en sodet Sorthed, de bevægelige, changeante Øine, de store hvide Tænder bag den haanlige Mund, Alt er charakteristisk i dette Ansigt; dertil har Naturen af Caprice givet hende en smuk Figur, som maaskee gjør, at hun endnu har Pretension paa Courtoisie. Hun er mere frygtet end afholdt i Bygden formedelst sin skarpe Tunge, der Intet skaaner. Satire i den Gemytløses og Udannedes Mund er afskyelig, og udarter kun til raae Harcelleren. Dog veed hun godt at insinuere sig hos dem, hun vil vinde. Men Blikkene begyndte at drage sig hen mod den Plads, hvor jeg stod; der hviskedes saa smaat. En forbistret Opgave for en Herre at traversere en saadan tæt sluttet Kreds af Damer! jeg gaaer heller igjennem en indiansk Leir. I et saadant Øieblik veed man med Vished, at den hele Kreds er blot eet Øie, een Tanke; og vee den, ved hvem der klæber det mindste Keitet, en Skygge af noget Latterligt! Man føler instinktmæssig, at en Samling qvindelige Individer altid betragter det enkelte mandlige Individ som en Fiende, der bør for-

følges og martres. Det Omvendte kan aldrig være Tilfældet; derfor bør det til den almindelige Sikkerhed altid være saaledes arrangeret, at Damerne gaae igjennem det Værelse, hvor Herrerne samles.

Slige Betragtninger ere imidlertid ikke skikkede til at sætte Mod i Nogen i min Stilling; der maatte fattes en Beslutning. Jeg beregnede, at en lang Gjennemmarsch var langt farligere at iværksætte end en dristig Maneuvre: jeg besluttede at engagere Frederikke. Hvor lidet skal der til for at kuldkaste de største menneskelige Planer! Var det Beregning eller Tilfælde, at Jomfru Borre idetsamme satte sin Fod saa langt frem? Jeg vil ridderlig antage det sidste, men i min forcerede Rasthed mærkede jeg det ikke, snublede og stødte til et af de store omvandrende Brætter, der imidlertid i den haandfaste landlige Nymphes Arme nogenlunde beholdt Ligevægten; kun vakte det de nærmeste Damers Skrig, og jeg selv fik mig et dygtigt Albuestød. Denne ringe Standsning var tilstrækkelig til at forstyrre min hele Plan. Musiken spillede op i det samme, og et ungt Menneske, som jeg ikke kjendte, men som saae godt ud, bukkede for Frederikke og førte hende ind i Salen; og de øvrige Herrer fulgte hans Exempel. Jeg stod endnu bedøvet og var ikke kommen mig efter mit Enkemands-

stød, da jeg saa Værelset tomt paa et Par aldrende Damer nær, deriblandt ogsaa Amtmandens Huusjomfru. Det er en snild, brav Pige, der laver fortræffelig Mad; hun tager sig maaskee ikke ud i en Dands, men jeg er jo heller ingen Mester i Kunsten, hvorfor skulde jeg ikke engagere hende? Hun sagde heller ikke nei, og vi stillede os nederst i Careen.

Nu først havde jeg Anledning til at betragte Salen, den nye Sal. Det var rigtignok en Forandring. Den, som havde seet den i sin gamle Skikkelse, hvor den kun tjente til at huse en Mængde Væverstole, Rokke, Garnvinder og kasserede Møbler, havde ondt for at sætte sig ind i, at det var den samme. Paa de panelede Vægge var med passende Mellemrum anbragt Lampetter, omsnoet af Tyttebærløv; til de gamle Fruers Beqvemmelighed fandtes fire Sofaer, og til de Dandsendes et Par Rækker Bænke. Men „Kronen" under Loftet var dog Lensmandens Stolthed. Den var kunstigen flettet af Granbar, smykket med couleurte Papirroser og bar ikke færre end 12 Lys. At Pladsen under denne Krone stadigen blev skyet af de Dandsende, saa at Careen paa dette Sted altid deelte sig, betog Kronen intet af dens Imposante.

Hvor har en saadan første Dands et eiendom-

meligt Præg, som den næste allerede tildeels har tabt, og som længere hen ganske forsvinder! Endnu leder den hulde Géne, der er Gratiernes Slægtning, om end en fornegtet Slægtning, de Dandsendes Skridt; endnu er Glæden ikke løssluppen, men zittrer tilbageholden i Damernes nedslagne Blikke og i deres Kinders udspringende Roser; man deler spændt sin Opmærksomhed mellem sig selv og Andre.

Og Frederikke! hendes Øie straalede! Man sige hvad man vil til de sorte Øines Priis, men de kunne ikke have denne fængslende Magt, dette Ubeskrivelige, som et Par smukke blaa. Kun de forstaae paa engang at saare og at læge, at byde og at bede, og naar de nu ovenikjøbet tilsløres af et Par lange mørke Øienhaar som Frederikkes! Hun har en eiendommelig Maade at bære sig paa i Valsen: Hun bøier Hovedet mod Siden med halvt tillukkede Øine og en Mine, som om hun overgav sig paa Naade og Unaade til den Lykkelige, der omslynger hende; men pludselig, som vilde hun straffe denne forvovne Tanke, hæver hun Hovedet stolt iveiret, og hendes Blikke udsende Lyn til alle Sider. Længere ud paa Aftenen erholdt jeg Løfte om en Vals af hende; jeg ventede den med zittrende Utaalmodighed. Da jeg ilede hen for at byde hende op, stødte det unge

Menneske, der engang før var kommen mig i Forkjøbet, til, og gjorde den samme Paastand. Frederikke syntes et Øieblik forlegen og meente, at det var den følgende Vals, hun havde lovet mig. Jeg forsikkrede, at hun udtrykkelig havde lovet mig denne. Det samme paastod han.

„Hvor er det muligt, at jeg kan beholde alle disse Engagements i Hovedet," udbrød Frederikke, „De maa virkelig undskylde mig om jeg engang imellem bliver lidt confus."

„Da veed jeg ikke bedre, end at Jomfru Lemvig vælger imellem os to," sagde Personen; som jeg siden fik at vide, heed Wilhelm Barth, med seiersvis Mine. „Jeg tænker Hr. M. er tilfreds dermed."

Jeg afventede ikke denne Dom, men bukkede og trak mig tilbage. „Altsaa næste Vals!" raabte hun efter mig.

Altsaa næste Vals! Jeg søgte ned til Plakaten ved Indgangen, for at see, naar denne Vals skulde begynde. Til min Skræk opdagede jeg, at der ikke fandtes flere Valse noterede, men vel en uendelig Række Engelskdandse og Feiere, endvidere Molinask, Hornpfeife, Figaro, kort allehaande Dandse, der ikke tillade nogen ordentlig Samtale med Damen. Det var dog for galt! I mit Miesmod herover flugte jeg

imod mit Forsæt et Glas Punsch, det smagte mig ilde, og dette i Forening med Heden og mit slette Humør drev mig ud af Salen; jeg maatte havr Luft. Desuden skulde Hornpfeifen snart begynde, og denne Dands kan jeg ikke fordrage; hvor latterligt at see en Mængde Mennesker med den voldsomste Hurtighed jage omkring efter hverandre i smaa Kredse, og hvor kjedsommeligt at høre den gnavende Gjentagelse af en hoppende, skrattende Musik. Jeg lider ikke at see Frederikke i denne Dands. Gjennem Spilleværelset og den tomme Dagligstue, naaede jeg Husets Sengkammer, hvor Reisetøiet laae opstablet. Her var det kjøligt og stille, og et Par Lys, der brændte med fingerlange Tander paa en Marmorkonsol foran Speilet, tydede paa, at dette Værelse var lidet besøgt. Jeg pudsede Lysene og søgte mig en Plads i en magelig Bedstefaderstol i en Krog mellem Sengegardinet og Væggen. Stilheden og Kjøligheden virkede snart beroligende paa mig; fra Balsalen hørte jeg ikke andet end Bassens eensformige, melankolske Grundtoner, kun af og til slap Musiken ud som et pludseligt Skrig, naar man gik i en fjern Dør.

Hvor længe jeg havde siddet her, veed jeg ikke, da jeg hørte Fogdens Stemme i den tilstødende

Stue. Han og Frederikke traadte ind. Uvilkaarlig blev jeg i mit Skjul, hvorfra jeg kunde iagttage dem, uden at det var dem muligt at bemærke mig. Den Gamle havde drukket vel meget, hans Ansigt var deraf eller maaskee af den ophidsede Sindsstemning, hvori han syntes at befinde sig, ualmindelig coloreret.

„Jeg siger dig Nikke," sagde han til Datteren, „jeg vil ikke vide af det, nei Pinedød om jeg vil."

„Herregud," svarede hun blidt paa denne raa Tiltale, „kan jeg da forbyde Mennesket at tale med mig? At dandse een Dands med Nogen kan dog ikke kaldes formeget."

„Een Dands siger Du? nei det var s'gu to, og han engagerede Dig til den tredie. Troer Du ikke jeg fra Spillebordet har seet, hvordan den Flab har gaaet og lirket og smidsket for Dig den hele Aften? Saa skulde Du have Punsch, saa Biskop, saa var det et Shawl, saa en Zefyr, som skulde hentes, og saa Hvisken og Tisken og Fjas og Knisen i hver Krog. Jeg veed hvad Enden bliver paa sligt, ja Pinedød, det veed jeg. Men jeg vil ikke vide af det mere, seer Du. Denne Præliminaristen, denne Barth, er en stor Skarv," blev han mere dæmpet ved og kastede et Blik om sig i den tomme Stue. „Jeg kjender Personen, om han end ikke har faaet Tid til

at gjøre sig rigtig kjendt her i Bygden; dertil er han en Pralhans, en Slagsbroder, en impertinent, uopdragen Knegt, som Ingenting har og Ingenting vil blive."

„Det kan gjerne være," sagde Frederikke med en allerkjæreste vantro Grimace om Munden. Derpaa dreiede hun sig mod Speilet, og gav sig til at rette paa Folderne af sin Kjole. Hun trak Bæltet snevrere til om den smække Taille og rettede Brystet i Veiret.

„Nei var det vor Candidat, det var noget andet det," sagde Fogden i en betydelig mildere, næsten vemodig Tone. „Enhver, som har Øine i Hovedet, kan see, at han courer for Dig, og han mener det alvorlig, han! Det er en Mand, det! baade med Hoved og Hjerte; af ham bliver der noget Stort engang. Han har gjort mig Tjenester, som ... ja det skulde Du bare vide ...! Men Du er som alle Pigebørn forstyrret og veed ikke Dit eget Bedste."

Mit Hjerte bankede næsten hørligt ved disse Ord. Men hvad hun leende svarede, sandsede jeg ikke; thi ligefor mig stod jo hendes straalende Billede i Speilet i ubeskrivelig Ungdomsynde; og uden at hun vidste noget deraf, mødte hendes Øine mine i mit Skjul, medens hun rullede de blonde Lokker op ad Fingeren.

„Som jeg siger," tog Faderen igjen barsk tilorde, „ingen Commers, ingen Passiar mere med

Mosjø Urian. Jeg vil ikke vide af det, forstaaer Du? Og at Du kan vide det i Forveien, i vort Huus skal han ikke komme med sin Fod. Du tænker kanskee paa Ballet paa Thorsdag, men det skal ikke blive noget af."

„Jeg kan ikke begribe, hvor Du kan være saa urimelig Faer," sagde Frederikke i en grædende Tone. „Havde jeg kunnet drømme om al denne Fortræd i Aften, var jeg bleven hjemme. Nu har jeg ingen Fornøielse mere."

„Naa, naa, naa, vær nu blid igjen Rikkami. Jeg meente det ikke saa slemt. Du veed jeg tvinger ikke mine Barn; det er mit Princip, at Enhver skal handle efter sit Hjertes Lyst. Men det siger jeg, seer jeg endnu engang, at Du indlader Dig med den fordømte Hvalp, saa skal Du faae med mig at bestille. Jeg skal engang fortælle Dig Historier om ham, saa jeg tænker nok Lysten til at coqvettere og agere med ham skal forgaae Dig."

„Det behøves slet ikke," sagde Frederikke alvorlig, „Du tager storlig Feil, hvis Du troer, at jeg synes der er noget Rart ved ham. Og er det ikke andet Du frygter, Faer, saa kan Du være ganske rolig. Herefter skal jeg ikke see til den Side, hvor han er. Er Du nu fornøiet?"

„Det er et Ord Rikke, det er et Ord!" sagde Fogden høitidelig. „Giv mig Din Haand derpaa. See saa, det er et Ord!"

Denne Pagt var netop sluttet, da de bleve afbrudte. Et Par vældige Sporer klirrede udenfor i Forstuen, en barsk Stemme raabte paa Jomfru Lemvig, og den tykke Ritmester stak Hovedet ind af Døren. „Endelig finder jeg Dem Jomfru Lemvig; jeg har søgt Dem fortvivlet over en halv Time. Engelskdandsen er længesiden begyndt, maa jeg have den Ære!"

Endnu et smilende Blik i Speilet, som jeg opfangede, og hun svævede bort. Faderen gik langsomt efter, og jeg hørte ham endnu brumme: „Saadan en Laps! saadan en Døgenicht!"

Da jeg kom ind i Salen dandsede netop Præliminaristen ned. Jeg havde da ret Anledning til at betragte ham nøiere. Han synes ikke at være meget over tyve Aar, men han er overmaade suffisant i sit Væsen. Hans blomstrende Ansigtsfarve er ved Dandsen og et snevert, sort Atlaskes Halsbind bleven stærkt blussende. Omkring den store, fyldige, men veldannede Mund ligger der et tykt Træk af Uforskammethed og Selvtillid. Han har et forbistret smukt Haar, men derfor gaaer han heller ikke forbi et Speil uden at standse for at caressere det. Det

er et complet Exemplar af en Bygdelaps. Nu begriber jeg, at han fører næsten alle Dandse op og afbryder dem igjen efter Behag; og naar man hører Støi eller Ordvexel, feiler man neppe ved at antage, at han er Centrum deri. Med alt dette kan jeg dog ikke negte, at det er et raskt, velvoxent Menneske, der „fører en god Dame," som vor gamle Kontoirhane Svendsen udtrykker sig; ja imod de to Figurer, der dandse ned næst ham, er han ordentlig elegant. Den Ene, en firskaaren, bestøvlet Landmand, arbeider redelig gjennem de lange, anstrengende Tourer, og Damen er ikke af de letteste. Et Par Gange har han i en besynderlig Distraction gjort en Bevægelse, som om han vilde spytte i Hænderne, naar han skal valse rundt med hende. Hans Sidemand, den rige Tømmermærker, er raskere paa Foden; han dandser ordentlig med et Slags Lidenskab. Desuagtet er denne Cavalleer i Miskredit hos Damerne i Aften, maaskee mest paa Grund af et Par sorte Handsker, der farve af. Paa flere end een af de hvide Kjolerygge staaer Beviset derfor aftrykt, hvilket har givet Lensmanden, der er en lystig Vært, Anledning til en Vittighed. „Nu har Stubberuden snart mærket alt det Tømmer, vi har her i Aften," udbrød han nemlig, idet han gik ned

langs Carréen. „Er Du forstyrret Faer!" sagde Lensmandinden, „kalder Du Damerne Tømmer?" „Forstyrret siger Du? Er det kanskee ikke Fruen-Tømmer, hvad?" Denne Kjældermand gjør megen Lykke. Men Frederikke svæver ved den pustende Ritmesters Haand som en Gratie gjennem Dandsen. Enderne af hans lange røde Skjærf staae som et Hjul omkring dem.

Da hun efter den anstrengende Engelskdands havde naaet ned, bød jeg hende en Stol, som hun modtog med en ualmindelig Venlighed. Dette gav mig Mod til at bede hende om Cotillonen, og til min Overraskelse takkede hun med den samme Venlighed. Præliminaristen, der i det samme kom og engagerede, affærdigede hun med et kort og spansk „Tak, jeg er engageret," som han besvarede med et dybt, ironisk Buk. Hvor havde jeg et Øieblik kunnet troe, at denne Person havde gjort noget Indtryk paa hende! Faderens plumpe Advarsel var aldeles overflødig... men maaskee — saa hviskede en daarlig Stemme i mit Bryst — maaskee har han aabnet hendes Blik for min stille Lidenskab, for at jeg ikke er hende ganske uværdig. Hendes Øine saae derved saa forskende vemodigt paa mig, som om de saae hvad jeg tænkte, og vilde afbede al den Lidelse, de havde foraarsaget mig. Jeg var som beruset. Nu

eller aldrig, lød det atter gjennem de fløitende Takter i Valsen. Nu eller aldrig. I Cotillonen skal det skee.

Aftenen svandt, det lakkede mod Ballets Ende, Cotillonen skulde begynde. Jeg troede selv neppe paa min Lykke, da jeg endelig ved hendes Haand stillede mig op i Dandsen. Neppe havde vi taget Plads, saa viste Hr. Barth sig paa den anden Side. Det foruroligede mig dog ikke meget, thi hun bad mig næsten i samme Øieblik søge en anden Plads, da hun fandt, at det trak fra Døren. Jeg opfyldte strax hendes Ønske. Dog paa vor nye Plads var hun heller ikke tilfreds, men valgte selv en ved Vinduet, som jeg synes var den værste af alle, da her netop trak forfærdelig. Et Øieblik efter indfandt Hr. Barth sig igjen, og beholdt nu haardnakket sin Plads, da han ikke selv havde nogen Dame; han blandede sig kun nonchalant i Touren, naar han havde Lyst. Men han bemægtigede sig saa udelukkende Samtalen med Frederikke, at jeg kun, idet vi dandsede frem, kunde vexle et flygtigt Ord med hende. Ak, dengang forstod jeg ikke, at den hele Flytning var en List for at undgaae Faderens Øine, der holdt et skarpt Udkig med dem fra Spillebordet. Fra denne Side kunde han ikke see dem. Jeg forstod Intet, jeg vilde Intet forstaae, jeg var døv og

blind, og al min Qval var glemt, da hun efter Dandsen trykkede min Haand og sagde med den sødeste Stemme:

„Vi have jo næsten ikke talt et Ord sammen."

„Det er ikke min Skyld Jomfru Lemvig."

„Sandelig endnu mindre min, svarede hun. Hvad skal en Stakkels Dame gjøre? Hun har ingen Villie, men enhver Paatrængende, som ikke ligefrem fornærmer hende, har Lov til at falde hende besværlig. Jo Deres Skyld er det netop, og til Straf skal De dandse Cotillon med mig paa Ballet paa Thorsdag, og jeg fordømmer Dem til en uafbrudt Conversation."

„O Frederikke! raabte jeg og greb hendes Haand, som hun ikke trak tilbage — Frederikke ... Jomfru Lemvig ... maa jeg styre Dem hjem i Aften?" ... min Stemme skjælvede.

Hun bøiede Hovedet nærmere, saae længe paa mig med det samme forskende, uudgrundelige Smiil, derpaa sagde hun neppe hørlig: „Ja," og forsvandt i Brimmelen. Jeg stod bedøvet som i et Ruus tilbage. Dette Ja, det var allerede en Tilstaaelse ..., det klang saa dybt og høitideligt ... Ballet er endt, om faa Minutter ... O dette Ja, det blev hviisket som foran et Alter.

„Guds Død og salte Plage, er det nu Tid at

staae og tælle paa Knapperne, naar jeg selv skal føre Kehrausen op!" sagde Lensmanden bag mig, og gav mig et dygtigt Slag paa Skulderen. „Min bedste, kjæreste M., nu maa De s'gu være om Dem, ellers faaer De ingen Dame! Jeg faaer nok tage mig af Dem, seer jeg ... See der kommer Jomfru Borre, hun er maaskee ikke engageret endnu. Jomfru Borre, her er en Kavalleer, som vil dandse med Dem, men som ikke selv tør engagere Dem. Hei, mine Herrer og Damer! nu er der ingen Pardon, nu skal Alle, enten de gaae med Stok eller paa Krykke, op og dandse Kehraus."

„Aa Jula gaaer, og saa vi faaer igjen det gamle Gnage ..."

Der var Intet derved at gjøre. Jeg maatte dandse, og ... med Jomfru Borre. Kehrausen tog sin Begyndelse. Det er sandt, Lensmanden holdt sit Løfte bogstavelig. Alt hvad der gjorde Fordring paa at være af menneskelig Skabning blev draget op i denne Dands ... Han skaanede hverken Alder eller Kjøn; han skaanede ikke Barn i Moders Liv, thi ogsaa Mad. S. viste sig oppe paa Gulvet. De gamle Mænd vare dragne ind fra Spillebordene, og ikke Alle fik Tid til at lægge deres Piber bort. Endog de ærværdige Fruer, der troede sig sikkre i

deres Værdighed som Sofadamer, greb han i Flugten paa Marschen gjennem alle Værelser. Alle disse Figurer bevægede sig bacchantisk om hinanden i de vilde burleske Toure, det sidste Baand paa Lystigheden var brustet, man brød sig ikke mere om Tømmermærkerens Handsker, ikke engang Pladsen under Lysekronen blev respecteret. Jeg selv gik mechanisk som en Søvngjænger mellem alt dette. Til min Trøst vare de andre Herrers Sandser saa omtaagede, at min Forvirring ikke synderlig bemærkedes.

Kaffeen var nydt, man lavede sig til Hjemreisen. Fogden var allerede dragen afsted. Inde i Sovekammeret var der en skrækkelig Tumult og Snaddren, inden Damerne kom i Reisetøiet, inden alle disse brogede Sommerfugle fik forpuppet sig igjen i den uformelige Indhylling og lidt efter lidt forsvandt. Jeg havde i skjælvende Hast hjulpet Frederikke den røde Kaabe med Kræmerskindsbræmmen paa og knyttet hendes Sokker, og løb nu ud for at finde Slæden. Da jeg kom tilbage, mødte hun mig paa Trappen. I den snævre Indhylling kunde hun hverken see eller røre sig, jeg bar hende derfor ned i Slæden, tog Plads ved Siden af hende, og jagede afsted.

Det var en herlig Morgen. Maanen stod endnu blank og skinnende i Vest, det lave Skydække fra

om Aftenen havde fordeelt sig og svævede som lette snehvide Taagepletter over den mørkeblaa stjerneklare Himmel. Luften var lidt friskere, men ikke kold, ikke kold nok til at afkjøle et Sind som mit. Ja en saadan Nat, tænkte jeg, en saadan Fart Side ved Side med den hemmeligt Elskede, er just skabt til at besegle Hjerternes Pagt! hvor væmmelig forekom mig nu den qvalme Balsal; jeg begreb ikke, at jeg for Alvor havde tænkt, at dette var Stedet til en Forklaring.

Hvad jeg sagde til Frederikke, medens vi fore saadan hen under de hvidpudrede, lyttende Graner...? Jeg veed det neppe mere; jeg veed kun, at Ordene strømmede fra Hjertet som en længe og voldsomt tilbageholdt Strøm. Væk var al Keitethed og Frygtsomhed. Frederikke sad taus, ligesom overvældet..., jeg forstod denne Taushed, disse halvthviskede Ord, som den stærke Indhylling gjorde endnu utydeligere. Engang gjorde hun en Bevægelse mod mig, som om hun vilde gribe min Haand. „O siig intet! bad jeg hende; at De hører mig og ikke afbryder mig gjør mig allerede lyksalig. Lad mig tale, lad mig faae sagt Dem alt hvad jeg saalænge har maattet fortie.“

Da jeg begyndte at nedskrive denne Beretning, lovede jeg mig selv at være sand. Jeg vilde ikke

skaane mig selv, men gjengive denne bedrøvelige Historie Træk for Træk med usminket Nøiagtighed. Det var mig en grusom Trang at mane dette min Sjæls Vrængebillede frem for mig ...! og jeg har hidtil holdt mit Løfte. Men jeg kan ikke længer dvæle ved denne Scene, jeg kan ikke nedskrive flere af disse Ord, de første og de sidste, som nogensinde ere komne over mine Læber. Nei, jeg vil ikke haane dem mere disse Stakkels noksom haanede, foragtede Ord; men kunde jeg græde, vilde jeg udslette dem med mine brændende, bittreste Taarer. Jeg elskede hende dog saa høit! Paa mine Hænder vilde jeg have baaret hende gjennem Livet!

Det er snart fortalt, hvad en nogenlunde skarpsynet Læser maaskee allerede vil have gjettet. Da vi standsede foran Døren, og jeg vilde løfte hende ud af Slæden, gled Tørklædet lidt tilside, og skjønt hun øieblikkelig drog det for igjen, kunde jeg ikke tvivle paa hvad jeg havde seet. Det var intet djævelsk Blendværk. Under Sløret havde jeg seet Jomfru Borre. Paa den spidse Næse og den haanlige Mund kjendte jeg hende strax. Et Øieblik stod jeg forstenet, som om en Slange havde stukket mig, men jeg fattede mig voldsomt igjen, og instinctmæssig lod jeg mig ikke mærke med noget. Jeg fulgte hende inden-

for Døren, bukkede for hende og sagde: God Nat Frederikke, god Nat min Balprindsesse! og endeel saadan Galmandssnak, jeg veed ikke selv hvad. Men jeg hørte en skjærende Latter, idet jeg stormede op ad Trappen. Det var mig selv.

Jeg vil ikke beskrive, hvordan jeg tilbragte den første Time paa mit Værelse. Den, der ikke har oplevet en saadan Time, vil ikke kunne fatte det alligevel. Nu blev det hele afskyelige Bedrageri mig klart... det var et aftalt Spil imellem dem... medens jeg var nede for at finde Slæden, havde de byttet Kaabe; de ere omtrent af eens Høide... Men hvortil dette? blot til grusomme Løier? Ak nu forstaaer jeg Alt. Frederikke skal ogsaa styres hjem! O Qvinde! udbrød jeg med Frithjof:

„Den förste tanke, som Loke hade,
Det var en lögn, och han sände den
I qvinnoskepnad till jordens mänd."

En heel Time efter hørte jeg Bjælder. Jeg saa ud, det var dem. Det var hende, den hjerteløse Flane, den dobbelte Ordbryderske. Maanen var gaaet ned, og Dagslyset begyndte at bryde frem, graat, nygternt og trist, ligesom det Lys, der gik op i min Sjæl. Da jeg havde seet Præliminaristen løfte hende ud af Slæden og jage afsted med den igjen, blev

jeg roligere; min Forbittrelse gav Plads for en uendelig, dyb Foragt.

Da jeg Dagen efter kom ned i Dagligstuen, vare Alle samlede.

„Nu min kjære M. hvad synes De?“ raabte Fogden mig venlig imøde. „Det gik lystigt til. Det er blot Lensmanden, der kan gjøre slige Baller. Der var ikke mange af Herrerne sikkre paa deres Been. Vor vise, vellærde Hr. M. var ogsaa en Smule paa Støvlerne, er jeg bange for, hvad? ha, ha, ha!“

„Desværre, det lader sig ikke negte,“ svarede jeg, „vi ere Alle skrøbelige. Men det er Jomfru Frederikke, som jeg styrede hjem i Nat, hos hvem jeg har at afbede mine Synder.“

„Jeg haaber Jomfru Lemvig,“ sagde jeg, og saa stivt paa hende, „at De Intet erindrer af den daarlige Tale, hvormed jeg maaskee har besværet Dem, ligesom jeg ikke vil erindre et Ord deraf. Saameget kan jeg forsikkre, at det aldrig skal hænde mere. Eftersmagen af en saadan Aften er altfor modbydelig. Det er første, men sikkert ogsaa sidste Gang, at jeg har havt den Ulykke at beruse mig i slet Spiritus.“

Hun blegnede og slog Øiet ned.

Otte Dage senere forlod jeg Fogdens Huus.

Nogle Breve fra Rom.

Af

P. J. Collett.

Hr. Asbjørnsen! Idet jeg herved efter Deres Anmodning sender Dem nogle Breve fra Rom, overlader jeg til Dem selv at afgjøre, om Deres Bog kan være tjent med dette Bidrag eller ikke. Jeg vil dog udtrykkelig minde Dem om, at disse Breve, uden Hensyn til deres indre Beskaffenhed, lide af to Feil, nemlig at de ere skrevne fra en saa tit beskreven Stad som Rom, og at de ikke længer ere nye. Maaskee burde jeg paa Grund heraf ganske holde dem tilbage. Jeg har imidlertid beroliget mig med, at Roms eiendommelige Væsen gjør disse Feil mindre end de i Førstningen synes. Thi er denne Stad ofte skildret, saa er der maaskee heller intet Sted i Verden, der i den Grad egner sig til Skildringer som den; det gaar næsten med Rom som med Kjærlighed: Stoffet synes uudtømmeligt. Og dernæst er det Eiendommelige og Interessante ved denne By trods alle forbigaaende politiske Omvæltninger saa uforanderligt, at en Skildring af de Indtryk, den Reisende der har modtaget, i Grunden er lige ny, om den end er nedskreven for flere Aar tilbage. Jeg henstiller saaledes til Dem, om De vil benytte disse Breve eller sende mig dem tilbage, men beder Dem i første Tilfælde, at gjøre Deres Læsere forud opmærksomme paa de nævnte Skrøbeligheder ved dem, saameget mere som jeg fra mit nærværende Standpunct vel kunde ønske Et og Andet deri afændret saavel i Indhold som Form.

C.

1.

Rom den 2den Marts 184*.

De seer, Marie! jeg kommer det Løfte i Hu, som jeg gjorde Dem, før jeg forlod Norge, at skrive Dem til fra Rom. Vent dog ingen Beretninger om den hellige Stad idag; jeg kom først hid igaar, og benytter alene den Leilighed, en Landsmands Tilbagereise herfra frembyder, til at sende Dem en Hilsen og en Melding om, at jeg, efterat have befaret det rænkefulde Hav, nu lykkeligen har naaet Land og befinder mig i Rom, Strada Babuino No. 62. Skibet, der gaar mellem Marseille og Neapel, anløb Genua og Livorno, og laa 24 Timer paa første og 12 Timer paa sidste Sted; dette er Grunden til, at det først naaede Civita Vecchia paa 5te Dagen efter vor Afreise fra Marseille. Denne Fart over Middelhavet har i høi Grad interesseret mig. Tro dog ikke strax, fordi vi have haft den italienske Himmel over os og Middelhavet under os, at vi i al denne Tid have seilet paa en Sø, der var glat som et Stykke udspændt Silketøi, og at Passagererne i Henrykkelse have gaaet om paa Dækket og snappet efter Duften af Kystegnenes blomstrende Mandler og Myr-

ther. Ingenlunde. Havet har ikke tabt sin Vildhed mellem disse Kyster, og fra Oldtiden indtil vore Dage har Middelhavet haft et slemt Rygte mellem de Søfarende for sine hyppige og voldsomme Storme. Det er maaskee denne Kjendsgjerning, der har afpresset Poeten Horatius, som dog ikke var nogen Helt hverken tillands eller tilvands, den Yttring, at den Mand maa have haft et Hjerte af Kobber, som først fandt paa at befare Havet med Skibe. Ogsaa vi maatte i de første Par Dage døie meget af de urolige Vinde; men senere formildedes Guderne, og i de sidste Par Dage var Søen stille og Veiret skjønt. De vexlende Billeder, Havet frembød, i Forening med de interessante om end flygtige Besøg i Genua og Livorno have givet denne korte Søreise en Fylde, som en Reise paa de nordlige Have ikke lettelig kunde haft. Det har sin egen Poesi dette Hav, saa vildt i sin Harme og saa smilende i sin Ro: i dets Dyb boer Basilisken, men i Skyerne over det viser Fata morgana sine eventyrlige Billeder af Byer og Landskaber.

En af de Scener fra denne Reise, der har indpræget sig dybest i min Erindring, er Afseilingen fra Genua. Paa den trygge indelukkede Havn herskede der en overordentlig Livlighed, Skibene laa i dob-

belte Rader rundt Bugten, og en Mængde Baade krydsede hverandre fra alle Kanter. De gjør Dem vanskelig nogen Idee om det Gny af Røster, der lød inde paa denne Havn, hvor en Mængde Nationers Søfolk vare beskjæftigede med at losse og lade, jeg hørte baade Hollandsk og Græsk, men intet Norsk. Værst var dog Larmen paa et stort Mudderfartøi, hvor et Par Dusin Galeislaver i randet Dragt arbeidede under Sang og Spektakel. Og dog overdøvedes disse maaskee af de rødhuede Sjouere og Lazzaroner, der skraalede inde paa Kaien. Vort Dampskib laa, færdigt til Afreisen, lidt længere ude, og hid lød Larmen noget dæmpet; dog var Livligheden ogsaa her overflødig stor, idet en Mængde Baade havde hængt sig fast ved Skibets Sider i forskjellige Øiemed: man saa Passagerer, som kom og gik, Jøder, som falbød Varer, og Krøblinger, som betlede; endog en Sanger havde indfundet sig og foredrog til sin Mandolin nogle Sange, for hvilke han belønnedes med nogle fra Skibet nedkastede Sousstykker.

Man fik ypperlig Tid til at iagttage alle disse Scener; thi Capitainen var endnu i Land — man paastod paa et Viinhuus — skjønt det var langt over den bestemte Afgangstid. Aftenen dæmrede allerede over Skibene, og fra den opad Bjergskraa-

ningen liggende By begyndte Lysene at skinne. Endelig gik der Bud i Land for at opsøge Capitainen, som ogsaa lykkeligt blev funden, og medens Klokkerne fra Stadens Kirkekupler ringede til Ave Maria, seilede vi ud af Havnen mellem de ved Havnemundingen tændte Fyrtaarn. Kort efter steg Fuldmaanen frem over Horizonten og kastede sit gyldne Skjær over Bølgerne. Det blæste friskt fra Nord og Havet rullede temmelig stærkt; de fleste Passagerer forsvandt derfor snart i Kahytten. Scenen forekom mig imidlertid saa smuk, at jeg forblev paa Dækket lige til Midnat. Naar jeg var træt af at see ud over Havet, lagde jeg mig paa Ryggen ned paa Dækket og morede mig ved mellem det gyngende Skibs Tougværk at betragte Maanen, der nu stod næsten lige over os; naar jeg laa saaledes, forekom det mig tydelig, at Skibet var det faste Punct og at Maanen ligesom en Lampe, der er ophængt under en Hvælving, svaiede frem og tilbage i Vinden.

Næste Morgen var Veiret noget bedre, og Passagererne, der den foregaaende Aften neppe havde seet hverandre, kom efterhaanden tilsyne paa Dækket. Deres Antal var temmelig betydeligt. Til det oprindelige, fra Marseille afgaaede Selskab, bestaaende af et Par franske Kunstnere og nogle engelske Tourister samt

en Deel Kjøbmænd, der skulde til Sicilien, var der i Genua kommen et Par trivelige Abbater, der gik til Rom, nogle tydske i Kongen af Neapels Tjeneste ansatte Officerer, hvoraf et Par havde Familie med, en Græker i Nationaldragt, et Par florentinske Kjøbmænd og flere Andre. Det er en bekjendt Sag, at der hersker en større Ligefremhed og Livlighed i alt Samqvem i Syden end i de nordlige Lande; det maa uden Tvivl være den sydlige Himmels umiddelbare Indflydelse, thi denne Aand gjorde sig ogsaa gjældende paa vort Dampskib, trods de mange Udlændinger her fandtes, og inden faa Timer herskede der stor Munterhed ombord. Jeg for min Part spiller, som De nok veed Marie! ved saadanne Leiligheder helst en stum Jagttagers Rolle, deels af Mangel paa Talent til at stifte Bekjendtskaber, deels af Magelighed; og jeg indskrænkede mig derfor ogsaa her til at betragte de Andre, da jeg dog ikke heller som Englænderne gad hænge over de evige Reisebøger, eller som Grækeren sidde og stirre hen i Luften. Overhoved egner et Dampskib sig ei saa ilde til Jagttagelser; thi et Par Mile til Havs aflægge de Reisende gjerne den Hud af Gêne og Hensyn, som de sædvanligviis bære med sig paa Land. Min Opmærksomhed fæstedes hændelsesviis paa et lidet Reiseselskab, der

befandt sig lige i Nærheden af mig. Det var en af de tydske Officerer, som jeg senere erfarede Capitain i Kong Ferdinands Tjeneste, der førte sin Kone og Svigerinde med sig til Neapel. Capitainen var en stærkbygget Mand med et roligt jovialt Ansigt, der mindede mig meget om vor Landskabsmaler Fearnley. Han havde valgt sig en gemytlig Plads mellem det paa Dækket opstablede Pakgods, hvorfra han med en tilfreds Mine saa omkring sig, medens han udsendte tykke Tobaksskyer over Middelhavet. Og hvor var hans Pibe ikke smuk! De maa ikke troe, Marie! at det var en af disse nymodens Porcellainhoveder med et smægtende Dameansigt paa; det var en ægte Meerskumspibe, som just begyndte at ansætte en brun Rand oventil. Han betragtede den ogsaa idelig med kjærlige Blikke og tørrede den af med sit Lommetørklæde; selv hans Kone, der sad ved hans Side, deelte, som det bør sig en trofast Hustru, denne Interesse og besaa jævnlig Piben i Forening med ham. Den interessanteste Figur i dette Selskab var imidlertid Konens Søster, en Fräulein paa henved 30 Aar, der med langsomme Skridt og en Bog i Haanden vandrede op og ned ad Dækket. Der var noget Ubeskriveligt i denne Dames Gang, der harmonerede med Udtrykket i hendes Ansigt; jeg troede i Første-

ningen det var en Smule Søsyge, men opdagede snart, at det havde en langt ædlere Grund, nemlig i et følsomt Indre. Thi hun standsede engang i Nærheden af mig, og begyndte i en langsom Tone at tiltale en Mand, der tilforn var mig betegnet som en tydsk Doctor i Philosophien. Det var en Mand med et blegt fedt Ansigt, høie Fadermordere og en ulykkelig Mine.

„Er det første Gang, De er i Italien, Hr. Doctor?"

„Ak ja, Frøken, jeg har aldrig været en Ven af Reiser, og havde ikke min Læge bestemt raadet mig til at søge Badene paa Ischia for et Mavetilfælde, var jeg maaskee aldrig kommen til Italien."

„Min Gud!" udbrød Frøkenen ganske forbauset, „har De da ikke haft en Længsel efter at besøge dette skjønne Land, Sangens og Poesiens sande Hjem, for dets egen Skyld?"

„Nei i Sandhed, Frøken, aldrig. Og i dette Øieblik har jeg just talt med Deres Hr. Svoger, der fortæller mig, at man plages meget af det blændende Solskin her om Sommeren, og nu har jeg uforsigtigen forsømt før min Afreise fra Halle at lade sætte grønt Glas i mine Briller."

„Hør, Hr. Doctor," vedblev Frøkenen, der lod

til at ville tage sig af sin Landsmands Opdragelse; „jeg gaar just her med et ypperligt Værk over Italien, som jeg nu læser for anden Gang for ret at sætte mig ind i de italienske Tilstande. Læs den, og jeg vædder, at De ligesom jeg vil blive henrykt over den Lykke, som forestaar Dem, ved snart at skulle betræde dette Land."

Kan De nu gjætte, Marie! hvad det var for et Værk, som Frøkenen studerede for anden Gang for at komme ind i de italienske Tilstande? Det var hverken meer eller mindre end Fru Staels Roman Corinna! Og uagtet den Stakkels Doctor forsikrede, først at han havde læst dette Værk for 20 Aar siden i Halle, og derefter, da denne Grund ikke toges for fyldest, at det lugtede saa stærkt af Olie fra Maskineriet, at han slet ikke befandt sig vel, saa paanødede Frøkenen ham Bogen, og jeg saa ham senere sidde og blade i den med en slukøret Mine.

Hændelsen bragte mig næste Dag i nærmere Berørelse med Familien, hvorved mine Formodninger saavel om Capitainens Jovialitet som om Frøkenens Følsomhed fuldstændigen stadfæstedes. Capitainen var forresten en dannet og forstandig Mand, der allerede i et Par Aar havde staaet i neapolitansk Tjeneste, og nu vendte tilbage efter et Besøg i Tydsk-

land. Han havde en egen tør Maade at give sin Svigerinde Oplysninger paa, naar hun ikke fandt tilstrækkelig Veiledning med Hensyn til de italienske Tilstande i Corinna. Da hun saaledes spurgte ham, om der var Anledning til at faa Improvisatorer at høre i Neapel, svarede han: „Ja for fire Gran kan Du faa høre saa mange Du vil, min Skat! naar Du kun begiver Dig ned til Moloen; daselbst kannst Du auch Lazzaroni mit und ohne Hemden gratis sehen."

Endnu et Udbrud af Frøkenens Sentimentalitet oplevede jeg, der fik en saa løierlig Vending, at jeg ikke kan undlade at fortælle Dem derom.

Vi nærmede os Civita Vecchia. Det var en deilig Morgen! Havet var blikstille og Himlen reen, dog var der, som Italienerne udtrykke sig, nogen Scirocco i Luften, der gjorde den farveløs; men denne Bleghed forsvandt alt meer og meer, og Luften antog efterhaanden sit intense dybe Blaa. Vi seilede langsomt frem paa det tyrhenniske Hav; i Kikkerten øinede man endnu langt borte mod Nord Elba, som vi havde passeret i Morgendæmringen, og nærmere ved os mod Vest laa Øerne Giglio og Giannutri dæmrende i Synskredsen. Hvor Havet var dybt og friskt i dette Øieblik, og hvilken mærk-

værdig Farvetone! For hvert Fartøi, som seilede os forbi, spillede en ny Skygning af Blaat i Kjølvandet. Kommer denne Blaahed af Havets Dybde og Bundens Beskaffenhed, som Nogle have paastaaet, eller ligger Grunden ikke meget mere i Luftens Gjennemsigtighed? Jeg veed ikke, men dette Vand er saa klart og gjennemsigtigt, at man uvilkaarlig betages af Længsel efter at dukke sig ned deri for at føle dets Bølgers Friskhed og see de Undere, som skjule sig dernede i de blaae Huler. Mythen om Skjønhedens Gudinde, der skjær og jomfruelig steg frem af Dybet, maatte blive til ved et saadant Hav. Et Par Delphiner svømmede i Kap ved Siden af Skibet og jeg stod allerede i Begreb med at kalde paa Frøkenen for at opfordre hende, der uden Tvivl havde et skarpt Syn for saadanne Phænomener, til at see nøie efter, om der ikke paa deres Ryg sad en Triton med en Muslingskal i Haanden, da jeg i det samme hørte hendes Stemme lige ved mig. Hun sagde til Doctoren, der som sædvanlig vandrede op og ned for sit Madetilfælde:

„Veed De vel Hr. Doctor, under hvilken Skikkelse jeg tænker mig Italiens Muse?" Dette vidste Doctoren naturligviis ikke, og hun vedblev: „Jeg tænker mig en svævende, qvindelig Genius med en

Harpe i den ene Haand og en Laurbærkrands i den anden; om Skulderen bærer hun et flagrende Gevant, om Livet Skjønhedens Belte og om Halsen Troens Kors." Jeg vendte mig om for bedre at høre denne interessante Udvikling, og hun vedblev at forklare, at hun ved disse Attributer havde villet betegne Kunst, Berømmelse, Skjønhed og Tro.

„Wahrhaftig sehr schön," svarede Doctoren med sin spæde Stemme. „Sehr schön!"

„Ja wohl," lød Capitainens dybe Røst tæt ved dem, „ein sehr nettes Frauenzimmer, nur ein wenig leicht angezogen. Tillader Du ikke" vedblev han henvendt til sin Svigerinde, „at hun i det mindste faar en Hat paa Hovedet og Strømper paa Benene?"

Den Art drøie Vid, som Capitainen her bragte til Torvs, er ved visse Leiligheder paa sit rette Sted, og naar jeg skal dømme efter den Virkning, hans Afbrydelse gjorde paa mig, var en saadan Leilighed her forhaanden. Hvor gjærne jeg vilde være høflig, var det mig umuligt at tilbageholde min Latter, især da Doctoren ved Capitainens Ord satte et saa løierligt Ansigt op, at han uvilkaarlig kom til at ligne en Markmuus. Men Capitainen vedblev uforstyrret:

„Ja seer Du, min Skat, jeg er bange for, at den Stakkel kunde komme til at fryse deroppe i sin

luftige Dragt. Desuden skal den Beklædning, jeg har foreslaaet, betegne Italiens Industri. Hatten er et Symbol paa Straafabricationen og Strømperne paa de mange Silkevæverier. Strømperne tænker jeg mig derhos himmelblaae; jeg vil derved symbolisk antyde Reflexen af de blaae Søer, over hvilke hun maa forestilles svævende."

Vi kom til Civita Vecchia omtrent ved Middagstid. Jeg skiltes med Vemod fra den brave Capitain, som paa tydsk Viis kyssede mig paa Kinden. Ogsaa med das sentimentale Fräulein tog jeg en venlig Afsked; og da jeg ønskede hende, at alle hendes Forventninger om Italien maatte virkeliggjøres, rakte hun mig godmodig Haanden.

2.

Rom den 14de Marts.

Siden jeg befinder mig i Pavens Stad, har jeg Intet mærket til den hesperiske milde Himmel; jeg har tvertimod ofte med stille Hjemvee tænkt paa de norske treetages Jernkakkelovne. Allerede een Skuffelse! hører jeg Dem sige, Marie. Ja, ikke sandt? Imidlertid benytter jeg Leiligheden til paa Forhaand at udbede mig af Dem, at De ikke lader enhver Mishagsyttring, som kan undfalde mig, gjælde for et Tegn paa Skuffelse, jeg hører ligesaalidt til de skuf-

fede som til de enthusiastiske Reisende. Den Bolig, jeg og min danske Reisefælle hidtil have haft, er ogsaa mindre end behagelig. Tænk Dem et Par store, skumle Værelser, med Gulve af slet sammenkalkede, paa Kant stillede Muursteen, og med et Meublement, der bestaar af et Par Senge, fire Stole og et Bord. Men en Kamin er her dog, og vi fik igaar vor Værtindes Søn, en lang doven Lømmel, der tilbringer det meste af Dagen med at sidde ude i et lidet Gaardsrum i Solskinnet og lege med Hønsene og Duerne, hen for at kjøbe noget Brænde. Kaminen trak slet, og Enden blev, at vi fik en Caldelajo, det er et stort Metalbækken fyldt med fine glødende Trækul og hed Aske, ind i Værelset; det er sandt, den Varme, man faar ved at sidde om dette, er ikke behagelig, men den er dog bedre end Kulde. Som disse Værelser ere de private Boliger i Rom meget hyppigen indrettede, Alt er Muurværk og beregnet paa den størst mulige Kjølighed om Sommeren; men paa det, man kalder Comfort, er der aldrig tænkt. Dette gjør Huuslivet i Rom, naar der indtræffer Kulde eller Uveir, høist uhyggeligt for os Nordlændinger, som bygge vore Vaaninger efter det Princip at værge mod Kulden om Vinteren, og som ved det indre Udstyr tage

Hensyn til, at Huset kommer til at indeslutte vor væsentlige Leven. Romerne selv have det ikke heller godt, saalænge denne Kjølighed staar paa, men søge at hjælpe sig saa godt de kunne; de gamle Matroner vandre om i Huset og i Byen med deres Ildpotte paa Armen, og Udsælgerne ja endog mange Betlere sidde paa Gadehjørnerne med en saadan under Fødderne; og flere Steder paa Pladse og Gadehjørner antændte Facchinoerne smaa Baal. Nu haaber jeg imidlertid, at denne urimelige Eftervinter har en Ende. For et Par Dage siden samlede den nemlig alle sine Kræfter, og der faldt henved ½ Fod dyb Snee i Gaderne. Vor Bolig vender mod Gaardsiden ud til Monte Pincio, og jeg kunde fra den aabne Gang ordentlig staa og fordybe mig i et norsk Vinterlandskab: under mig en Mængde Tage og smaa Haver ganske belagte med Snee, og over mig en Himmel ligesaa graa og lav som i Norge; men saa man nøiere efter, hang der Brombærkrat og Venushaar ud af Revner og Mure, og Orangetræerne i de store Potter stak deres grønne Buske med Forfærdelse frem gjennem Sneen. Uveiret standsede snart, og Romerne kom atter paa Benene; men det var klart at see, at de ikke vare ret vante til denne Casus; de ilede afsted, som om Sneen brændte dem

under Fødderne, og Flere vandrede endnu med Paraply, efterat Solen allerede havde begyndt at skinne af alle Kræfter. En af mine Bekjendte, en langskjægget tydsk Digter, som jeg mødte, forstod Sagen bedre, han vadede om i store Reisestøvler, men kjøbte dog, formodentlig for at hævde sin Værdighed som Ironiker, en Busk duftende Violer af Manden paa Hjørnet ved den spanske Trappe.

Det Indtryk, som Rom strax i Begyndelsen gjør paa den Fremmede, er, som De let kan begribe, aldeles eiendommeligt og bestemt. Man kalder Byen den evige Stad, og med fuld Ret, thi hvad er meer evigt end Historien og Religionen? De mægtige Ruiner fra den fjerneste Oldtid, der hæve sig i majestætisk og imponerende Alvor midt inde mellem Nutidens Bygninger, de talrige og pragtfulde Kirker, der allevegne aabne sine dunkle med Vellugt opfyldte Hvælvinger, de lange Processioner af Munke og geistlige Lærlinge, som man idelig møder i Gaderne, og den uudtømmelige Masse af Kunstgjenstande, som de Reisende ex officio besøge — Alt dette giver et Indtryk af Evighed og Ro, som er ubeskriveligt, og som ingenlunde forstyrres ved det naive sydlige Folkeliv, der bevæger sig rundtom; det er tvertimod Folkelivet, som farves af disse Om-

givelser. Religionen er efter sin Natur noget Afsluttet, og den pavelige Regjering som en Følge af sin Stilling conservativ til det Yderste; det gjælder i denne Stat ikke at gaa frem, men at hindre Fremskridt, og alle de ydre Tegn, man seer paa, at Livet staar i den evige og uforanderlige Idees Tjeneste, bevirke, at det nærværende Moment bliver ligegyldigt og forsvindende.[1] Derfor befinder man sig inden Roms Mure ligesom indenfor en Tryllekreds, der isolerer fra Nutiden med dens bankende egoistiske Liv; man lever uafbrudt mellem Oldtidens Skygger og Religionens Symboler og Kunstens Mindesmærker, og det koster næsten en Kraftanstrengelse at rive sig ud deraf. Om Politik eller Tidens Spørgsmaal bekymrer Ingen sig, de romerske Journaler er det kummerligste, der kan tænkes, og af udenlandske seer jeg paa de største Kaffeer kun saare faa. Jeg begriber nok, at denne kunstige Ro midt imellem de største Mesteres Arbeider i visse Henseender maa være høist velgjørende for Kunstnere, men for andre Fremmede har den undertiden noget Trykkende; idet mindste gaar det mig saa, trods alt det Mindevær-

---

[1]) Det maa bemærkes, at Gregor den 16de sad paa den pavelige Stol, da dette blev skrevet.

dige og Herlige, som daglig henrykker mig, og trods det naive Folkeliv, som bevæger sig rundt om mig.

Jeg har forresten allerede streifet dygtig omkring, kan De tro, jeg har været i Peterskirken, Lateranen, Vaticanet, besøgt Capitolium, Forum Romanum, Coliseet; ja om jeg blev nødt til at reise herfra endnu idag, skulde man ikke kunne sige mig paa, at jeg har været i Rom uden at see Paven. Og foruden Pave Gregor den 16de har jeg endnu seet en Mængde andre mærkelige og sjeldne Gjenstande. Frygt imidlertid ikke nogen Beskrivelse over alle disse, Marie! jeg fortæller Dem ikke engang om Carnevalsmaskerne, om Tummelen i Corsoen paa Fastelavnsmandag, om de Skjønne paa Altanerne, der lode sig tilkaste Blomster af Bekjendte og Blikke af Ubekjendte, om Bæddeløbene, om Moccoli'en, om Festino'en; om Alt dette fortæller jeg ikke et Ord og jeg fordrer, at De anerkjender dette Maadehold. Skulde De alligevel ønske at læse paalidelige Skildringer deraf, kan De søge Dem hos Göthe; af upaalidelige, men meget underholdende, kan jeg blandt mange andre anbefale Dem Andersens Improvisator. Nu er Carnevalet tilende, og en langvarig Ringen fra alle Roms Kirketaarne forkyndte paa Askeonsdag, at den triste Faste har taget sin Begyndelse. Fra

den tidlige Morgen seer man ogsaa Virkningen af dette Tidsskifte, idet lange Tog af Fremmede drage ud af Roms Porte for at gaa til Neapel indtil Paaskefesten. Det var det muntre Carneval, som reiste sin Vei. Men i det sixtinske Capel læser Paven paa denne Dag selv Messe i Overvær af alle sine Cardinaler, og jeg gik did.

Fra Arkaderne, der omgive Peterskirken, kom vi ad den saakaldte Scala regia, en prægtig Marmortrappe, der er saa magelig, at Mennesker under 50 Aar blive trætte af de lave Trin, ind i en stor Forsal, prydet med Vægmalerier, der forestille Kirkens Triumpher, blandt hvilke man med Forbauselse seer Bartholomæusnattens Rædsler henregnede. Ved Døren, der fører ind til Capellet, blev jeg beseet af Schweitzervagten, der har at passe paa, at Ingen uden i sorte Klæder eller Uniform indlades, og da jeg lykkelig havde bestaaet denne Prøve, slap jeg ind. En herlig hvælvet Sal, til Overmaal smykket med Malerier! Verdens religiøse Historie staar at læse her i Farver fra alle Vægge og fra det hvælvede Loft. I Feldterne paa Capellets høire Væg drager Moses med sine Israeliter gjennem Ørkenen til det forjættede Land, i Feldterne paa den venstre vandrer Frelseren om med sine Disciple; og disse Rækker forbindes ved

Loftmalerier, hvor man seer Menneskets Skabelse og Billeder af Troens Repræsentanter, Sibyller, Propheter og Apostler. Og den hele Cyclus afsluttes ved Michel-Angelos colossale „Yderste Dag," der indtager Capellets Altervæg. Men slige Ting maa ikke betragtes i stort Compagni, og allermindst Loftmalerier. Jeg tog et advarende Exempel af en Mand, jeg var kommen til at staa ved Siden af, en tyk, og som det lod til meget enthusiastisk Tydsker, der uafladelig stod med Hovedet i Nakken og Lorgnetten for Øiet for at beundre Michel-Angelos Künst. Men efterat den brave Mand flere Gange var bragt ud af sin Stilling ved den Trængsel, der herskede, og taalmodigen igjen havde indtaget den, fik han tilsidst et saa stærkt Stød paa sin af en hvid Vest bedækkede Bug, at han udstødte det smerteligste Suk og opgav sine Betragtninger. Desuden, jeg begriber til Nød, at man kan male over sit Hoved, skjønt det maa have sine Vanskeligheder, især naar man er en aldrende Mand som Michel-Angelo var, da han fuldendte sine Loftarbeider; men at Nogen vil male hvad der saaledes skal sees en Snees Alen oppe i Veiret, er mig ubegribeligt. For at nyde den Art Kunstpræstationer maatte man ligge paa Ryggen paa en Løibænk midt i Salen med et lidet Teleskop i Haanden.

Træet af Malerierne begyndte jeg at betragte, hvad der foregik rundt om. Et Gitter deler Capellet i tvende Afdelinger. I den yderste var der opstillet Bænke, og her havde en Mængde Damer taget Sæde; til den inderste, hvor Alteret er og hvor Ceremonierne foregaa, tilstedes dem nemlig ingen Adgang: de maa nøies med hvad de kunne høre og see gjennem Gitteret. Er det saaledes indrettet, for at de desmeer uforstyrrede skulle betragte, hvorlunde Eva paa Michel-Angelos Billede under Loftet forfører sin Mand til at spise af Kundskabens Træ? Jeg er enig med Dem i, Marie! at et saadant Arrangement ikke er ganske artigt mod det andet Kjøn, men jeg tilføier til Deres Beroligelse, at de gamle Cardinaler i selskabelige Sammenkomster vide at gjøre denne Tilsidesættelse god igjen ved det mest udsøgte Galanteri mod Damerne. Efterhaanden arriverede de rødbenede Cardinaler med Deres Diaconer til Capellets inderste Afdeling, hvor jeg og en Mængde andre Herrer, blandt hvilke en Mængde Englændere i Phantasiuniformer, havde faaet Plads, og toge, efterat have knælet foran Alteret, Plads paa Stole langs Væggene, medens Diaconerne satte sig paa Skamler ved deres Fødder. Det var interessant at betragte det lange Galleri af gamle Mænd,

hvoraf Pluraliteten endog lod til at være i Oldingealderen, kun et Par saa ud til at være i deres bedste Manddom. Jeg saa her Mezzofanti, der skal forstaa alle europæiske Sprog, endog vort Modersmaal, og en god Deel ikke-europæiske, og Mai, der for et Snees Aar siden fandt et Exemplar af Ciceros Bog om Staten, en Bog Marie! som De kan være glad over, at De aldrig skal læse. Alle Cardinaler bære skarlagenrøde Strømper og Kalotter, forresten ere deres Kapper violette, graa eller hvide. Endelig kom Paven iført sin høie Tiar, traadte for Alteret, og de uendelige Ceremonier begyndte.

Askeonsdags-Messen har til Øiemed at sandseliggjøre for Menigheden, hvorlunde de Bodfærdige i Anledning af den forestaaende Fastetid skulle iføre sig Sæk og Aske. Efterat en lang latinsk Prædiken var holdt, blev Paven derfor oppe paa en Forhøining foran Alteret afklædt sin pragtfulde Dragt, Tiaren inclusive, og iført en simplere; til samme Tid reiste Cardinalerne sig fra deres Stole og foretog, enhver paa sin Plads, den samme Toiletscene ved Hjælp af deres Diaconer og Tjenere. Da Paven derpaa flere Gange var baaren frem og tilbage mellem Alteret og sin Plads — en Flytning, der skal genere den gamle Mand meget, da han lider af Svindel — og

en Mængde Bønner vare læste, vandrede Cardinalerne efter Tour op til ham, knælede, kyssede hans Haand og blottede deres Isser, som han bestrøede med Aske; om det var virkelig Aske fra en Skorsteen eller kun et Surrogat, skal jeg lade være usagt. Derefter en endeløs Procession af lavere geistlige Dignitærer, der kyssede hans Fod, saavelsom af verdslige Embedsmænd, der bøiede sig for ham; og endelig en Art almindelig Omfavnelse mellem Cardinalerne, en Ceremonie, der tog sig meget ilde, næsten latterligt ud, idet Enhver koldt og høfligt embrasserede sin Sidemand, først til den ene saa til den anden Side, og bøiede det gamle Hoved med en affecteret, sødlig Mine op mod hans. Under alt dette forløb 2 til 3 Timer, der efterhaanden bleve høist piinlige, især da min Nabo Tydskeren i den hvide Vest lidt efter lidt syntes at svulme og at gjøre Pladsen endnu trangere. Intet virkeligt Gribende eller Høitideligt, overalt en Tilintetgjørelse af det Aandelige i en grov Symbolik og tom Ceremonietjeneste. Paven lod til at være meget svag og havde tillige en høist nedslagen Mine. Den Stakkels Mand saa ikke ud til at finde det sødt at have Himmeriges Nøgler i Forvaring; han mærker vel, at man lister sig ind uden ham. Han har uden Tvivl ophørt at tro paa sig selv, og det er

ilde for enhver Potentat, han herske nu i den reelle eller aandelige Verden.

3.

Rom den 20de Marts.

Min Reisefælle og jeg have nu faaet en ny Bolig, hvor vi saavidt muligt søge at indrette os paa nordisk Viis. Om Morgenen bringer en Camariere fra en Kaffee os vor Frokost, bestaaende af et Glas Misto, ɔ: en Blanding af Chocolade og Kaffe, samt et Hvedebrød. Formiddagen tilbringer jeg med mine Bøger, og Kl. 1 gaar jeg hen paa en Restauration kaldet Lepre, hvor en stor Mængde af de sig i Rom opholdende Kunstnere spise. Eftermiddagen indtil Kl. 6 anvender jeg almindeligviis til at besøge Museerne i Vaticanet og paa Capitolium og til at gjøre Vandringer om i Staden. Kl. 8 om Aftenen samles gjerne de danske Kunstnere, hvoraf her gives mange, paa en Kneipe, den bekjendte Falcone, hvor der spises og smøges; men her indfinder jeg mig kun sjelden. Jeg har altid haft store Ideer om Kunstnerlivet, fordi jeg fandt det rimeligt, at den Umiddelbarhed, som ofte er Talentets ydre Mærke, og den Sandhed i Verdensanskuelse, som maa befordres ved Bestræbelsen for at opfatte Livet i

dets dybere Momenter, altid maatte røbe sig i Kunstnerens ydre Leven. Men i Falconen forekommer alt mig særdeles kjedsommeligt. Der sidde alle Talenterne den ene Aften efter den anden om et langt Bord med en snauset Dug paa og spise seig Boeufsteg med Cicoriesalat til, eller røge Cigar, og see ud som Skillingslys med Tander i; og meddele de hverandre Noget, er det en og anden gammel Historie fra Kjøbenhavn. Aldrig mærker jeg noget Resultat af hvad de see eller høre eller tænke, kort af deres indre Oplevelser. Om Aftenerne er saaledes jeg og min Ven almindeligviis hjemme, antænde et huusligt Baal paa vor Kamin og læse.

Veiret har nu været godt og Solen har skinnet paa Staden i flere Dage, og strax har denne antaget sit sydlige Præg. Ildpotterne ere forsvundne, og Livet paa Gaderne udfolder sig i al sin Frihed. Jeg har saaledes haft god Leilighed til at gjøre mig nærmere bekjendt med Roms ydre Physiognomi.

Rom kan ingenlunde kaldes nogen smuk Stad, uagtet den Pragt, hvormed flere Partier ere udstyrede: høie europæiske Huse paa 4, 5 ja flere Etager, store graa Paladser og snevre smudsige Gader. Hvad der imidlertid idelig afbryder Eensformigheden heri, ere de pragtfulde Kirker og de mange smaa

Pladse med pladskende Fontainer paa. Rom har Overflød paa godt Vand, tre store Aqvæducter, Levninger af Oldtidens fireogtyve, hidføre det over Campagnen fra Bjergene i saa rigelig Mængde, at det paa flere Steder nede i Staden danner hele Cascader og smaa Søer. Intet er saa skikket til at oplive en offentlig Plads som et raskt sprudlende Vandspring; enhver Stad, der har Anledning dertil, burde sørge for Fontainer og Vandbassins paa sine Torve. Imidlertid synes den Pragt, hvormed mange af de romerske Vandspring ere udstyrede, ilde anvendt; jeg kan nok finde mig i, at Løver og andre Landdyr udspye Vandet; men i og om Bassinet findes her undertiden hele Menagerier af Krybdyr, eller hele Tog af Tritoner og Sønympher i en slet Smag. Vandet er et simpelt Element og taaler ikke megen Pragt, derhos er det satirisk og afspeiler og carrikerer al Smagløshed. Roms Paladser kunne som en Følge af de snevre Gader og den graa Smuds, hvormed de ere bedækkede, sjelden gjøre den Effect, man skulde vente; betragter man dem imidlertid nærmere, og træder man ind i de aabne Gaarde, der ikke sjelden ere smykkede med en Række Orangebuske i store Potter og med Statuer, opdager man den pragtfulde og luxuriøse, ofte tillige

ædle Stiil, hvori de ere opførte. Hist og her støder man ogsaa midt inde mellem de moderne Bygninger paa en antik Væg, en Søilerad, eller en Colonne, der er tagen i Tjeneste af Nutiden. Saaledes maa Trajans og Antonins Colonner nu bære Petri og Pauli Statuer paa deres Spidse, og flere hedenske Templer ere simpelhen indviede til Kirker. I Coliseet er der reist Altere i Nischerne, og midt paa den gamle Arena staar et Kors; ja paa en Tavle paa en af de ægyptiske Obelisker forsikkrer Sixtus den 5te, at Obelisken er renset for al Hedendom. Korset findes paa alle Tinder; det har ligesom overgroet Alt. Ubehageligst er det dog at see Marcus Agrippas gamle, vel vedligeholdte Pantheon med det runde som en Kobberhjelm hvælvede Tag vanziret med to smaa Klokketaarne, der tage sig ud som et Par Museøren, og at møde de snigende Munke i den gamle hedenske Hal. Hvor kan man see noget skjønnere end dette Tempel, der uden Hjælp af Søiler bærer sit hvælvede Loft! I dette Loft er der anbragt en stor rund Aabning, hvorigjennem Himmelen sender sit Solskin og sin Regn; anden Lysaabning har Templet ikke. Her dyrkedes fordum de olympiske Guder, i de tolv Nischer stode deres Billeder. De Stakkels gamle Guder! de elskede dog Jorden saa høit, altfor høit,

og derfor tabte deres Skabninger efterhaanden Ærefrygten for dem, og man ophørte at bringe Offere til deres Ære. Foran deres Altere synges nu Psalmer, og de tolv Nischer ere indviede til den hellige Therese og Cecilia og Theofilus og hvad de alle hedde; talrige Votivtavler, behængte med Sølvhjerter og Voxfigurer, betegne de nye Besidderes Ret og Magt. Det gamle Tempel seer ud som det sørgede, og de brede Fliser, hvoraf Gulvet er dannet, ere revnede under de hellige Knæfald. Kun den gamle Flodgud i Tiberen har ikke glemt Templet, som var indviet til de ambrosiske Guder; hver Vaar stiger han med sine støiende Vande op over sine Bredder, træder op til det nærliggende Tempel, ja endog over dets Tærskel, og kysser de tro, brustne Fliser. Han vil ikke anerkjende det nye Regimente den gamle stivsindede Gubbe, han, som paa sine Vover bar Clølia og hendes Søstre og Horatius Cocles.

Man gaar, som De let kan tænke Dem, ikke mange Skridt, uden at støde paa en Kirke. Rom har ikke mindre end 250 saadanne, naar stort og smaat regnes med. Hele Byens Befolkning kan saaledes beqvemt forrette sin Andagt i Kirkerne paa engang, endog om man ikke vilde tage Peterskirken med, som alene kan rumme meer end 30,000 Mennesker. Mange

af disse Kirker ere yderst pragtfulde, men jeg veed ikke ret hvorledes det er, deres Ydre gjør dog sjelden noget imponerende Indtryk. De Fleste af Roms Kirker ere yngre end Midten af det 16de Aarhundrede, idetmindste ere de restaurerede siden denne Tid, og de bære Spor af denne phantasiløse Tidsalder, hvori Italiens Historie allerede havde tabt sin Interesse og Kunsten det høie Opsving, den tidligere havde haft. Disse Kirker røbe en kjendelig Stræben efter at blende og imponere ved Pragt; derimod søger man forgjæves at gjenfinde den indre Nødvendighed, der har bestemt dette Ydre, eller den Idee, som de ville gjennemføre. Hvor ganske anderledes er det ikke i Oldtidens saavelsom i Middelalderens Architektur. Grækernes Bygningskunst er fremkaldt ved selve Naturen og Folkecharakteren; Klimatet krævede de aabne luftige Søilehaller, der uden Tvivl oprindelig vare af Træstammer og først med den voxende Cultur bleve til Steen; selve Nødvendigheden fremkaldte her de lige Linier og prunkløse Forhold; men den Simpelhed, Ligevægt og Ro, som det Hele aander, minder om Grækerfolkets egen Aand. Middelalderen var gjennemtrængt af en anden Idee: den vilde ikke nøies med at frembringe Pauluner for Andagten, den vilde repræsentere det

Evige ved Kirkerne selv; og derfor blev den aldrig færdig med himmelstræbende Taarne og med Tilbygninger, hvoraf den ene voxer ud af den anden ligesom Læresætningerne i Katholicismen. Til dens Mystik og mørke Alvor passede følgelig ikke længer Grækernes Colonner og lave Tage. Men de italienske Kirker repræsentere ingen saadan Idee, og ere dog ikke forblevne simple Templer: de prange med Kupler og Buer, og ere ligesom indvævede i et Net af Pilastre og Carnisser, men disse Ting staa der for deres egen Skyld, og Alt viser sig tilfældigt og coqvet. Saaledes gaar det ogsaa med den indre Anordning: de ere fulde af Colonner og Nischer, og der er allevegne anvendt en Overflod af kostbare Steenarter og af Forgyldninger paa de enkelte Dele, men det høitidelige Indtryk lider under denne Pragtsyge og ugeniale Ziirlighed. Hvad jeg nys sagde, passer tildeels endog paa de romerske Kjæmpekirker Peterskirken og Lateranen, men her opnaaes et stort Indtryk ved det Colossale i Dimensionerne saavelsom i Planens Gjennemførelse. Kirkerne staa, som De veed, i de katholske Lande aabne den hele Dag; man er som oftest endog fri for den Uleilighed at oplukke en Dør, idet Aabningen alene dækkes af et Læderteppe, og jeg gaar ofte derind, især

ved Ave Maria, naar Alteret er oplyst. Da ere de ogsaa talrigst besøgte; idet Folket slutter sit Dagværk, gaar det ind i Guds Huus og opsender sin Tak for den forløbne Dag og sine Bønner for den kommende, og denne sagte Hvisken af de Bedende, der i Halvmørket ligge omkring paa de lave Bedestole, har noget høist Gribende ved sig. Hvorfor maa vi Protestanter ikke faa Adgang til vore Kirker uden paa Helligdagene? Dette Spørgsmaal er ofte faldet mig ind; at Præsterne ikke forrette Tjeneste oftere, er sagtens ingen Grund.

Helst gaar jeg dog hen i Peterskirken. Der er forresten i denne Fastetid religiøse Optog næsten i enhver Kirke, og man møder idelig lange Processioner i Gaderne; hver Søndag er der Festligheder i Nonneklostrene, hvortil dog Ingen indlades, og hver Fredag Formiddag holdes der Messe i Coliseets Ruiner, og om Eftermiddagen afsynges Miserere i Peterskirken. Denne sidste Høitidelighed er ingenlunde saa streng og alvorlig, som man skulde tro. Musiken er deilig, men forekommer mig ofte næsten ligesaa verdslig som i den italienske Opera i Paris; og Tilhørerinderne, der fornemmelig ere Fremmede, ere ligesaa smukke, som de, man seer ved hine parisiske Musikfeste. De hellige Fædre,

hvoraf der naturligviis ere mange tilstede, betragte gjerne de unge Englænderinder; jeg veed ikke, om de imidlertid bede for Evas Sjæl, eller om det er for at indskjærpe sig Arvesyndens Vederstyggelighed. Den umaadelige Kirke, i hvis ene Capel Høitideligheden foregaar, er imidlertid opfyldt med en mild Varme og en herlig Vellugt, og om Alterne i de øvrige Capeller ligge en Mængde Gudfrygtige af Almuen med deres Rosenkrands imellem Hænderne og bede. De forarges slet ikke ved de mange Fremmede, der spadsere om og betragte de skjønne Alterbilleder; deres Bønner ere sjelden ivrigere, end at de give sig Tid til med de store livlige Øine at betragte de Fremmedes udenlandske Manerer og Dragter, Madonna eller Helgenen faar vente saalænge. Om Søndagen gives der i en vis Egn af Kirken Anledning for hvem, som ønsker, til at bekjende sine Synder og erholde Absolution; over enhver Skriftestol staar det at læse, i hvilket Sprog der skriftes. Er der endnu ingen Bodfærdig kommen, staar imidlertid Pateren med det glindsende Ansigt ledig i Skriftestolens Vindue, ikke ulig en almindelig Høker. Havde De Lyst til at træde ind Marie?

Om Peterskirkens Storhed og Pragt skal jeg vel vogte mig for at fortælle Dem Noget; jeg veed af egen

Erfaring, hvor lidet anskueligt et Billede det giver at læse, at den er bygget „i et latinsk Kors, er 622 Fod lang, 400 Fod bred og 450 Fod høi, o. s. v." Kun saameget kan jeg sige, at det Indtryk, den gjør paa Sindet, er overordentligt, og vilde uden Tvivl være endnu overordentligere, naar ikke Bygmesteren med en ilde anvendt Flid og Luxus havde søgt at afbryde de colossale Dimensioners Eensformighed og Storhed ved alskens Forziringer og kunstige Brud. Derfor indtræder her det sjældne Tilfælde, at den forekommer Beskueren større, jo oftere han seer den, fordi han først efterhaanden faar Maalestokken. Hvor forundret blev jeg ikke forleden Dag ved at læse i en Bog, at Skjægget og Huen paa de store Broncepaver, der sidde oppe ved Høialteret, alene udgjøre 6 Alen i Længde, en Bemærkning, hvis Rigtighed jeg senere selv har overbeviist mig om. Pave Gregor den 7de, der udkastede Planen til dette Kjæmpeværk, vidste nok, hvilken Indflydelse Templets Storhed har paa Ideen om den Guddom, som tilbedes deri.

4.

Rom den 4de April.

Folkelivet i Rom er ingenlunde saa bevæget, som originalt. Her i Syden tumler Livet sig helst

under Guds frie Himmel; Enhver, som kan, søger ud af Huset. Det Første jeg seer om Morgenen, naar jeg aabner Vinduet for at indaande den friske Luft, er hvorlunde en Snedker, der boer i underste Stokverk i samme Huus som jeg, slæber sin Høvelbænk, sine Bræder og sit Værktøi ud paa Fortouget, og her arbeider han hele Dagen. Endnu er det stille i Gaden: kun et Par Æsler med Klokker om Halsen komme vandrende ind fra en eller anden Villa med et Par store Kurve fulde af Oranger, eller en Skare syngende Capucinere i brune Kutter og med et Lys i Haanden bære en Død i en aaben Ligkiste til sit Hvilested udenfor Porta del Populo. Men snart bliver det livligere. Kobberstikhandleren ligeoverfor kommer ud og befæster sine Varer paa en Snor langs sin Væg; Frugthandleren ved Siden slæber sine Stilladser ud paa Fortouget, og Kobberslageren sine Kjedler. I de smaa Gader gaar det endnu gemytligere til: her slaaes Kalk paa Brostenene, her tørres Linned paa Snore tvers over Gaden, Skoflikkere og Sadelmagere have flyttet deres Værksteder ud, og i Døren staar Signora og fletter sit Haar eller spinder paa Haandteen, og holder flittig Øie med hvad der passerer rundt om. Døre og Vinduer staa altid aabne i disse Smaagader; Gjen-

boen har ingen Hemmelighed for sin Gjenbo. Skal f. Ex. et Barn bankes eller et Tyende irettesættes, afgjøres denne Affaire uden videre paa Gaden. En Frihed og Ugenerthed i Holdning vindes unegtelig herved, især er dette en Gevinst for Mændene; de romerske Qvinder, endog de fornemme, skulle derimod ofte mangle en vis Fiinhed i deres Væsen. Det er dog vel tvivlsomt, om denne Dom ikke grunder sig paa en Nordbo-Rigorisme; den sydlige Natur og det milde Klima, hvori Alt udvikler sig stærkere og mere uforduldt, gjør en friere Holdning samt livligere Bevægelser og stærkere Udtryk for Følelsen naturlige; allerede paa mange græske Marmorværker seer man Qvinderne i Stillinger, som vanskelig vilde behage os Nordboer, hvis Qvinder ere blaaøiede og blye, og hos hvem vi have vant os til at elske Svagheden og den fordulgte Lidenskab. Denne Leven paa Gaden skriver sig fra Oldtiden, derom overbevises man bedst, naar man vandrer gjennem Pompeji, og seer de smaa Huse, hvori Indvaanerne have boet; disse snevre Rum tyde bestemt paa et Supplement i Gaderne, Torvene og i Buegangene.

Hos Forfattere, der have skrevet over Rom, har jeg ofte stødt paa den Bemærkning, at de i den romerske Almues Ansigtstræk saavelsom i deres Cha-

rakter, Sæder og Skikke gjenfinde Arvedele fra Oldtidens Romere. Forsaavidt man herved tænker paa Romerne før Keiserne, og forsaavidt man er berettiget til at slutte, at der hos den menige Mand har boet noget af den Aand, som udtaler sig i deres Historie og i deres Skrifter, er denne Bemærkning uden Tvivl ganske urigtig. Hvor findes her Spor af den romerske Selvbevidsthed og af den urokkelige Ro og Lidenskabsløshed, hvor denne kolde, aldrig vildledte Kløgt? Dog ikke i disse opblussende, barnlige, snue Gemytter med det sangvinske Præg! Derimod er det rimeligt, at den senere Tids Romere i mange Dele have lignet de nuværende Italienere. Da den romerske Frihed forfaldt, maatte ogsaa den kunstige romerske Charakter, som havde udviklet sig under Borgerregjeringen, forandre sig; det italienske Blod gjorde sine Rettigheder gjældende, og Republikens strenge Præg forsvandt. Siden kom Christendommen med sit Haab paa et Hiinsides og med sit Sværmeri; derefter blandede de nordiske Nationer sit dybere Gemyt med den italienske Hestighed, og i den nyere Tid have Christi Statholdere gjennem Generationer søgt at dæmpe Folkets Selvfølelse under Tiaren. Hvorledes skulde Folkecharakteren under alt dette blive uforandret?

For en Fremmed er det meget underholdende at vandre gjennem Gaderne, og betragte Almuens Liv, og Ingen forarges derved. Tvertimod, Haandværkerne i Dørene og paa Fortougene see ret fornøiede op fra deres Arbeide, og slaa gjerne en liden Passiar af. Deres Værktøi forekommer mig altid meget slet, men de ere flittige, og det gaar ret flinkt fra Haanden. Men er der en Deel Flittige, er der ogsaa mange Dovne, og af saadanne Lediggjængere findes der en Mængde paa alle Torve og Pladse, der underholde sig med et Fingerspil, som kaldes Morra, med at kaste med Kugler eller Stene til Maals (Boccia), med at spille Kort eller Bold, eller med at sove. Morraspillere seer man allevegne. Især er jeg altid vis paa at træffe Spillepartier paa den lille Plads bag det store graa Palazzo Ruspoli, hvor mange Facchinoer opholde sig; da jeg forleden paa en kold Dag kom der forbi, havde de antændt et Baal af Riis og Qviste, og rundt om Ilden stode de to og to ligeoverfor hinanden i deres korte Manchester-Trøier, og spillede; og lidt til Siden, tvers over Fortouget, laa to Andre, der spillede Kort. Men især er Optog og Processioner Almuens Lyst, og i Karnevalet, hvori Personer af denne Stand deeltage vel saa meget som de øvrige Stænder, vide

de at opføre sig med megen Holdning. Disse Fornøielser træde her istedetfor Nordens Sviir; Berusede seer jeg aldrig. Blodet er varmt nok, om det ikke tilsættes med Viin, og kommer saare let i Kog, og strax lyder det: Bacche, sacramento, sangve di Gesu! o. s. v., og Enhver forfægter sin Sag med de heftigste Gestus, ja det skal ikke hænde sjelden, at Knivene drages. En tydsk Kunstner fortalte mig en Scene af denne Art, som han selv fornylig havde oplevet, og som foranledigedes ved det Sneeveir, der indtraf her i forrige Maaned. En Sneeboldbataille paa Piazza Barberini endte med, at to Personer droge deres Knive lige under hiin Kunstners Vindue. I Mangel af andre Midler til at stille Trætten greb han sit Kulbækken og rystede Gløderne ud over de Kjæmpendes Hoveder. Denne Afbrydelse adsplittede Mængden, og Knivene bleve atter foldede sammen. Forefalder her hyppigere Drab end i andre store Hovedstæder, hvilket jeg neppe troer, vilde det ikke være underligt, eftersom Politiet i Rom er meget slet; vist er det, at de meer romantiske Drab, som Drab af Jalousi og Had, hvilke vi gjerne henlægge til Italien, ere meget sjeldne i Rom.

Hvad der i høi Grad generer den Fremmede er Tiggeriet. Dette udgjør her i Rom ordentlig et or-

ganiseret Væsen ligesaavel som Skolevæsen, Veivæsen og andre slige Væsener; mange Betlere have ikke alene en af Politimyndigheden anerkjendt bestemt Plads med et tilhørende Territorium, altsaa en Art fast Ansættelse, men de staa endog tildeels — efter hvad der paastaaes — i Forbindelse med hverandre. Grunden til dette over hele Italien udbredte Betleri ligger fra først af i Religionen, der gjør Gavmildhed til en Cardinaldyd, hvoraf flyder, at det ikke kan være nogen Skam at modtage; saaledes blev min Reisefælle en Dag paa Neapels Gader anmodet om en Gave af en Officeer i fuld Uniform, og jeg selv fik for nogle Dage siden ude ved Tivoli en lignende Anmodning af en Kone, der var smykket i fuld Helligdagspynt med Guldringe i Ørene og Sølvpiil i Haaret, og som ovenikjøbet var meget fed. Desuden befordres Betleriet i Rom foruden ved Italienernes bekjendte Hang til Farniente, ved Slapheden i Næringsveie og Handel og ved en slet Administration, der mener at hjælpe paa dette Onde ved en Overflod af velgjørende Stiftelser, hvorved den uden Tvivl netop skaber Fattige. Armoden i Rom har forplantet sig ned gjennem Tiden ligefra Middelalderen af, da de idelige Statsomvæltninger og Baronernes evige Feider forstyrrede Formuesstandens Sikkerhed og frembragte

en Skare af Nødlidende. Af Roms 153,000 Indvaanere nyde efter de nyeste Statistikeres Paastand de 50,000 Almisse fra offentlige Stiftelser, uden at tale om, at omtrent 20,000 Syge aarligen forpleies paa offentlig Bekostning i Hospitalerne. Paverne have sat deres Stolthed i stedse at forøge disse Velgjørenheds-Anstalter med nye, og de fornemme Familier ja endog Borgerstanden har efterlignet dette Exempel. Saalidet interessant det maaskee forekommer Dem, Marie! maa jeg endnu bebyrde Dem med den statistiske Notits, at Rom fortiden har et Snees Hospitaler og over et Snees Fattig- og Hittebørnshuse. Følgen af dette er en grændseløs Betlen, man gaar intetsteds uden at incommoderes ved fremrakte Hænder eller ranglende Blikbøsser, ledsaget af et Excellenca mia, Signore! dàte qualche chosa o. s. v. Denne Beskatning rammer naturligviis især de Fremmede, som Betlerne altid vide at plukke ud mellem alle Andre. I Byen forfølges man dog ikke mere end faa Skridt af hver, da de Fleste af dem som sagt have deres bestemte Pladse; desuden ere Tiggerne her fordetmeste værkbrudne og skrøbelige Personer; men paa Landet, hvor de ere flinkere tilfods, ledsages man af dem lange Stykker under de mest paatrængende Bønner. Paa vor

Hidreise forfulgtes vi saaledes etsteds af en lang Lømmel omtrent een Miglie; tilsidst holdt han sig for sit Bryst og raabte med en halvqvalt Stemme, at nu styrtede han, hvis han Intet fik. Han fik desuagtet Intet, men han styrtede ikke heller.

Besværligst er Betleriet paa og omkring Scala di Spagna, en stor Trappe, der forbinder Byen med de paa Monte Pincio liggende Qvarterer. Paa Afsatserne af denne Trappe falder der et deiligt Solskin, og her bevæger sig foruden den almindelige Færdsel et lidet selvstændigt Betlerliv, der seer anarchisk ud, men som dog i Grunden har sine velfunderede Love og Statuter. Paa dens nederste Deel ligge og sidde bestandig en Hoben Lazzaroner, som sætte Priis paa et luunt dolce Farniente, men som dog, naar Leilighed gives, arbeide en Smule til Brød og Frittura. Nogle af disse have om Sommeren deres Natteqvarteer her; man fortæller endog, at de bedste Sovepladse kun tør benyttes af nogle visse anseede Dagdrivere, der have erhvervet sig denne Fortrinsret ved deres Overlegenhed. Paa Trappens øverste Deel sidde de Blinde og Halte og Lamme, enhver paa sit bestemte Sted, og ringe med deres Bøsser, naar de mærke en forbistønnende Inglese eller Francese. Undertiden drives ogsaa

alvorligere Handeler paa denne Trappe: en ung Englænder blev for nogen Tid siden med blanke Vaaben afforbret sin Børs, og skjønt han slap dermed, staar der siden den Tid en Skildvagt der om Natten. Men dette er unegtelig en Indskrænkning i Trappens frie Forfatning, en Forstyrrelse i dens vilde Tiggerromantik.

Paafaldende er især den Mængde Blinde, man allevegne forefinder i Italien. Ligger Grunden i det blendende Solskin og det meget Kalkstøv paa Veiene eller i slet Lægehjælp? Men det mangler ikke heller paa andre Elendige. Sælsomt nok: i dette Skjønhedens Land, hvor Naturen med en mærkelig Forkjærlighed frembringer skjønne Former, findes ogsaa de hæsligste Menneskeskikkelser; man er ofte nødt til at lukke Øinene og skynde sig bort fra disse Ulykkelige, der sidde langs Landeveiene og paa de offentlige Pladse, og uden Blu gjøre deres Skrøbeligheder indbringende. Det er ligesom om Naturen i dens hemmelighedsfulde Virken følte en Trang til at frembringe sin Modsætning, for ikke at kjedes ved sit eget Værk. Intetsteds seer man maaskee den menneskelige Hæslighed og den menneskelige Skjønhed i saa skarpe Modsætninger, som her. I Norden træffer man ofte smukke Oldinger, fulde af Værdighed

og Charakter; man kan maaskee endog paastaa, at der i Norden gives en i sit Slags høiere Skjønhed i Alderdommen end i Ungdommen. I Italien blive de gamle Mænd kun skrøbelige, ikke overlegne og værdige, og de gamle Qvinder blive til Megærer, hvis skarpe visnede Træk blive saameget hæsligere, fordi man saa tydelig seer Carrikaturen af noget Smukt derunder. Alderens Frugt, Mildhed og Ro, der gjør Sjælen seirende trods Legemets Forfald, mangler. Naturen har stillet Kortvarigheden som en Modvægt mod Skjønheden; formaar Sjælens indre Skjønhedsevne i Norden mindre at arbeide sig ud i den ydre Form, er den tillige virksom deslænger. Det er et betegnende Træk i Mythologien, at medens Hebe hver Dag giver Sydens Guder at drikke af sine Skaaler, hedder det om Idun, at hun nu og da giver Nordens Aser en Bid af sine Æbler.

„Men de romerske unge Qvinder!" hører jeg Dem sige, „fortæl mig for Guds Skyld om dem, ere de de skjønneste, De har seet?" Jeg tilstaar Marie! at dette Spørgsmaal for 14 Dage siden vilde have sat mig i Forlegenhed. Jeg er nemlig, uagtet jeg veed det strider mod mange store Philosophers Lære, af den Formening, at Intet er absolut, ikke engang Skjønhed. Ogsaa Skjønheden betinges af Maaden,

hvorpaa den Idee, man søger realiseret i Gjenstanden, gjengives. Men deels afvige de forskjellige Folk noget i Begrebet om hvad der er Elskværdigt hos Qvinderne; saaledes har jeg allerede ovenfor bemærket, at vi Nordboer hos dem især elske det Blye, det Ydmyge og den forbulgte Omhed, medens Sydboerne foretrække den aabenbare, uforbulgte Lidenskab. Deels faar Vanen umærkeligen nogen Indflydelse paa vor Mening om den qvindelige Skjønhed som om alt Andet; de Dine, hvori vi have læst Omhed, de Miner, hvori vi have fundet Udtrykket for de Stemninger, vi elske, ere vi tilbøielige til at erklære for de skjønneste, fordi vi kjende dem, medens vi ikke gjenfinde hvad vi søge hos de Fremmede. De finder maaskee denne Deduction lang, men nu haaber jeg, at De forstaar min Mening, naar jeg siger, at en Nordbo maa vænne sig til den sydlandske Skjønhed, for ret at vurdere den. Disse brændende, kjække Dine, denne stolte Holdning, disse heftige Bevægelser, disse stærke Lemmer, denne dybe Hudfarve, alt kom i Førstningen lidt i Strid med mine Fordringer til det Qvindelige, jeg fandt altfor lidet af det, hvori jeg blev mig bevidst at have søgt det skjønneste hos de nordiske Qvinder, nemlig af det sjælelige Udtryk. Min Mening er nu meget foran-

dret til Romerindernes Fordeel, og det forekommer mig, at jeg opdager alt meer og meer af det, jeg har savnet, skjønt i en anden Form end i Norden. Jeg troer det især er den svenske Billedhugger Fogelberg, som jeg skylder denne høiere Indsigt; thi medens jeg forleden i hans Atelier betragtede hans Venus med Æblet, hvorefter Amor griber, holdt han til min Belærelse et lidet Foredrag over Romerindernes Skjønhed, hvorved han især gjorde mig opmærksom paa den Ynde og Qvindelighed, som udtaler sig i deres plastiske Former. Men deres Blomstren er, som De nok veed, kort; en stor Legemsfylde danner gjerne Overgangen. Paa Roms Gader seer man jævnlig de trivelige Borgersignoraer i deres Pynt; mange af dem ere maaskee ikke over 20 Aar, som man kan see paa de ungdommelige Ansigter, men det generer dem øiensynlig at spadsere i al den Velmagt. Droschekudskene vise sig her ualmindelig galante; naar de kjøre hjem med tomme Vogne, standse de ikke sjelden uanmodede, og indbyde Signora til at stige ind. I det 14de til 16de Aar ere de efter Fogelbergs Udsagn i deres Pragt, da gløder det brune svømmende Øie lidenskabeligst, og da passer Sølvpilen bedst til det sorte Haar og det røde Coralbaand til den stolte Hals. Og dog er

intet mindre coqvet end Romerinderne. Coqvetteriet hører i Grunden hjemme i Norden og hænger sammen med Blyheden og den megen Legen Skjul med og Ubestemthed i Følelser. I Syden kan det ikke existere, fordi man kun kjender aaben Hengivelse eller Ligegyldighed.

Jeg beklager Marie! at disse Meddelelser om de romerske Qvinder ikke ere meer tilfredsstillende; jeg føler hvor interessant det vilde være her at kunne give Skizzer fra Selskaberne og Soireerne. Men desværre, til disse har jeg ingen Adgang; Damerne af la haute volée seer jeg kun paa de offentlige Promenader og i Kirkerne, og selv der ikke saa meget. Først henimod Spisetid kjører i Almindelighed Excellenca en Tour med Signora gjennem Corsoen til Piazza del Populo, og hvis Veiret er godt, til Villa Borghese, hvor den elegante Verden paa den Tid giver sig et Rendez-vous. De mange reisende Familier indfinde sig ogsaa her; i Villa-Borghese sees altid en Mængde Englændere og Englænderinder til Hest. Alt med den høieste Elegance. En halv Timestid kjøres der om i Villaens Gange og Alleer; herfra gaar det atter ind i Corsoen, der paa denne Tid er meget belivet; i smukt Veir følger ofte Vogn paa Vogn i to lange,

hinanden mødende Tog. De smale Fortoug ere ogsaa fulde af Fodgjængere, der paa italiensk Viis hilse hverandre med at vinke med Haanden — en høist priselig Skik —; og efterat dette Folkeskue har varet en Stund, bøie Vognene atter ind til Hoteller og Paladser, og den gamle rolige Færdsel med Geistlige og Betlere indtræder paany.

5.

Den 10de April.

Af alle de danske Malere, som opholde sig i Rom, besøger jeg ingen hellere end Adam Müller, Søn af den bekjendte sjællandske Biskop P. E. Müller. Der er noget Klart og Mildt over hans Væsen, som behager mig, og som Maler vil han uden Tvivl med Tiden faa Betydning. De har maaskee selv seet ham i Norge. Han har nu næsten fuldendt en Altertavle for en dansk Land-Kirke, Christi Omskjærelse, et Billede, fuldt af Harmoni og Udtryk; især forekommer mig den hellige Jomfru, der holder Barnet, saare yndig. Paa hans Bord finder jeg ogsaa bestandig Bøger, og det ikke alene Bøger, som kunne give ham en eller anden Notits til hans Malerier, men ogsaa andre Værker. De undrer Dem kanskee over, at jeg anfører denne Omstændighed; imidlertid har det paa-

faldet mig, hvor lidet Litteratur og boglige Kundskaber gjælde hos mange af de Artister, jeg her træffer; de synes at tænke, at ligesom man kan tale deilig Fransk uden at kjende et Ord Tydsk, saaledes kan man ogsaa blive stor Maler eller Billedhugger, om man ikke kan Bogstaverne. Vistnok! disse Herrer skulde imidlertid betænke, at Geniet ikke voxer paa Træer, ikke engang i vor geniale Epoche, og at Litteraturen indeholder et Livsens Væld, hvoraf Kunstneren kan øse saa godt som Philosophen.

Da jeg igaar igjen havde betragtet Müllers Madonna en Stund, foreslog han mig en Vandring om i Staden, hvortil jeg strax var villig. „Har De seet Michel-Angelos Billedstøtte af Christus?“ spurgte han, da vi kom gjennem nogle snævre og skidne Gader i Nærheden af Pantheon. Da jeg benegtede dette, steg han stiltiende opad Trappen til en Kirke, som vi just passerede, og skjød Lædertæppet for Døren til Side. I Kirken — den hedder Maria sopra Minervam — var der en stor Menighed samlet, jeg veed ikke hvilken Fest det var, eller om det overhoved var nogen Fest; men paa et Stillads midt i Kirken stod en lille Munk med et rødt Ansigt og sort Ordensdragt og prædikede, omgivet af en stor deels staaende deels knælende Menighed. Gud veed,

at han ikke sparede paa Møie den Stakkels Mand; hans Stemme gik over i alle Tonearter efter Foredragets Beskaffenhed, og hans Gestus vare de allerlivligste; han spadserede fra den ene Ende af sit Stillads til den anden og vendte sin lille runde Person saa indsmigrende mod Enhver og rakte ved ret syndige Steder Armen saa overbevisende ud, at man uvilkaarligen kom til at see efter i hans Haand, om han ikke havde Beviset liggende deri; men den Opmærksomhed, som hans Tilhørere skjænkede ham, syntes desuagtet at være ganske ringe. Jeg kom til at erindre hvad jeg har hørt gjentage af flere Udlændinger, der længe have opholdt sig i Italien, at det i Grunden staar sig meget ilde med Italienernes Religiøsitet, og at navnligen Almuen er hengiven til den crasseste Billedtjeneste. Gudfader — paastaaes der — er traadt ganske i Skyggen for Madonna; til hende henvendes de varmeste Bønner, for at hun igjen skal anvende sine bona officia hos Gud og Christus.

Da jeg var kjed af Munken, gik jeg hen mod Alteret, i hvis Nærhed jeg opdagede Michel-Angelos Værk. Jeg har, som De vil have mærket, Marie! troligen vogtet mig for den almindelige Vane at beskrive Malerier og Marmorværker; Intet er unyttigere eller kjedsommeligere. Kun een Be-

mærkning maa jeg gjøre ved denne Statue. Michel-Angelo har her fremstillet Christus som en skjøn, kraftig Yngling, med et alvorligt, næsten strengt Udtryk. Dette Udtryk har man bebreidet ham, sigende: det er ikke den milde Christus, snarere Verdens strenge Dommer, der skal komme for at dømme Levende og Døde. Netop dette Udtryk fandt jeg saa opløftende. Jeg har ofte undret mig over, at den nyere Tids Kunstnere slavisk have holdt sig til den traditionelle Opfatning af Frelseren. Jeg begriber ikke hvad Qvægende man kan finde i et carlo-dolcesk tornekronet Christushoved. Er der nogen Trøst i denne Blødhed, eller udtaler der sig nogen Tillid til det store Værk, han skulde fuldbringe, i disse vege, lidende Miner? Med Suk og Taarer alene gjør man ingen Omvæltning i Menneskehedens Livsbetragtning, og en saadan har dog Christus bevirket. Det er sandt, det er ikke den Christus, som alene opfordrer til Tro og Hengivelse, Michel-Angelo har fremstillet, men det er den Christus, hvis Tale Lucas kalder mægtig, og som midt i Templet i Jerusalem vovede at kalde Pharisæerne en Øgleæt, en Æt af Hyklere og Løgnere, uværdige til at træde ind af Himmeriges Porte; det er den Christus, der gjennemskuede den gamle Verdens Hulhed og indre Opløsning,

og som mellem tusinde forbausede Tilhørere forkyndte, at dens Tid var forbi; det er den Christus, der kjendte sin Martyrdoms Byrde og troede paa sin egen Guddommelighed. Og dog savner denne Skikkelse og dette Ansigt ingenlunde Mildhed og Kjærlighed; Kunstneren har kjendeligen villet gjengive Verdens Reformator, hvis Tunge baade kunde tordne og trøste. Michel-Angelo har maaskee fortolket Evangeliet anderledes end Kirkefædrene, men neppe falsk; eller skulde ikke en Kunstner, naar han skal give et Billede af Christus, der trods sin Guddommelighed dog tillige er en i Legemverdenen fremtraadt Personlighed, være berettiget til at gjengive ham som hans Historie bestemt antyder, allerhelst naar dette tillige staar i fuldkommen Samklang med hans Lære? Thi vel er Christendommen mild mod den angrende Synder, men den er tillige streng mod de Ubodfærdige og mod dem, der synde mod den Helligaand. — Medens jeg stod og betragtede de strenge men inspirerede og ædle Træk, kom en Munk listende ud af Sacristiet ved Siden af, bøiede ærbødigt sit Hoved, indtil jeg saa den lille ragede Plet paa hans Isse, og efterat have tørret Christi Fod vel af med sit Ærme, anbragte han et tungt Kys derpaa. Om Christus havde løftet sin Marmorfod og stødt ham

bort? Det havde sikkert bevirket, at Munke og Folk vare styrtede paa Knæ og havde raabt et Mirakel! og Paven havde ladet anbringe en Deel Lamper om den undergjørende Statue. Men i dette Øieblik slog Præsten henne paa Stilladset sine Hænder sammen over Hovedet med saadant Eftertryk, at det klang gjennem Hallen, han havde formodentlig beviist sin Hovedsats, og vi forlode Kirken.

Vi havde forsinket os saalænge paa Veien, at vi maatte ile saameget som Müllers svage Bryst tillod det, for at naa vort Maal Klosteret St. Onofrio i Trastevere. Vi kastede et Blik ind gjennem Porten til Jødegaden Ghetto'en med dens ud over Brostenene liggende Pjaltehobe og dens snadrende, rødøiede gamle Qvinder, og kom saa over Ponte Fabricio og Tiberøen ind i den Deel af Rom, som kaldes Trastevere. Tiberen er ligesaa guul som i Horats's Dage og rinder ligesaa hurtigt; det er endog faldet mig ind, at den vist rinder endnu hurtigere; maaskee lider den ikke den megen Psalmesang. I alle Fald maa Cloelia og de romerske Jomfruer have kunnet svømme godt. Der er langt mere stille paa denne Side end hiinsides; her møder man kun sjelden en Inglese eller en Tedesco og slet ingen Nobili; men paa Bohave og Snaus i Gaderne mangler der

ikke. Det var en Fornøielse at betragte de mange deilige Børn, der boltrede sig paa Trapperne og Fortougene; var jeg ikke saa nygter i mine Anskuelser, som De jo nok veed jeg er, Marie! vilde jeg troet, at enkelte af dem vare rafaelske Engle, der vare fløine ud af Kirkebillederne for at spille en Smule Pind i Sandet. De romerske Børn ere de smukkeste, jeg har seet: lidt smudsige, det forstaar sig, og meget pjaltede, men brune kloge Øine og mørkt lokket Haar og ikke disse nordiske uformelige Barne-Kinder; paa Grund af Klimatet ere de ikke heller saa plågede af den evige Snue, der saa tit gjør Børn hos os uhaandterlige. Fyrighed, Sundhed og Kløgt lyse ud af deres Træk; det kan ikke feile, at der maatte kunne blive et dygtigt Folk af denne Æt. Bogstaverne kjende disse Smaadjævle kun sjelden, men des tidligere lære de at skjelne de Fremmede fra Romerne. En prægtig Dreng med Leer paa Kinderne laa paa en Trappe og spiste paa et Stykke Brød, men aldrig før saa han os standse et Øieblik for at betragte ham, før han i en Hast svælgede den sidste Bid, pustede ud og sagde, i det han rakte Haanden frem: fame Signori!

Endelig naaede vi vort Kloster, der har en deilig Udsigt over Byen. I dette Kloster endte

Tasso sit lidelsesfulde Liv, i Kirken vises den Ligsteen, hvorunder han hviler, og i Haven staar en stor Eeg, som kaldes Tassos Eeg.[1] Munkene vare venlige og forekommende, og Kirken havde som saamange af de mindre italienske noget hyggeligt og beboet, hvortil vi ere uvante. Vi bleve ogsaa førte ind i Bibliotheket, hvor en Gibsmasse af Digteren opbevares. Den nedgaaende Sol skinnede ind paa Reolerne gjennem Buevinduerne, og en gammel læderbetrukken Stol stod foran Bordet, paa hvilket en Silkekalot og et Par Folianter laa, som for at indbyde til at tage Plads. Jeg kastede uvilkaarligt et Blik ud over den store Stad, og tænkte paa alle de Omvæltninger og alle de Skjæbner, den har undergaaet, og jeg fik en Anelse om den Higen efter Ro og om den Trang til det Evige og Uforanderlige, der til alle Tider ligesaa meget som den blotte contemplative Lyst har drevet Menneskene til at forsage Livet og ty til Klostrenes Stilhed. Da vi kom hen til Tassos herlige Eeg, hvorunder Tasso dog aldrig skal have siddet (thi han kom syg til Klosteret kort før sin Død), var Solen allerede gaaet under, og Luften havde antaget dette gyldne gjennemsigtige

[1]) Den skal senere være nedblæst.

Blaa, som er charakteristisk for Syden. Og hvilket Panorama under vore Fødder!

O evige Roma!

Nærmest os den tæt bebyggede Deel med alle dens opadstræbende Taarne og Kupler i Aftengraaningen; til Høire skjønt endnu indenfor Muren de store øde, til Viinhaver udlagte Partier, som i det gamle Roms Topographie kaldtes Aventiner=, Esqviliner=, Viminal= og Celius=Høiene, alle fulde af Ruiner og Stilhed; og bagenfor alt dette den aabne, afdøde Campagne. O evige Roma! Her paa dette Sted laa engang for henved halvtredie tusinde Aar siden Porsenna med sin Hær, og truede med at udslette den lille uanseelige Stad af Jorden. Men han lærte snart den Borgeraand at kjende, som senere gjorde Staden til Verdens Beherskerinde. Omtrent tusinde Aar senere laa Barbarerne gjentagne Gange paa det samme Sted, og betragtede den prægtige, men udlevede Stad, forinden de omstyrtede det romerske Rige; men atter bevarede den Spiren til sin nye Betydning i den nye Tro, der voxte frodig i Levningerne af den gamle Verdens Cultur. Og naar nu Pavedommen engang gaar under? Saa bliver Rom dog den evige Stad som Kunstens og de store Erindringers Hjem.

Denne Phase i dens Evighed, der tildeels allerede er begyndt, bliver maaskee ikke den mindst varige, fordi Naturen og flere tusinde Aars Historie betrygger den. Rom synes ikke meer at kunne forgaa. Cicaderne sang i Træerne paa Terassen, og Vandet risler i Kilden under Tassos Eeg. Det begyndte at ringe til Ave Maria i Klosteret, og inden faa Øieblikke gjenlød Klokkeklang fra alle Stadens Kirkekupler gjennem den dæmrende Luft. Roma holdt sin Aftenbøn.

Inden vi over Engelsbroen atter kom ind i den egentlige Stad, var det allerede ganske mørkt. Det lakker mod Paaskefesten, og flere Høkeres Boder ere allerede decorerede med gule Oste under Loftet og Pølser som Colonner langs Væggene, gjennemvirkede med Laurbærblade og grønne Grene, Alt saaledes som De kan læse det i Andersens Improvisator, naar de kun slaar lidt af. Det bliver tidlig eensomt paa Gaderne i Rom, i det mindste paa denne Aarstid, og Stilheden især i de affides liggende Dele af Staden afbrydes kun ved de rigelige Vandsprings Plasken og Cicadernes Sang. De meget omtalte Ritourneller hører jeg ikke stort til, det er formodentlig for koldt endnu, til at Følelserne kunne yttre sig i fri Luft. Vægtere eller Politibe-

hinanden mødende Tog. De smale Fortoug ere ogsaa fulde af Fodgjængere, der paa italiensk Viis hilse hverandre med at vinke med Haanden — en høist priselig Skik — ; og efterat dette Folkeskue har varet en Stund, bøie Vognene atter ind til Hoteller og Paladser, og den gamle rolige Færdsel med Geistlige og Betlere indtræder paany.

5.

Den 10de April.

Af alle de danske Malere, som opholde sig i Rom, besøger jeg ingen hellere end Adam Müller, Søn af den bekjendte sjællandske Biskop P. E. Müller. Der er noget Klart og Mildt over hans Væsen, som behager mig, og som Maler vil han uden Tvivl med Tiden faa Betydning. De har maaskee selv seet ham i Norge. Han har nu næsten fuldendt en Altertavle for en dansk Land-Kirke, Christi Omskjærelse, et Billede, fuldt af Harmoni og Udtryk; især forekommer mig den hellige Jomfru, der holder Barnet, saare yndig. Paa hans Bord finder jeg ogsaa bestandig Bøger, og det ikke alene Bøger, som kunne give ham en eller anden Notits til hans Malerier, men ogsaa andre Værker. De undrer Dem kanskee over, at jeg anfører denne Omstændighed; imidlertid har det paa-

Beboere og tildeels uden Dyrkning, rugende over sin store Fortid og opfyldt med Ruiner, der allevegne hæve sig mod Synskredsen, overgroede med kaad Vedbende og yppigt Brombærkrat. Allerede under de første Keisere havde Campagnen Ry for usunde Uddunstninger og slet Luft, og under Barbarernes idelige Ødelæggelser og Roms Forfald blev Sletten meer og meer affolket og meer og meer usund; men det bliver dog altid ubegribeligt, at en rig og frugtbar Egn saa aldeles kan skifte Natur og forfalde, som Tilfældet er med Campagna romana. Nu seer man intet andet Spor af Liv her end nogle Hyrder, der ved Vinterens Begyndelse, ledsagede af deres store gule Hunde, stige ned fra Bjergene med deres Faareflokke, for, medens Græsset er friskt og Luften er kjølig, at græsse her paa de afmærkede Parceller. Om Natten og i Uveir ty de med deres Hjorde ind i en eller anden af Campagnens mange Tufsteenshuler eller i en rummelig Ruin; hist og her er der ogsaa opsat nogle ynkelige Skuur med en Halmdør for, der tjene dem til et kummerligt Læ. Fra Vaar til Høst kan Ingen uden Livsfare sove i Campagnen; det Markarbeide, som foregaar i enkelte af dens bedre Strøg, er derfor altid forbundet med Vanskeligheder, og fuldbyrdes i den størst mulige

Hast; thi Døden med sin Lee gaar om mellem Høstfolkene og kræver sine Offere. Men saa trist denne Campagne end i en vis Henseende er, saa frembyder den dog megen Interesse for Oldgrandskere og Malere; ogsaa Reisebeskrivere og Reisefortællere pleie at berette om den megen Herlighed, Campagnen har budt dem; jeg har dog megen Mistanke om, at denne Begeistring hører til den Affectation, som en Reisende i Italien har ondt for at holde sig fri for paa Grund af visse Traditioners Ælde og Styrke. Denne Affectation, som man saa hyppig støder paa hos dem, med hvem man her kommer i Berørelse, har mangen Gang generet mig i høi Grad; men herom, Marie! har jeg ikke Lyst til at tale idag.

Over denne øde Strækning, som jeg et Par Gange har gjennemstreifet til Fods, reiste jeg for nogle Dage siden i stærkt Regnveir ifølge med et Par Bekjendte. Træt af Statuer og Malerier vilde jeg samle nye Kræfter paa en Tour i de smukke Albanerbjerge. I slet Veir er Campagnen endnu mere trist end ellers; naar jeg saa ud af Vognvinduet, opdagede jeg kun en og anden hjemvendende Campagnol, der sad og sov paa sin Kjærre i Læ af en fastgjort Vidieskjærm, eller en eenlig i Faareskindspels indhyllet Hyrde, der i Mangel af et bedre Ly var tyet ind

under en af de afbrudte Aquæducter. Vi vare derfor ret tilfredse, da vi havde Sletten bag os og langt om længe naaede Frascati. Disse smaa Byer i Roms Omegn charakterisere sig ligesaameget ved deres romantiske Beliggenhed og deres forfaldne Udseende som ved deres skjønne Qvinder. Ogsaa deres Architektur er eiendommelig; blandt Bygningerne findes der sædvanligen flere anseelige fra Italiens lykkeligere Periode; men i de mere afsides liggende Gader ere Husene yderst simpelt og naivt indrettede, saaledes som De har seet dem paa Malerier og Tegninger, med Trappen til anden Etage udenpaa Huset, med Vinduesaabningerne uden Ruder høit og lavt om hverandre, og med de utroeligste Udbygninger og Karnapper, ofte ogsaa med en eller anden staaende Inscription paa Væggen, f. Ex. i Albano: viva il sangvi di Gesu. Men selv midt i dette Virvar seer man idelig Noget, som maa kaldes et ædelt Motiv, og som minder om en høiere Kunst, ligesom den italienske Architektur overhoved har bevaret adskillige Elementer fra Oldtiden. Men hvor ere ikke disse Boliger fulde af Smuds og Ureenlighed! Dog for Beretningen herom skal jeg spare Dem og mig; den italienske Smudsighed er verdensbekjendt. Det er forresten underligt nok, at det Første man alminde-

ligviis seer, naar man kommer til disse Byer, er noget, der netop tyder paa Reenlighed, nemlig en Række Qvinder, der i deres brogede Dragter staa langs en stor Steenrende, hvorigjennem en rivende Strøm løber henover det Linned, de vaske. De kan tro, Marie! at en saadan Scene baade er høirøstet og original; De aner ikke, hvor haardt og skjærende det italienske Sprog bliver i disse Damers Mund. Det er ligesom enhver af dem vilde overdøve Strømmen og alle de Andre; og de Træstykker, hvormed de banke Vandet af Linnedet, høre i Grunden til deres Taleredskaber, det er de Tunger, hvormed de udføre de eftertrykkeligste Partier i deres Foredrag. I Neapel har jeg engang talt over sexti saadanne Damer ved den samme Rende.

Efterat jeg og en af mine Ledsagere havde vederqvæget os ved en Kop Kaffe i en af Byens mange Kaffeer, hvor man sidder gemytlig sammen med Haandværkere, Maccaronifabricanter, Vetturiner og simple Landmænd, vandrede vi ud for at see paa Livet i Frascati. Regnen var standset, og paa Stadens Torv havde allerede en Mængde Campagnoler med Cigarer og Piber samlet sig igjen, de vide brune Kapper slængte om Skuldrene, de pjaltede Sandaler surrede om Fødderne og de spidse Hatte eller røde

Huer trykkede ned over de mørke Øine. Den Ro og Værdighed, hvormed en saadan Flok Bønder staa sammen, er overraskende; man skulde tro, det var frie stolte Mænd, der raadsloge de salute reipublicae, og ikke uvidende undertrykte Stakler, der hvert Øieblik ere rede til at række Haanden ud efter nogle Bajocchi. Denne Holdning og de smukke Former gjøre dem maleriske, skjønt de ingenlunde have de brillante Farver i Dragten, hvormed Malerne tit fremstille dem. Ogsaa i Italien klager man over Nationaldragternes Forsvinden.

Det var ved Ave Maria, og Qvinderne strømmede ind i Kirken, der laa ligeved; vi fulgte efter. Kun et Alter, over hvilket der hang et Madonnabillede, var oplyst med en Snees Lys; de lange Slagskygger af Marmorcolonnerne faldt derfor tunge hen mod den modsatte Ende af Kirken og frembragte der et graat Mørke. Rundt om paa Bedestolene laa gamle Mænd og Qvinder og unge Piger, nogle endog paa Gulvet. En sagte Beden lød gjennem Forsamlingen og klang som en mumlende Bæk. Kun en eneste Qvindes Stemme afbrød i visse Mellemrum Tausheden, idet hun reciterede en enkelt Linie af sin Bønnebog, hvorpaa Alle et Øieblik faldt ind med. Dette gjorde et sælsomt gribende Indtryk;

det var ligesom om Ordene i Bønnen uvilkaarligen reve sig løs fra de Bedendes Læber for af egen Magt at træde frem for Guddommen. Min Ven og jeg stode i Skyggen af en bred Pille, hvorfra vi godt kunde oversee Alt, uden selv at blive synderlig bemærkede. Lige ved os, dog saa at Lyset faldt derhen, knælede en blind Mand og en ung Pige. Der var noget paafaldende ved Manden: de blinde Oine vare lukkede og sammenfaldne, og den hele øverste Deel af hans Ansigt saa næsten ud, som det var afdødt og ikke ret vidste, hvad hans Læber gjorde. Hans Dragt var meget fattig; paa Hatten, som han knugede mellem Hænderne tilligemed en Rosenkrands, sad der en Busk visnede Blomster, og om Livet bar han et gammelt Læderbelte, der gav ham noget Fremmedt. Men ædlere Træk end den unge Piges har jeg neppe seet, især var hendes Skjønhed overraskende, naar hun hævede de pragtfulde sorte Oine. Ogsaa hendes Dragt, der forresten ikke lignede Bønderpigernes der i Egnen, var fattig; men paa Brystet bar hun i en Koralsnor et Smykke, hvori der sad en Steen, der blinkede som om den vilde skjule de Pjalter, der omgave den, med sine Straaler. Forresten syntes hun at bede med stor Inderlighed.

Vi bleve ikke trætte af at betragte det deilige Ansigt, hvorover Noget, der lignede Resignation, hvilede, og da hun kort efter tog sin Fader ved Haanden for at gaa, fulgte vi uvilkaaeligt efter. Det gik gjennem en Mængde smaa Gader, hvor det usigelige Smuds, Tusmørket og de mange Sorter Effecter gjorde Passagen besværlig nok. De smaa Lamper, der brænde under Madonnabillederne paa Murene, afgive nok den eneste Belysning om Natten i disse Byer. I Udkanten af Staden gik de endelig ind i et elendigt Huus. Det var et af de fattigste Skuur, man kan tænke sig, og gjennem en Sprække mellem de gamle dobbelte Døre, der kun lukkedes meget nødtørftigt ved en Strikke, kunde man overskue Scenen. Det saa høist malerisk ud: paa Leergulvet brændte en herlig Ild af Rør og Vidieqviste, og rundt om denne bevægede sig den lasede Befolkning, der især bestod af Qvinder og Børn. Jeg bemærkede blandt andre en lille Dreng, der morede sig med at stikke Ild i Enderne af sin Skjorte, og tæt ved ham stod en ung Qvinde med et ganske nøgent Barn paa Armen. En munter Stemning lod dog til at herske midt i denne tilsyneladende Elendighed; man lo og spiste, og Børnene støiede. Hen i en Krog i dette Locale var det den

Blaa, som er characteristisk for Syden. Og hvilket Panorama under vore Fødder!

O evige Roma!

Nærmest os den tæt bebyggede Deel med alle dens opadstræbende Taarne og Kupler i Aftengraaningen; til Høire skjønt endnu indenfor Muren de store øde, til Viinhaver udlagte Partier, som i det gamle Roms Topographie kaldtes Aventiner-, Esqviliner-, Viminal- og Celius-Høiene, alle fulde af Ruiner og Stilhed; og bagenfor alt dette den aabne, afdøde Campagne. O evige Roma! Her paa dette Sted laa engang for henved halvtredie tusinde Aar siden Porsenna med sin Hær, og truede med at udslette den lille uanseelige Stad af Jorden. Men han lærte snart den Borgeraand at kjende, som senere gjorde Staden til Verdens Beherskerinde. Omtrent tusinde Aar senere laa Barbarerne gjentagne Gange paa det samme Sted, og betragtede den prægtige, men udlevede Stad, forinden de omstyrtede det romerske Rige; men atter bevarede den Spiren til sin nye Betydning i den nye Tro, der voxte frodig i Levningerne af den gamle Verdens Cultur. Og naar nu Pavedommen engang gaar under? Saa bliver Rom dog den evige Stad som Kunstens og de store Erindringers Hjem.

Denne Phase i dens Evighed, der tildeels allerede er begyndt, bliver maaskee ikke den mindst varige, fordi Naturen og flere tusinde Aars Historie betrygger den. Rom synes ikke meer at kunne forgaa. Cicaderne sang i Træerne paa Terassen, og Vandet rislede i Kilden under Tassos Eeg. Det begyndte at ringe til Ave Maria i Klosteret, og inden faa Øieblikke gjenløb Klokkeklang fra alle Stadens Kirkekupler gjennem den dæmrende Luft. Roma holdt sin Aftenbøn.

Inden vi over Engelsbroen atter kom ind i den egentlige Stad, var det allerede ganske mørkt. Det lakker mod Paaskefesten, og flere Høkeres Boder ere allerede decorerede med gule Oste under Loftet og Pølser som Colonner langs Væggene, gjennemvirkede med Laurbærblade og grønne Grene, Alt saaledes som De kan læse det i Andersens Improvisator, naar de kun slaar lidt af. Det bliver tidlig eensomt paa Gaderne i Rom, i det mindste paa denne Aarstid, og Stilheden især i de afsides liggende Dele af Staden afbrydes kun ved de rigelige Vandsprings Plasken og Cicadernes Sang. De meget omtalte Ritourneller hører jeg ikke stort til, det er formodentlig for koldt endnu, til at Følelserne kunne yttre sig i fri Luft. Vægtere eller Politibe-

tjente mærker jeg aldrig, og Belysningen er kun maadelig; Gaderne tilhøre den, der vil benytte dem. Et Steds i Via Sistino bivouaqverer saaledes for Tiden hver Aften en Flok Gjeder, formodentlig ligger Hyrden i et eller andet Skuur i Nærheden. Formedelst Usundheden i Campagnen, hvor Hjorderne græsse om Dagen, sove nemlig Hyrderne kun sjelden derude.

6.

Rom den 16de April.

De kjender vist af Rygte den romerske Campagne, Marie! Saa kalder man den store øde Strækning, der begynder lidt udenfor Roms Mure, hvor de sidste Villaer slippe, og fortsætter sig omtrent tre norske Mile lige indtil Bjergene. De maa dog ikke tænke Dem denne Strækning som en egentlig Hede, der Intet formaar at frembringe: her er Høie og Dale, Floder og smaa Søer og frugtbar Jord; her boede i Oldtiden en Mængde kjække Folkefærd, som eiede rige Marker og blomstrende Steder, og som laa i Krig med Rom i 350 Aar, forinden de bleve undertvungne, og her havde senere langt henne i Keiserperioden de rige Romere deres pragtfulde Villaer. Og dog ligger denne Strækning nu øde, uden

Beboere og tildeels uden Dyrkning, rugende over sin store Fortid og opfyldt med Ruiner, der allevegne hæve sig mod Synskredsen, overgroede med kaad Vedbende og yppigt Brombærkrat. Allerede under de første Keisere havde Campagnen Ry for usunde Uddunstninger og slet Luft, og under Barbarernes idelige Ødelæggelser og Roms Forfald blev Sletten meer og meer affolket og meer og meer usund; men det bliver dog altid ubegribeligt, at en rig og frugtbar Egn saa aldeles kan skifte Natur og forfalde, som Tilfældet er med Campagna romana. Nu seer man intet andet Spor af Liv her end nogle Hyrder, der ved Vinterens Begyndelse, ledsagede af deres store gule Hunde, stige ned fra Bjergene med deres Faareflokke, for, medens Græsset er friskt og Luften er kjølig, at græsse her paa de afmærkede Parceller. Om Natten og i Uveir ty de med deres Hjorde ind i en eller anden af Campagnens mange Tuffsteenshuler eller i en rummelig Ruin; hist og her er der ogsaa opsat nogle ynkelige Skuur med en Halmdør for, der tjene dem til et kummerligt Læ. Fra Vaar til Høst kan Ingen uden Livsfare sove i Campagnen; det Markarbeide, som foregaar i enkelte af dens bedre Strøg, er derfor altid forbundet med Vanskeligheder, og fuldbyrdes i den størst mulige

Hast; thi Døden med sin Lee gaar om mellem Høstfolkene og kræver sine Offere. Men saa trist denne Campagne end i en vis Henseende er, saa frembyder den dog megen Interesse for Oldgrandskere og Malere; ogsaa Reisebeskrivere og Reisefortællere pleie at berette om den megen Herlighed, Campagnen har budt dem; jeg har dog megen Mistanke om, at denne Begeistring hører til den Affectation, som en Reisende i Italien har ondt for at holde sig fri for paa Grund af visse Traditioners Ælde og Styrke. Denne Affectation, som man saa hyppig støder paa hos dem, med hvem man her kommer i Berørelse, har mangen Gang generet mig i høi Grad; men herom, Marie! har jeg ikke Lyst til at tale idag.

Over denne øde Strækning, som jeg et Par Gange har gjennemstreifet til Fods, reiste jeg for nogle Dage siden i stærkt Regnveir ifølge med et Par Bekjendte. Træt af Statuer og Malerier vilde jeg samle nye Kræfter paa en Tour i de smukke Albanerbjerge. I slet Veir er Campagnen endnu mere trist end ellers; naar jeg saa ud af Vognvinduet, opdagede jeg kun en og anden hjemvendende Campagnol, der sad og sov paa sin Kjærre i Læ af en fastgjort Vidieskjærm, eller en eenlig i Faareskindspels indhyllet Hyrde, der i Mangel af et bedre Ly var tyet ind

under en af de afbrudte Aquæducter. Vi vare derfor ret tilfredse, da vi havde Sletten bag os og langt om længe naaede Frascati. Disse smaa Byer i Roms Omegn charakterisere sig ligesaameget ved deres romantiske Beliggenhed og deres forfaldne Udseende som ved deres skjønne Qvinder. Ogsaa deres Architektur er eiendommelig; blandt Bygningerne findes der sædvanligen flere anseelige fra Italiens lykkeligere Periode; men i de mere afsides liggende Gader ere Husene yderst simpelt og naivt indrettede, saaledes som De har seet dem paa Malerier og Tegninger, med Trappen til anden Etage udenpaa Huset, med Vinduesaabningerne uden Ruder hoit og lavt om hverandre, og med de utroeligste Udbygninger og Karnapper, ofte ogsaa med en eller anden staaende Inscription paa Væggen, f. Ex. i Albano: viva il sangvi di Gesu. Men selv midt i dette Virvar seer man idelig Noget, som maa kaldes et ædelt Motiv, og som minder om en høiere Kunst, ligesom den italienske Architektur overhoved har bevaret adskillige Elementer fra Oldtiden. Men hvor ere ikke disse Boliger fulde af Smuds og Ureenlighed! Dog for Beretningen herom skal jeg spare Dem og mig; den italienske Smudsighed er verdensbekjendt. Det er forresten underligt nok, at det Første man alminde-

ligviis seer, naar man kommer til disse Byer, er noget, der netop tyder paa Reenlighed, nemlig en Række Qvinder, der i deres brogede Dragter staa langs en stor Steenrende, hvorigjennem en rivende Strøm løber henover det Linned, de vaske. De kan tro, Marie! at en saadan Scene baade er høirøstet og original; De aner ikke, hvor haardt og skjærende det italienske Sprog bliver i disse Damers Mund. Det er ligesom enhver af dem vilde overdøve Strømmen og alle de Andre; og de Træstykker, hvormed de banke Vandet af Linnedet, høre i Grunden til deres Taleredskaber, det er de Tunger, hvormed de udføre de eftertrykkeligste Partier i deres Foredrag. I Neapel har jeg engang talt over sexti saadanne Damer ved den samme Rende.

Efterat jeg og en af mine Ledsagere havde vederqvæget os ved en Kop Kaffe i en af Byens mange Kaffeer, hvor man sidder gemytlig sammen med Haandværkere, Maccaronifabricanter, Vetturiner og simple Landmænd, vandrede vi ud for at see paa Livet i Frascati. Regnen var standset, og paa Stadens Torv havde allerede en Mængde Campagnoler med Cigarer og Piber samlet sig igjen, de vide brune Kapper slængte om Skuldrene, de pjaltede Sandaler surrede om Fødderne og de spidse Hatte eller røde

Huer trykkede ned over de mørke Øine. Den Ro og Værdighed, hvormed en saadan Flok Bønder staa sammen, er overraskende; man skulde tro, det var frie stolte Mænd, der raadsloge de salute reipublicae, og ikke uvidende undertrykte Stakler, der hvert Øieblik ere rede til at række Haanden ud efter nogle Bajocher. Denne Holdning og de smukke Former gjøre dem maleriske, skjønt de ingenlunde have de brillante Farver i Dragten, hvormed Malerne tit fremstille dem. Ogsaa i Italien klager man over Nationaldragternes Forsvinden.

Det var ved Ave Maria, og Qvinderne strømmede ind i Kirken, der laa ligeved; vi fulgte efter. Kun et Alter, over hvilket der hang et Madonnabillede, var oplyst med en Snees Lys; de lange Slagskygger af Marmorcolonnerne faldt derfor tunge hen mod den modsatte Ende af Kirken og frembragte der et graat Mørke. Rundt om paa Bedestolene laa gamle Mænd og Qvinder og unge Piger, nogle endog paa Gulvet. En sagte Beden lød gjennem Forsamlingen og klang som en mumlende Bæk. Kun en eneste Qvindes Stemme afbrød i visse Mellemrum Tausheden, idet hun reciterede en enkelt Linie af sin Bønnebog, hvorpaa Alle et Øieblik faldt ind med. Dette gjorde et sælsomt gribende Indtryk;

det var ligesom om Ordene i Bønnen uvilkaarligen reve sig løs fra de Bedendes Læber for af egen Magt at træde frem for Guddommen. Min Ven og jeg stode i Skyggen af en bred Pille, hvorfra vi godt kunde oversee Alt, uden selv at blive synderlig bemærkede. Lige ved os, dog saa at Ly-set faldt derhen, knælede en blind Mand og en ung Pige. Der var noget paafaldende ved Manden: de blinde Øine vare lukkede og sammenfaldne, og den hele øverste Deel af hans Ansigt saa næsten ud, som det var afdødt og ikke ret vidste, hvad hans Læber gjorde. Hans Dragt var meget fattig; paa Hatten, som han knugede mellem Hænderne tilligemed en Ro-senkrands, sad der en Busk visnede Blomster, og om Livet bar han et gammelt Læderbelte, der gav ham noget Fremmedt. Men ædlere Træk end den unge Piges har jeg neppe seet, især var hendes Skjønhed overraskende, naar hun hævede de pragt-fulde sorte Øine. Ogsaa hendes Dragt, der forre-sten ikke lignede Bønderpigernes der i Egnen, var fattig; men paa Brystet bar hun i en Koralsnor et Smykke, hvori der sad en Steen, der blinkede som om den vilde skjule de Pjalter, der omgave den, med sine Straaler. Forresten syntes hun at bede med stor Inderlighed.

Vi bleve ikke trætte af at betragte det deilige Ansigt, hvorover Noget, der lignede Resignation, hvilede, og da hun kort efter tog sin Fader ved Haanden for at gaa, fulgte vi uvilkaaeligt efter. Det gik gjennem en Mængde smaa Gader, hvor det usigelige Smuds, Tusmørket og de mange Sorter Effecter gjorde Passagen besværlig nok. De smaa Lamper, der brændte under Madonnabillederne paa Murene, afgive nok den eneste Belysning om Natten i disse Byer. I Udkanten af Staden gik de endelig ind i et elendigt Huus. Det var et af de fattigste Skuur, man kan tænke sig, og gjennem en Sprække mellem de gamle dobbelte Døre, der kun lukkedes meget nødtørftigt ved en Strikke, kunde man overskue Scenen. Det saa høist malerisk ud: paa Leergulvet brændte en herlig Ild af Rør og Vidieqviste, og rundt om denne bevægede sig den lasede Befolkning, der især bestod af Qvinder og Børn. Jeg bemærkede blandt andre en lille Dreng, der morede sig med at stikke Ild i Enderne af sin Skjorte, og tæt ved ham stod en ung Qvinde med et ganske nøgent Barn paa Armen. En munter Stemning lod dog til at herske midt i denne tilsyneladende Elendighed; man lo og spiste, og Børnene støiede. Hen i en Krog i dette Locale var det den

blinde Mand og hans Datter tyede, idet han satte sig ned paa noget gammelt Huusgeraad og hun, som vi hørte af de Andre blive kaldet Magdalena, nærmede sig Ilden. Vi havde betragtet denne Scene udenfra i nogle Minutter, da jeg ved Uforsigtighed kom til at støde en Smule til Døren, hvorved den øieblikkelig faldt op, og vi befandt os pludselig midt inde imellem dem. Med et filicissima notte og et Spørgsmaal om Veien vilde vi strax igjen trække os tilbage, men i et Øieblik vare Børn og Qvinder komne paa Benene, og fra et halv Snees Struber lød det paa ægte italiensk Viis: „mezzo bajocco, Signori! date mi qualche cosa!“ Ogsaa Magdalena var kommen i Bevægelse og trak sin blinde Fader hen mod os med de Ord: „povero cieco, Signori!“ Det var rigtignok et Skaar i vor Begeistring for den deilige Donna, især da der laa Noget i hendes Blik ved denne Leilighed, der syntes at være en Blanding af Frækhed og Undseelse. „Qualche cosa, Signori! mezzo bajocco!“ lød det længe efter at vi vare komne ud af Døren, og Drengene forfulgte os endnu et Stykke paa Veien med Anmodninger om mere.

Næste Morgen gik vi langs Bjergskraaningen ned mod Albanosøen og Nemi. Dagen lod til at

blive deilig; Campagnen laa dampende for vore Fødder efter Badet igaar, og en sagte Vestenvind rullede Taagen op mod Bjergene i Øst, ligesom man før en Fest bortruller det hvide Lagen, hvormed man har bedækket et dyrebart Tæppe. Og idag var Campagnen i Sandhed et dyrebart Tæppe, spillende i alle Skygninger af Lysegrønt og Mørkegrønt, de sagte Bølgelinier løb saa blødt i hverandre, og først langt, langt henne bag Rom tabte den sig i sit eget hemmelighedsfulde Fjerne. Bjergene erstattede ogsaa Prospectets Mangel paa Skov, som alle Nordlændere ellers savne i Italien.

Vi passerede flere af de smaa skidne Byer, der hænge paa Skraaningen mellem Bjergene og Campagnen omgivne af store Viinhaver; af og til mødte vi ogsaa en Capucinermunk, der smudsig og glindsende kjørte om paa sin med et dovent Æsel forspændte Kjærre, for at indsamle Gaver i Omegnen. Endelig kom vi ned paa Randen af Albanosøen, der ligger rund og blank mellem sine Bredder uden andet Udløb end den Rende, Romerne i sin Tid huggede gjennem Bjerget. Saavidt jeg kunde see, har den heller intet andet Tilløb over Jorden end Himmelens Regn. Det er kjendeligt nok af dens runde Form, at den

egentlig er et med Vand opfyldt Krater. Men disse Bredder vare nu baade rige og duftende; der voxte Narcisser langs Stien, og Oliventræerne bøiede sig næsten ud over det blanke Speil. Det saa ud som om Vandet svømmede i en Skaal, der paa romersk Viis var prydet med Grønt paa Randen; var Gud Thor paa sine Vandringer kommen hid paa en varm Dag, havde han lagt sine Læber til denne Skaal og drukket den ud. Vi fik en fiirkantet, fladbundet, høist ubeqvem Baad, ikke ulig en stor Galosche, og seilede i denne over Søen.

Ved Solnedgang naaede vi endelig Nemi. Kirken og Husene stode luerøde i Straalerne, som om Skinnet af en Ildebrand faldt paa dem, og de slanke Cypresser i en Have ved Siden af Veien tegnede sig skarpt med et fiint violet Skjær mod Himmelen. Idet vi trængte gjennem de skidne Gader og det viftende Linned, der hængte til Tørring ud for Trappegelænderne, og kom over en liden aaben Plads, gjenkjendte vi den blinde Mand og den unge Pige, som jeg ovenfor fortalte om; de stode nu og musicerede for en liden Flok Tilhørere. Den Gamle spillede paa en Guitar og sang dertil med en hæs, raa Stemme, og Pigen accompagnerede ham med en Tambourin. Det var en Vise om Madonna, han

sang, og hver Gang hendes Navn nævnedes, tog Tilhørerne ærbødigt til Hatten. Snart begyndte han dog paa en lystigere Melodi; men hans ubevægelige Holdning forandredes ikke derved, det var snarere, som om hans Stemme blev endnu raaere, og hans hule halvlukkede Øine stirrede ret fælt ud over det haarde Ansigt. Jeg feiler neppe ved at antage, at denne Person i tidligere Dage havde drevet det ædle Røverhaandværk mellem Bjergene; i dette Øieblik tænkte han uden Tvivl paa Fortiden og paa de mange lystige Eventyr, han da havde oplevet. Denne Tid var rigtignok forbi, og han lod nu til kun at have det gamle Læderbelte, som han bar om Livet, igjen af den hele Herlighed. Den unge Pige bøiede sit blege Ansigt over sin Tambourin, og saa ned. I Haaret havde hun stukket en Caprifol, der vigtig gyngede sig i en løs Lok, som om den vilde sige, at den nok kunde berette Noget om hvad der rørte sig inde i dette Hoved. Men Smykket, som hun bar paa Brystet, saa ved Dagen graat ud og havde tabt al den Glands, det igaar havde ved Skinnet af Alterlysene. Efterhaanden syntes dog de muntre Toner i Musiken igjen at vække hende; men idet hun kjækt saa op med de store, sikkre Passionsblomst-Øine og opdagede os, svævede atter hiint tvetydige Smiil over

hendes Træk, som jeg allerede igaar havde bemærket. Men hvor smuk var hun ikke, og hvilke ædle Former! Selv hendes Fod, der stak frem under det korte Skjørt, var fiin, noget hvorved Italienerinderne ellers ikke udmærke sig. Idet jeg betragtede de grove Sko og de blaa Strømper, hun bar, kom jeg til at tænke paa Scenen paa Dampskibet med Capitainen og den følsomme tydske Frøken, og det faldt mig pludselig ind, at jeg her ganske uventet havde fundet den virkelige italienske Muse. Rigtignok havde hun hverken rosenrødt Gevandt eller Vinger, og istedetfor Troens Kors bar hun et Smykke, der maaskee kun var af Glas; men der var dog saameget andet, der overbeviste mig om, at hun og ingen anden var Italiens rette Muse. Som Italien var hun mishandlet og forsømt og dog saa skjøn, som Italien sørgende og dog saa glad, fattig og dog saa rig, hykkelsk og dog saa from; og som Italiens syntes ogsaa hendes Skjønhedsbælte at være berørt af urene Hænder. Stakkels Magdalena og Stakkels Italien!

„Povero cieco, Signori!“ raabte den Gamle og tog sin Hat af de stride sortegraa Haar, „povero cieco!“

Marie! hvis jeg endnu før min Afreise fra Italien træffer das sentimentale Fräulein, skal jeg ikke

undlade at sige hende, at jeg har seet Italiens Muse, men at hendes Svoger dog havde Ret: hun var virkelig blaa Strømper.

7.

Rom den 20de April.

De Blade, jeg herved sender dem, Marie! behøver De ikke at læse, hvis De ikke skulde have en særegen Lyst dertil. For at spare Dem den Uleilighed selv at overbevise Dem om det Befsiede i dette Vink, skal jeg strax sige Dem Grunden. Disse Blade indeholde ikke Andet end nogle Betragtninger over Oldtidens Romere; og medens mine foregaaende Breve i egentlig Forstand ere beregnede paa Dem, føler jeg godt, at Stoffet her ikke har villet bøie sig efter denne Plan, og frygter altsaa for, at mine Betragtninger ville kjede Dem. Jeg har desuagtet ikke kunnet undlade at nedskrive dem. Rom er de store Minders Stad; idet man vandrer om mellem de mange Ruiner, sysselsætter Tanken sig uafladelig med det Folk, der, medens disse Stene føiede sig sammen til Buer og Templer, færdedes her; man opfordres uvilkaarlig til i de store Levninger, der staa igjen fra hiin Tidsalder, at læse sig til det, som de gamle Annaler ikke ligefrem beskjæftige

sig med, nemlig Aanden hos det Folk, om hvis Liv de vidne. Men som sagt: jeg giver Dem fuldkommen Frihed til at lade mit Brev ulæst; De kan med saa meget roligere Samvittighed følge min uinteresserede Advarsel, som det meer er stræbet for min egen Fornøielse end for Deres.

Forum Romanum og dets Minder.

Blandt den Mængde Levninger fra Oldtiden, som allevegne omgiver mig her i Rom, følger jeg altid med Forkjærlighed Sporene af Stadens tidligere Periode, fordi Romernes sande Storhed hører hjemme i denne. Man maa imidlertid ikke vente at finde mange Ruiner fra denne fjerne Tid; som oftest maa man nøies med at gjenfinde det Sted, som har afgivet Skuepladsen for en og anden Begivenhed, eller som har været benyttet til et og andet offentlig Øiemed; kun sjelden ere Levningerne af et Bygværk fra denne Epoche komne til os. Rom var nemlig i sin ældste Tid en slet bebygget Stad; efterat Gallerne under Brennus havde ødelagt den, opbyggedes den igjen i stor Hast og mest af Træ, og det varede meget længe inden den undergik nogen væsentlig Forandring. Endnu efter den anden puniske Krigs Ende og under Krigen med Grækenland,

altsaa næsten 600 Aar efter dens første Anlæggelse, var den uden Brolægning, og de slette Træhuse stode spredte om hverandre hist og her som Villaer. Det fortælles ogsaa, at de første Grækere, der bragtes fangne til Rom, overraskedes ved at see de simple Vaaninger, hvori de tappre Mænd, der havde betvunget saamange Folkeslag, boede; især undrede de sig over Forum, der var, hvad det ogsaa stedse blev, en trang, skjæv Plads, mod hvilken de omliggende Bygninger ofte vendte et hæsligt Hjørne istedetfor en skjøn Façade. Roms Forskjønnelse skriver sig først fra Keiserne, især blev den pragtfuld opbygget igjen, efterat Nero havde stukket den i Brand; den keiserlige Mordbrænder uddeelte selv meget Guld til dette Øiemed. De senere Keisere morede sig ogsaa med at opbygge rige Paladser, og fra denne Tid — og ikke fra Republikens — ere næsten alle de store Ruiner, Noget der berøver dem en Deel af deres Interesse, fordi den ægte romerske Aand paa den Tid allerede var forbi. Den Luxus og Pragt, som Staden fra nu af udviklede, maa have været overordentlig; man erholder den bedste Forestilling derom ved at betænke, hvor mange de Levninger ere, som endnu ere komne til os. De halvnøgne Gother, de hæslige Hunner og de vilde Vandaler, der vexelviis

erobrede Staden, gjorde hvad de kunde for at tilintetgjøre Alt. Geiserich lod sine vilde Horder i fjorten Dage storme om i Paladserne og plyndre hvad de kunde; og da de vare trætte, stak han Ild paa den største Deel af Byen. Barbarerne handlede dog med et Slags Ret, selv naar de ladede deres Skydevaaben med Kunstværker; thi de havde Hævn at tage for den bitre Uret, Romerne tidligere havde tilføiet deres Fædre og Brødre. Derimod er det værdt at bemærke, at flere af Christi Statholdere ogsaa have betragtet Rom som en erobret Stad og plyndret fra Oldtiden, hvor de have kunnet. Saaledes er det bekjendt, at de Travertinblokke, hvoraf det Venetianske og det Farnesiske Palads saavelsom Cancelliet ere byggede, ere tagne af Titus's Amfitheater. Hvad der er kommet til os af Kunstværker, er derfor især hvad Jorden tidligere har skjult for de rovgjerrige Øine, og af Bygninger hvad der har været for stærkt grundet, til at man i en Hast kunde faa det ned; thi lang Tid gad man dog ikke anvende derpaa.

Intet af de mindeværdige Steder besøger jeg heller her i Rom end det gamle Forum Romanum; hid kan jeg gaa alle Dage uden at trættes. Det er en egen Følelse, som atter og atter drager mig til

dette Sted; det forekommer mig, at den romerske Oldtid her oprinder for mig i hele sin grandiose Storhed. Der findes vel ingen Plet paa Jorden, som paa nogle Tusinde Qvadratfod indeslutte saa mange Minder som denne. Man betænke kun: det er nu snart 2600 Aar siden Rom grundedes. Men jeg seer bort fra dens nyere Historie; allerede da det gamle Romerfolks Herredømme forgik, havde den seet tredive Generationer graane i Verden; og om alle de mærkelige Begivenheder, som Staden i denne lange Periode oplevede, og om alle de store Mænd, den frembragte, har det gamle Forum sine Minder. Hvor mangen Fod har ikke bevæget sig over denne Plads ligefra den Tid, da Ulvinden listede sig derned fra Saturnsbjerget for at give de hellige Drenge Die, indtil Romulus Augustulus vaklede derover paa sin Vei fra Keiserpaladset til Capitolium; hvormangen Røst har ikke lydt paa dette Sted ligefra Romulus's Kampskrig, da han, medens Forum endnu var en sumpig Skov, kjæmpede der med sin lille Bande mod Sabinerne; og til de blonde Germaners Seiersskrig, da de i Triumph droge op til Capitolium for at ødelægge det hentærede Romerregimente. Nu vandrer ikke Verdensaanden meer derover, men naar man kradser lidt

Gruus tilside, seer man dens Fodspor i Steenbroen nedenunder. Man skal gaa hen paa Forum ved Fuldmaane; det er den rette Belysning for Ruiner; da pryde Tagene paa de gamle Templer sig med Maaneskin og lade som om de igjen vare gyldne; da supplere de halvbrustne Colonnader sig med deres egne Skygger, og Keiserborgen paa Palatinerhøien bygger sig igjen op af Krat og Skyer; selv de gamle Gudebilleder reise sig af Gruset og stige op paa deres Fodstykker i Templerne rundt omkring. Og hvilken Mylren af Skygger i det blege Maaneskin; den ene Skare følger den anden, alle Pavernes Kors og Inscriptioner kunne ikke holde dem bag Styr. Den, der har gode Øine, kan see hvorledes det hele Forum staar fuldt, allevegne stærke trodsige Romerskikkelser.

Den Interesse, det gamle Romerfolks Historie meddeler os, maa i Sandhed kaldes uimodstaaelig. Hvilken majestætisk Aand træder os ikke her imøde, hvilket urokkeligt Alvor, hvilken stolt Selvbevidsthed, og dog hvilken Ærefrygt for det Almene, for Staten! Og hvor forskjellig er ikke den Aand, der besjælede dette Folk fra den, som møder os i de moderne Stater! Den romerske Historie skildrer overhoved meer, hvorledes en stor Idee, et mægtigt Princip, modnes, virker og opløser sig, end hvorledes et Sam-

fund Mennesker udvikler sig til Humanitet og Cultur. Men derfor hviler ogsaa Interessen overveiende paa Republikens og de første Keiseres Tid; den senere Keiserperiode er hovedsagelig en lang Opløsning af hvad den tidligere Periode havde grundet med saamegen Styrke, og denne Opløsning bliver ved sin Langvarighed tilsidst marterfuld. I den romerske Histories bedste Tid spille Individerne med deres Lidenskaber og Begjæringer kun en underordnet Rolle, det er stedse den store Idee Respublica, der alvorlig og abstract som et græsk Chor gaar over Scenen. Men derfor er det store og majestætiske Indtryk, man modtager, tillige mørkt og ubarmhjertigt; den romerske Historie har intet Hjerte, det er ligesom den klinger ud af Romulus's i Templet ophængte Pandser.

Det kunde synes ufatteligt, hvorledes en Stat, hvis Regjeringsform etablerede to Præsidenter og flere af hinanden uafhængige lovgivende Magter, og hvis herskende Folk var sammensat af to saa stridige Elementer som Patricierne og Plebeierne, i Længden kunde bestaa, endsige udvikle en saa forbausende Kraft. Men dette Phænomen finder sin Forklaring i den romerske indre og ydre Politik og i den romerske Borgeraand. I de haarde Kampe, Staten strax efter

sin Stiftelse maatte bestaae for sin Tilværelse, og hvori den kun med yderste Nød beholdt Seiren, gjaldt det for Styrelsen at samle alle Kræfter i Statens Tjeneste, at bøie alle Villier under een Fællesvillie, og at lære enhver Borger at stille sin særlige Interesse under det Heles. Og senere, da Staten stræbte for sin Storhed, gjaldt det at befri den for de Rystelser, for hvilke de fremragende Talenter saa let udsætte en Republik. Til det Formaal at stille Respublika høit over Borgerne virkede ogsaa Statsinstitutionerne, den religiøse Cultus og endelig den traditionelle Ærefrygt for de første Stifteres Aand. Paa denne Maade udviklede sig efterhaanden under bestandige udvortes Tryk den absolute Statsidee, den abstracte Almeenvillie, der ligesom en colossal Gudestatue af Steen danner den Axe, som gaar igjennem hele det romerske Statsliv, og som har sit Fundament dybt nede i Romulus's Grav. Der forekommer mange navngivne Personer i Republikens Historie, og dog er det ikke egentlig dem, der have udrettet de store Ting: det var Staten selv, som handlede; thi den var iversyg paa sine store Mænd. Enhver Indflydelse paa det Offentlige fra den Enkeltes Side var ifølge Embedernes Indretning meget kortvarig; hvert Øieblik hedder det hos Livius: „Consulen kom

dog ikke til at høste Æren for dette Felttog, for dette Foretagende; thi just som han var ved Maalet, var hans Consulataar udløbet og han kaldtes hjem." En Anden sendtes da i hans Sted, hvem Seiren efter Navnet tilfaldt; men paa denne Maade tilfaldt den i Grunden Ingen; Roma selv tog Krandsen af sine Borgeres Hoved. Derved kunde intet enkelt Individs Aand komme til at trænge ind i Bestyrelsen; det var den store Fællesidee, den der betegnedes ved Øxe og Fasces, som Enhver modtog ved Udnævnelsen og derpaa igjen overantvordede til sin Eftermand.

Ikke mindre virkede den Politik, som fulgtes i Statens ydre Forhold, til dens Bestaaen og indre Styrke: Rom var til sin sidste Tid en erobrende Stat. Det var et Drageæg, Romulus havde lagt i det sumpige Krat mellem Palatiner- og Capitolinerhøien, og havde de omboende Folkeslag anet, hvilket Uhyre der stak deri, havde de vel itide forenet sig om at knuse det. Naar Striden mellem Partierne i det Indre blev for farlig og bitter, erklærede Republiken et Nabofolk Krig. Herved lededes Gjæringen udad, Ærgjerrigheden fandt Sysselsættelse, og de Kræfter, som hjemme havde været vendte fiendtligt mod hverandre, og som havde truet Statens Sik-

kerhed, forenede sig her i Kappestrid til Statens Magt og Ære. Dette Middel viste sig altid virksomt, saalænge Nationens indre Kjærne endnu var sund og uangreben, og imidlertid voxte Republikens Magt alt mere og mere. Den romerske Politik blev sig her stedse selv lig: klog, lidenskabsløs, urokkelig, ubønhørlig; det romerske Overherredømme skred frem ustandseligt som et Fatum. At de Midler, som benyttedes mod de fiendtlige Folk, mangen Gang maa vække vor Afsky er sandt nok, men paa denne Maade lykkedes det efterhaanden Rom at udstrække sit Herredømme over en stor Deel af den da bekjendte Verden. Man seer her Centralisationssystemet gjennemført i sit størst mulige Omfang; thi uagtet Rigets stedse voxende Omfang og Communicationens Besværlighed vidste Hovedstaden, urbs, stedse at bevare sin Overvægt i det store Statslegeme: Rom laa i Midten som Verdens Centrum, som den Staalhjerne, hvorfra alle de stærke Staal-Tanker udgik til Provindserne, snart i Form af Senatusconsulter, snart i Skikkelse af Legioner.

Det som imidlertid alene formaaede at give dette mærkværdige Maskineri sit indre Liv og sin moralske Styrke var den Borgeraand, der, tildeels som en Virkning af de offentlige Tilstande, havde udviklet sig hos det romerske Folk. Paa den ene Side næ-

redes Individets Ærgjerrighed ved de idelige Krige og ved den Adgang, Statsforfatningen aabnede Enhver til at erholde dens høieste Æresposter; men paa den anden maatte den Aand, der raadede i det hele indre Statsliv avle Ydmyghed og Underkastelse under Statsideen. Den ægte Romer kunde ikke begribe den Egoisme, der sondrer Individets Interesse fra det Heles; ligeoverfor Staten betragtede han sig selv som Intet, kun med og ved den kunde han vinde Betydning og Berømmelse. Derfor var han stedse beredvillig til at offre Alt endog sine Lidenskaber for den, og derfor bevarede han midt under de største Farer dette urokkelige Mod og dette besindige Alvor, der betegner den, som veed, at hans egen Frelse og Storhed uforanderlig er betinget af, at den Sag seirer, for hvilken han strider. Fra dette Standpunkt træder Romernes Helteaand frem i sit skjønneste og tillige eiendommeligste Lys. Hvem tænker ikke her paa Navne som Camillus, D. Mus, Posthumus, Rullianus, Fabricius, Regulus og Scipio. Og dog var det ingen særegen Dyd, der besjælede disse og andre Helte, hvis Navne Historien har opbevaret; som de vilde mangfoldige Romere have handlet under samme Omstændigheder. Og hvad ligner vel Folkets Storhed under den anden puniske Krig, da

Senatet, efterat Slaget ved Cannæ var tabt, og 70,000 Mand i denne Kamp vare faldne, offentligen takkede Varro, der ved sin Fremfusenhed havde været Skyld i Nederlaget, for at han desuagtet ikke mistvivlede om, at Staten endnu kunde frelses. Det var intet Under, at Hannibal forfærdedes, da han fra mons marius stirrede ned til det næsten overvundne Folk, der midt under den høieste Fare holdt Auction over de Jorder, paa hvilke han havde slaaet sin Leir. Det var med Føie han trak sig bort; thi han følte, at han ikke længer besad den Grund, paa hvilken han stod, siden hans Fiender havde haft Mod til at negte ham den. Ærbødigheden for Statsideen antog endog undertiden Præget af en Fanatisme, som fylder os med Rædsel. Den Aand, der lod Horatius dræbe sin Søster, fordi hun græd over en Elsker, han for Statens Skyld havde fældet, som lod Brutus see paa sine Sønners Aflivelse, som lod Manlius Torqvatus henrette sin ædle Søn, og Papirius Cursor dømme sin Næstcommanderende til Døden, fordi han uden Feltherrens Befaling havde indladt sig med og beseiret den overmodige Fiende, bærer saadant Præg.

Og dog, med al dets Storhed har dette Folk altid været lidet elskværdigt, selv i dets bedste Tid. Under Statsideens Formynderskab udviklede de sig

til tapre og opoffrende Statsborgere, men den offentlige Moral var ogsaa stikket til at underkue Aandens Udvikling og til at paatrykke Individerne et bestemt Præg af Ufrihed. Den ægte romerske Livsopfatning var stolt, alvorlig og eensidig, og hentede liden Næring fra Gemytslivet og Religionen: disse Mænd forstode at være høihjertede i een Retning, nemlig ligeoverfor Staten, og at vinde Ære paa een Maade, nemlig i Krig, men i alle andre Forhold var deres Blik hildet. Saaledes formaaede Romerne aldrig, ikke engang i deres bedste Tid, at vise sig høimodige og anerkjendende ligeoverfor deres Fiender; og denne Snæverhjertethed, der især træder skarpt frem, hvor de kom i Berørelse med Grækerne, f. Ex. med den ridderlige Kong Pyrrhus i Tarentinerkrigen, udartede senere til en oprørende Foragt for andre Nationers Rettigheder og til den troløseste Politik, f. Ex. i Forholdet til Carthago og Numantia. Ligesaa betegnende er den Tvang og Trældom, der herskede i deres Familieforhold og Huusvæsen, de snevre Begreber, de havde om hvad der var anstændigt for en Romer, de Love, der gjaldt om Fremmedes Stilling i Staten, og den Raahed, ja tildeels Grusomhed, som herskede i deres Lege og offentlige Forlystelser. Betegnende er ogsaa den Li-

gegyldighed, de, saalænge den ægte Romeraand varede, altsaa omtrent til Borgerkrigenes Begyndelse, viste for Videnskab og Kunst. Endnu ved Corinths Erobring, 600 Aar efter Stadens Stiftelse, var det, at Consulen Mummius gav Soldaterne den bekjendte Advarsel, at den, der ødelagde nogen Billedstøtte, skulde skaffe en ny istedet. Og dog er den Snæverhjertethed og aandelige Ufrihed, som aabenbarer sig i alt dette og i meget Andet, kun nye Sider af den samme Aand, som gjorde dem saa store: stedse seer man Marmorguden, der staar midt i Tummelen, betragtende det bevægede Liv med sine Steenøine og dæmpende Aandens Flammer under sine udstrakte Marmorhænder.

Jeg behøver neppe at erindre om, at jeg her stedse har talt om Republikens Romere. Da den ægte romerske Aand efter Grækenlands Erobring og henimod Borgerkrigenes Tid begyndte at blive seierstræt og at svækkes, forsvandt vistnok tildeels den aandelige Ufrihed og Eensidighed, og navnlig begyndte Sandsen for Litteratur og Kunst at vaagne. Men dette var ogsaa Tegnet til den indre Opløsning, og Romerne naaede alligevel aldrig det Trin af Humanitet og høiere Cultur, som de mere bøielige og geniale Grækere. Hvor meget Godt deres Lit-

teratur end frembyder, saa er den dog lidet original og selvstændig; og med Hensyn til deres Kunst ere Archæologer og Kunstkjendere for længe siden enige om, at de fleste af de Marmorværker, som ere fundne i Italien, enten ere overførte fra Grækenland og de græske Colonier eller udførte efter græske Forbilleder. Romerne vare nu engang ikke skikkede for denne Retning, hvilket selv Virgil erkjender, idet han i Æneidens sjette Bog lader Anchises forudsige det romerske Folks Bestemmelse; de havde kun een stor Idee, nemlig at underlægge sig Verden, og havde de haft flere, var maaskee hiin Hovedidee ikke bleven virkeliggjort. Dette følte ogsaa mange af deres store Mænd; og de som under Sædernes Forfald meente det bedst med Staten, og som vare mest gjennemtrængte af den gamle Aand, vidste derfor intet bedre end med pedantisk Strenghed at holde paa det Gamle, hvorvel de maatte erklære det for forældet, og at dadle det Nye hvorvel de maatte erkjende det for godt. Men hvad nyttede det vel den gamle Cato at ivre mod dem, der vilde have græske Statuer i deres Atrium, galliske Fiske i deres Piscinér, lybiske Fugle paa deres Villaer og Fløitespillere til at følge sig hjem om Aftenen; og hvad udrettede han vel ved at forsikkre, at jo mere

Græsk et Menneske kunde, jo større Skjelm var han? Tiden kunde ikke holdes ude, og det Heles Opløsning nærmede sig, skjønt med en Langsomhed, som viste, hvor stærkt grundet det Gamle havde været.

Det er høist interessant og belærende for den romerske Historie at vandre gjennem Neapels og Roms Museer og betragte de mange Statuer og Buster af berømte Mænd, som efter flere Aarhundreders Søvn mellem Gruus og Jord efterhaanden komme frem for Dagen. Det er mærkeligt, at jo længer man kommer hen i Keiserperioden, jo mere finder man reent italienske Ansigter, saaledes som man endnu seer dem paa Roms og Neapels Gader. I de mest charakteristiske fra den gode Tid er der kun Lidet, der minder om den nuværende Slægt. Hovedernes Form er især paafaldende, den øverste Deel er gjerne bred og firkantet, og over en haard Kind løber Ansigtet smalt ned i en stærk Hage; Haaret er kort og tæt, Ørene mærkelig udstaaende, Panden bred og ludende og fuld af Strenghed og Folder, og Læberne faste og ubarmhjertige, ligesom om der endnu laa Befalingen til en Byes Ødelæggelse derpaa. Man kan ret staa og stirre sig kold paa disse Marmorminer; man kan see det i Almindelighed er lykkets disse Mænd at efterkomme Censorernes Formaning: en Romer bør

gjøre sig til Herre over sine Lidenskaber, Folelser og Forhold, saa Intet formaar at forstyrre hans indre Ro og hans ydre Værdighed. I Skolen, kan jeg mindes, var Scipio Africanus min Helt, fordi Kofod fortæller om ham, at han græd, da han gik over Carthagos rygende Ruiner. Det er en Lise at see, at en Romer ordentlig har kunnet græde varme, menneskelige Taarer.

Man har gjort den Jagttagelse, at Nationernes Historie næsten altid udspringer af den Jordbund, paa hvilken den bevæger sig. Intet passer mindre paa den romerske end denne Sætning; Romernes Charakter er noget Fremmedt og Selvstændigt, meer indkilet i den italienske Grund end udvoxet deraf, kun conseqvent udviklet af sin egen haarde Kjærne. De have vist ikke seet sig meget om, naar de paa deres Krigstog marscherede gjennem de smilende Egne. Romersk mørk Politik og sjælfuld italiensk Natur! I Sandhed det er ikke let at vide, om ikke den gamle Cato har ønsket, at Roserne vare mindre røde, end de ere.

Det gamle Forum Romanum kaldes nu Oxetorvet; Bønderne fra Campagnen hvile gjerne her med deres Kjærrer og Tyre. Eftermiddagssolen skinnede saa varmt paa denne Plads, da jeg sidst var

der; der var saa stille og roligt, Cicero tordnede ikke meer, og Folket raabte intet Bifald. De enkelte brustne Colonner af Saturns Tempel og af Græcostasis kastede sine lange Skygger bag sig, de saa ret saa trætte ud, som om de kunde have Lyst til at lægge sig til Hvile paa den gamle Jord. Campagnolerne vare allerede reiste hjem, der laa kun to Oxer igjen med Aaget over Nakken og med Hovedet mod deres Kjærre og tyggede Drøv: og længere henne under Alleen morede en Flok Børn sig med at slaa paa en liden Tambourin og kaste Bold med deres Sko. Men mod Enden af Pladsen lød der Sang fra en Kirke. En Mængde Qvinder vare samlede udenfor Kirkedøren med lange Mantiller over Hovedet; en af dem holdt et sort Kors i Haanden, og et Øieblik efter myldrede der en Skare Munke ud af Kirken, formummede i graae Kapper med Hætter, der endog bedækkede Ansigtet. Deres Sang lød huult og ængsteligt under Klædet, og de brune Øine blinkede ud gjennem Hættens Øienhuller. Til denne Skare sluttede Qvinderne sig, og nu gik det afsted under latinske Bønner i en lang Procession.

Rettelser.

S. 33. L. 1. f. n. Geligt; læs: Gelik.
— 34. L. 10. f. o. til Luvvard; læs: til Luvart.
— 63. L. 11. f. n. kunde; læs: kunne.
— 87. L. 5. f. o. Haardhans; læs: Haardhaus.
— 96. L. 10. f. o. stekker Udgangsværen; læs: stik Udgangsværen.
— 105. L. 2. f. o. En; læs: Een.
— 113. L. 12. f. n. Raporter; læs: Rapporter.
— 115. L. 10. f. n. no my bussines; læs: not my business.
— 120. L. 4. f. n. Warspit; læs: Warspite.
— 129. L. 11. f. o. Marrokanske; læs: Marokkanske.
— 130. L. 9 og 10. f. n. Jeg holdt til Vinden; han holdt efter; læs: Jeg dreiede til Vinden; han dreiede ogsaa til.
— 137. L. 3. f. o. Bachi Gaver; læs: Bacchi Gaver.
— 160. L. 5. f. o. Harbroen; læs: Havbroen.
— 279. L. 1. f. o. var; læs: kom af.
— 311. L. 9. f. n. chosa; læs: cosa.
— 331. L. 9. f. n. sangvi; læs: sangve.

